

M

13 – 24 C 14.

236

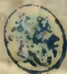
13 24 C 20

FAMILIARIA
IN MATERIA ECCLESIA-
STICARVM PENSIONVM,
CLARISSIMI, ET CONSV-
MATISSIMI IVRISCONSVLTI
HIERONYMI GIGANTIS
FOROSEMPRONIENSIS,
CONTINENTIA QVINQVAGINTA
quæstiones in dicta materia, vltra eas
quas posuit in suo Aureo Tra-
ctatu Pensionum,

*VNA CVM EIVSDEM EPI-
thomate de Intruso, Nunc primum
in lucem edita.*

Cum summi Pontificis, Senatusq; Veneti decretis.

VENETIIS
M D LXII.

Bum. Prof. ... ex libris Archi ... Amal...

HIERONYMVS GIGAS

ILL.^mo ET REVER.^mo D.

DOMINO IVLIO FELTRIO, DE RVVERAE, TITVLI S. PETRI in vincula, Diacono Cardinali, Perusiæ, Vmbriæq; Legato, Hieronymus Gigas Iurisconsultus inoffensam felicitatem præcatur.

VIT hoc semper instituti, morisq; veteris apud omnes Cardinalis amplissime, vt si quis vnquam in communem vsum, hominumq; vtilitatem, aliquid in aspectum, lucemq; proferret, id totum, idq; præcipuum, sub alicuius perstantissimi viri patrocinio emanarit, vt ab inuidis, & maleuolis, facilius tanti viri testimonio arceretur: Quare cum multi a me petijssent, quibus ego nec possum negare, nec debeo, vt Responsa quædam, ad Ecclesiasticas pensiones spectātia, a me antea elucubrata, eorum commodo, & vtilitati, qui in sacro nostro foro potissimum versatur ederē,

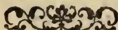
ne ſinè alicuius præclariſsimi viri tutela in lucem prodirent, Ea tibi qui & ſtudioſus es, & ſtudioſorum hominum fautor ſemper fuiſti, merito iureq; optimo nuncupanda decreui, enimuero ſic clariſsimis tui animi dotibus, & generis nobilitate emines, & excellis, vt tui ordinis omnes non ſolum equare, ſed longo etiam interuallo antecellere facilè poſsis, Cum enim apud Vmbros, & Peruſinos pro Pontifice magna nominis tui celebritate Legatum agas, illius Prouinciæ populos non tam accuratè, & prudenter, quam religiosè, & piè gubernas, quo fit vt rara tua ſingulariq; prudentia, ac rerum multarum vſu præſtantiſsimo, quæ a ſummo tuo ingenio, ſummaq; virtute erant expectanda, non pacificè ſolum & quietè degant, ſed etiam rerum copia & vbertate maximè fruatur, Ad hęc accedit quod Sore quoq; Ducatū atq; oppida non pauca tenes, quorum locorum homines, ob tuam quæ in omnium oculis & conſpectu apparet humanitatem, veluti alterum in terris numen obſeruant: Verū non poſſum ego ſine grauiſsimo animi mei merore, maiorum tuorum ſplendorem in pręſentia prę terire, quorum præclara facinora totum ferme orbem illuſtrarūt, in quo albo proauus tuus Federicus Feltrius Vrbini Princeps, extitit copiarum Dux fortiſsimus, ac ſapientiſsimus, totiuſq; Italiæ decus egregium, qui nouies hoſtem generali certamine debellauit. Iulij quoq; Pontificis Maximi illius nominis Secundi, cuius tu pronepos fuiſti, animi magnanimitatem, liberalitatē, prudentiamq;, in vna quaq; re imitaris, Quæ omnia in ex-

celſo & illuſtri loco ſita, poſitaq́; ſunt, atq; in omnium oculis, & conſpectu ita apparent, vt nihil addi poſſe videatur, quę per orbem, ad exteras quoq; gentes, non obſcuro, nec vario ſermone, ſed & clariſsima, & vna omnium voce proferuntur. Nec deſunt quoq; tibi ornamenta, & decora quamplurima, quibus Guido Baldus Vrbinas tuus perneceſſarius plurimum abundauit, nã cum bene, optimeq; de vtraq; lingua meritus eſſet, prudentia in primis maxime claruit, de quo ſcriberem plura, niſi ea ab eloquentiſsimo viro Petro Bembo in medium fuiſſent allata, ſed quid de Franciſco Maria patre tuo Vrbini Principe dicam? qui & vir ſtrenuus, & egregius propugnator, fortitudine, prudentia, conſtantia, conſilio, ac rei præſertim militaris ſcientia, omnibus Italiæ Ducibus palmam abſtulit, quem Martem alterũ, milites appellare non dubitarunt: Hic cum ſuis laudibus, tum vero te filio, omnium Principum fortunam ſuperauit; is nanq; iuuenis admodum Pontificij exercitus ſub ipſo Iulio Pontifice, cuius erat nepos, Dux fuit, mox Florentinæ Reipublicæ ſtipendia meritus, Venetarum poſtea copiarum Imperator egregius, adeo in re bellica excelluit, vt Chriſtiani Principes illius cõſilio, & opera potiſsimum vterentur. Hunc Guido Baldus frater tuus excipit, nam præclara illius geſta, & fortia facta ſecutus, ob fortitudinem, & prudentiam, quam literarum ſtudio, & vſu eſt adeptus, Italiæ Principes antecellit, illud etiam adiungo, quod literarum amatores, ſingulari cura, & ſtudio ſemper eſt complexus, Isq́; bonis

quæ

quæ illi natura, ſtudio, fortunaq́; data ſunt, facilè quæ ſunt in Principe ampliſsima eſt conſequutus, Eleonoram quoq; Gonzagam matrem tuam, alterum veluti caſtitatis & pudicitiæ exemplum, ac probitatis & religionis ſpecimen ſingulare, nolo tacitus præterire, quæ ſi ex omnibus Italiæ Matronis vna exoptanda eſſet, quã illi conferre poſſem non facilè inuenirem: Fruere igitur his animi tui dotibus, atq; familiæ ampliſsimæ ornamẽtis, & Gigantis tui munuſculum hilari vultu, letaq́; fronte accipe, qui te, tuoſq́, omnes ſummo ſemper ſtudio cura, ac diligentia mirificè obſeruauit, teq́; in primis, & vnicè colit, & conſtantiſsimè veneratur; Erit hoc itaq; meæ in te obſeruantiæ pignus non vulgare, quod ſi tibi quemadmodum ſpero, placuiſſe cognouero, alia quædam de noſtra officina, veluti de eodem oleo, in lucem dare ſub tuis feliciſsimis auſpicijs vehementer contẽdã, Vale, & ſalue fidei, & religionis Chriſtianæ decus egregium. Venetijs Calend. Ianuarij. M D LXII.

AVCTORIS CARMEN AD EVNDEM ILLVSTRISSIMVM CARDINALEM.

Feltria progenies sacroq; ex robore nata
Imgens Cardinei splendor, honosq; chori.
Suscipe (parua licet nostra hæc sint munera) quæso,
Quæ tuus ex animo obtulit ipse Gigas.
Ne quercus protecta tuæ sub tegmine, passim
Docta reformident ire per ora uirum.

AD CLARISSIMVM IVRISCONSVLTVM HIERONYMVM GIGANTEM Natalis Comitum Venetus.

Terrigenas uoluisse Iouem detrudere cœlo;
Fabula: conati frangere iura Dei.
Cum tu iura uiris pandas, tu regna Tonanti
Defendas, cur tu diceris ipse Gigas?
Vis dicam? scelera illorum uirtute quod æquas,
Ferro ij, tu iuri cedere cuncta iubes.
Terrigenum quanta est infamia concita factis,
Accedit rebus gloria tanta tuis.
Sed cum tam iuri tribuas, quam uiribus illi,
Nonne esses multo rectius Antigigas?

MICHAEL CALIDONIVS IVRISCONSVLTVS VINCENTINVS LECTORI S.

ONSVEVERVNT *ferè omnes, qui epistolas nuncupatorias in principijs operum ædendorum inscribunt, aliquid tũ de auctoris, tum etiã de operis laudibus in mediũ afferre, vt legentium animos ad auctorẽ diligendũ, opũsq; ipsum magnifaciendum alliciant, quod etsi optima ratione ab illis fieri arbitrer, neutrum tamẽ istorum mihi in præsentia obeũdũ esse duxi: Hieronymi enim Gigantis auctoris nomẽ, re, famaq; clarũ, summis, & multis multarũ laudibus celebratũ, immortalitate dignum esse, nemini equidem est obscurum, qui vel modicum in iuris Pontificij, & Cæsarei studio, aut in publicis, forensibusq; causis sit versatus, cuius sane Iureconsulti summã eruditionem, ingenium, iudicium, & multarum disciplinarum, & artium cognitionem, cum alia multa testantur, tum præcipue exactissimi duo illi tractatus ab eo superioribus annis, magno omnium Doctorum virorum plausu, & approbatione æditi, quorũ alter de pẽsionibus, alter vero de Crimine læsæ maiestatis, inscribitur. Opus autẽ hoc nullius pariter cõmendatione indiget, cõtinet quippe quinquaginta eruditissima Responsa, pensionũ ecclesiasticarum materiam concernentia, pro temporis dubiorumq; in dies contingentium varietate, ab eo cõscripta, & in vnum collecta, vna cum breui, & eleganti tractatu de Intruso, opus quidem multis modis magnifaciendũ, benefitiaria etenim materia, de qua hic agitur, omnium dignissima, & vberrima, & in foro frequentatissima esse conspicitur. Illud igitur vnum mihi tantum superest, vt te ingenue lector, etiã atq; etiam horter, & orem, vt hunc recentem fœtum auido, & lubẽti animo excipias, exceptum amplectaris, & foueas, & genitoris erga te liberalitati, qui illum adeo cultum, & exornatum, ad tui tantummodo vtilitatem, & commodum, multis, magnisq; vigilijs, & laboribus, ædere præparauit, immortales gratias agas, felicitatemq; ei perpetuam optes. Vale.*

Venetijs Cal. Ianuarij. M D. L X I I.

INDEX OMNIVM ET SINGVLARVM QVAESTIONVM,

quæ continentur in responsis Clarissimi Iurisconsulti Hieronymi Gigantis Forosemproniensis.

SECVNDVM NVMERVM *cuiuscunque Responsi.*

** cedat

XIII.

Mandatum Papæ de reſeruanda penſione ſuper fructibus benifitii primo vacantis in aliqua dioceſi, an comprehendat Eccleſiam ædificatam de nouo in dicta dioceſi. fol. 20.

XIIII.

Minor cui fuit prouiſum de benefitio ſimplici, vel curato cum diſpenſatione, ſuper cuius fructibus eſt reſeruata certa penſio ſoluenda alteri Clerico, an ob non ſolutionem dictæ penſionis incidat in pęnas contentas in literis reſeruationis dictæ annuæ pẽſionis. fol. 22.

XV.

Tres impetrarunt beneſitium vacans quorum vnus aſſequutus eſt illius poſſeſsionem, ſecundus, ſua iura ceſsit poſsidenti, tertius, cum poſſeſſore diu litigauit, & obtinuit ad ſui fauorem ſententiam, qua declaratum fuit illud benefitium ad ſe ſpectare, & poſſeſſori in eo aliquod ius non cõpetere, ſed relaxare debere poſſeſsionem victori, & ad reſtitutionem fructuum, Quæritur an in reſtitntione fructuum computabitur penſio ſoluta per poſſeſſorem, alteri debita ſuper fructibus dicti benefitii. fol. 23.

XVI.

Cõpoſitio facta inter rectorem benefitii, ſuper cuius fructibus eſt reſeruata annua penſio, de percipiendo dictam penſionem in minori quantitate, quam eſſet ipſa penſio, an tranſeat ad ſucceſſorem. fol. 24.

XVII.

Penſio an transferri poſsit per papam de vna perſona ad aliam, ſine conſenſu rectoris benefitii, ſuper cuius fructibus eſt reſeruata. fol. 26.

XVIII.

Penſio aſsignata Clerico ſuper fructibus benefitii, de conſenſu rectoris illius, quæ tranſeat ad ſucceſſores, an is qui dictum benefi-

XXV.

XXVI.

XXVII.

XXVIII.

XXIX.

XXX.

XXXI.

XXXII.

XLVIII.

XLIX.

L.

RESPONSA FAMILIARIA

In materia Pensionum Ecclesiasticarum Clarissimi Iuris Vtriusque Doctoris Hieronymi Gigantis Forosemproniensis.

SVMMARIVM.

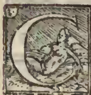
1 *Pensio est onerosa Ecclesiæ cui dicitur esse quædam seruitus.*
2 *Seruitus non augetur aucto fundo cui debetur.*
3 *Consensus rectoris benefitij requiritur regulariter in constituenda pensione super illius fructibus.*
4 *In onerosis non veniunt addita post.*
5 *Decimarum concesio est odiosa & non comprehendit futuras decimas.*
6 *Promittens manutenere pontem non tenetur de augumento.*
7 *Limitata causa limitatum parit effectum.*
8 *Dispositionis tps attenditur etiã in contractibus & vltimis voluntatibus. Extensio ad futura non fit quantuncunque verba sint generalia.*
9 *Verba intelliguntur rebus sic stantibus.*
10 *Ad incogitata non refertur dispositio.*

A Qui

11 *Qui promisit dare decem omnibus canonicis aucto numero canonicorũ, an auctis decem dare debeat.*
12 *Legatum factũ omnibus Ecclesiis, an debeatur Ecclesiis postea edificatis.*
13 *Vsufructus regulariter non augetur aucta re ex qua debetur.*
14 *Aucto fundo non augetur seruitus & vide nu. 15. & nu. 16.*

RESPONSVM PRIMVM.

IOANNI BAPTISTAE EGNATIO Veneto viro literatissimo.

CVM AB ineunte etate alectus cumulo virtutum tuarum tibi deditus semper ex animo fuerim opus non erat, q tanto studio a me requireres, quod vtiq; solo nutu consequi posse non ignorare debuisses. Cupis igitur edoceri, an si Pōtifex reseruauit alicui medietatem omnium fructuum loco annuæ pensionis alicuius benefitii, quod vtique fieri potest: Quia pensio non solum in quantitate, sed etiam in quota fructuum constitui consueuit à Pontifice, vt latè scripsi in tract. pensi. quæst. viii. Et fructus ipsius benefitii post talem concesſionem augeantur, An huiusmodi augumentum pro medietate cedat lucro, habentis reseruationem prædictam, vel totum obueniat Rectori ipsius benefitii.

1 Dicendum arbitror, † quod cum pensio sit onerosa Ecclesiæ, super cuius fructibus imponitur; quia est quædam seruitus, vt scribit Gomes. in regula Cancellariæ, de non iudican. iuxta formam supplic. in compendi. vtriusque signaturæ, fol. vlt. Et dixi in tract. pensi. q. vii. in princ. Augumentum non spectare ad ip-
2 sum pensionarium: † Nam aucto fundo non augetur seruitus illi debita. l. non modus. C. de seruit. Et ideo austus aquæ pecori debitus non debetur, vltra numerum pecudum existentium tempore promisſionis dicti austus, text. est in l. i. §. Trebatius. ff. de aqua quotidi. & esti. & rationem adducit Bald. in d. l. non modus. quia ista constitutio seruitutis limitationē inducit eo, quia certis fundis est constituta, facit tex. in l. i. ff. de itine. actuque priuat. & est tex. in l. ergo. §. Neratius. ff. de seruit. rustic. prædior.
3 Cōprobatur prædicta conclusio, † quia cum per regulas Cancellariæ,

cellariæ,in reſeruatione huiuſmodi pēſionis, interuenire debeat conſenſus rectoris beneficii, ſuper cuius fructibus imponitur ip ſa penſio ſeu fit reſeruatio partis illorum non eſt præſumendum eum voluiſſe,in plus grauari quàm expreſſum fuerit. l. Rutilia Polla. ff. de contrahen.emptio.l.qui bona, cum ibi notatis. ff.de dam infect.l.qui vina,in fine. ff.de pericul.& commod.rei vendi.
4 Ad idem facit, † quia cum penſio ſit oneroſa beneficio,vt ſupra dixi in onerofis augumētum,quod ex poſt creuit non venit.l. Iulianus,in fi.cum l.ſequenti.ff.de legatis.iii.vbi fundo legato cum inſtrumentis non veniunt in legato ea inſtrumenta, quæ à tem-
5 pore legati citra addita fuere: † ad idem tex. in.c.tua de decim. vbi decimarum conceſsio alicui facta, tanquam odioſa futuras decimas non comprehendit.
6 Accedit ad prædicta,quod ſcribunt Bal.& Salicet. in.d.l. non modus. C. de ſeruitut. vbi poſt alios dicunt, quod is qui ſua impenſa pontem alicuius fluminis manutenere promiſsit. Si flumē latius euagetur ex corroſsione aquæ, quòd non teneatur. Facit
7 † quia limitata cauſa limitatum producit effectum.l.ne in agris. ff.de aquir.rer.domi. Et prædicta maximè procedunt quando in reſignatione beneficii, cuius fructuū pars eſt alteri reſeruata eſſet expreſſa(vt fieri neceſſe eſt)quantitas fructuum illius in valore.Si verò non fuiſſet facta, dicta expreſsio adhuc dico idem eſ-
8 ſe,†quia quæ ſit quātitas debita penſionario,ſeu reſeruatario dictæ dimidiæ fructuum inſpicitur tempus diſpoſitionis, etiam ſi ſimus in contractibus & vltimis voluntatibus.l.ſi ita,& l.medico in prin.ff.de aur.& argen.lega.& l.in lege.ff.de contrahen.empti. vbi non fit extenſio ad futura,quantuncunque verba contractus
9 ſint generalia,vt etiā notatur in locis prędictis: † Facit quia verba intelliguntur rebus ſic ſtantibus prout ſe habent. l. quod ſeruus.ff.de condi.ob cau.c.cum inter, de renuntiatio. c. quemad-
10 modum,de iur. iuran.† Accedat quod ad incogitata non refertur diſpoſitio.l.cum Aquiliana.ff.de tranſactio.
11 † Corroborātur prædicta per ea quæ ſcribunt Cynus,Petrus, Alberi.Bal.& Salice.in d.l.non modus.C.de ſeruitu.& Ang. in d. l.ſi ſeruitus, in prin.ff.de ſeruitut. vrbano. prædior. circa finem, & Imol.in Clemen. literas, col. xi.de reſcrip.in quibus locis dicunt, ꝙ ſi ruſticus promiſit quolibet anno, cuilibet Canonico S.Laurentii dare decem pro anniuerſario, qui canonici tempo-

re promiſsionis non erant niſi decem, & poſtea aucti ſunt vſque ad viginti, ꝙ non teneatur ruſticus omnibus decem præſtare, ſed tantum teneatur iuxta numerum Canonicorum exiſtentium
12 tempore promiſsionis:† Et dixit Bal. in l. qui filiabus, in prin. per illum tex. ff. de legatis. i. quod in legato facto omnibus Eccleſiis alicuius diœceſis non includuntur Eccleſiæ poſtmodũ edificatę.
13 Ad idem facit, † quia aucta re in qua debetur vſufructus, tunc regulariter vſufructus vel onus non augetur, aut debitum. Ad quod facit in ſui generalitate tex. in d. l. non modus, iuncto text. in l. is qui duo. ff. de ſeruitu. ruſti. prædior. facit etiam tex. in l. Sti licidium, & l. cuius. ff. de ſeruit. vrban. prædior. ex quibus iuribus habetur, ꝙ nil agi poteſt, ꝙ grauior ſeruitus reddatur, quam eſ-
14 ſet tempore impoſitionis:† pro quo etiam facit optimè tex. in l. ii. §. fi. ff. de aqu. pluu. arcē. & in l. i. §. item quęritur. ff. de aqua quo ti. & eſti. per quæ iura conſtat, ꝙ nec aquæ vſus fundo debitus, nec alia ſeruitus augeri poteſt aucto fundo, facit text. in l. is cui.
15 ff. quemadmo. ſerui. amit.† Et ꝙ nõ augeatur vſufructus, licet au geatur res, ſuper qua eſt conſtitutus, conſtat in d. l. item ſi fundi, §. huic. ff. de vſufruct. vbi tex. dicit hoc verum eſſe in augumẽto patente, prout eſt inſula ſecus in augumento latente, prout eſt Alluuio, quia ex augumento Alluuionis augetur vſufructus.

Quo ad præſentem difficultatem diſtinguendum, puto, quod aut augumentum factum eſt cum impenſa Rectoris beneficii, & eo caſu cedere non poteſt, lucro eius, cui facta eſt reſeruatio de dimidia vel tertia parte fructuum alicuius beneficii Eccleſiaſtici per ea quæ ſcribit Alber. in d. l. Rutilia Polla. ff. de cõtrahen. emp. vbi dixit, ꝙ, ſi in fundo, in quo alicui debetur aquæ auſtus fuerit, per Dominum fundi, cum eius impenſa facta noua aqua, ꝙ ex iſta noua aqua auſtus aquæ non debeatur, per tex. in d. l. i. §. item quęritur. ff. de aqua quotidi. & eſti. Faciunt adducta per Albert. Brun. in tracta. ſuo de augmen. q. x. principali, in verſiculo vnde-
16 cima ſit concluſio, verſi. iſtud autem.† Aut augumentum fuit latens, vtputa factum per alluuionem, ex qua fundus eccleſiæ eſt auctus ſine aliqua impenſa. Et tunc tale augumentum, cederet etiam ad commodum habentis reſeruationem dimidiæ fructuum loco annuæ penſionis, vt probatur in d. l. item ſi fundi. §. huic. ff. de vſufruct.

Aut augumẽtum naturaliter inſurgit exempli gratia, ex aqua

ex qua

ex qua irrigantur fundi ecclesiæ, quæ naturaliter insurrexit, & sine hominis facto aut impensa creuit, ex qua fundi ecclesiæ, super cuius fructibus constituta est pensio vberius irrigantur, & sic maiorem quantitatem fructuum, quam antea afferuntur, & tali casu huiusmodi fructuum, augumentum etiam ad prædicti pensionarii commodum cederet, vt probatur ex d.l. hoc iure. §. aqua. ff. de aqua quoti. & esti. vbi habetur, quod si habeam aqueductum ex riuulo currente per fundum tuum, & contingat in ipso riuulo scaturire nouam aquam, quod dicta aqua de nouo scaturiens, cedit etiam ad commodum meum, qui habeo seruitutem prædictam, vt maiorem aquam pro irrigandis prædiis meis, quibus dicta seruitus debetur recipere valeam.

Ex istis decisa remanet, ni fallor, vir vndequaque doctißime quæstio mihi abs te proposita. Reliquum est, vt me pro vt iam pluribus annis fecisti ex corde ames. Vale & valitudinem cura.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

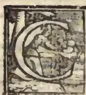
SVMMARIVM.

1 *Clericus regulariter vltra quam facere posßit non tenetur.*
2 *Benefitio cesßionis bonorum quis etiam cum iuramento renuntiare non pôt.*
3 *Debitor pensionis decursæ quando non datur commisßio sine retardatione nõ admittitur ad benefitium.c. Odoardus.*
4 *Iuramentum impleri debet in forma specifica.*
5 *Debitori pensionis indistincte non competit benefitium.c. Odoardus.*
6 *Malitiis hominum obuiandum est nec illis uia aperienda.*
7 *Ditari cum alterius facto nemo debet.*
8 *Benefitium.cap. Odoardus non datur condemnato per tres sententias conformes.*
9 *Clericus nil habens in Bonis admittitur ad cedendum fructus suorum beneficiorum suis creditoribus.*
10 *Secus de fructibus obligatis solutioni pensionis.*
11 *Debitor pensionis reseruatæ sine consensu motu proprio per Papam admittiiur ad benefitium c. Odoardus.*
12 *Opinio Caroli Molinei deuia a stilo curiæ Romanæ.*
13 *Stilus Curiæ ius facit.*
14 *Pœna apposita non soluenti ratione alicuius rei incurritur non soluendo.*

RESP.

RESPONSVM SECVNDVM.

IOANNI AVGVSTINO LANAE NOBILI Brixiensis, Iuris vtriusque Doctori & Equiti.

VM a me ſcire cupias, quid ſentiam circa illud, An debitori penſionis competat beneficium.cap. Odoardus, de ſolutio. vt tibi pro antiqua inter nos amicitia in Bononienſi Gymnaſio, vſque de anno 1513. contracta morem geram, quæ mea ſit ſententia, circa hoc exprimam: Videtur prima facie dicendum remedium.d.c.Odoardus, competere cleri-
1 co debitori penſionis: † quia clericus non tenetur regulariter, vltra quàm facere poſsit.l.miles.vbi glo.Barto.& alii,ff.de re iudi.& Abb.in d.c.Odoardus.

† Ad idem facit, quia quis non poteſt renuntiare ceſsioni bonorum, Rota in Antiq.deciſi.177.Nota q; ſecundum aliquos, & hoc procedit etiam ſi renuntia beneficii ceſsionis bonorum eſſet facta cum iuramento, vt in præallegata deciſi. ad idem Rota deciſi.567.Vtrum poſsit in antiq.vbi ad partes arguit.Secus tamen eſſet dicendum, vbi vigeret conſuetudo, q; talis renuntiatio teneret, vt voluit Capella Tholoſana dec.61.& ibidẽ in addi.
3 † Attamen Lodoui.Gomeſ.in regula cancellariæ, de non iudican. iuxta for.ſuppli.q.vlti.ſcribit q; in caſibus, in quibus non datur commiſsio cauſæ penſionis, ſine retardatione ſolutionis illius, debitor penſionis non admitteretur ad beneficium.d.ca.& ita, atteſtatur eſſe de ſtilo curiæ. Subiungit tamen aduertendum eſſe, quia ipſe arbitratur huiuſmodi ſtilum procedere, quando debitor penſionis illius reſeruationi perſonaliter conſenſiſſet, nam tali caſu, ex quo in eius conſenſu ineſt iuramentum, & obligatur in forma Cameræ honeſtum non eſſet, poſtquam beneficium habet, ad cuius regreſſum ob non ſolutionem penſionis ſe obligauit, q; iuuaretur exceptione.c.prædicti, vel alia ſimili.cum deberet potius dimittere beneficium quod accepit. non enim conueniens eſſet, q; beneficium retineret & penſionem non ſol-
4 ueret, aliter daretur ei materia peierandi. † Et cum iuramentũ a ſe præſtitum ſit perſonale, per ipſum iuramentum impleri debet, in forma ſpecifica.c.debitores,& c.ad noſtram, de iureiurã.

Ita

Ita scribit prædictus Gomes.loco supra allegato, in compẽdio vtriusque signatu.nu.88.& in regula de anali.possess.quæst.54.

5 † Ego autem indistinctè teneo, ꝙ quando is contra quem agitur ad solutionem decursæ pensionis illius reseruationi consensit personaliter, vel per suum procuratorem habentem ad hoc spetiale mandatum: Et ipsi pensionario esset reseruatus, regressus ad benefitium ob non solutionem pẽsionis, ꝙ debitori illius non competat benefitium prædicti.c. Odoardus. Et erit ratio, quia ex quo ob non solutionem pensionis, quis incurrit pœnam amissionis benefitii, cum tunc sit locus regressui ad illud ipsi pensionario reseruati, vtique esset aperta via ipsi debitori pensionis fraudandi pensionarium suo regressu, si admitteretur ad benefi-

6 tium.d.c.Odoardus, quod vtique non est dicendum: † cum malitiis hominum non sit aperienda via.l.conuenire. ff. de pact. dotali.c.quemadmodum.§.illud, de iur.iuran.Clem.i.de testamen. quin immo illis est obuiãdum, vt habetur in extrauagan.Ioannis xxii.quæ incipit malitiis, de auto.& vsu pal.l. in fundo. ff. de rei vendi.c.sedes, de rescrip. Impediret enim debitor pensionis tali modo.ne regressui locus foret, & per consequens ne literæ Apostolicæ reseruationis pensionis exequi possent, quod absurdissimum esset, & maximè hoc procederet, quando debitor pensionis consequtus fuisset benefitium, ex resignatione, seu cessione

7 iurium ipsius pensionarii: † nam si admitteretur ad benefitium, d.c.Odoardus, vtique ditaretur cum pensionarii iactura, contra tex.in c.locupletari, de regul.iur.in vi.l.naturaliter, in fin.cum l. sequenti.ff. de condit.indebi.l.vlt.C.de vsuca.pro empto.c.bone rei.xii.q.ii.c.si quis vero.xi.q.iiii.

8 † Accedit, ꝙ benefitium.c. prædicti non datur condemnato per tres sententias conformes, vt voluit Rota in quadam causa, de anno 1519. per nota.per Bal.in l.i.C.qui bon.ceder.pos.Are. & Iason in §.fin.Instit.de actio. quos refert Gomes.loco præal-

9 legato.nu.88.† Facit quia licet Clericus nil habens in bonis, admittatur ad cedendum fructus benefitiorum suorum suis creditoribus, deducto eo, ꝙ ei sufficiat pro victu, & administratione

10 diuinorum, vt per Calder.consi.iii.in tit. de solut.† attamen cedere suis creditoribus non posset fructus benefitii, super quibus deberet soluere ipsam pensionem, quia illi sunt obligati pro solutione ipsius pensionis, vt scripsi in tract. pensio.q.39.nu.4. Adde

de Riminal.consi.91.visis literis.col.vlt.nu.34.i.vol.

11 † Prædicta conclusio fortè non procederet, quando pensio fuisset imposita per Papam sine consensu rectoris beneficii grauati illius onere & motu proprio, quod fieri potest, vt scribit Roma.consi.369. Circa primum, & dixi in prææallegato tracta. pensio.q.x.nu.3.tali etenim casu non videtur iniuria fieri pensionario, qui pensionem extraordinarie, & contra regulas Cancellariæ, ac non ex causa onerosa consequtus fuit.

12 † Scias tamen ꝙ moderni Parisienses super regul. Cancella.de publican.resigna.q.xiii. tenuerunt indistincte debitori pensionis denegari non posse beneficium.d.c. Odoardus, dicentes, ꝙ clausula regressus apposita in literis reseruationis pensionis, ob non solutionem illius est nulla & abusiua, quod tamen nulla. l.

13 nulliusque auctoritate comprobant.† Immo contrariatur stilo curiæ obseruatissimo, quod pro l. seruatur, & ius facit, Spec.in ti. de testib.§.publicatis, versi.deinde, & idem in tit.de rescrip.præsent.in §.ratione forme, in prin.Rota decisio.710.in antiq. incipit Nota ꝙ stilus, facit tex.in c.ex literis, vbi notat Abb. & ibidē Deci.col.iii.in versi.vii.nota de constitutio.dicta tamen per pręfatos modernos Parisienses secundum stilum illarum partium forte procedunt.

Et tenendo hanc opinionem, quod debitori pensionis non competat beneficium.d.c.Odoardus, ad allegata in contrarium patet responsum. Et primo non obstat, quod clericus non teneatur, vltra quàm facere possit, iuxta nota.per glo. Bart. & alios in

14 d.l.miles.ff.de re iudi quia hoc regulariter procedit:† secus quādo ob non solutionem est apposita pœna ammissionis rei, cuius contemplatione aliquis tenetur soluere: quia tūc non soluendo in pœnam, incidit exemplum in c.potuit, de locat.in emphyteota, qui per biennium cessauit in solutione Cannonis, nam eo casu priuatur re emphyteotica, vt etiam habetur in l. ii. C. de iure emphyteo.

Nec obstat ꝙ cessioni bonorum renuntiari non possit, vt supra dictum fuit etiam cum iuramento, nam ratio talis decisionis est, quia per talem renuntiationem astringit se renuntians ad pęnam carceris, per nota.in l.fi.C. qui bonis cede. poss. ex quo sequitur inhumanitas & crudelitas sine cōmodo creditoris, quia forte debitor in carceribus detrusus inhumaniter vexaretur, &

fame

fame forsan periret ob eius inopiam. Argumento tex. in l. reo criminis,ff.de solut.& plures alias rationes adducit Rota in prę allegata decisi. clxvii. vtrum posit renunciari in antiq. quæ rationes non militant in casu nostro: In quo Clericus non soluens pensionem debito tempore incurrit pœnam excommunicationis, in qua si steterit vltra sex menses benefitio priuatur,& est locus regressui ipsi pensionario ad illud, & pęna non solutionis nō est detrusio in carcerem. Hæc sunt Augustine vir doctisime, quæ sentio in materia proposita,quę qualia sint tuo accutisimo ac integerrimo iuditio suppono. Vale & amantem redama.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Regula Cācellariæ de annali possessore introducta est ī odiū impetrātis.*
2 *Consentienti & volenti non fit iniuria.*
3 *Impugnatio rationis Gomesij circa prædictam regulam de annali.*
4 *Contractus ex conuentione legem accipiunt.*
5 *Pensio assimilatur contractibus profanis.*
6 *Benefitia æquiparantur vltimis voluntatibus.*
7 *Pensio sola voluntate pensionarij cassari potest.*
8 *Regressus habet causam iuris de præterito.*
9 *Habens regressum ad benefitium ob non solutionem pensionis ius dicitur habere ad ipsum benefitium.*
10 *Benefitium transit ad successorem cum suo onere.*
11 *Literæ reseruationis pensionis sunt lex ipsius pensionis.*
12 *Cessantibus verbis & ratione regulæ cessat ipsa regula.*

RESPONSVM TERTIVM.

FRANCISCO LAVREDANO ABBATI Vangaditiæ et Prothonotario Apostolico.

NTERROGASTI me nudius tertius, An regula Cancellariæ de annali possessore, non molestando locum sibi vendicet in clerico benefitio priuato ob non solutionem pensionis. Promisi tibi rem enucleare, Vt igitur desiderio tuo (vt teneor) obsequium præstem quid circa hoc sentiam accipe:

Lodouicus Gomes. Rotæ auditor, in commento Regulæ prædictę. q. 54. Hanc excitat quæstionē, & refert Rotā de anno 1529. mense Octobris, coram Reuerendo Staphileo, tunc Rotæ audi-
1 tore terminasse talem possessorem non iuuari, † ex d. Regula licet in odium impetrantis fuerit introducta, attamen ex quo is qui reseruationi pensionis consensit, videtur a principio se obligasse, & consensisse priuationi benefitii ob non solutionem pē-
2 sionis per dictam regulam iuuari non debet. † nam volenti & cōsentienti non fit iniuria. c. scienti, de reg. iur. in vi.
3 † Conclusionem prædictam veram esse sentio, sed non placet ratio assignata per Gomes. de consensu præstito ab eo qui pensioni consensit, quia non est ratio generalis cum non militet in eo ad quem transiuit ipsum benefitium per antea onere pensionis grauatum, nec militet in eo cui per Papam motu proprio, & ex certa sciēntia assignata fuit pensio super fructibus alicuius benefitii sine consensu Rectoris illius, quod vtique fieri potest, vt scribit Roma. consi. cccl xix. circa primum propositæ cōsultationis, & dixi q. x. in tracta. pensionum. nu. 3. vera autem ratio dictæ conclusionis erit, quia dicta regula loquitur de impetrante benefitium possessum per annum ab alio: nam in casu quæstionis nostræ nulla facta fuit impetratio benefitii, sed ex conuentione partium a principio accedente pontificis auctoritate, inducta fuit
4 pœna priuationis benefitii ob non solutionem pensionis. † Contractus enim ex partium conuentione legem accipiunt. c. cōtractus, de reg. iur. in vi. l. i. §. si conuenerit. ff. de posit. l. contractus,
5 ff. de regul. iur. xvii. quæst. ii. c. Eleuterius. † Assimilatur nanque pensio contractibus profanis, vt per Roma. consi. cccxxxix. col. 4. quem sequitur idem Gomes. in regula de infir. resignan. nu. 4.
6 † benefitia vero vltimis comparātur voluntatibus quæ piæ sunt,
7 vt est glo. finalis. in cap. i. de conces. præben. in vi. † Hinc est quod pensio sola voluntate pensionarii etiam sine auctoritate superioris cassari potest, vt voluit Proposi. in c. Agato. 64. distin. de quo scripsi in tracta. pensio. quæstio. lviii. nume. 5. & quæst. xcix. num. 8. Accedat, q̄ qui obtinet annalem benefitii possessorem, illo priuari ob non solutionem pensionis, ipsum benefitiū de nouo impetrasse non dicitur, sed ius in eius persona radicatum ad illud tempore reseruationis pēsionis exequitur, ex quo ei reseruatus fuit regressus ad dictum benefitium ob nō solutionem pēsionis.

Nam

8 † Nam regressus habet causam iuris de præterito non simpliciter de futuro, vt scribit Cassador. decisi. vnica. nume. 1. in titu. de pact. vbi dicit, quòd regressus ex quo habet causam iuris de præterito non continetur sub concordatis, nec sub indulto Cardinalium, subdens ibidem nume. 3. quòd regressus præsupponit ius pristinum dependens a præterito sicuti priuatio habitum l. decem. ff. de verbo. obligat. §. sotius. Institu. de capit. diminut.
9 † Cum igitur habens regressum ad beneficium ob non solutionem pensionis dicatur habere ius ad ipsum beneficium, vt per Aeneam de Falco. in tracta. de reseruat. benefi. in 4. quæst. principali effectu. 47. nu. 10. ideo actum non facit contra dictam regulam Cancellariæ, sed suo vtens iure nemini iniuriam facit. c. nemini, de reg. iur. in vi.
10 † Benefitium enim transiuit in debentem soluere pensionem cum suo onere & qualitatibus de quibus in literis reseruationis
11 ipsius pensionis. Quæ literæ sunt lex spetialis ipsius pensionis, sicuti inuestitura est lex pheudi. c. i. & ibi Bal. de duob. fratri. a capit. inuesti. & idem Bal. in prælud. feud. in 4. diuis. in versi. porro, & idem Bal. in l. si quis. C. de lati. liber. tolen. Præterea si ponderētur omnia verba. d. regulæ manifeste patebit illius dispositionē adaptari non posse ad casum nostrum, cum enim verba sonent de impetrante in priuatione locum sibi non vendicabunt. c. du-
12 dum, de elect. c. qui plures. xx. q. i. † cessantibus ergo verbis & ratione regulæ prædictæ in casu nostro cessare debet eius dispositio cap. suggestum de decim. facit text. in c. cum cessante, de appella. Ex istis arbitror satisfecisse requisitioni tuæ Antistes colendissimæ. Reliquum est, vt si quid aliud, tua gratia possum iubeas & factum putes, meque amplitudini tuæ plurimum commendo.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Argumentum de toto ad partem vallidum est.*
2 *Pensio non venit proprie appellatione benefitij Ecclesiastici.*
3 *Pensio in titulum non habetur.*
4 *Pensio est quid mere temporale nil habens spiritualitatis.*

Pensio in laicum cadere potest.

5 *Regressus non reseruatur filio ad benefitium, quod fuit patris ob non solutionem pensionis.*

6 *Verbum eo ipso inducit priuationem ipso iure.*

7 *Declaratoria requiritur in pœnis ipso iure incursis.*

Citatio partis requiritur in huiusmodi declaratoria.

8 *Argumentum de toto ad partem nō procedit, quādo nō militat eadē ratio.*

9 *Pensio & benefitium sunt diuersa.*

RESPONSVM QVARTVM.

NICOLAO MORAVIO PLEBANO Sancti Pantaleonis Venetiarum decretorum Doctori Vicario Sancti Marci Venetiarum.

DIxisti mihi nudius tertius te valde dubitare, An decretum Clementis vii. quo cauetur, quòd benefitia quæ patris fuere, nunquam filius illius assequi posse: locum sibi vendicet in pensione cōstituenda vel constituta ipsi filio super fructibus Ecclesiastici benefitii, quod ipsius patris fuit. Exempli gratia, Pater non valens benefitium quod obtinet renuntiare filio obstante decreto prædicto, illud resignauit in manibus Papæ ad fauorem alterius reseruata tamen pensione eius filio ducatorum quadraginta, super illius fructibus. Cupis igitur a me scire an id fieri possit?

Prima facie dicendum videtur, ꝙ non, quia pensio est certa portio, quæ ex benefitio extrahitur, a quo pendet sicuti vsufructus a proprietate, vt scripsi in tracta. de pensi. q. i Si igitur filius consequi prohibetur benefitium, quod fuit patris in totum consequi posse: ergo nec pensionem super illius fructibus consequi

1 poterit, quæ est pars ipsius benefitii. † Cum de toto ad partem vallidum sit argumentum. l. quæ de tota. ff. de rei vēdi. l. si seruus eius, in fin. ff. de aquir. hære l. iii ff pro dereli. Maria. Sozi. iunior in consi xxxvi. nu. 10. in i. vol.

Et licet prædicta videantur obstare, nihilominus contrarium de iure sentio, videlicet, ꝙ filio reseruari possit annua pensio super fructibus Ecclesiastici benefitii, quod patris fuit prædicto decreto

creto Clementis vii.non obstante ex eo,ꝙ prædictum decretum cuius tenorem ad literam inserui in tracta.meo de pensio. quæst. lxxxvi.loquitur per verba clara & aperta de benefitiis,quæ pater in titulum vel commendam, aut administrationem, seu vt aliis perpetuo vnita quandoque obtinuit:sub quibus verbis pēsio nō
2 comprehenditur,†cum proprie non veniat appellatione benefitii Ecclesiastici,vt habetur in c.quamuis,de præbē.in vi.vbi not. Domini.& late scripsi in præallegat.tract.pensio.q.xxviii.
3 † Præterea pensio in titulum non habetur, vt scribit Archid. in d.c.quamuis,el.i.in versi.prouideri,col.ii.& ibi Ioann.Andre. col.vlt.versi.in gloss.Papa noster,vbi etiam Franchus in ii.notab. Ad idem tex.in c.ad audientiam.el.ii.de rescri.vbi Abb in i.no
4 tab † Est enim pensio quid mere temporale nil habens spiritualitatis:Ideo cadere potest etiam in merum laicum,vt per Archi. in d.c.quamuis,vbi Franchus in ii.notab.et scribit Petrus Rebu. solemnis Doctor,in concordata Franciæ,in tracta.de pacifi.possessor.nu. 132. & dixi ad saturitatem in d.tracta.de pensio.q.xxi. Item pensio non vacat sicuti faciunt beneficia Ecclesiastica,ideo morte pensonarii non impetratur sed extinguitur, sicuti vsufructus morte vsufructuarii,vt scripsi in præallegat. tracta quæstio. prima.numero 5.
5 † Vnum tamen scias, ꝙ quando reseruatur pensio filio super fructibus beneficii, quod fuit patris non conceditur ei regressus ad dictum beneficium ob non solutionem pensionis, quia illud consequi non potest aliquo modo ex quo patris fuit:sed apponitur in literis clausula,quod si non soluerit pensionem ipsam infra tempus in literis contentum eo ipso sit beneficio priuatus,& ita
6 seruat stilus curiæ. † Quod verbum,eo ipso, inducit priuationē ipso iure,vt scribit Fely.in c.Rodulphus,sub nu 53.de rescri.vbi dixit,ꝙ verbum,eo ipso,importat absque alia sententia, allegat
7 Zenzeli.in clement.prima,per illum text. de electio.† Requiritur tamē in pœnis ipso iure incursis,declaratoria sententia per tex. in c.cum secundum.de hæreti.in vi.de quo per Felyn.in d.c.Rodulfus,in versi. declaratoria. nu.63. ad quam declaratoriam est etiam pars citanda glo.nota.in Clemen.præsenti in verbo,constiterit,de censib.vbi Abb.post alios,& glos.in Clement. ii.in eodem verbo,de pœnis, & per Felynum in d.c. Rodulfus, in versi. citatur etiam pars.

Nec

8 † Nec obstant allegata in contrarium de argumento, de toto ad partem, quia illa locum non habent, quando in parte non subest eadem ratio, quæ est in toto, vt scribit Maria. Sozi. iunior in consilio clxvii. præsens consultatio. numero 22. in ii. volumine. & idem consil. lxxiiii. nume. 24. in iii. volum. facit tex. in l. si aliam. ff. de solut. & ibi Bartol. & per eundem in l. vsufructus, ff. de vsufruct. Et per insignem Doctorem Præceptorem meum Dominum Carolum Ruin. in consilio cxvi. visa & bene intelle-
9 cta, numero 11. in quarto volumi. † Pensio autem & benefitium sunt quid diuersum, vt est expressum in dict. capit. quamuis. Ergo de vno ad aliud non est bona illatio. l. Papinianus exuli. ff. de minori. quinimmo pensio non est pars benefitii, sed fructuum illius. Ratio autem prædictæ constitutionis Clementis vii. fuit ne detur successio in benefitiis de patre ad filium etiam per indirectum, quæ ratio cessat in pensione, quæ non est perpetua, vt est benefitium: sed temporalis, vt patet ex eius difinitione, quam posui in tracta. meo, de pensioni. quæstione i. extinguitur enim pẽsio morte pensionarii, vt supra dixi. Remanet igitur vera & inconcussa prædicta opinio, quæ etiam seruatur de stilo Romanæ curiæ. Ex his satisfactum puto requisitioni tuæ. Vale & amantem redama.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Pensionarius vsufructuario comparatur.*
2 *Pensio dicitur seruitus benefitio.*
3 *Res de facili redit ad pristinam naturam.*
4 *Eius est commodum cuius est incommodum.*
5 *Rector benefitii cuius fructus alteri sunt reseruati pensionem soluere non tenetur.*
6 *Qui non sentit onus sentire non debet commodum.*
Qui onus sentit commodum sentire debet.
7 *Prouisio hominis facit cessare prouisionem legis.*
8 *Pensio est seruitus benefitio.*

Respon-

RESPONSVM QVINTVM.

BENEDICTO BARISEELLO Patauino vtriusque iuris Doctori.

VAB annues requisitioni, dum quæ mea sit sentẽtia scire desideras, pro commodo amici tui, quẽ tantopere ais diligere. Circa infrascriptam quæstionem, vt tibi morem gerã rẽ aggrediar, Antonius Rector Parrochialis Ecclesiæ super cuius fructibus redditibus & prouentibus reseruata erat, cuidam Curiali pensio viginti ducatorum auri, de Camera Parrochialem prædictam resignauit ad fauorem Fabii eius nepotis reseruatis sibi ad vitã omnibus & singulis fructibus eiusdem: Accidit ꝙ Curialis ille, ex hoc seculo migrauit, & sic pensio ipsa extincta remansit. Contingit dubitari an pensionis prædictæ extinctio cedat lucro Fabii Rectoris ipsius Ecclesiæ, vel lucro eius patrui cui reseruati sunt fructus omnes eiusdem Eccle-
1 siæ. † Dubium facere videtur, quia pensionarius vsufructuario comparatur, vt scripsi in tract. pensi q. lii. nume. 4. & q. lvii. nu. 1. & q. i. nu. 5. Morte autẽ vsufructuarii extinguitur vsufructus, & consolidatur cum proprietate. §. finitur, Institu. de vsufruct.
2 † Secundo facit, quia ipsa pensio dicitur esse quędam seruitus beneficio, vt per Gomes. in regula de infir. resignan. q. xvi. Ideo extinctio seruitutis cedere debet ad commodum ipsius beneficii
3 † quia res de facili reuertitur ad suam pristinã naturam. l. si vnus, §. pactus, in versi. quod in spetie. ff. de pact. & in c. statutum, vbi glo. in ver. numerandum, de præben. in vi.

Prædictis tamen non obstantibus contrarium sentio, videlicet, ꝙ extinctio dictæ pensionis cedat lucro habentis reseruationem omnium fructuum Ecclesiæ prædictæ. Et est ratio, quia ipse reseruatarius omnium fructuum illam soluere tenebatur cum super illis pensio ipsa imposita foret merito lucrum obueniens ex
4 cessatione illius ad eum pertinebit vulgata iuris regula. † eius est commodum cuius est incommodum. c. eius, de regul. iur. in vi. xii. q. ii. ca. charitatem, & c. quicunque, & cap. Ecclesiasticis, eadẽ causa & quæstio.

Secundo facit in argumentum tex. in l. idem Neratius. §. nõ

solum

ſolum.ff.de vſufru. accreſcen. vbi ſi duobus vſufructus fundi legetur,altero ex eis decedente pars vſufructus quæ ei ſpectabat, non domino proprietatis,ſed altero vſufructuario debetur.

5 † Tertio facit, quia rector beneficii cum nullos fructus percipiat ex ipſo beneficio, ad ſolutionem penſionis prædictę aſtringi non poterat,ſiquidem ſoluenda erat ſuper fructibus, qui omnes alteri reſeruati erãt. Cum igitur onus non agnoſceret lucrum

6 ex ceſſatione dicti oneris haud cõſequi debebit, † quia qui onus non ſentit commodum ſentire nõ debet.xxxiii.diſt.c.pręter hæc & c.generali.§.illos,de elect.in vi.facit tex.in ca.qui ſentit onus, de regu.iur.in vi.

Nec obſtant adducta in contrarium. Et primo, ꝙ vſufructus

7 extinctus conſolidatur cum ſua proprietate,† quia prouiſio hominis tollit prouiſionem legis.l.fin.ff.de indic.viduit.tol.l. cum ex filio.§.i.ff.de vulga.& pupil. Et not.in l. vinca.C. quando non peten.partes in caſu autem noſtroad eſt hominis prouiſio,videlicet reſeruatio omnium fructuum facta reſeruatario, ergo eius erit lucrum penſionis ceſſantis, quia penſio ceſſans reunitur cũ cæteris fructibus ſibi reſeruatis, a quibus erat ſeparata viuente penſionario tantum.

8 † Nec etiam obſtat, ꝙ penſio ſit quædam ſeruitus beneficio, quia illud procedit quãdo a Rectore beneficii. ſoluẽda venit qui fructus percipit. At in caſu noſtro reſeruatarius omniũ fructuũ ipſius beneficii illam ſoluere tenetur, cum ſuper illis ſit reſeruata:Ideo quando ceſſat,vt dixi reunitur cum cæteris fructibus, a quibus extracta erat.Et ſic hoc caſu iure merito dicere poteſt, ꝙ res de facili redit ad ſuam propriam naturam.d.l.ſi vnus.§.pactus.ff.de pac.cum aliis ſupra allegatis.Ex iſtis puto ſatisfactum requiſitioni tuæ vir doctiſsimè, tibique ad maiora me offerens ex corde commendo. Vale.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Ex inualido contractu pœna non committitur.*

2 *Nec minus ex arbitri ſententia nulla.*

3 *Pœna eſt quid acceſſorium ad contractum.*

Penſionis

4 *Pensionis solutio regulariter non retardatur ex litis pendentia.*
5 *Fallit quando praecessor illam diu non soluisset.*
6 *Commissio causae pensionis quando detur sine solita clausula.*
7 *Causa quaelibet etiam iniusta excusat a dolo & poena.*
8 *Dispensatio inualida excusat execrabilem.*

RESPONSVM SEXTVM.

ANGELO LIPPAMANO Archipresbytero Ecclesiae Paduanae.

VETVS quae inter nos fuit amicitia, sub Pontificatu Leonis x. in Romana Curia contracta: Dum illius a secretis cubicularius existeres, me vtique compellit mandatis tuis obsequium praestare. Cũ igitur scire cupias, vtrum non soluens pensionem in terminis in literis reseruationis eiusdem contentis, incidat in censuras & poenas, in dictis literis contentas & descriptas, & per consequens in poenam priuationis ipsius beneficii, quando reseruatio dictae pensionis fuit nulla?

1 † Circa hoc videtur dicendum, ꝙ non, quia ex inuallido contractu poena non committitur, argumento tex. in l. ea quidem. C. si mancipia ita fuer. alienat. Bart. in l. seruo legato. §. i. ff. de legat. i. Guido. Papae, consi lxiii. circa contractum. nu. 3. & est glos. in c. significantibus, in glo. vlt. de offi. deleg. & plures quotas congerit ad hoc Andre. Tiraquell. Elegans Doctor in tracta. de iur. costit. in iii. parte. in vii. limita. nu. 27. & nu. 28. Ad idem facit qđ scribit Bar. in l. seruo legato. §. i. vbi dixit, ꝙ quando contractus non tenet, nec poena illi adiecta debetur, glo. est ad hoc notabi-
2 lis in l. quod de bonis. §. i. ff. ad legem Falci. † Ad idem facit, quia ex sententia Arbitri nulla similiter poena non debetur. glos. in l. apud Celsum. §. item quaeritur. ff. de except. dol. Et ita in simili
3 dixit Guido. Papae in d. consi. 63. † Cum enim poena sit accessorium, destructo principali corruit, vulgato. c. accessorium, de regu. iur. in vi. Quod autem poena sit accessorium ad contractum, tex. est in l. si poenam. ff. de verbor. obliga. & not. Bart. in l. ita stipulatus. ff. eodem tit. confert tex. in l. si pacto quo poenam. C. de pact. & habetur per Guido. Papae consi. xxxi. viso ad plenum cir-

ca prin Faciunt ea quæ de actu nullo scripsi in tracta. pensi.q.29. Rimmal.consi.ccccxxvii.nu.13. in iii.vol.

4 † Pro resolutione huius quæstionis sic distinguendum puto, quod aut quærimus, an pendente iuditio super inualiditate literarum reseruationis annuæ pensionis, quis pensionem soluere teneatur, & dicendum erit, quod regulariter sic, quia per talem litis pendentiam solutio pensionis retardari non debet, vt late scripsi in tracta.pensi.q.xxxv.& habetur per Staphile.in tract.de lite.iustitie, fol.154.versi. quando vero vtraque secũdum impresionem
5 Venetam, & Casiador.decis.x.nu.8. in tit. de rescrip. † Hoc tamen fallit, quando præcessor in benefitio grauato onere pensionis illam diu non soluisset. Et successor in ipso benefitio, a quo
6 pensio ipsa peteretur ageret super nullitate illius, † eo enim casu daretur commissio causæ sine illa clausula solita de non retardanda solutione pensionis, vt scripsi in d.tracta.pensio. q. lxxxv. Vbi descripsi omnes casus in quibus in causa pensionis per signaturam datur commisio Iustitiæ sine clausula prædicta. Ad idem Gomes.in reg.de surrogan.collit.q.17.in compend. vtri.signat. sub nu.86.in versi.præterea est aduertendum.

Aut quærimus an pendente litigio super nullitate & inualiditate reseruationis pensionis, quis non soluendo incurrat pœnas & censura, de quibus in literis. Et isto casu dicerẽ quod aut sumus in casu in quo datur commisio simpliciter sine clausula supradicta de non retardando solutionem pensionis, & tunc non soluẽs non incideret in dictas pœnas cum lite pendente nõ sit aliquid innouandum, Clemen.i.& per totum titulum, extra vt lite pendente, & c.i cum sequenti, vt lite pendente, in vi. Aut sumus in casu, in quo non datur commisio sine dicta clausula, & tũc proculdubio non soluens incideret in censuras, de quibus in literis nec in causa esset procedendum, nisi prius facta solutione.

7 † Quo vero ad pœnam priuationis benefitii lite pendente arbitror dicendum, quod illi locus non sit, quia quælibet causa etiam iniusta excusat a pœna & dolo, vt not. per glo. in l. Plagii, la ii. C. ad leg. Iuli de plag. & in l.i. in fin. ff. de abige. probatur etiam in l.igitur.ff.de liber.causa Bal.in l i.in fi.C.vbi caus.stat. Deci.cons. ccccliі.col.i.in 3.volu. Ad idem facit, quia quælibet etiam iniusta causa excusat execrabilem reum possessorem, vt not. Domi.
8 in c.non potest, de præben. in vi. † Hinc est quod dispensatio etiam

inualida

inualida execrabilem excusat, vt scribit Specul. in tit. de dispensa. §. videndum, versi. porro, quem sequitur Gomes. in reg. de trienal. posses. q. x sub nu. 16.

Ex istis iam habes mi Angele, quæ mea sit opinio in quæstione a te mihi proposita, & quia fortasse etiam Mariani Sozini iunioris in isto Patauino Gymnasio ius Ciuile legentis, super inde opinionem habere voluisti. Si id fecisses quid ipse in hoc sentiat per literas tuas certior fieri desidero, nam illius opinioni tanq̃ viri doctissimi plurimum semper detuli. Vale & amantē redama.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Mente captus quis dicatur.*
2 *Insanus, furiosus, demens, & lunaticus quis dicatur.*
Et quis dicatur stultus.
3 *Mente capto benefitium Ecclesiasticum conferri non potest,*
4 *Pensio assignata Clerico præsertim pauperi cedit in causam alimentorum.*
5 *Episcopus ex suo mero offitio indigentibus prouidere debet.*
6 *Bona Ecclesiarum principaliter indigentibus deputata sunt.*
7 *Clericis mendicare non est licitum.*
8 *Clerici viuere debent de patrimonio Christi.*
9 *Pensio non est benefitium Ecclesiasticum, sed quid profanum.*
10 *Pensiones contractibus profanis equiparantur.*
11 *Bona Ecclesiarum dicuntur pauperum quo ad eorum sustentationem.*

RESPONSVM SEPTIMVM.

IOANNI ROSAE
Episcopo Veglensi.

LITERIS tuis quibus significasti q̃ scire cupis, An Clerico mente capto reseruari posit, annua pensio super fructibus Ecclesiastici benefitii hucusque variis præpeditus negotiis distuli respondere, nunc vero aliquantulum otii nactus requisitioni
1 tuæ satisfacere decreui. † Et pro dilucidatione

C ii huius

huius quæstionis operepretium esse arbitror, scire quis dicatur mentecaptus, circa quod Bal. in l. si furiosi. C. de nupt. scribit, ꝙ mente captus dicitur is cui deficit mens, & animi consilium non habet, nullum tamen ostendit furorem, & extrinsecus est habitu quiete mentis: Idem voluit Fabia. de Monte in tracta. de empti.
2 & venditio. in 4, quæst. principa. versi. nono quæro. nu. 23. † vbi etiam ponit quis dicatur insanus, quis furiosus, quis demens, & quis lunaticus, Quis autem dicatur stultus, & qualiter probetur stultitia, ponit Imola post glo. in l. nec codicillos. C. de codicill. & idem Imol. in l. si cum dotem, in § si maritus, in fi ff. solu. mat.
3 † His sic præmissis, Prima facie videtur dicendum mentecapto pensionem reseruari non posse, quia eidem nec beneficium conferri potest, facit text. in cap. indecorum, in princip. de ætat. & qualitat. vbi Alexander iii. Pontifex Maximus dixit, indecorum esse, vt hi debeant Ecclesias regere, qui seipsos gubernare non norunt. Ad idem tex. in c. ii. §. eidem Episcopo, eo. titu.

Contrarium tamen tenendum arbitror, quòd immo & Clerico mente capto, pensio super fructibus Ecclesiastici beneficii
4 reseruari possit: † Quia non est dubium huiusmodi pensionem cedere in causa alimentorum. Præsertim si Clericus cui reseruatur sit pauper, vt scribit Fely. in c. ad audientiam, el. ii. de rescrip. & Cacialu. in tracta suo pen ion. quæst. ix. vbi dixit, ꝙ pensio assignata Clerico pauperi simpliciter ad eius vitam, licet in ea non dicatur pro sustentatione & alimentis, coniecturari potest quòd pro alimentis sit assignata, iuxta not. per Doct. in l. illud, & in l. cum hi. §. si vni. ff. de transac. de quo scripsi in tracta. meo pensio. quęst. li. nu. 2. & nu 12.
5 † Facit quia Episcopus ex mero suo offitio indigétibus prouidere tenetur, maxime Clericis. c. possessiones, & c. final. xvi. q i. & x. quæst. i. per totam. not. Abb in c. cum secundum, col. 3. versi. nam Episcopus. nume. 10. de præben. vbi dixit, quòd obrobrium
6 est ipsi Deo, vt assumpti in eius patrimonium mendicent. † Bona enim Ecclesiarum indigentibus deputata sunt non solũ Clericis sed etiam Laicis. 12. quæst. i. c. videntes, & not. Abb. in c. qui
7 res, in ii. nota. nu. 3. de rebus Eccle. non alienan. † facit quia non est licitum Clericis mendicare, cum id tendat in vituperium ordinis Ecclesiastici, vt scribit Anto. de Butr. in c. ad supplicationẽ nume. 3. de renunti. Papæ enim conueniunt verba Pauli ad Romanos

manos cap.i.dicentis, sapientibus & insipientibus debitor sum,
8 † præsertim cum Clerici viuere debeant de patrimonio Christi c. cum secundum Apostolum, de præben. c. Cleros. xxi. distin. c. duo sunt genera. xii. q i.
9 † Nec obstant adducta in contrarium, quod Clerico mēte capto benefitium Ecclesiasticum conferri non possit, quia pensio non est Ecclesiasticum benefitium, immo est quid profanum, & potest assignari etiam mero Laico, vt late scripsi in tracta. meo pensio quæst xxi. Cum igitur pēsio sit, quid diuersum a benefitio Ecclesiastico, de benefitio ad pensionem non erit validum, argumentum, siquidem ex diuersis non infertur. l. Papinianus exuli. ff. de minor. c. ii. de transla. Episcopo. l. final. ff. de calumniat. Quod autem pensio sit, quid diuersum a benefitio Ecclesiastico, tex. est in c. quamuis, de præben. in vi. & late scripsi in d. tracta. de pensio.
10 q. 28. † Equiperantur nanque pensiones contractibus profanis, vt per Roma. in cons. cccxxxix. col. 4. & per Gomes. in regula de infir. resignant. q 16. nu. 4.
11 † Et quod supradicta conclusio, quod Clerico mente capto reseruari possit annua pensio super fructibus Ecclesiastici benefitii procedat, facit etiam quia bona Ecclesiarum dicuntur pauperum, quo ad sustentationem Abb. in ca. cum super, de causa posses. & propriet. col. v. Ideo dicebat Ambrosius, cuius verba registrata sunt in c. sicut hi 47. distinc. neque enim minus est criminis habenti tollere, quam cum possis & abundans sis indigentibus denegare: Exurientium panis est quem tu detines, Nudorum indumentum est quem tu recludis, & miserorum redemptio est & absolutio quam tu terra fodis.

Hæc breuiter scripsisse volui circa ea quæ cupiebas a me scire Plura alia scripsissem, si tam breue otii spatium quod se nobis obtulit id exigisset. Vale Reuerendissime Antistes Gigantis tui memor.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Rector Ecclesiæ tenetur contribuere reparationi illius.*
2 *Ad idem tenentur Minores Clerici in Ecclesia beneficiati.*

Pensionem

3 *Pensionem recipiens non dicitur beneficiatus.*
4 *Pensio non est Ecclesiasticum benefitium nec illius appellatione venit.*
5 *Pensionarius tenetur ad decimas Papales.*
6 *Pensionarius tenetur ad solutionem caritatiui subsidii.*
7 *Pensionarius tenetur ad necessariam reparationem murorum ciuitatis.*

RESPONSVM OCTAVVM.

IOANNI LVTIO STAPHILEO Episcopo Sibinicensi.

EQVISITIONI tuæ non possum non annuere pro mea erga te obseruantia & mutua beneuolentia quæ iam longo tempore inter nos extat. Dum igitur scire cupis, An pensionarius teneatur pro rata pensionis contribuere ad reparationem Ecclesiæ super, cuius fructibus est ei reseruata annua pensio: Quid de iure in hoc sentiam breuibus
1 accipe. † Nosti clarum esse in iure, quòd Rector Ecclesiæ tenetur ad illius reparationem.c.quicunque,extra de Eccle. edificā.
2 & c.de his,eodem tit. & xvi.q.i.c.si monachus. † Quinimmo nō solum Rector Ecclesiæ ad id tenetur,sed etiam Minores Clerici qui in ea sunt beneficiati,vt probatur in d.c. de his,vbi Abb.in i. no.& in c.fi. de his quæ fiunt a maiori parte capituli, & habetur per Stepha.Beltran.consi.xlix.visis quibusdam,col.vlt.nu.9.in ii. vol.Prædicta tamē contributio fieri debet de eo ꝙ superest deductis necessariis pro Rectore & Clericis benefitiatis,vt in d.ca.
3 de hiis,& not.Abb.in c.i.in i.notab. eodem titu.† Sed recipiēs pensionem non dicitur beneficiatus ergo non tenebitur ad Ecclesiæ reparationem,ꝙ autem recipiens pensionem beneficiatus non dicatur,sed bene illam soluens, sentit Oldrad. consi. clxviii. Ad primam quæstionem,& habetur per Ioan Staphile. Patruum tuum olim Rotæ auditorem in tracta.suo de literis Grat & Iusti.fol.22.in versicu.ex prædictis etiam colligitur secundum im-
4 presionem Venetam.† Et quod pēsio non sit benefitium Ecclesiasticum neque illius appellatione veniat, habetur per Decium in rub.de rescrip.col.vlt.versi.Et appellatione benefitii, de quo scripsi in tracta.pensi.q.28.

His

His tamen non obstantibus teneo quod idem sit dicendum in pensionario quod & ipse sit obligatus côtribuere dictæ reparationi pro concurrenti quantitate pensionis non obstante quod iura prædicta Videantur ad huiusmodi onus obligare solum Rectorem Ecclesiæ,& Clericos in ea beneficiatos, & ad hoc tenendum moueor ex infrascriptis.

5 † Primo,quia pensionarius pro rata pensionis decimas Papales soluere tenetur,vt voluit Bellenzi. in tracta.de subsidio carit. q.37.& q.75.Deci.consi.157.statutam cathedralis Ecclesiæ in i. vol.Imo.in Clem.si beneficiorũ,col.i.vers.quarto quærit,glo.de

6 deci. & scripsi late in d.trac.pensi.q.59.†Secũdo facit,quia pẽsionarius tenetur etiam ad soluendum charitatiuum subsidium impositum,per Episcopum pro rata sue pensionis, vt scribit idem Belenzi in præallegato tract.q.37.& scripsi in d.tract.meo de pẽ

7 si.q.39. † Tertio facit,quia pensionarius pro rata pensionis tenetur contribuere cum Laicis ad necessariam reparationem murorum ciuitatis & illorum necessariam fortificationem,quãdo Ecclesia grauata pensionis onere ad id tenetur, & est ratio, quia tale onus imponitur respectu fructuũ; prout dixi in prædicto tracta.meo pensio q.80.

Cum igitur pensionarius respectu pẽsionis participet de fructibus ipsius Ecclesiæ,super quibus ipsa pensio est imposita, vtique contribuere debebit pro eius rata ad ipsius Ecclesiæ reparationem.Cum non sit ferendus, is qui lucrum quidẽ amplectitur, onus autem illi annexum renuit.l.vnica.§.pro secundo. ff.de cad. tollen.glo.in verbo, repelli.in c.cum secundum Apostolum, de præben.& l.secũdum naturam.ff.de reg. iur. Et ita de iure sentio nisi pensio esset reseruata libera & exenta, a quibuscunque oneribus,tam ordinariis quam extra ordinariis, & cum aliis clausulis quæ in similibus literis apponi consueuerunt.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Pensio secundo loco assignata de prima mentionem non faciens non valet.*

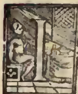
2 *Concessio noui vectigalis non facta mentione de primo non valet.*

Reseruatio

3 *Reseruatio pensionis habens horam præsummitur primo facta.*
4 *Gratia Apostolica literis probari debet.*
5 *Tempus gratiæ qualitas & circunstantiæ testibus probantur.*
6 *Collatio facta ab ordinario & resignatio testibus probari possint.*
7 *Reseruatio Papæ testibus probari potest.*
8 *Expressio horæ facit præsummi actum prius factum.*
9 *Testamenti appellatione venit validum & non inualidum.*
10 *Contractus inualidus non dicitur contractus.*
11 *Statutum de soluenda gabella de contractu, comprendit contractum validum non inualidum.*
12 *Notarius scribens inualidam scripturam falsam, lege Cornelia, de falsis non tenetur.*
13 *Pœna legis vel statuti non causatur ex actu nullo.*
14 *Statutum loquens de laudo intelligitur de valido.*

RESPONSVM NONVM.

ANTONIO GIGANTI Nepoti dilectissimo.

NTERROGASTI me nudius tertius quid dicendum esset si vno & eodem die duæ pensiones repe riantur reseruatæ duabus personis, quarum altera de altera mentionem non facit, & tamen ambæ reseruatæ sunt super fructibus eiusdem Ecclesiastici benefitii: An scilicet vtraq; valida sit vel inualida? & aliis tunc occupatus negotiis me tibi alia die responsum daturum promisi. Nunc vero quid sentiam accipe.

1 † Dicendum videtur neutram dictarum pensionum valere, quia pensio secundo loco assignata, de prima mentionem non faciens non valet, vt post alios voluit Nicola. Boeri. in 1. parte suarum decisi. decisi. 162. & late de hoc scripsi in tracta. pensio. q. 29.
2 & vltra ibi adducta, † facit quod voluit Marti. de Laud. in tract. de fisco. q. 55. vbi dixit, quod si Imperator concedit alicui nobili nouum vectigal non facta mentione de aliis vectigalibus inhibi existentibus, quod talis concessio est nulla allegat tex. in l. Titia. §. qui in vita. ff. de leg ii. & in c. mandatum, de rescrip. Idem dixit Bertachi. in tracta. de gabel. seu vectigal. in i. parte, col. v. versi. sed quęro inci-

ro incidenter. nu. 24. Accedat ꝙ in casu quęstionis huiusmodi cum non appareat, quæ dictarum duarum pensionum fuerit primo assignata,& quæ secundo,& vtraq; stare nō posit per ea quę scripsi in præallega q. 29. dicendum videtur ratione talis incertitudinis neutram valere. Argumento tex. in l. duo sunt Titii. ff. de testamen. tutel.& l. si fuerit. ff de reb. dub.

3 † Puto tamen sic distinguendum esse, quod aut altera ex dictis duabus pensionibus horam habet, aut neutra ipsarum, aut ambæ horam habent: Primo casu illa quæ horam habet, censetur primo assignata,& sic illa valebit,& altera non. per nota. per glos.& Docto. in c. si a sede, de præben. in vi. vbi habetur, ꝙ illa collatio beneficii quæ horam continet primo facta censetur, Cassador. decisi. 4. in fi. nu. 7. in deci. super regu. cancel.& idem deci. xx. in tit. de præben. vbi dicit idem esse, quādo per testes de hora cōstaret,

4 † quia licet gratia Apostolica per literas probari debeat, vt per Archi. Io. And. Domi.& Franch. in prohe. sexti, in fi. per Bal. in l. humanum. C. de legib. per Abba. in c. in nostra, de rescrip.

5 † Attamen tempus gratiæ, qualitas,& circunstantiæ per testes probari possunt, Rota deci. 27. in nou. de rescrip. glo. in verbo, si non appareat, in c. duobus, de rescrip. in vi & per Cassador. in d.

6 decisi. xx † Idem dicimus in collatione beneficii ab ordinario facta,& in resignatione, quæ testibus probari possunt. c. sollicite,& ibi Bald. in fin. de resti. spolia. Et Rota deci. 39. in titu. de probatio. in Antiq. Cassador. decisio. viii. nume. 4. Ripa in rubric. de constitutio. numero 52. vbi dixit, ꝙ collatio beneficii facta benemerito absque dispensatione testibus probari potest, allegat Bald. in cap. 2. de restitut. spolia.& Rotam decisio. dcclxxx. Dic

7 quòd collatio, in antiq. † Et reseruatio Papæ etiam testibus probari potest, Rota decisio. xcvi. Nota quòd reseruatione, in antiq. Ad idem Aeneas de Falconibus in tractatu de re-

8 seruat. benefic. quæstione 4. principali, Effec. 28. † Et de collatione habente horam, quòd præferatur collationi illam non habenti facta eodem die, habetur per Decium in capit. pastoralis, numero 5. de rescript. de quo etiam ad plenum per Insignem Doctorem Pręceptorem meum colendissimum Dominum Guilielmum Pontanum Perusinum in l. dotis causa, colum. 6. num. 14. ff. solut. matrimo. vbi dixit, ꝙ expresio hore facit pręsummi actum prius factum.

Secundo casu si neutra ipsarum reseruationum pensionis horam habet, sed tantummodo cōstat, ꝙ vno & eodem die assignatæ fuerunt, & in tali casu, si vna fuit assignata per ordinarium in casibus, in quibus ordinarius illam reseruare potest, de quo scripsi in d.tracta.pensio.quæst.vi. Altera vero per Papam, Et isto casu dicerem pensionem assignatam per Papam præualere, argumento tex.in d.c.si a sede.

Tertio vero casu, quando vtraq; reseruatio pensionis horam continet, subdistinguerem, ꝙ aut est eadem hora in vtraque, & sic cum non appareat quæ primo, & quæ secundo loco assignata fuerit, ratione incertitudinis dicendum videtur, ꝙ vtraque sit nulla, argumento tex.in preallegata l. duo sunt Titii. Attamen dici posset etiam tali casu pensionem per Papam assignatā præualere, Argumento tex.in d. c. si a sede. Aut hora in ambabus reseruationibus est diuersa, & tunc illa quæ continet priorem horam præualebit, per supradicta.

Quid autem dicendum si reseruatio vnius ex prædictis pensionibus fuisset valida, altera vero inualida? Dicas ꝙ si super inualiditate huiusmodi fuisset pronuntiatum, eo casu altera valida esset, quia non præstat impedimentum quod de iure non sortitur effectum.c.non præstat, de regu. iur. in vi. Videri tamen possunt plura quæ circa hoc scripsi in prælleg.tract.pensio.q.xxix.
9 nu.6. † & pro ibi dictis facit etiam quia testamenti appellatione, venit testamentum validum non inualidum.l. ii. § porro, ff.
10 quemadmo. testa. aperi. † Et inualidus contractus non dicitur contractus.l.i & ibi Docto.C.de Eunuch. Bal. in auth. ex causa,
11 col.vlt.C.de lib.præter. † Accedit ꝙ statutum dicens, ꝙ de quolibet contractu soluatur gabella locum sibi non vendicat in contractu nullo, Bal.in l.i C. de patrib.qui fil.distraxerunt.Cyn.in l.
12 vnica.§.sed quia.C.communia, de legat. † Ad idem facit ꝙ Notarius, qui inualidam scripturam falsam fecit lege Cornelia, de falsis non tenetur, vt est tex in l.si quis legatum, ff.de fals.& Cyn.
13 in l.si quis decurio.C.eo.tit. † Facit etiam quia ex actu nullo, & frustatorio non causatur pœna legis, vel statuti, Bart. in l.vbi pactum.C.de transac.Bal.in l.ea quidem, per illum tex.C.si manci. ita fuer. alienat. Et Ripa in suis Respons.cap. 2. nu. lib.i.in rub.
14 de legib.& longa consuet. † Et statutum loquens de laudo non verificatur in laudo nullo, quia laudum nullum non est laudum,

Clem.

Cle.pastoralis,de re iud.l.4.§.condemnatum.ff.eo.ti. per quæ iura ita dixit Corn.consi.cxxv.viso puncto, & copia. nu.3.in i.vol.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 ☞ *Decima est de iure diuino,& non ab hoïe,sed a Deo instituta.&nu.2.*
3 *Decimam non soluentes sunt fures,& latrones.*
4 *Decimæ solui debent sine detractione expensarum.*
Decimæ dicuntur tributa animarum egentium nume.4. restituas & nu.sub seq.ad amussim vsque 17.
5 *Decimæ per Papam impositæ solui debent secundum taxationem decimæ.*
6 *Res vna & eadem non debet diuerso iure censeri.*
7 *Pensio est pars fructuum benefitij.*
8 *Argumentum de toto ad partem validum est.*
9 *Equitas præsertim in rebus Ecclesiasticis est seruanda.*
10 *In taxatione benefitij fienda pensionarius est uocandus,& omnes quorum interest,& nu.12.*
11 *Decima soluenda sacerdotibus est de iure diuino, ideo cum integritate solui debet.*
12 *Secus in decima per Papam imposita,quæ proprie non est decima.*
13 *Decima quæ per Papam imponitur distat a decima, quæ est de iure diuino.*
14 *Decimæ dicuntur tributa animarum egentium.*
15 *Decima, quæ sacerdotibus soluitur,solui debet non deductis expensis.*
16 *Secus in decima quæ per Papam imponitur.*

RESPONSVM DECIMVM.

IOANNI PICCARDO
Legum & Canonum Perito.

DVM essem Patauii proximis elapsis diebus interrogasti me, pro qua portione pensionarius non habens pensionem exemptam a decimis,vel etiã si eius pensio sit a decimis exempta,& in impositione decimæ Papalis dictum sit, ꝙ etiam de pẽsionibus quantuncunq; exemplius decima solui

 debeat,

debeat, prout expressum extitit in concessionibus decimarum concessis per Clementem vii. Paulum iii. & Iuliũ iii. Romanos Pontifices, Illustriss. Dominio Veneto, decimam soluere debeat, de quo etiam ab aliis pluries interrogatus fui, vt igitur tibi, quẽ vt filium diligo, ac aliis satisfaciam, cum præsertim ista quæstio sæpius accidet in hoc Venetorum Dominio, quid sentiam in ea
1 scribere non recusaui. † Prima facie videtur dicendum pensionarium teneri pro rata pensionis ad soluendam integram decimam. c. cum aliquibus. c. ex parte, de decim. c. fi. de Parroch. In quibus iuribus habetur decimã solui debere cũ integritate, & tã
2 to magis, † quia decima est de iure diuino, vt habetur in Deut. c. xii. & Leuit. c. xxxvii circa fi. Ad idẽ est tex. in c. Parrochianos, de deci. Vbi dicitur ꝙ decimæ non ab homine, sed ab ipso Deo institutæ sunt. Ad idẽ est tex. in c. ĩ aliquibus. §. ille quippe, de deci.
3 † Quinimmo decimam non soluentes sunt fures, & latrones, & manifesti depredatores Dei, & sanctorum, & totius Ecclesiæ,
4 vii. q. i. c. quanquam, & xvi. q. i. c. decimæ, † & dicuntur decimæ tributa animarum egentium, text. est in c. tua nobis fraternitas. §. verum, de decim. cum integritate autem solui dicuntur decimæ
5 cum soluitur de omni summa decem vnum, videlicet, † decem pro centenario, tex. est in c. cum homines, in princ. de deci. & huiusmodi decimæ solui debent sine detractione expensarum, vt in d. cap. cum homines, & ibi glo. in ver. non decimatis. Ad idem tex. in c. non est in potestate, eo. tit.

Præmissis tamen non obstantibus dicendum censeo, quod pensionarius tenetur ad solutionem decimæ pro rata pensionis secundum taxationem benefitii, super cuius fructibus est sibi reseruata pensio, non autem ad rationem decem pro centenario,
6 vt aliquos Doctores modernos consuluisse audio. † Nam decimæ per Papam impositæ solui debent secundum taxam benefitii, tex. est in Clemen. si benefitiorum, de decim. & per Bellenz. in trac. de subsid. carit. q. lxxx. Et facit quia si diceremus ꝙ Rector benefitii pro fructibus sibi restantibus, detracta pensione, teneret soluere decimam iuxta taxam ipsius benefitii, vt in d. cle. si benefitiorum, Et pensionarius pro sua pensione teneretur soluere decimam, prout illa soluitur sacerdotibus ad rationem decem pro centenario, iuxta terminos præalle. c. cum homines, de
7 deci. Vtiq; absurdũ sequeretur, ꝙ res eadẽ posset, † & deberet di

uerso

uerso iure censeri,cõtra iuris dispositionẽ.l eum qui ædes, & ibi
8 Bar.not.in ii.not.ff de vsuca.† Est enim pẽsio pars fructuũ benefi
tii super quibus imponitur,ergo iustum est ꝙ is cui soluitur ipsa
pensio oneris partẽ subeat in solutione decimæ impositæ super
eisdẽ fructibus,vt dicit Bellenz.in trac.de subsid.carit.q.xlvii.

Præterea cum taxa facta fuerit a principio super omnibus fru
ctibus beneficii,si non adesset pensio vtiq; Rector beneficii sol-
ueret decimã scd̃m taxã super eo factã integraliter,iuxta text.in
d.cle.si beneficiorũ,modo pars dictorũ fructuũ iã taxatorũ deser
uit solutioni pẽsionis, ergo pensionarius tenebitur soluere pro
sua pẽsione decimã ad ratam taxationis factæ super oĩbus fructi
9 bus ipsius beneficii,†quia idẽ iuris,quod est de toto quo ad totũ
debet esse de parte quo ad partẽ.l.quæ de tota.ff. de rei vend.l.si
seruus eius,in fi.ff.de acqui.hær. Accedunt ea,quæ scribit Bellẽz.
in præalleg.trac.de subsi.cari.q.37.vbi dixit,ꝙ ratione oneris in-
cũbentis Rectori beneficii pro solutione annuæ pensionis pro il
lius fructibus dici põt ꝙ Rector beneficii ex fructibus illius tan-
tum duntaxat habeat in redditibus quantum est id, quod ei su-
perest soluta pẽsione,per tex.optimum in l.nõ amplius, in prin.
ff.de leg.i.& in l.sed si hoc.§.i.ff.de cõd.& demon.& ibi no ꝑ Bar.
10 Bal.& Imo.†Subdẽs ꝙ ad hoc multũ dictat ęquitas,ꝙ pẽrtim in
istis ecclesiasticis est seruãda.c.dilecti,de iudi.c.i.de dol. & cõtu.
11 † Pro dicta cõclusione facit,quia si beneficiũ de nouo esset ta
xãdũ vtiq; pensionarius vocari deberet,quia oẽs quorũ interest
vocãdi sũt,qñ fieri debet taxa beneficii pro solõne decimæ,vt vo
luit Guil.de Monte Laud.in d.cle.si benefi.de deci. quẽ sequitur
Bellẽz q.81.in præd.trac.de subsi.cari. facit. c. quod oẽs tangit,
de reg.iur.in vi.& idẽ tenet Card.in præalleg. cle.si beneficio.q.x
vbi dixit,ꝙ si sunt duo Prælati in vna Ecclesia Parrochiali, vt pa-
tronus clericus, & vicarius, qui ex antiqua ordinatione ecclesiæ
colligãt oẽs fructus,de quibus annuatim soluũtur patrono cẽtũ
residuũ remanet vic.ipẽ vero patronus habeat soluere decimã ꝓ
tota ecclesia, cũ quo istorũ fiet taxatio? Et dicit ꝙ fiet cũ illo,
12 qui fructus colligit, vocato qui habet soluere, † & sic vocantur
omnes,quos hæc taxatio tangit,argu. text. in c.ad hæc.de offit.
Archid.de præscript.c.accedentes,& c.fi.de his,quæ fiunt a Præl.

Et ad ꝑdicta allegat.Bellenz.loco sup alle.not.per Io. And.in
addi.Spec.in rub.de cõcess.præb.q.vlt.& Old.cons.168.ad primã
quæst.

quæſtionem vlt. dubio, facit etiam pro prædicta opinione, quia annata quæ venit ſoluenda pro penſione quando beneficium eſt taxatum, ſolui debet ſecundum taxam, vt ſcribit Caſſad. in ſuis deciſionibus ſuper regulas Cancella. deciſi. xix. & ego dixi in tra cta. penſio. quæſt. xxvi.

13 † Nec obſtant adducta in contrarium, ꝙ decima ſolui debeat integraliter ad rationem decem pro centenario, iuxta textum in prealleg. c. cum homines, de decim. quia procedunt in decima, quæ debita eſt de iure diuino, & ſolui debet ſacerdotibus,
14 † ſecus autem eſt in decima, quæ per Papã imponitur, quæ propriæ non eſt decima, ſecundum Cardina. in d. Clemen. ſi benefi-
15 tiorum, in 2. & 3. quæſt. † Nec regulatur iſta decima per Papam impoſita, vt regulantur aliæ decimæ ſpirituales, ſecundum gloſſ. in Clemen. diſpendioſam, in ver. decimis, de iudi. Et ꝙ iſta decima, quæ per Papam imponitur longe diſtet a decima, quæ debita eſt de iure diuino, & ſacerdotibus ſoluitur, quæ ſolui debet cũ
16 integritate, vt ſupra dictum fuit, conſtat, † quia decima, quæ ſacerdotibus ſoluitur, de qua loquitur totus titulus, extra de deci. ſolui debet non deductis expenſis, vt in d. ca. cum homines, & in
17 cap. non eſt, & in cap. tua nobis, eo. titu. de decim. † Secus autẽ in decima per Papam impoſita, quia in ea deduci debent ante omnia expenſæ factæ pro fructibus colligẽdis, & ſine quibus fructus colligi non potuiſſent, ſecundum glo. in d. Clemẽ. ſi beneficiorum, in verbo, taxationem, de decim. Et idem ibidem tenet Card. q. v. vbi etiam Ioan. de Imol. & Anto. de Butr. poſt alios in d. cap. cum homines, & Bartho. Bellenz. in tracta. de ſubſid. carit. quæſtio. lxix. vbi ad hoc allegat text. in l. i. C. de fruct. & lit. expẽ. & in l. domum. C. de rei vendic. & l. fructus. ff. ſol. mat.

Ad idem Domini. in conſi. 85. ſuper primo dubio, nu. 4. vbi dixit, ꝙ ex iſtis decimis Papalibus deducuntur expenſæ, quæ fiunt gratia fructuum colligendorum, vtpote, quæ fiunt in arando ſeminando, in vineis fodiendis, & potandis, & quæ fiunt gratia percipiendorum, & colligendorum fructuum, vtputa, in metendo & triturando, ac vindemiando, Item & quæ fiunt gratia conſeruandorum fructuum, vtputa, in horreis parandis. l. 3. §. nos igitur ff. de impen. in reb. dotal. fact. de quo Specula. in tit. de expen. §. i. in prin. Ex præmiſsis mi Ioannes iam habes, quæ mea ſit ſententia, a qua arbitror nõ diſſentiendũ eſſe a viris in hac noſtra legali

ſcientia

ſcientia eruditis,quorum iuditio prædicta committo, ſaluo ſem per iuditio ſedis Apoſtolicæ.Vale,& Iacobũ Portiũ Imolen.Virũ de noſtra legali ſcientia optime meritum,in almo iſto Patauino Gymnaſio ius canonicum legẽtẽmeo nomine ſaluere iubeas.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Tituli beneficiorum ſunt de iure poſitiuo.*
2 *Tituli beneficiorum quorumcunque ſunt quid ſpirituale.*
3 *Idem in Canonia.*
4 *Reſignans nudum titulum benefitij pro conſequenda penſione ſuper fructibus alterius benefitij ſimoniam committit.*
5 *Penſio eſt quid temporale.*
Penſio cadere poteſt in merum laicum.
6 *Simonia eſt dare temporale pro conſequendo ſpirituale.*
7 *Penſio permutari non poteſt cum benefitio.*
8 *Res temporales benefitium dici non poſſunt,ſed res benefitij.*
10 *Fraus nemini patrocinari debet,& nu.*11.
12 *Simoniacus eſt excommunicatus ipſo iure.*
13 *Simoniacus agens ſuper ſpolio audiri non debet.*
14 *Simoniacus non gaudet benefitio regulæ de triennali.*
15 *In ſimonia reali quis eſt priuatus ipſo iure.*

RESPONSVM XI.

IACOBO NACHLANTO.
Epiſcopo Clugienſi.

QVAM timoratæ ſis conſcientiæ, licet iamdiu nouerim, id maximè mihi comprobatum eſt ex eo quod tuis humaniſsimis literis à me ſcire deſideras: Vtrum ex diſpoſitione ſacrorum canonum pro habendo nudo titulo benefitiali in aliqua ec cleſia,vtputa Canonia, Capellania, ſeu Manſionaria,licitum ſit ſoluere renuntianti ipſum nudum titulum penſionem aliquam ſuper fructibus alterius benefitii, quod reſigna

tarius

tarius obtinet citra vitium simoniæ, Præmitto antequam veniam ad decisionem huius dubii q̀ auaritiæ cæcitas, & damnandæ ambitionis improbitas aliquorum animos occupantes eos in illam temeritatem impellunt, vt quæ sibi a iure interdicta nouerint, exquisitis fraudibus occupare conantur: Verba sunt Gregorii x. in generali concilio Lugdunense, quæ habentur in c.auaritiæ, de elect. in vi.

1 † Pro decisione igitur huius dubii, Præmittendum etiam censui, quòd tituli beneficiales quoruncunque beneficiorum ecclesiasticorum, licet sint de iure positiuo, vt per Abba. in c.constitutus, de relig. Domi. & per eundem in disputatione incip. Episcopus, col.2. versi. ad propositum, & habetur xxii. distinct. c.i. & ii. & lxxx. distinct. c.in illis, & per Archid. in c.omnes, 22. distin. & Innoc. in c.nisi cum pridem, de renunciat. & latissime per Ioannē

2 Seluam in tracta. de benefit. in i. parte. q 4. nou. xix. † Attamen dicti tituli beneficiorum sunt quid spirituale, vt per Docto. maximè Abb. in c.quanto, de iud. vbi Imol. & alii, & Dec. post alios ibidem, & per Archid. in summa i.q.i. & late per D. Augustinū Beroum præceptorem, & Promotorem meum, in rub. de reb. Ec

3 cle. non alienan. nu. 15. † Idem est de Canonia, iuxta text. & ibi not. in c.2. de institut. & in c.saluator. i.q. 3. & idem Berous in d. rub nu.7. versi secundo modo, & ibidem nu.16.

4 † Resignans igitur nudum titulum, super quo nulla pensio cōstitui potest, vt pensionem consequatur super fructibus alterius beneficii, proculdubio simoniam committit, quia cedere rē spiritualem, vt est titulus beneficii pro consequenda pensione, quæ in mera temporalitate consistit, vt per Bal. & Felyn. in c.ad audientiam, el 2. de rescrip. & late scripsi in tracta. pensi. q. vii. non li

5 cet. † Nam pensio vti quid temporale, nil habens spiritualitatis, cadere potest etiam in merum laicum, vt scribit Archid. in cap. quamuis, ver. prouideri, de præben. in vi. & Fely. in d.c.ad audientiam, col.4. in fi. in versic. quarta conclusio, & scripsi in prædicto

6 tractatu pensio. quæstio. xxi. † Dare autem temporale pro consequendo spirituale simonia est. c.cum essent. c. querelam, & c. ex diligenti, de simo.

7 † Hinc est q̀ pensio ex quo est quid mere temporale permutari nō potest cum beneficio ecclesiastico, cuius titulus spiritualis est, vt tenent Ioan. de Imol. & Cardinal. in clement. vnica. §.

eadem

eadem,de ſupplen.neglig.prælat.vbi Card.q.9.& Feder.de Senis in trac.de permut.benefi.q.9.Pet.Rebuf.in concordata Franciæ in trac.de pacifi.poſſeſ.nu. 124.& ſcripſi ad plenum in trac.penſ. q.33.& rationem aſsignant Docto.in locis prædictis, quare permutatio huiuſmodi fieri nõ poſsit,ex eo, ꝙ eſſet ſimoniaca cum beneficium,vt ſupradictum fuit, ſit quoddã ius ſpirituale, quod obtineri nõ poteſt ſine canonica inſtitutione.c.i.de reg.iu.in vi.
8 & per Card.in Clem.cauſam.§.i.de elect. † Res verò temporalis beneficium dici nõ poteſt,ſed res beneficii, & idem dixit Berous
9 dominus meus,in c.i.nu.i.fo.de vſur.† Erit ergo putrida ſimonia cedere nudum titulum beneficii, pro conſequenda penſione ſuper fructibus alterius beneficii, quod vtinam non ſæpe fieret.
10 † Accedat, ꝙ ſuper beneficio quod nullos habet fructus non cadit penſio, quæ de ſtilo curiæ ſemper imponitur ſuper fructibus beneficii,Bellenz.in trac.de ſubſi.cari.q.37.nu.2.& ſi dicatur, ꝙ penſio imponitur ſuper fructibus alterius beneficii, dicas ꝙ iſta eſt fraus,quæ patrocinari non debet, reſignanti nudum titu
11 lum.† cum fraus, & dolus nemini patrocinari debeat,c.ſedes Apoſtolica,de reſcript.c.ſi vir, de cognat.ſpirit. & not.in l.ſi ab hoſte.§.i.ff.ſolut.matr.
12 † Et ſi talis, cui aſsignata eſt penſio, huiuſmodi ageret contra Rectorem beneficii, ſuper cuius fructibus eſt aſsignata, pro illa conſequenda repellẽdus eſſet, quia vti ſimoniacus eſt excommunicatus ipſo iure,per extrauagantem Pauli ſecundi, quæ incipit cum deteſtabile,in tit.de ſimoni.Ideo agere non poteſt. c.intelleximus,de iudit. cap. cum inter, cap.exceptionem, de excepti.
13 † quinimmo ſi tales ſimoniaci agerent ſuper ſpolio audiri non deberent, vt ſcribit Caſſador.deciſio.prima. in titulo de ſimon.
14 † Et vnum non omittam, quòd is, qui adeptus eſſet nudum titulum beneficii tali ſimoniaco modo non gauderet beneficio regulæ de triennali poſſeſſore, quæ in ſpetie ſimoniacum repellit, & licet aliàs ſimoniaci per ſententiam priuari debeant, non autem eo ipſo ſint priuati.cap.2.de confeſſ.cap.iuſiurandum, de ſimon.vbi Docto. ca. per inquiſitionem,cum glo. de elect. Abb.
15 in cap.inter dilectos.colum. vlt. de exceſſ. prælat. † Attamen per dictam extrauagantem Pauli ſecundi, cum deteſtabile in ſimonia reali, quis eſt priuatus ipſo iure, vt ſcribit idem Caſſador. deciſ. v. in tit.de conſtitu.Poſſent plura alia adduci, quæ

breuitati studendo, vt in familiaribus Responsis consueui omittenda duxi, maxime quia ex supradictis satisfactũ esse petitioni tuæ arbitror. Vale Gigantis tui memor, & Hieronymum Cagnolum Iurisconsultum celeberrimum in isto almo Patauino Gymnasio Ius Ciuile legentem meo nomine saluere iubeas quæso. Venetiis.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 Benefitium concessum à Principe manere debet.
2 Qualitas semel apposita dispositionẽ implet, licet postea cesset.
3 Tempus datæ literarum attendi debet.
4 Cessante causa consensus cessat consensus,
5 Dispositio legis non conuenit, vbi legis verba non conueniunt.
6 Actus agentium non operantur vltra eorum voluntatem.
7 Contractus ex conuentione legem accipiunt.
8 Pensionis translatio est odiosa.
9 Verba sunt stricte interpretanda, in materia odiosa.
10 Mens verbis declaratur
11 Papa non consueuit imponere pensionem sine consensu Rectoris benefitii.
12 Casus omissus remanet in dispositione iuris communis.
13 Qualitas verbo adiuncta adesse debet tempore verbi.
14 Tempus datæ literarum, quando attendi debeat.
15 Habilitas an requiratur tempore datæ, vel tempore consumptionis.

RESPONSVM XII.

OLIVERIO GIGANTI Nepoti dilectissimo.

VLCHRA est quęstio, super qua consilium meũ familiare expostulas nepos carissime, & in qua quid sentiant Pratici Curiales, cum Romanam iam pluribus annis sequaris curiam, fortasse intelligere periculum fecisti, Præsertim cum familiaris Reuerendissimi Cardinalis Mignanelli Iurisconsulti

tisconsulti admodum celebris, illiusque curiæ stilum optime cal lentis existas, quorum opinionem si modo eam habuisti literis tuis mihi significare non curasti, Accipe igitur quæ mea sit snia.

Clericus cui reseruata fuit auctoritate apostolica, annua pensio super fructibus, redditibus & prouentibus duorum benefitiorum, quæ Sempronius possidet in dioceси Forosemproniensi: cum facultate illam transferendi pro dimidia, quæ pensio erat ducatorũ quinquaginta auri de cam. videlicet ducatorum xxv. pro quolibet dictorum benefitiorum, assecutus fuit vnũ ex prædictis benefitiis, quo casu pars illa dictæ pẽsionis, quæ erat super illius fructibus extincta remansit, quæritur an vigore facultatis prædictæ possit transferre dimidiam d. pensionis ducat. 50. existentem super fructibus alterius benefitii? Videtur prima facie

1 dicendũ ꝙ sic. † Primo, quia indultum est sibi à Pontifice, ꝙ dimidiam dictæ pensionis ducatorum quinquaginta transferre possit, quod manere debet. c. decet, de regul. iur. in vi. Secundo, quia ex quo Rector dicti benefitii consensit assignationi dictæ pensionis cum facultate prædicta transferendi, ex ipsa translatione nõ fit sibi aliqua iniuria, c. scienti, de reg. iur. in vi. l. cum donationis C. de transact. l. venditor, ff. de rescinden. vendit. l. quamuis, C. de

2 in ius voc. † Tertio facit, quia qualitas semel apposita dispositionem implet, licet postea cesset, de quo est glo. not. in ver. canoni

3 cis, in c. statutum, de rescrip. in vi. † Quarto facit: Nam tempus datæ literarum reseruationis dictæ annuæ pensionis ducatorũ quinquaginta, & concessionis translationis illius videtur attendendũ, c. si super, de offi. deleg. in vi. c. tibi qui, & c. duobus, eo. ti. & loco. c. eã te, extra de rescrip. c. si eo tempore, de rescrip. in vi. & dixi in tract. pensi. q. 22. nu. 16. & per Fely. late in d. ca. eam te, col. pen. & fi. Sed tempore datæ dictarum literarum, & concessionis potestatis transferendi pensio ipsa erat ducatorum quinquaginta, ideò hoc sufficere videtur, ad translationis validitatem dictæ dimidiæ pensionis restantis super alio benefitio.

Istis tamen non obstantibus contrariam partem vti de iure veriorem amplector, & moueor, quia extincta iam altera dimidia dictæ pensionis, ex eo, ꝙ pensionarius assecutus fuit alterum ex dictis benefitiis res deuenit ad casum, in quo cessat intentio concedentis, ac consensus Rectoris ipsius benefitii. Superior. n. concessit, ꝙ pensionarius posset dimidiam pensionis ducatorũ

quinquaginta transferre, & ad hoc in eum casum accessit consensus Rectoris ipsorum benefitiorum, extincta autem iam dimidia dictæ pensionis nō erit amplius pensio ducatorum quinquaginta, sed solum vigintiquinque. Ideò in hoc casu deficit consensus Rectoris benefitii, & intentio concedentis facultatem transferendi, super quibus erat fundata dicta concessio, meritò concessio ipsa transferendi cessat. l. adigere. §. quamuis, ff. de iure pa
4 tro. c. cum cessante, de appella. † Causa enim huiusmodi concessionis, cum fuerit consensus Rectoris ipsius benefitii, illo cessante cessat ipsa concessio. c. relinqui, & ibi Abb. in 3. not. extra de custod. Eucharist. Matth de Afflict. in c. i. in §. moribus, col. i. nu. 3. in tit. si de feud. fuer. controuer. inter domi. & agna. in vsibus feud. In quibus locis habetur, ꝙ cessante causa concessionis cessat ipsa concessio.

5 † Secundo facit, ꝙ ex quo cessauit dimidia dictæ pensionis ducatorum quinquaginta, verba facultatis prædictæ non possunt adaptari ad istum casum, cum illi non conueniant. l. quod constitutum, ff. de testa. milit. l. 4. §. quoties, ff. de dam. infect. Ex quibus iuribus habetur, ꝙ vbi verba legis non conueniunt, nec legis dispositio conuenire debet, ad idem Ripa in suis Resp. c. 9. nu. 4. loco i. facit tex. in c. suggestum, de decim.

6 † Tertio facit, quia actus agentium non operantur vltra eorum voluntatem. l. non omnis, ff. si cer. pet. l. obligationum substātia, ff. de act. & obligat. Actum enim erat inter ipsas partes, ꝙ de tota pensione ducatorum quinquaginta dimidia trāsferri posset, modo extincta dimidia dictę pensionis non adest amplius dicta pensio ducatorū quinquaginta, ergo ad hunc casum non porrigitur voluntas earum, & consensus, & si secus diceremus actus eorum voluntarii extenderentur, vltra eorum volūtatem, quod
7 non est dicendum. l. fi. C. ne vxor pro mari. † Facit, quia contractus ex conuentione legem accipiunt. l. i. §. si conueniat. ff. depo sit. l. quod si nolit. §. si quis ita, ff. de edilit. edict. l. 2. C. de pact. inter empto. & vendit.

8 † Quarto facit: Nam translatio pensionis est odiosa: continet enim prorogationem seruitutis ipsi benefitio, cui pensio est quędam seruitus, vt scribit Gomes. in reg. de infir. resignant. q. xvi. &
9 dixi in 4. Responso, in prin. † Cum igitur ista materia sit odiosa strictè intelligi debet. c. odia, de reg. iur. in vi. l. cum quidam. ff. de

de lib.& posth. Et sic in terminis in quibus loquitur ipsa concessio,& non vltra,Præsertim quia limitata causa limitatum produ
10 cit effectum.l.in agris,ff.de acquir.rer.domi. † Mens etenim verbis declaratur.l.Labeo.§.idem Tubero,ff.de suppellect.legat. Et in dubio mens regulata censetur à sono verborum.l.in ambiguo ff.de reb.dub.c.intelligentia, de verbor.signifi. c. ex literis ,de sponsal.quæ iura ad hoc allegat Anto.de Butr.in consi,33.vt supra,nu.1. constat autem ex verbis expressis concessionis prædictæ,cum qua concurrit partium consensus,ꝙ mens concedentis, & ipsarum partium fuit,ꝙ de tota pẽsione ducatorum quinquaginta dimidia transferri posset,ergo d. verba trahi non possunt ad casum nostrum,qui requirit nouum cõsensum partium,& no-
11 uam concessionem superioris.† Nam licet Papa sit dominus beneficiorum,& posit ad eius libitum pensiones super illorum fructibus imponere,vt scripsi in trac.pens.q.1.nu.4. Attamẽ de stilo curiæ non consueuit id facere sine cõsensu Rectoris benefitii, super cuius fructibus pensio ipsa reseruatur.

12 † Quinto facit,quia cum iste casus non sit comprehẽsus in dispositione dictæ facultatis transferendi dimidiam d. pensionis ducatorũ 50. tanquàm casus omissus remanet in dispositione iuris communis.l.commodissimè,ff.de lib.& posth.Sed de iure cõmuni sine concessione Papæ, & consensu Rectoris benefitii pensionem transferre non licet de persona in personam, ergò trãslatio prædicta fieri non poterit in isto casu.

13 † Sexto facit,quia qualitas verbo adiuncta debet adesse tempore verbi.l. ex facto.ff.de vulg. & pupil. substit.l. in delictis.§.si extraneus,ff.de noxal.l.si Titius,ff.de testa.milit.sed tẽpore trãslationis non adest qualitas,ꝙ sit pensio ducatorum quinquaginta,ergo fieri non poterit trãslatio, faciunt quę de intruso scribit Gomes.in reg.de surrogan.collitigã.q.18.vbi decidit, ꝙ is, qui à principio litis fuit intrusus in benefitio si lite pendente desinat intrusus esse, surrogari poterit, tanquàm collitigans in iuribus collitigantis defuncti.

Nec obstant adducta in contrarium . Nam ad primum & secundum patet euidens responsio ex supradictis.

Ad tertiũ,ꝙ qualitas semel apposita dispositionẽ ípleat, licet postea cesset, Dicas ꝙ ꝓcedit qñ agit de inducẽdo fauore,& cõmodo,& ita procedit,& loquitur d.gl.in d.c.statutũ,in ver.Canonicis,

nicis,de rescript. in vi. secus vbi agitur de damno, & odio, vt in casu isto.l.in delictis.ff.de noxal.

14 † Ad illud quod quarto loco dicebatur, ꝙ attendi debet tempus datæ literarum? Dicas, ꝙ quando consumptio gratiæ habet tractum de futuro, inspicitur tunc habilitas eo tẽpore, quo quis vtitur gratia, exempli gratia, concessa fuit gratia cuidam Clerico de benefitio vacaturo ante illius vacationẽ, Clericus ille matrimonium contraxit, vacante postmodum illo benefitio, illud assequi nõ poterit, quia tunc inhabilis reperitur: habilitas enim attenditur tempore vacationis benefitii.c.ei cui, de præbẽ. in vi. c.is cui, eo.tit.& loco, vbi ille dicitur esse idoneus, qui tempore collationis benefitii non tempore datæ literarum idoneus est. Ad idem glo.in Clemen.2.in ver. constitutus, de ætat. & qualit.

15 † per quam dixit ibi, Imo. in versicu. ex glo.not. ꝙ vbi persona lis habilitas requiritur ad certum actum sufficit, ꝙ adsit tempore exercitii dicti actus, & in attendenda natura, & qualitate benefitii non inspicitur tempus datæ literarum, sed tempus vacationis illius, Vnde si Papa scribit pro aliquo benefitio certi valoris, quod tempore datæ excedebat, sed hodie non excedit, attenditur pręsens tempus, quia tunc acquiritur plenum ius in ipso benefitio.c.fi.de concess.præben.in vi.de quo per Oldr.consi.58. quidam impetrauit, cuius dicta reassumit, Fely.in d.c.eam te, in vi.fallen.nu.58.de rescript.facit etiam pro supradicta conclusione, quia res deuenit ad casum, à quo incipere non poterat, quo casu effectu non consumato vitiatur, vt per Oldra. in præallega. consi.58.nume.4.

Ex præmissis iam habes nepos dilectissime, quæ mea sit sentẽtia, cui an assentiant doctissimi, ac pratici Curiales, & præsertim Reuerendissimus Dominus Fabius Mignanellus Cardinalis, vir literatissimus, deq; legali nostra scientia, quàm optime meritus, ad cuius obsequia existis ĩtelligere, ꝑ quã gratũ mihi erit. Vale.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Obligans bona sua videtur obligasse tam præsentia, quàm futura.*
2 *Societas omnium bonorum, etiam bona futura comprehendit.*

Legatum

3 *Legatum factum cognatis debetur etiam hijs, qui erant cognati tempore mortis testatoris.*
4 *Institutio facta de posthumis comprehendit etiam posthumos natos ex alia vxore accepta post obitum primæ.*
5 *Mandatum generale ad omnes & singulas causas comprehendit etiam causas futuras.*
6 *Benefitium nouiter creatum vacare dicitur.*
7 *Transactio non operatur circa res de nouo repertas.*
Legans bona sua, futura legasse non intelligitur.
8 *Priuilegia, vel rescripta ad eadẽ tãtum de quibus est cogitatũ extẽdũtur.*
9 *Exemptio alicui facta a collectis nõ intelligitur de prædijs postea quæsitis.*
10 *Immunitas concessa Castro cum suis Villis, ad Villam postea ædificatam non extenditur.*
11 *Priuilegium concessum Monasterio cum suis capellis non extenditur ad capellas postea quæsitas.*
12 *Legatum factũ famulis illis tantũ, qui erant famuli tempore testĩ debetur.*
13 *Legatum factum filiabus, illis quæ erant tempore testamenti debetur.*
14 *Legatum factum omnibus ecclesijs intelligitur de ecclesiis, quæ erant tempore testamenti, non de postea quæsitis.*
15 *Legans suas possessiones intelligitur de illis, quæ habebat tempore testĩ.*
16 *Concessio decimarum non comprehendit futuras decimas.*
17 *Arbitrium ad futura non extenditur.*
18 *Verbum vacare, priuationem denotat.*
19 *Reseruatio Papæ de duobus canonicatibus in aliqua ecclesia vacantibus non comprehendit Canonicatum ibi ex post creatum.*

RESPONSVM XIII.

HIPPOLITO NOVARIENSI
Generali ordinis Camaldulensis.

VMMA Religio, vitæ integritas, probatissimi mores, ac literarum scientia, quibus te conspicuum reddidisti, me tibi adeo deuinctum esse cogunt, vt religiosæ petitioni tuæ annuẽs laborem, vt tibi rem gratam faciam non recusem. Dum igitur scire cupis si Papa mandet alicui reseruari annuam pensionem super fructibus Ecclesiæ, primo vocantis in

dioceſi

dioceſi Nouarienſi, & poſt datam dictarum literarum de nouo in dioceſi prædicta ædificetur aliqua eccleſia: An ſuper illius fructibus aſsignari poſsit dicta penſio. Quid ſentiam accipe. Vide-
1 tur dicendum † prima facie, ꝙ ſic, per tex. in l. fi. C. quæ res pign. oblig. poſſ. vbi quis obligando ſua bona obligaſſe videtur, tã præſentia, quàm futura, vt not. Bal. in l. vbi adhuc. q. vlt. C. de iur. dot.
2 & ibi Cyn. & idem Cyn. in l hæredem. C. de hæredit. act. † Secũdo facit, quia quando contrahitur ſocietas omnium bonorum inter aliquos intelligitur contracta, tam bonorum præſentium,
3 quàm futurorum, tex eſt in l. ſocietate. ff. pro ſoc. † Tertio facit, quia legatum factum cognatis, intelligitur etiam factum cognatis, qui erunt tempore mortis teſtatoris, licet cognati non eſſent tempore conditi teſtamenti. l. ſi cognatis. ff. de reb. dub.
4 † Quarto facit, tex. in l. placet, ff. de liber. & poſth. vbi inſtitutio facta de poſthumis naſcituris, intelligitur tam de illis, qui naſcẽtur ex vxore, quam tunc teſtator habebat, quàm de alia, quam haberet illa mortua.

5 † Quinto facit, quia mandatum generale ad omnes, & ſingulas cauſas, etiam cauſas futuras comprehendit, Rot. deci. xix. in vlt. addit. in no. Curt. Iunior conſi. lxiii. præſupponitur in facto, col. 4. nume. 8.

6 † Sexto facit, glo. in Clem. fi. de reſcript. quæ expreſſe dicit, ꝙ benefitium nouiter creatum vacare dicitur, eſto ꝙ nullus fuerit ibi per antea inſtitutus. Pro contraria verò parte faciunt infra dicenda.

Primo, quia Papa mandando aſsignari, puta, Titio penſionem annuam ſuper fructibus Eccleſiæ primo vacantis in dioceſi Nouarienſi, videtur cogitaſſe de Eccleſiis, quæ tunc erant tempore datæ literarum, non de ædificandis, argu. text. in l. ſi ita, ff. de aur. & argen. leg. l. vxori. § i. ff. de legat. 3. l nomen debitoris. §. fi. & l. vxorem. §. ex teſtamento, ff. de alimen. & cibar. leg. l. Mella. §. i. ff. de aqua quotid. & eſtiu. l. hoc iure. §. i. l. damni. § qui vicinas. ff. de damn. infect.

7 † Secundo facit, quia tranſactio non operatur circa res de nouo repertas, quia de illis veriſimiliter non fuit cogitatum. l. cum Aquiliana, ff. de tranſact. not. Bal. in l. fi. in §. idem quæſiuit, ff. de condit. & demonſt. l. ſub prætextu. C. de tranſact.

Tertio facit, quia legans bona ſua, futura legaſſe non intelligitur

gitur.l.si ita.ff.de aur.& argen.leg.

8 † Quarto facit, quia priuilegia, & rescripta ad ea duntaxat extēduntur, de quibus est cogitatū, vt voluit gl.in c.super eo, ff. de offi.deleg. quæ ad hoc allegat tex.in l. tres fratres.ff. de pact.

9 † Quinto facit, quia factus exemptus a collectis, & decimis nō intelligitur exemptus pro prædiis postea quæsitis, vt scribit Bar. in l.damni §.si is qui vicinas, ff.de dam.infec. Ad idem Bal. in l.fi. col.vlt.C.de execu.rei iud.Bar.in l.ab omnibus.ff.de leg. i. Spec. in tit.de censib.§.i.versi.quid si aliqua.

10 † Sexto facit, quod voluit Alber.in l.fi.C.quæ res pign. oblig. poss.& idem in l.placet.C.de sacrosanct.eccle. vbi dixit, ꝙ si fuit concessa immunitas alicui Castro cum suis villis, talis immunitas non extenditur ad villam postea ædificatam, & mouetur per text.in.dicta l.vxori, ff.de legat.3. Alexan. & Bald.in l.si ex toto, ff. de legat.i.Ioann. Andre.in cap.2.de decim.in vi. Facit etiam quod scribit idem Alber.in prima parte statut.quæst.141. incip.

11 Mutinæ: † vbi dixit, quòd si est concessum priuilegium monasterio cum suis capellis, tale priuilegium non extenditur ad capellas postea quæsitas.

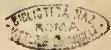
Septimo facit, quia priuilegium alicui concessum, vt de suis rebus collectas soluere non teneatur, non extenditur ad bona postea quæsita, nisi talia essent, quæ ex radice priorū bonorū depēderent, vt voluit Arch.in c.de redditibus, 12.q.2.& latius 16.q.1. in cap.frater noster, circa fi. Et pulchram decisionem facit Cy.in l.fi. C.quæ res pign.oblig.poss.

12 † Octauo facit, quia legatum factum famulis debetur illis tantum, qui erant famuli tempore testamenti conditi.dicta l.si ita, & ibi Barto.ff.de auro & argen.leg. Quinimmo si aliqui tempore testamenti erant famuli, & tempore mortis testatoris non etiam illis legatum debetur.l.Titia, & ibi Ange. ff. de manumiss. testamen.not.in l.cognatis.ff.de reb.dub.

13 † Et legatum factum filiabus debetur illis, quæ erant tempore testamenti, & non posthumæ, de qua nil fuit dictum.l.qui filiabus, ff.de leg.i.

14 † Nono facit, quia legatum factum omnibus ecclesiis debetur illis ecclesiis, quæ erant tempore testamenti conditi, & nō ecclesiis postea ædificatis, vt voluit Bald. in d l. qui filiabus, & ex his consului in hac alma Ciuitate Venetiarum, ꝙ legatū factū cō

gregationibus Cleri ipsius ciuitatis,quo tempore non aderant, sex congregationes non debeatur aliis congregationibus postmodum creatis.

15 † Decimo facit, quod si quis legauerit suas possessiones huiusmodi legatũ intelligitur de illis possessionibus, quas testator habebat tempore testamenti, vt dixit Pet.de Ancha.in c. iudicã te,col.3.in princ.de testamẽ. Quod tamen dicit non procedere, quando est factum legatum de rebus,quæ vsu consumuntur, vtputa si testator reliquit alicui pannos suos,vel frumentum,oleũ, siue vinum,& quod testator habebat tempore testamenti est cõsumptum: Eo namque casu dicit huiusmodi legatum intelligi debere de vestibus,frumento,oleo, & vino, quod testator habere reperitur tempore mortis,ita voluit Barto.in l.si ita.ff.de aur.& argen.leg. quod dicit etiam procedere in legato nummorum, si inter tempus testamenti,& mortis esset variata moneta.

16 † Vndecimo facit,text in ca. tua,el i. de decim. vbi concessio decimarum facta loco,tanquàm odiosa futuras non comprehẽdit:& similiter rescriptum ad lites futuras, lites non cõprehẽdit. c.si.de rescrip.Nec in iuditio moto ius, quod post litem contestatam contingit, includitur.l. non potest videri, ff. de iuditiis.

17 † Nec arbitrium ad futura extenditur.l.de his,ff. de arbitr. Et similiter pactũ ad futura non extenditur.l.tres fratres.C. de pact. nec stipulatio ad futura porrigitur. l. si ita. §. Grisogonus. ff. de verb.oblig.similiter iuramentum ad futura non trahitur.c.Clericus,de iureiuran.

Duodecimo comprobatur dicta conclusio ex decisione Rotæ nu.17.quidam patronus,in tit. de præben. in re collect. Bissignetti,quæ voluit ꝙ si patronus fundauit Capellam in aliqua ecclesia,eidem Capellæ dotem assignando ordinans, ꝙ in ea vnus sacerdos perpetuo pro eius anima missam celebret,si antequam Episcopus,vel alius superior,ad quem pertinet dictæ capellæ prouisio fundationem,& dotationem huiusmodi approbaret,& capellam prædictam esse perpetuum simplex benefitium ecclesiasticum decerneret,aliquis impetrasset benefitium spectans ad collationem dicti Episcopi,& post eius gratiam Episcopus eandem capellam in perpetuum ecclesiasticum benefitium instituerit,habens gratiam prædictam illius vigore consequi non poterit eandem capellam,quia tempore datæ suæ gratiæ,non erat ecclesiasticum

ſticum beneficium,& facit optime tex.in Cle.literas,de reſcript. Vbi ſi mandatur alicui conferri beneficium vacaturum,talis gra
18 tia non extenditur ad beneficium poſtea creatum. † Accedat quia proprie,verbum vacare videtur præſupponere priuationē ſponſi.c.ne pro defectu,de elect c.inter corporalia,de præbend. ç dilecto.de conceſ. præben. Verbum enim vacare quandam priuationem denotare videtur:priuatio autem habitum præſupponit.cap.cum acceſsiſſent,de conſtitut.cap. ad diſſoluendum, de deſponſat.impub.videtur enim præſupponere ibi aliquem ſpon-
19 ſum fuiſſe. † Corroboratur etiam concluſio prædicta ex hiis, quæ ſcribit Geminianus conſilio lxix.circa primum, vbi dixit, quòd ſi Papa volens diſponere ad eius libitum de duobus canonicatibus, & duabus præbendis in Eccleſia Bononienſi, in qua eſt certus numerus canonicorum ſpecialiter reſeruauit ſue collationi duos canonicatus, & duas præbendas in ipſa Bononienſi Eccleſia, tunc proxime vacaturos. Si poſt hoc capitulum dictæ Eccleſiæ, vt inibi augumentaret numerum canonicorum, de nouo creauit duos canonicatus, & duas præbendas, quòd reſeruatio prædicta ad illos non ſe extendet. Et ex iſtis erit firma concluſio, quòd in caſu præſentis quæſtionis penſio conſtitui non poterit ſuper fructibus Eccleſiæ de nouo ædificatæ,poſt datam literarum penſionis,non obſtantibus ſuperius in contrarium adductis.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Minor recognoſcens emphyteoſim ab Eccleſia non ſoluens canonem, an illa priuetur.*
2 *Fragile & infirmum eſt Minoris conſilium.*
3 *Maior annis xiiii.in beneficialibus pro maiore habetur.*
4 *Penſio a beneficio pendet.*
5 *Clericus quicquid acquirit cauſa beneficij a beneficio dicitur dependens.*
6 *Cauſa penſionis cognoſci non poteſt niſi a iudice eccleſiaſtico.*
7 *Clerici maiores annis xiiij.minores autem xxv.ratione læſionis petere poſſunt in integrum reſtitui.*

F ii Reſpon-

RESPONSVM XIIII.

ROBERTO MAGIO PROTHOnotario Apostolico.

I minori prouisum fuerit de benefitio simplici, vel curato cum dispensatione circa defectū ętatis, super cuius fructibus est reseruata annua pensio ducatorum, puta, xx. soluenda cuidam alteri Clerico, cupis certior fieri, vt tuis literis mihi significasti: An talis minor ob non solutionē prædictę pensionis incidat in pœnas in literis reseruationis ipsius pē-
1 sionis contentas? † Speculat. in tit. de loca. in §. nunc aliqua, versic. 14. mouet similem quæstionem in minore recognoscēte emphyteosim ab Ecclesia, qui per biennium cēssauit in solutione canonis, quærens, an propterea illi currat tempus, vt res incidat in commissum, iuxta dispositionem, tex. in c. potuit, de locat. & l. 2. C. de iure emphyt. & refert, ꝙ Vbertus dicebat, ꝙ sic, arg. tex. in l. si tutoris. C. de administrat. tutor. Dicens tamen, ꝙ eo casu Minor restitueretur, præsertim vbi tutor, vel administrator soluendo non esset. l. si ex causa, §. pen. ff. de minor. c. constitutus, de in integr. restit. & hoc procederet si sine dolo soluere cessauerit, si vero dolo, & fraude, ꝙ eo casu cesset restitutio in integrum. At Mart. de Fano dixit tale tempus minori non currere, & sic ꝙ propter canonem non solutum rem non prodat. l. i. C. de fund. patrimon. libro xii. & l. fin. C. in quib. caus. in integ. restitut. non est neces. In casu autem nostro distinguendum esse arbitror, ꝙ aut loquimur de minore annorum quatuordecim, aut de maiore an-
2 norum quatuordecim, minore tamen annis xxv. † Primo casu dicerem minorem annis quatuordecim ob non solutionem pensionis benefitio non esse priuatum, quia eius imperfectæ ætati indulgendum est, nam, vt inquit Vulpianus Iurisconsultus in l. i. ff. de minor. omnibus constat fragile esse, & infirmum huiusmodi ætatis consilium, & multis captionibus suppositum, multorūq; insidiis expositum, & loquitur de minore annis vigintiquinque a fortiori, ergo id dicendum in minore annorum 14. qui imper-
3 fectioris iuditii est. † Aut loquimur de minore annis xxv. maiore autem annis 14. & eo casu dicendū videtur, ꝙ talis minor cessans

pensionem soluere incidat in pœnas in literis contentas, quia in benefitialibus causis Clericus, qui annum decimum quartum pe regit in iuditio stare potest sine tutore, vel curatore, nec non ex se ipso procuratorem constituere potest, nō solum in causis benefitialibus, & spiritualibus quibuscunque, sed etiam in dependentibus ab eisdem, ac si maior esset annorum vigintiquinque,
4 tex. est in cap. si annum, de iudit. in vi. † Nec est dubitandum, ꝙ pensio sit quid dependens a benefitio ecclesiastico, cum secundum Imol. in Clem. i. in §. i. in versi. circa secundam partem, de supplen. negli. prælat. Pensio sit certa portio ex mensa, vel benefitio, ex causa ad tempus, non perpetuo, separata, & pendet a benefitio, a quo extrahitur, sicuti vsufructus a proprietate, de quo scri
5 psi in tract. pensio. q. i. † Quinimmo dependens a benefitio dici potest, quicquid Clericus acquirit benefitii causa, & illa vendicare potest sine patris consensu, vt per Speculat. in titul. de actore, §. i. in ver. sed cum Clericorum, vbi etiam idem dicit esse de acquisitis post Clericatum, licet non causa benefitii, quod refert, & sequitur Franch. in d. c. si annum, col. 2. versi. in glo. in ver. spiritualibus, & ibidem Domi.

Intellige sane prædicta procedere quando talia dependentia possunt per iudicem Ecclesiasticum cognosci, vt declarat Frāch. ibidem in glo. in ver. dependentibus.

6 † Causa autem pensionis cognosci nō potest, nisi a Iudice Ecclesiastico, vt scripsi in tract. pensio. q. 99. nu. 3. & nu. 13. Vnum tamen non omitto, ꝙ licet Clerici maiores annis quatuordecim, & minores annis vigintiquinque sint habiles ad tractandum causas benefitiales, & spirituales, ac dependentes ab eisdem, ac si es-
7 sent maiores. † Nihilominus ratione læsionis poterunt restitutionem petere pro vt alii minores, secundum gl. in l. i. C. si de moment. poss. & in c. ex parte, de restit. in integ. vt voluit, etiam Pet. de Anch. in præalleg. c. si annum, quem ibidem Franch. sequitur.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 Benefitium oneratum antiqua pensione transit ad successorem cum onere suo.

Pensio

2 *Pensio, collecta, decima, & census sunt onerosa realia.*
3 *Fructus beneficij sunt deputati pro oneribus illi incumbentibus toto anno.*
4 *Pensio est quaedam seruitus beneficio.*
5 *Seruitus cui emphyteota consensit resoluitur finita emphyteosi.*
6 *Iure datoris resoluto resoluitur ius accipientis.*
7 *Damni quod quis sua culpa sentit, ratio non habetur.*

RESPONSVM XV.

POMPEO PACI IVRE-consulto Pisaurensi.

HEMA ad me transmissum, super quo familiare consilium meum requiris tale est: Vacauit beneficium, quod tres impetrauerunt, quorum vnus assecutus fuit illius actualem possessionem, secundus iura sua cessit possidenti. Tertius cum possessore diu litigauit, & tandem obtinuit ad sui fauorem sententiam, per quam declaratum fuit, illud beneficium ad se spectare, & possessori in illo aliquod ius nõ competere, sed teneri illius possessionem victori relaxare, & ad restitutionem fructuum. Verum, quia super dicti beneficii fructibus aderat annua pensio reseruata, cuidam Clerico, quae lite pendente soluta fuit per possessorem beneficii. Quaeritur an in restitutione fructuum detrahi debeat quantitas pensionis solutae, de qua quęstione etiam ab aliis pluries interrogatus fui? Ideo quid circa eam sentiam, vt tibi morem geram breuiter perstringam. Distinguẽdum puto, quod aut talis pensio erat antiqua, aut noua, vtputa, reseruata, secundo impetranti ob cessionem iurium per eum factam ad fauorẽ ipsius possidentis accedẽte consensu ipsius possessoris.

1 † Primo casu, quando pensio erat antiqua, non est dubium, quod pensio soluta computabitur in restitutione fructuum, beneficiũ enim oneratum antiqua pensione transiuit cum suo onere ad
2 successorem, facit tex. in c. i. de pign. c. eum, §. i. de dona. † Pensio n. collecta, decima, & census sunt onera realia, & obligãt possessorem c. si quis laicus, 16. q. i. facit tex. in c. i. de solu. & in l. Impera-
3 tor, ff. de public. † Accedat, quod fructus beneficii sunt deputati pro oneribus incumbentibus beneficio toto anno vsq; ad nouos fru

ctus,vt scribit Domini.in c.si §.porro,de offit.ordin.in vi.

Secundo vero casu,quando videlicet pensio erat nouiter constituta,cum consensu ipsius possessoris benefitii ob cessionem iurium ei factam a secundo impetrante, & arbitror tunc solutionem pensionis non computandam in restitutione fructuũ, quia per litis euentum apparuit illum, qui pensioni consensit, vt Rector benefitii,super cuius fructibus erat reseruata,ius nõ habuisse in ipso beneficio, † cui pensio est quædam seruitus, vt scribit Gomes.in reg.de infirm.resignant.q.16.& dixi in tract pens.q.7. in prin.Ideo illius reseruationi consentire non potuit, non habens ius in benefitio,quia ad inducendam seruitutem necesse est ꝙ ille qui ei consentit, sit dominus illius rei cui imponitur seruitus, ad hoc, vt seruitus, transeat etiam ad alium possessorem illius rei. † Ideo si emphyteota seruituti consentiat super fundo emphyteoticario, illa seruitus durabit tantum, donec durabit concessio ipsius emphyteosis, illa autem finita resoluta erit seruitus,vt probatur in c.i.§.quid ergo,de inuestit.de reb.alie.fact. vbi not.Bal.& Aluarot.& idem Bal.in l.i.§.fi.ff.de superfic.& probatur in l.si cui §.i.ff.quemadmod.seruit.amit. Et idẽ est in feudatario,qui non potest rei feudali imponere aliquam seruitutẽ, quæ post eius vitam duret,vt scribunt Bald. Aluarot. ac alii in d. c.i.§.quid ergo,Et idem consulendo tenuit Maria.Sozin.iunior, in consi.lx.nu.8.in causa cursus Rheni,in 3.vol.ad idem Ias.in l.3. q.8.C.de iur.emphyt.† Facit etiam ad prędicta,quia resoluto iure datoris,seu concedentis resoluitur ius accipientis.l. lex vectigali,ff.de pignor.l.si quis domum.§.fi.ff.locat.l.Statius Florus.§. Cornelio,ff de iur.fisc.Tradit Bal.in l.2.in 13.q.C. de rescind.vẽdit.Nemo enim plus iuris in alium transfert,quàm ad eum pertineat.l.nemo,ff.de reg.iur. Vnde si ius fuit resolubile in persona consentientis pensioni,eodem modo erit in persona eius, in cuius fauorem talis cõsensus præstitus fuit iuribus supra allegatis.

7 † Facit etiam, quia ex quo cognitum fuit eum, qui consensit reseruationi prædictæ pensionis ius non habuisse in benefitio nõ erit habẽda ratio eius damni, quod patitur ex eo quod dictã pẽsionem soluit,cum id sua culpa sentiat.c.damnum, de regul.iur. in vi.l.cohæredes §.qui ex facto,ff.famil.hercisc.Pensio enim prędicta nouiter assignata non transiuit cum benefitio in eum, cui per sententiam benefitium illud fuit adiudicatum.

Hiero-

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Doctori consulenti sine reuolutione cartarum salarium non debetur.*
2 *Hominis memoria labilis est.*
3 *Pensionarius si composuit cum rectore benefitij de soluenda sibi minori quã titate, quàm sit expressum in literis ualet talis compositio.*
4 *Compositio super solutione decimarum ualida est.*
5 *Compositio facta super quantitate solutionis tributi ualet.*
6 *Pensio nudo pacto remitti potest per pensionarium.*
7 *Priuilegium concessum patri, patrono, & militi, ut non conueniatur nisi quatenus facere possunt personale est.*
8 *Donatio facta personæ personalis est, facta loco est realis.*

RESPONSVM XVI.

PETRO DE BENEDICTIS Veneto Iurium Doctori.

SCISCITASTI a me nudius tertius, dum essem in Platea Sancti Marci. Vtrum compositio facta inter Rectorẽ benefitii, super cuius fructibus est reseruata annua pẽsio, puta, Sempronio Clerico, & ipsum pensionarium de soluenda minori quantitate pro pensione, quàm in literis esset expressum valeret, & ad successorem in benefitio transiret: Respondi
1 tunc velle cogitare, & libros reuoluere: † Quia doctori consulenti sine reuolutione cartarum salarium non debetur, vt ait glo. illa notabilis in c. non licet, 11. q. 3. & Specul. in tit. de salar. Aduo
2 cat. in prin. † Presertim, quia hominum memoria labilis est. l. peregre profectus, ff. de acquir. possess. Nunc autem petitioni tue sa
3 tisfaciens. † Dico compositionem ipsam valere, quia quilibet in re sua est moderator, & arbiter. l. in re mandata, ff. mandat.
4 † Videmus enim validam esse compositionem super solutione decimarum, vt in c. ex multiplici, de decim. Ad idem facit tex. in c. statuimus, de transact. & tex. in l. illud, vbi Bar. C. de annon. &
5 tribut. libro x. † vbi habetur, ꝙ valet compositio facta inter præ-

fidem prouinciæ,& eius subditos super quantitate solutionis tributi,facit etiam tex.cum glo.super ver.legitima,in Clemēt.i. de censib.vbi Card.q.12.& tex.cum glo.in ver.nec compositiones,
6 in Clem. ad nostram.de censib. † Comprobatur ista conclusio etiam ex eo, ꝙ pensio nudo pacto remitti potest perpetuo, vel ad tempus,per ipsum pensionarium,etiam sine superioris licentia,vt per Gomes.in reg.de infirm.resignant.q.16.& idem in cōpend.vtr.signat.nu.87.de quo scripsi in tracta.meo pensio. q.45. per totam.

Modo videndum est an compositio prædicta mortuo Rectore benefitii grauati onere huiusmodi pensionis,cū quo facta fuit sit extincta,vel ad successorem in ipso benefitio transeat,si in ipsa compositione actum non fuerit, ꝙ compositio ipsa transeat in successores componentis in ipso benefitio. Et breuiter dicendum arbitror,ꝙ si ipsa compositio facta fuit intuitu personę ipsius Rectoris benefitii, vtputa, quia pauper erat, & alia bona non habebat,quàm redditus ipsius benefitii,qui detracta pensione sibi ad vitam non sufficiebant, cuius paupertati compatiens pensionarius contentus fuit ab eo recipere minorem pensionē, & isto casu compositio ipsa cessaret mortuo ipso cum quo facta fuit,quia personalis est,& cum persona extinguitur,facit text.in l.priuilegia,& l.in omnibus,ff.de regu.iur.& l.3.§. vlt. de censib.
7 † Exemplum in priuilegio quod datur patri, patrono, & militi, vt condemnentur inquantum facere possunt.l. sunt qui, & l.patronus,& l.item miles,ff.de re iud. quorum priuilegiū extinguitur cum eorum personis,vt per Dyn. in c. priuilegium personale,in prin.de regu.iur.in vi. Ad idem facit, ꝙ maritus priuilegiū habet a iure,vt condemnetur inquantum facere potest,deducto ne egeat,nam personam mariti sequitur, & cū illo extinguitur, quia est ei concessum solum intuitu personæ suæ, hinc est,ꝙ extraneus hæres mariti insolidum condemnatur, nulla habita ratione ne egeat.l.maritum,cum l.seq.ff.solut.matrim.l. & si fide-
8 iussor.§ si maritus,& in l.sciendum,ff.de re iudicat. † Facit, quia remissio facta tali casu illius pluris quod erat ipsa pensio, de qua in literis,fuit mera donatio facta personæ illius Rectoris benefitii ,& sic non transit in successorem in eo, secundum Abba.antiquum in c.cum venisset,de instit.Accedat quod pactum factum cum vna persona non extenditur ad aliam.l. si vnus. §. ante om-

nia,ff.de pact. Accedat quod renuntiatio facta ob causam cessat cessante causa Pari.consil.12.viso themate, colum. final.nu.91. in i. vol.& renuntiatio facta contemplatione vnius personæ non extenditur ad aliam, vt scribit Ioan.Crot. dominus meus in repet. §.duo fratres,l.qui boues, colum. final.numero 70. ff. de verbo. obligat.

Aut talis compositio facta fuit cum Rectore benefitii,& eius persona non est immediate causa ipsius compositionis, sed læsio quædam, vtputa, quia ipsa pensio erat nimis onerosa benefitio, & sic Rector ipsius agere poterat contra pensionarium super illius reductione, de quo late scripsi in tracta.pensio.quæstio.xxxv. Et isto casu, quia benefitium est nimis grauatum, & istud grauamen transit cum ipso benefitio in successorem, & per consequẽs causa compositionis durat, ideo durabit etiam ipsa compositio, nec extinguetur morte eius, cum quo facta fuit. Sed transibit in successorem, exempli gratia, de persona minoris, qui petit in integrum restitui, nam licet probet se minorem non propterea restituitur, nisi probet se læsum, & sic cum læsio sit causa proxima restitutionis, cum persona minoris, vt probatur in l.nam postea. §.si minor,& l.quid si minor.§. non semper,& l.non omnia,ff.de minor. Hinc est, quòd extincta persona minoris non cessat restitutio, quia non cessante causa effectus durat.l.ii.§.vlt. & l. generaliter,ff.de dol.& habetur per Dyn.in c. priuilegium personale de reg.iur.in vi.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Ius quæsitum alteri ex mero benefitio Papæ potest per Papam tolli sine causa.*

2 *Ius quæsitum ex iure positiuo per supremum Principem tolli potest etiam sine causa.*

3 *Ius quæsitum iure naturali quandoque per Papam tolli possit.*

4 *Rescriptum Papæ in beneficialibus quando ualeat in alterius preiuditium.*

5 *Pontifex nòn astringitur regulis cancellariæ.*

6 *Clausula de plenitudine potestatis, quam uim habeat.*

7 *Papæ auctoritas in benefitijs,& eorum fructibus quanta sit.*

RESPONSVM XVII.

FELICI TIRANNO
Episcopo Vrbini.

LIVERIVS Gigas communis nepos Venetias veniẽs me tuo nomine saluere iussit, exposuitq; te valde cupere a me scire. An per Papam pensio transferri posit de vna persona ad aliã sine consensu Rectoris benefitii, super cuius fructibus assignata existit, vt igitur quod cupis a me assequa ris præsul religiosisss. quid sentiã paucis accipe. Prima facie dicẽdum videtur, Papã id facere non posse sine cõsensu Rectoris benefitii, stante regula Cãcellariæ, qua cauetur, q literæ reseruatio nis pensionis, ẽt motu proprio, super alicuius benefitii fructibus expediri nõ possint, nisi de cõsensu illius qui pẽsionẽ soluere tũc habebit. Cõtrariũ tñ tenẽdũ cẽseo, & moueor, q̃a Papa trãsferẽ do pẽsionẽ vni debitã in aliũ nõ inducit nouũ grauamẽ, in p̃sonã Rectoris benefitii debẽtis illã soluere, sed est quędã delegatio al teri soluẽdi, vt in casu simili scribit Pari. in cõs. v. nu. 86. in 4. vol.

1 † Quinimmo si Papa reseruasset alicui pẽsionẽ super fructibus benefitii sine cõsensu Rectoris illius, posset similiter illã in aliã p̃ sonã trãsferre sine cõsensu illius, cui primo fuerat assignata. Ex quo primus pensionẽ illã habebat, ex mera gratia Papæ, qui etiã sine causa ex sua mera voluntate, tale ius reuocare posset, & ius quæsitũ tollere primo, cui ipsa pẽsio assignata fuerat, vt per Ang. in l. Antiocensiũ, ff. de priui l. credit. & Bal. in l. fi. col. pe. versic. sed immediate oppono. C. senten. rescind. non posse. Ad idem Bal. in l. qui se patris, col. 11. versi. & scias. C. vnde lib. & late per Felyn in c. quæ in ecclesiarum, nu. 68. & nu. 72. col. 2. in fi. & col. 3. de con-

2 stit. & per Paris. in prærallegato consi. v. nu. 87. in 4. vol. † Ius nãq; iure positiuo, quæsitum tolli potest per supremum Principẽ, etiã sine causa, de quo late scribit Paul. de Cast. & Alex. in l. cum hære des, in prin. ff. de acquir. posses. Abb. in consi. 85. illud in summa, & perscriben. post Fely. in d. c. quæ in Ecclesiarum, nu. 36.

3 † Et potest etiam Papa sine causa tollere alicui ius quæsitũ iu re naturali, quãdo illud venit tanq̃ accessoriũ ad ius ecclesiasticũ in quo iure Ecclesiastico supremã habet p̃tãtem, p̃ ea quę scribit

Innocen.in c.2.de vot.& per Felyn.in d.cap. quæ in Ecclesiarum, nu.66.de constitu.

4 † Facit,quia Papæ rescriptum in beneficialibus,valet in præiudicium alterius, etiam sine illa clausula non obstantibus, & hoc quando constat de ipsius Papę voluntate,vt voluit Bal.in d.c.quę in Ecclesiarum,col.pe.& ibidem Fely. nu.6.in fine, & latius in c. nonnulli, nu.50.& nu.68. de rescrip. vbi plura ad hoc congerit.

5 † Nec obstat regula cancellariæ, de iure quæsito non tollendo, quia Pontifex per illam minime astringitur.c.dudum.§.nos igitur,de præben.in vi.sibi nanque, & successoribus suis legem imponere non potest,sed aliis sic.c.innotuit,de elec.Abb.in c.bonę memoriæ, nume. 12.de postulat.prælat.facit text. in cap.pro illorum,de præben.

6 † Prædicta tamen intellige procedere, quando Papa id facit de plenitudine potestatis, nam ipsa clausula vim habet clausulæ derogatoriæ ad omnem legem contrarium,continentem etiam clausulam derogatoriam,iuxta magis communem Docto. opinionem vsu receptam,vt attestatur Paris.in præalleg. consi.v.nu. 93.& Bal.in prohem.decretal.col.4.versi.Gregorius,& Felyn. in d.c.nulli,nu.30.de rescrip.Et licet d. regula de iure quæsito non tollendo, locum habeat etiam quando Papa motu proprio, & ex certa scientia facit concessionem, vt est expressum in ipsa regula,in ea tamen nil dicitur de concessionibus per Papam factis de plenitudine potestatis,debet igitur clausula prædicta in concessione apposita aliquid operari.c.si Papa,de priuileg. in vi. l.si quando,ff.de leg.i.& habetur per Bald.in rub. C.de contrahend. empt.quæstio.decima.

Quinimmo Papa procedens ex certa scientia, & de plenitudine potestatis præsumitur velle præiudicare, etiam illi, cui fuit ius quæsitum, Secundum Paul.de Castr.in consil. 105. donatio, col.2 ad quod plura adducit Dec.consi.271.in casu,num.8.in 2.

7 vol. † Et Pontifici in istis benefitialibus, & fructibus benefitiorum est concessa facultas etiam sine causa, & nullo seruato iuris ordine tollere etiam ius vere in re quęsitum,vt scribit Paris.in d. consi.v.nu.139.in 4.vol.

Ex præmissis ergo præsul Reuerendissime,iam habes mea quidem sententia,veram esse conclusionem supra firmatam,ꝙ Papa potest etiam sine consensu Rectoris benefitii super cuius fructibus

bus est imposita annua pensio transferre pensionem ipsam in aliam personam. Vale & si quid aliud tua gratia possum iube, & factum puta.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Decretum irritans afficit etiam ipsum concedentem.*
2 *Clausula ex nunc prout ex tunc est retrotractiua.*
3 *Clausula prædicta operatur, vt conditio retrotrahatur.*
4 *Incerta dies mortis, vel cessionis pro conditione habetur.*
5 *Gratia conditionalis ante purificationem conditionis imperfecta dicitur.*
6 *Gratia conditionalis ante purificatam conditionem beneficium non afficit. Secunda prouisio pura præfertur primæ conditionali.*
7 *Literæ Apostolicæ ante purificatam conditionem manus Papæ, nec ordinarij non afficiunt.*
8 *De iure ad rem quando non est opus facere mentionem.*
9 *Decretum irritans appositum in gratia conditionali ante conditionis euentum non afficit conditionem, nec inferiores.*
10 *Decretum irritans non retrotrahitur in gratia conditionali.*
11 *Omnia beneficia à voluntate Papæ dependent.*
12 *Clausula ex nunc, pro ut ex tunc semper ad conditionem refertur.*
13 *Regula de iure quæsito non tollendo procedit in iure quæsito pure non autem conditionaliter.*

RESPONSVM XVIII.

ALEXANDRO FVSCHERIO *Vrbinati Iurium Doctori.*

QVAESTIO super qua consilium meum requiris 1 satis pulchra est, & diligentem inquirit indaginē ideo vt tibi rem gratam facerem, cui plurimum debeo, onus hoc libenti animo suscepi. Constituta fuit, vt scribis, annua pensio, puta, ducatorum xx. auri de camera, Alexandro Clerico super fructibus, redditibus, & prouentibus cuiusdam præpositura, accedē-

te consensu Benedicti, tunc præpositi præpositurae prædictæ cãu sa iusta subiecte, vtputa, seruitiorum dicto Benedicto præposito, per ipsum Alexandrum præstitorum quod fieri potest, per not. in c. fraternitatem, de donat. & per Oldra consi. 221. quidam episcopus, & per Roma. consi. 269. & Petr. de Anch. consi. 226. quæstio præponitur, quam pensionem papa voluit transire in successorem, in d. præpositura, iuxta not. in c. nisi essent, vbi glo. de præben. & habetur per Doct. in c. ad audientiam, el 2. de rescript. defuncto dicto Benedicto pręposito, successit in d. præpositura Ioãnes, qui ante reseruationem prædictę pensionis gratiam obtinuerat ad eandem præposituram, videlicet. ꝙ cum prædicta præpositura vacare contingeret per cessum, vel decessum dicti Benedicti præpositi, ex nunc, pro vt ex tunc, ipsi Ioanni collata esse cẽseretur. Cum igitur mortuo ipso Benedicto, gratia d. Ioannis locum habuisset, Alexander sibi intimari fecit literas suę pensionis recusat Ioannes præpositus illam soluere dicens, huiusmodi reseruationem pensionis nullam esse, ex quo in illius reseruatione non fuit facta mentio de sua gratia anteriori, nec ipse cõsensum suum præstitit asignationi pensionis prædictæ, quæris quid de iure sentiam, dicendum esse.

Videtur dici posse Ioannem modernum præpositum ius fouere, & reseruationem dictæ pensionis Alexandro factam viribus non subsistere.

Primo, quia cum constitutio dictæ pensionis facta fuerit post gratiam ipsius Ioannis, videtur esse subreptitia, & nulla, cum de gratia ipsius Ioannis anteriori mentionem non faciat. c. si motu proprio, de præben. c. 1. & 2. de fil. præsby. in vi.

1 † Secundo facit, quia in gratia dicti Ioãnis est appositũ decretum irritans, quod afficit etiam ipsum concedentẽ, per not. in c. si eo tẽpore, de elect. in vi. & in Cle. i. de concess. præben. in prin.

Tertio facit, quia conditio gratię Ioannis est casualis, ergo ea existente debet retrotrahi ad tempus datæ, non ad tempus existẽtis conditionis, per not. in d. c. si pro te, de rescrip. in vi. vbi glos. & alii, & Rot. deci. 12. in tit. de præben.

2 † Quarto facit, quia in gratia Ioannis dicitur, ꝙ cedẽte, vel decedente Benedicto ex nunc, pro vt ex tũc d. præpositura ipsi Ioãni collata censeatur, quæ clausula est retrotractiua ad tẽpus datę quinimmo importat, vt ex quolibet tempore dici possit actũ sumere

mere initiũ,ſcđm Ang.Imo.& alios in l.hmi,ff.de verb. obli. vbi plura adducit Alex.& Pari.conſ.26.ex tenore, nu.128.in 4. volu.

3 † Quinimmo dicta clauſula ex nunc, pro vt ex tunc operatur effectũ,vt conditio retrotrahatur, & vt actus videatur a principio pure factus,Bar.in l.ſi ita ſtipulatus fuero,in prin.ff. de verb. obl. Ang.& Doc.in l.i.C.de codicil.Alex.conſi.225.viſa facti.col.3.in 2. vol.Pariſ.conſi 62,nu.23.in 2,vol.

Quinto,obſtat regula Cãcellariæ,de iure quæſito nõ tollẽdo, Ius.n.quæſitũ erat Ioãni,ꝙ haberet dictã prępoſiturã in eo ſtatu, in quo reperiebatur tempore,quo de ea ſibi facta fuit gratia,ſed eo tempore nulla aderat ſuper illius fructibus, penſio ergo aſsignatio penſionis prædictæ poſt dictam gratiam facta erit nulla, alias ius quæſitum tolleret contra diſpoſitionẽ regulæ prædictæ.

Sexto facit,quia prima prouiſio facta Ioanni,nõ ſecunda Alexandro facta præualere debet.c.inter dilectos,de exceſ.prælat.c. ſuſceptum,de reſcript. in vi.

Pręmiſsis tamen non obſtantibus, contrariam partem veriorem de iure eſſe arbitror,videlicet, ꝙ non obſtante gratia ipſius Ioannis moderni præpoſiti anterior reſeruatio penſionis prædictæ Alexandro facta valeat ex infraſcriptis.

4 † Primo,quia gratia d.Ioannis eſt conditionalis:Nã Papa voluit dictã prępoſiturã,cũ vacaret per ceſſum,vel deceſſum ſupradicti Benedicti tũc eã obtinẽtis eſſe dicti Ioã. Nec eſt dubium,ꝙ incerta dies mortis,vel ceſsionis pro conditione habetur.l. dies incertus,& l.quibus diebus.§.quidã Titio,ff.de cond. & demon.

5 & not.in l.i.ff.ſi cer.pet. † Ex quo igitur gratia prædicti Ioã.conditionalis eſt,ante cõditionis purificationẽ eſt ĩperfecta,& illius effectus ſtat in ſuſpenſo,vt habetur in Cle.i.in prin.de cõceſ. pbẽ.

6 & in c.ſi pro te,vbi gl.& Doc.de reſcri.in vi. † Gratia aũt conditionalis ante purificationẽ cõditionis benefitiũ non afficit.Rot. deci.9.in tit.de præbẽ.& deci.4.de offi.deleg.Pendente aũt cõditione ſi alius obtineat ſcđam gratiã purã,iſta ſcđa pura primę cõditionali præfertur,eſto quod poſtmodũ eueniat cõditio,p tex. in d.c.ſi pro te,& in d.Cle.i.in prin.& ibidẽ Imo.& Card.ĩ 2.col. Nec implementũ primæ gratiæ ſecutũ poſt ſcđam gratiã operatur in præiudiciũ Alexãdri, cui pẽdẽte cõditione primæ gratiæ, ius quæſitũ fuit,vt retrotrahatur,vt habetur in præalleg.iur. & p Card.in d.Cle.i.col.2,in 9.not.& col.3.in 2,opp.& aptius col.fi.

Secundo

7 † Secundo facit, quia literæ Apostolicæ conditionales ante cõditionis purificationem non afficiunt manus papæ, nec ordinarii, vt in d, Cle.i, in prin. in x. not. & Rot. deci. 2. in titu. de concess. præben. in nou.

8 † Nec obstant adducta supra in contrarium. Et primo dum dicitur gratiam secundo loco factam Alexandro reseruationis pẽsionis fuisse subreptitiam, quia de prima Ioannis mentionem nõ facit, per tex. in d. c. si motu proprio, de præben. & in d. c. 1. & 2. de fil. præsbyt. in vi. Nam respondeo, ꝙ Ioannes vigore suæ gratiæ habebat tantum ius ad rem, de quo non erat opus facere mẽtionem, cum non simus in electiuis, neque in iure patronatus, per no. in c. is qui, de præben. in vi. iuncto tex. in c. relatum, extra eo. tit. & Rot. deci. 16. incip. de more, in tit. de præben.

Secundo respondeo, ꝙ si Papæ fuisset notificata gratia Ioannis, vtique similiter concessisset gratiam pensionis Alexandro vti concessit, ex tam honesta causa seruitii impensi, merito illius omissio vitiare non habet, cum si expressum fuisset illius expressio Papam ab illius concessione non retraxisset, per not. in c. super literis, & in c. postulasti, de rescrip. Eo maxime, quia Papa voluit dictam pensionem transire ad successores, cogitauit igitur de quocunque successore, & ista cogitatio videtur sufficere. l. iure militari, ff. de testamen. militar. & nota. in l. sub prætextu. C. de transact.

9 † Nec obstat secundo, dum dicebatur de decreto irritante apposito in gratia dicti Ioannis, quod afficit etiam ipsum concedentem, quia respondeo, quòd quando decretum irritans est appositum in gratia conditionali ante euentum conditionis non solum non afficit concedentem, sed nec alios inferiores, Hinc est, quòd factum ab ipso concedente, vel alio, tenet per tex. in d. Clem. i. vbi Card. in vii. not. & in i. oppositione. Decretum enim irritans regulatur, secundum naturam gratiæ, vt in d. Clem. i. dixit Imo. in i. col.
10 † Nec dictũ decretum retrotrahitur in gratia conditionali, vt not. in iuribus prædictis.

Quod tertio loco dicitur, conditionem gratiæ dicti Ioannis esse casualem, & illius existentiam retrotrahi debere ad tempus datæ ipsius gratiæ, per not. in d. c. si pro te, hoc procedit quãdo in gratia, quæ continet conditionem casualem esset appositum Decretum, cum aliqua clausula retrotractiua. Tunc enim virtute dictæ

te d. clausulæ eueniente postmodum conditione fieret retrotra ctio, Quando vero gratia est conditionalis cum decreto irritante, sine aliqua clausula retrotractiua, tunc consideratur a tempore existentis conditionis, & non a tempore datæ, vt voluit Cardina. in præallega. clemen. i. in prin. & in fin. colum. & etiam no. in d. c. si pro te, faciunt no. per Arch. in d. c. si pro te, vbi habetur ꝙ ea, quæ geruntur pendente conditione, dependente tantum a potestate concedentis operantur, ꝙ existente cōditiones gratia non retrotrahitur, faciunt not. in l. quoties, ff. de rei vend. & habe

11 tur per glo. in regula qui prior, de reg. iur. in vi. † Papa vero est dominus beneficiorū, & ad libitum disponere potest, cū ab eius voluntate omnia beneficialia dependant, vt not. in c. si gratiose, de rescrip. in vi. & late per Doct. in c. quæ in Ecclesiarū, de constit.

12 † Ad quartum, de clausula ex nunc, pro ut ex tūc. Dico, quòd illa clausula semper refertur ad conditionem, & ea existēte operatur effectum, & antequàm conditio existat, nil operatur, vt per Imol. in d. cle. i. facit quod scribit Cassador. deci. 3. nu. 15. in ti. de præbend. Vbi dixit, ꝙ dicta clausula ex nunc, pro ut ex tunc, nòn operatur ex tempore datæ, sed a tempore conditionis impletæ, & sic terminus impletæ conditionis, non sermonis prolati attenditur, allegat glo. in d. clem i. in ver. ex nunc, quā ibidem sequitur Card. Petr. de Anchar. Imo. & Bonifat.

13 † Quod quinto loco dicitur, òbstare reseruàtioni dictæ pensionis factæ ad fauorem ipsius Alexandri Regulam cācellariæ de iure quæsito non tollendo. Respondeo non militare in isto casu quia illa regula intelligitur de iure quæsito pure, non autē conditionali, vt scribit Ro. conf. 256. Approbo snias, in fi. vbi ēt cōcludit, ꝙ impetrans in forma cōi, non tenetur mētionē facere de iure alterius conditionali, per not. in d. c. si motu pròprio, cū glo. de præben. in vi. opinionē Rom. sequitur Fely. in c. super literis, col. 9. de rescri. pro qua facit deci. Rot. xx. in tit. de præben. in nouis. Incipit item supposito, quæ alias secundum numerum antiquum est deci. 321. quæ voluit, ꝙ clausula apponi solita in rescriptis cum alterius præiuditio, intelligitur de præiuditio, quod est de præsenti, secus de præiuditio futuro, quia futurū non dicitur

14 proprie præiuditiū. † Ad idem facit quod scribunt Raph. & Alc. in l. si pater, col. 5. ff. de instit. & substit. vbi dicūt, ꝙ iura loquētia de filio instituto, locū nō habēt in filio cōditionaliter instituto,

& eodē modo iura loquentia de soluēda gabella de cōtractibus, nō habēt locū in cōtractibus cōditionatis, vt habetur per Soz. in l.i.col.3.ff.de vulg.& pup. Et pro ista opi.plura adducit Gome.in reg.prædicta.q.4.vbi ad partes arguit,& tādē ibidē nu.11. dicit ꝙ opinio Rom. est magis cōis,& approbata, & ad obiecta rndet.

Et pro dicta opinione, ꝙ valeat gratia reseruationis pensionis Alexandro facta, faciunt quæ consulendo scribit Paris. consi. 82.pensio octo ducatorum,per totum,in 4.vol. Vbi in continge
15 tia facti, tenet prædictam opinionem: † prædictis addo, ꝙ dicta regula de iure quæsito non tollendo, præseruat ius in re non ad rem,& ita intelligitur clausula, quæ apponitur in literis benefitialibus,videlicet,dummodo tempore datæ literarum,vel præsentium,non sit alteri ius quæsitum,vt per Io. And. & alios in ca. causamque,de rescript.& ita consuluit Calder.consi.8.ad fi.in titu.de rescript.& Ro.cōs.256.& Staphi.in trac. de literis gratiæ & Iustitiæ,fol.31.uersi.ex quo infertur.

Hæc sunt,quæ pro decisione propositæ, mihi abs te quæstionis sentio. An autem doctissimi,& pratici Curiales vestri,& præsertim Antonius ille Gallesius diligens,& admodū eruditus causarum patronus,in hanc meam decisionem consentiant, & quid ipse de ea sentias, cuius iuditium, quàm graue sit iādudum noui, literis tuis cum occasio dabitur,vt mihi significes, & oro,& obsecro. Vale. Ex Venetiis M D L. Cal.April.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Resignans benefitium de euictione non tenetur.*
2 *Collatio benefitij est quædam donatio.*
3 *Resignatio benefitij ius non tribuit, nisi a superiore fuerit admissa.*
4 *Causa pensionis cessante cessare debet pensio.*
5 *Causa promissionis cessante cessare debet promissio.*
6 *Obligatio cessat illius causa cessante.*
7 *Datum ob causam causa secuta & inualida repeti potest.*
8 *Iuris effectum non sortitur quod nullum est.*
9 *Permutans benefitium in quo nullum ius habebat non consequitur ius in benefitio compermutato.*

Permutatio

10 *Permutatio potest fieri quando vterque permutantium ius habet in re.*
11 *Equitas spectanda est.*
12 *Sententiæ q ius non competat in benefitio ex causa prouisi de eo pensionem non anullant.*
13 *Venditor de euictione non tenetur si res euincatur culpa emptoris.*
14 *Pensio an corruat quando non apparet sententias latas esse culpa prouisi de benefitio.*
15 *Pensio equiparatur contractibus profanis.*
16 *Quid dicendum, quando sententiæ latæ sunt per imprudentiam, ignorantiam, uel malitiam Iudicis.*

RESPONSVM XIX.

HIERONYMO TORGIO MEDIOlanensi Decretorum Doctori, ac Generali ordinis Humiliatorum.

NON vt Mineruam instruam, sed vt tibi paream, cui plurimum debeo, vir doctissime, libenti animo calamum sumpsi, & quid sentiã in quęstione, de qua meam sententiam scire desideras, quàm breuius potero explicabo, licet consultius fecisses, si tuam mihi opinionem significasses: Id tamen argute factum arbitror, vt meam scruteris opinionem, nunquid q tu sentis, & ipse sentiam, veritus fortasse, ne si quæ tua sit opinio mihi significasses, vt tibi aplauderem, in tuam venissem sententiam, quod profecto a naturali instituto meo penitus alienum semper fuit. Nam vt aiunt, amicus Socrates, amicus Plato, sed magis amica veritas. Præmisso igitur quæstionis themate breuibus explicabo quid sentiam. Sempronius Rector cuiusdam parrochialis Ecclesię Mediolanensis dicitur dictam parrochialem resignasse in manibus papæ, ad fauorem Titii, reseruarique sibi obtinuit annuam pensionem, ducatorum xx. auri de camera, super fructibus, redditibus, & prouentibus partim Ecclesiæ prędictæ, & partim super fructibus, redditibus, & prouentibus canonicatus, & præbendæ, quos dictus Titius in cathedrali Ecclesia Mediolanensi obtinebat, Postmodum mota fuit lis dicto Titio, super antedicta parrochiali sibi resignata: Et tandem in contradi-

ctorio iudicio reportauit contra se tres sententias conformes, per quas declaratum fuit nullum sibi ius competere in dicta parrochiali, de qua sibi prouisum fuerat, ex resignatione dicti Sempronii, & illius collitiganti adiudicata fuit. Quæritur an portio pensionis prædictæ assignata dicto Sempronio, super fructibus dictorum canonicatus, & præbēdæ, quos Titius obtinet corruat sicuti corruit illa, quæ assignata fuit super fructibus dictæ parrochialis resignatæ?

Dicendum videtur prima facie, dictam pensionis portionem non corruere, quia licet venditor de euictione teneatur. c. si venditori, extra de empt. & vendit. & habetur per totum titulum,
1 ff. & C. de euict. † Attamen renuntians benefitium ad alterius fauorem, nullo iure cautum reperitur, quòd de euictione teneatur
2 † est enim collatio benefitii quædam donatio, vt scribit Abb. in c. postulasti, nu. 3. de concess. præben. idem in c. relatum, nu. 4. & in c. inter cætera, nu. 3. & nu. 8. de præben. facit tex. in c. fi. de offi. vicar. in vi. quod ideo est, quia prælatus benefitium conferens, vtitur quadam liberalitate in conferendo, vt in c. relatum, de præben. nam cum possit conferre cui vult, hoc respectu donatio ap
3 pellatur ipsa collatio. † Præterea resignatio benefitii, licet fiat ad fauorem certæ personæ, tamen nullum ius tribuit, nisi fuerit per superiorem admissa, & secuta collatio, itaque ius prouisi, pendet totum ab auctoritate conferentis.

Pro resolutione istius quæstionis distinguendum puto, quòd aut declaratio non iuris Titii, ad cuius fauorem dicta parrochialis resignata fuit, & contra quem late fuere tres sententiæ cōformes superinde, processit ex non iure resignantis, aut processit ex alia causa proueniente ex persona illius, cui facta fuit resignatio. Aut processit propositis exceptionibus tam contra resignātem, quàm Titium resignatarium, & non apparet, ex quibus exceptionibus sententiæ tres conformes latæ sint: Aut processit ex Iudicis imprudentia, ignorantia, vel errore.

Primo casu dicerem, quòd illa pars pensionis prædictæ, quæ assignata fuit super fructibus canonicatus, & præbendæ dicti Titii non debeatur ipsi Sempronio, sed corruat, quia per euentum litis constitit, Sempronio resignanti, nullum ius competiisse in dicta parrochiali Ecclesia resignata: Verum cum pensio reseruetur ipsi resignanti, ne nimium dispendium ex ipsa resignatione patiatur,

tiatur, conſtito de reſignantis non iure, reſignatio ei nullum parit diſpendium, cum non inducatur priuatio, vbi non eſt habitus
4 l.decem, ff. de verb. oblig. † Ceſſat ergo cauſa aſsignationis penſionis, ergo penſio ipſa ceſſare debet, c. cum ceſſante, de appella. c. cum infirmitas, de pœnit. & remiſ. c. & ſi Chriſtus, circa finem, de iureiur. c. poſt tranſlationem, verſi. cæterum, extra de renunt.
5 † facit, quia promiſsionis cauſa ceſsãte, promiſsio ipſa ceſſare debet, Roma. conſi. 417. in propoſito caſu, col. i. poſt prin & col. 2. verſi. quarto conſiderandum, & Tiraquel. elegans Doctor in tracta. ceſſante cauſa, in verſ. promiſsionis cauſa, vbi plura allegat ad
6 hoc facientia. † Facit etiam, quia ceſſat obligatio, obligationis cauſa ceſſante, vt per Soz. conſi. 31. proſequendo ordinem, colũ. pe. in verſi. quarto etiam probatur, in i. vol. & idem Tiraquell. in prælleg. tract. in verſi. obligationis cauſa.

Item facit, quia Sempronius, qui reſignauit beneficium in quo nullum ius fouebat, ſi ſtaret dicta penſio, contra iuris regulam locupletaretur cum aliena iactura, quod eſſe non debet. c. locupletari, de reg. iur. in vi. l. vlt. C. de vſucap. pro empt. ad idẽ facit tex. in l. hoc iure vtimur. ff. de euict. vbi ſi contra emptorem opponũtur exceptiones reſpicientes perſonam venditoris, tunc venditor de euictione tenetur.

7 † Accedat ꝙ datum ob cauſam, cauſa ſequuta, & inualida repeti poteſt, tex. eſt in l. i. C. de cond. ob cauſam dat. vbi dos data ob matrimonium, quod iure impediente ſtare non poteſt, reſtitui debet, ideo cum in caſu noſtro dicta penſio fuerit aſsignata, ex cauſa reſignationis dictæ Eccleſiæ, ſi dicta reſignatio tranſtulit in reſignatarium ius inualidum, & hoc fuit cognitum, & iudicatum, vtique penſio corruet, tanquàm aſsignata ex cauſa, quæ
8 inualida fuit, † ſiquidem quod nullum eſt, iuris effectũm nõ ſortitur. c. non præſtat, de reg. iur. in vi.

9 † Confirmatur etiam prædicta concluſio, quia ſi quis permutet beneficium, in quo ius nõ habebat cum alio beneficio, in quo permutans validum ius fouebat, eo caſu ius non conſequitur in beneficio permutato, cum permutatio ex inualiditate ſui iuris in beneficio, quod permutationis cauſa ceſsit compermutãti, inualida ſit, ita decidit Petr. de Vbald. in trac. de permuta. benefic. col. i. in prin. in verſi. tertius caſus. Permutatio enim contrahitur a Domino rei permutatæ, vel ab eo, qui eſt loco Domini. ca. venerabili,

nerabili, de except. Sed qui iniuste beneficium tenet, non est illius verus Rector. Item Episcopus confert illi beneficium, loco eius, quod dimittit, sed cum ipse nullũ ius habeat in dimisso nil dimisisse dicitur. Vnde licet alias Episcopus potuisset illi simpliciter beneficium conferre, quia tamen non simpliciter contulit, sed ex causa permutationis, ille nil consequitur, nec salua cõsciẽtia, posset sibi ex causa permutationis, collatũ beneficium retinere, & est ratio, quia collatio est sibi facta, vt beneficium vacãs ex causa permutationis, & ex ista causa vacare non potest, ex quo ꝑmutatio nulla est, simile, de rescript. cap. susceptum, lib. vi. ita scribit Petr. de Vbald. in præalleg. tract. suo de permutat. benefi. col.
10 i. in ver. tertius casus, nu. 3. † Permutatio enim fieri potest, quando vterque permutantium ius habet in re, vt ibidem per eũ, ver. quo ad primum. Idem tenuit Feder. de Senis in suo tracta. de permutat. benefit. col. 4. q. x. vbi dixit, ꝙ si aliquis ius non habens in beneficio, illud permutat cum alio, si permutatio teneret, ꝙ quis per fas, & nefas beneficium acquireret, subdens ꝙ non habẽs ius in re non contrahit permutationem. c. cũ venerabilis, de excep. ad idem Ripa in suis Respons. c. 17. nu. 8. lib. i. Idem ergo dicendum in casu nostro, quia pensio prædicta assignata fuit ex causa resignationis, si igitur ipsa resignatio ex defectu non iuris ipsius resignantis nullum tribuit ius Titio, qui pensioni ex causa prædicta consensit, absurdum esset dicere pensionem ipsam subsistere per prædicta.

11 † Et huic conclusioni multum fauet æquitas, quæ spectanda est. l. in omnibus ff. de reg. iu. & præfertur iuris rigori. l. placuit. C. de iudi. c. fi. de transact. l. si tibi, ff. si cer. pet. & quid liceat secundũ æquitatem spectatur. ca. magne. de vot. & per æquitatis semitam procedendum esse, nos admonet, tex. in c. quærenti, de offic. leg. quæ æquitas in istis Ecclesiasticis maxime est spectanda.

12 † Secundo verò casu, quãdo sententiæ latæ fuere ex causa proueniente ab eo, cui facta fuit resignatio, & tunc dixerim, nil imputandum esse ipsi resignanti, qui suum bonum ius Titio cessit; Ideo pensionem ipsam assignatam super fructibus canonicatus, & præbendæ ipsius Titii firmam manere, arg. text. in l. Lutius Ti-
13 tius, ibi Paulus respondit, ff. de euic. † Vbi habetur, ꝙ si emptor fundum sibi venditum, non ex culpa venditoris, sed sua consequi non potuit, venditor de euictione non tenetur. Ad idem est tex.

&

& ibi Bar.not.in l.fundum meum,ff.eo.tit.dicens,ꝙ quando res euincitur,facto emptoris,etiam intercedente venditione,venditor non tenetur. Ad idem est tex. optimus in l. hoc iure vtimur, ff.de euict.vbi est expressum, ꝙ exceptiones obiectæ ex persona emptoris,si ipsi emptori obstant venditor non tenetur.

Tertio casu,quando propositæ fuere exceptiones,tā ex persona Sempronii resignantis,quàm ex persona Titii resignatarii, tunc videndum erit,ex qua exceptione Iudex iudicauerit, nam si ex exceptione Sempronii resignantis,tunc pensio corruat per supradicta,si vero iudicauerit ex exceptione competente cōtra Titium resignatarium,tunc secus erit.argu.tex.in l. sed & si,ff.de

14 euic.† Si vero non appareret,ex quibus exceptionibus latæ sint sententiæ,propositis exceptionibus, tam contra resignantem,ꝙ contra resignatarium,eo casu pensio corrueret, nisi resignās probaret sententias latas ex oppositis ex persona resignatarii,argu. notatorum per glo.in d.l.sed & si,vbi glo.voluit, ꝙ si res vendita fuerit euicta,propositis coram Iudice exceptionibus, tam contra venditorem,quàm contra emptorem,nec appareat, ex quibus exceptionibus lata sit sententia contra emptorem, eo casu, nisi venditor doceat sententiam latam contra emptorem processisse vigore exceptionum propositarum contra emptorem,

15 de euictione teneri: † Nec est inconueniens vti arg. dictorum iurium,& glo.prædictæ in casu nostro,quia pensio æquiperatur contractibus profanis,vt per Rom.cons.339.col.4. & Gomes.in reg.de.infir.resignant.q.16.nume.4. & dixi in tracta. pensionum quæstio.58.nume. 5.

16 † Quarto vero casu,quando sententia processit ex Iudicis imprudentia,ignorantia,vel malitia,eo casu non debet præiudicare ipsi resignanti,argu. tex.in l. si per imprudentiam,ff.de euict. vbi Bar.dicit,quòd quando res euincitur per ignorantiam, culpam,vel dolum Iudicis,respectu venditoris,res videtur deperdita casu fortuitu,ideo periculum emptoris est, de quo vide ad plenum per Bar.in l.exceptionem,ff.de fideiuss. Ad idem facit tex. in l.pecuniam. C.de condit.ob causam dat.vbi tex.dicit, ꝙ data pecunia licet causa pro qua data est non culpa accipientis, sed fortuito casu secuta non est,minime repeti potest.

Habes iam,quod à me mi Hieronyme cupiebas. Reliquū est vt & ipse abs te quod debes recipiam,debes etenim mihi significare

care, vtrum quę pro decisione huius quęstionis scripsi approbes. Responsum expecto. Vale Gigantis tui memor. Ex Venetiis octauo Cal. April. M D XLVIII.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Pensio etiam laico reseruari potest.*
2 *Buffones, & histriones publici, sunt infames.*
3 *Nec possunt ad clericatum promoueri, etiam pœnitentia peracta.*
4 *Et eis non pœnitentibus corpus Christi exhiberi non debet.*
5 *Redditus ecclesiastici principaliter clericis assignantur, vt honeste viuant.*
6 *Bona ecclesiarum sunt de patrimonio Iesu Christi.*
7 *Publicus buffonus aut publicus histrio quando quis dicatur.*
8 *Frequentatio ex actibus duobus inducitur.*
9 *Statutũ faciens mentionem de frequẽtatione verificatur in duabus uicibus.*
10 *Consuetudo ad malefitium ex duabus uicibus inducitur.*
11 *Dictio frequenter in duabus uicibus uerificatur.*
12 *Mulier quando palam quæstum fecisse dicatur.*
13 *Histrio unde sic dictus.*

RESPONSVM XX.

CAMILLO RODVLPHO
Iurisconsulto Veronensi.

VOD scire cupias, An buffoni, & histrioni super fructibus benefitii ecclesiastici reseruari posit annua pensio, laudo ingenium tuum semper ad
1 aliquid discendum cupidum. † Scies igitur, q̃ prima facie dicendum videtur ꝙ sic, quia pensio reseruari potest etiam laico, vt scribit Archid. in c. quamuis, in ver. prouideri, de præben. in vi. & Franch. ibidem in secundo not. & ibi etiam Petr. de Anchar. & dixi copiosę in tracta. pensio. quæst. xxi.
2 † Contrariam tamen partem amplector, quòd immo publico buffoni, & histrioni pensio super fructibus benefitii reseruari nõ

posit

posſit regulariter,& eſt ratio, quia huiuſmodi perſonę ſunt infa mes, vt eſt text.in capitu. 1.51.diſtinct. & in cap. præterea, eadem diſtinct,& quarta quæſt prima.cap.i.& l.ſecunda.§. ait præ-
3 tor,ff.de his qui not.infam. † Hinc eſt,quòd tales non.poſſunt promoueri ad clericatum, etiam poſt peractam pœnitentiam, vt voluit Innocen.in cap.cum decorem,de vit.& honeſtat.cleri.
4 & ibidem Abb.in verſic.ſed hic quæritur. † Immo eis non pœnitentibus Chriſti corpus exhiberi non debet,de conſecrat.diſtinctio.2.cap.penultimo.Indecorum etenim nimis eſſet iſtos ſic in-
5 fames de fructibus eccleſiarum ali. † Cum fructus eccleſiarum principaliter clericis aſsignentur, vt honeſte viuant,text.eſt ad hoc not.in cap.cum non ab omni,& ibi Abb.in 2. not. de vit. &
6 honeſt.cle.†Sunt nanq; bona eccleſiarum de patrimonio Chriſti c.cum ſecundum,& ibi not.Abb.in 4.not.
7 † Prædicta ſane intellige in publico buffone,& hiſtrione,de his enim loquitur Inno.in d.c.cum decorem,dicens,ꝙ ad hoc vt repellatur a promotione requiritur,ꝙ habeant hoc officium in curia,vel quod aſſuefecerint ſe in arte illa,ſecus autē dicit, eſſe vbi in occulto talia feciſſent,maxime ad complacentiā infirmi.Dauid enim licet iuſtus eſſet,ſæpe citharam pulſauit, & chorizauit, & idē dicit eſſe,ſi in publico ſemel,vel pluries hoc fecerint,dum modo non aſſuefecerint ſe,cum infamia ea ſit,quę tales a promotione prohibeat.Abb.tamen in d.c.cum decorem, tenet, ꝙ hoc vltimum dictum Inno.non ſit verum,dicens, ꝙ ſi ſaltim bis in publico exercuerint,huiuſmodi artem cauſa quæſtus efficiantur infames,arg.tex.in l.palam,ff.de rit.nupt.qui tex.innuit mulierem dici quæſtum feciſſe,ſi duos cauſa quæſtus admiſit, inferens idē dicendum in iſtis hiſtrionibus, vt hiſtriones, & buffones ſi cauſa quæſtus bis illam artem exercuerint,allegat 25.q.2.c.ita nos, & tex.in l.3.C.de epiſcop.aud.& not.per Archi.in c.illud.12.diſtin.
8 Opinionem Abb.comprobo:† ex eo,quia frequentatio inducitur ex duabus vicibus, vt voluit gloſ.in cap.monaſteria, in gloſ.
9 ſecunda,in fine de vit.& honeſta.cleric. † quæ dicit,quòd ſtatutum faciens mentionem de frequentatione, verificatur in dua-
10 bus vicibus:† Ad idem facit,quod ſcribit Archid. in c. illud,12. diſtinct. vbi voluit,quòd ex duabus vicibus inducatur conſuetudo ad maleficium. Ad idem gl.in §. fi.in auth.de defenſ. ciuitat.
11 † quæ dixit, ꝙ dictio frequenter verificatur in duabus vicibus.

Nec excusaretur aliquis ab infamia artem histrionicam exercendo, si diceret se id facere paupertate opressus, vt sibi lucrum paret ad victum, per text. in præallegata l. palam §. non est, ff. de rit. nupt. vbi dixit Vulpianus Iurisconsultus, non esse ignoscendum ei, qui paupertatis intuitu turpissimam vitam elegit.

12 †Vnum non omitto, ꝙ dum Abb. dicit, ꝙ qui bis in publico artem histrionis, quæstus gratia exercuit, infamis efficiatur. argumento tex. in d. l. palam. in §. item quæ cum vno, dicens, ꝙ ibi tex. innuit mulierem dici quæstum fecisse, si duos causa quæstus admisit, ꝙ propterea ille text. non probat, quòd illa mulier, quæ cum duobus causa quæstus se commiscuit palam quæstum fecisse dicatur, immo totum contrarium ibi dicitur, quòd ea, quæ cum vno, & altero pecunia accepta se commiscuit, non videtur palam quæstum facere, nam palam quæstum facere dicitur, quæ passim sine delectu, vel in lupanari, vel in taberna, vel in aliqua domo pudori suo non parcit, vt dicit ibi Iurisconsultus in princ. dictæ l. palam.

13 † Histriones autem dicti sunt ab Histria regione ex qua primũ venisse dicũtur, vt Festus asserit, Liuius autem nomẽ huiusmodi illis indictum testatur, quia Hister Tusco vocabulo ludio vocabatur, cuius opinioni assentit Polydorus Vergilius Vrbinas in tract. suo de inuentoribus rerum.

Ex præmissis habes, quod regulariter annua pensio super fructibus ecclesiastici beneficii assignari non poterit histrioni publico, licet tempore Pontificatus Leonis x. etiam buffoni eam reseruari viderim.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Pensio reseruata Clerico pauperi cedit in causam alimentorum.*
2 *Sequestrum fructuum non fit pauperi.*
3 *Depositum sequestrari non potest.*
4 *Alimentorum exactio retardari non debet.*
5 *Alimenta debentur integra etiam si sint relicta ex certo fundo, ex quo tãtum non fuerit perceptum.*
6 *Alimentorum sententia appellationem non patitur.*

An

7 *An sequestrari possint fructus aliorum benefitiorum, quæ obtinet debitor pensionis pro illius solutione.*

RESPONSVM XXI.

CORNELIO PISAVRO ARchiepiscopo Iadrensi.

EDOCERI cupis Amplissime Præsul, An sequestrum factum de pensione reseruata super fructibus ecclesiastici benefitii grauati ad soluendam pensionem teneat? Circa quod cum multiplicibus implicitus sim occupationibus, breuis ero.
1 † Puto igitur dicendum, huiusmodi sequestrum non tenere, præsertim quando pensio est reseruata alicui pauperi clerico, quia talis pensio cedit in causam alimentorum, vt scribit Roman. in consil. 388. in casu propositi thematis, & Felyn. in cap. ad audientiam, el 2. de rescript. & Caccialup. in tractatu suo pensio. quæst. 9. & scripsi in tracta. meo pensio. quæst. 51. Alimenta autem non sequestrantur, facit quod scribit Ange. in l. si fide-
2 iussor, §. fin. ff. qui satisd. cog. † vbi dixit, ꝙ sequestrum fructuum
3 non sit pauperi ne fame pereat. † Idem est in deposito, quod sequestrari non potest, vt in authen. Sed iam cautum. C. deposit.
4 † Facit, quia propter periculũ vitæ hominis, in cuius subsidium datur alimentorum exactio retardari non debet, vt not. in l. de alimentis. C. de transactio. & habetur in l. filiæ, vbi Bal. C. de patr. potesta. Ad idem facit quod scribit Bart. in l. Lucius, versic. quę-
5 ro pone testator, ff. de aliment. & cibar. leg. vbi dixit, † quod alimenta debentur integra etiam si sint relicta ex certo fundo, ex quo quantum sufficit ad illorum solutionem non sit perceptum. Accedat, quòd denegans alimenta pręstare, dicitur hominem ne
6 care, l. necare, & ibi Bar. ff. de liber. agnos. † Hinc est quod sñia alimentorum appellationem non recipit, vt per Alexand. in l. finali, ff. de appellat. recip. & in l. Mella. & l. solent. ff. de aliment. & cibar. leg.

Et hanc opinionem, quòd pensio sequestrari non posit, inueni tenuisse Petrum Rebuffum in concordata Franciæ, in tracta. de pacific. possess. nume. 125. allegat Alberic. in authent. sed iam

cautum.C.depof.dicit tamen in Regno Franciæ, in practica cõ trarium feruari,Sed quæro fi debitor annuæ penfionis illam non foluat, an fequeftrari pofsint fructus aliorum benefitiorũ ipfius penfionarii,fuper quibus penfio ipfa non eft impofita? diftinguẽdum puto,ꝙ aut extant fructus benefitii, fuper quibus penfio ipfa eft impofita, & tunc fructus aliorum benefitiorum fequeftrari non poterunt,quia benefitium fuper cuius fructibus eft impofita ipfa penfio eft nominatum caufa taxationis, vt fcribit Felyn. in cap.ad audientiam,col 2.verfi.fexta conclufio, de refcri.Rot. deci.869.lego pro anniuerfario,in antiq.ad idem Salycet. in l.fi quis argentum.§.primo.C. de donat. & ibidem Bald. aut ex benefitio grauato onere penfionis nulli fructus funt percepti, & tunc quia obligatus ad penfionem illam foluere non tenetur, vt per Felyn in d.cap.ad audientiam,& Caccialup. in tracta.penfio. quæftio.16.fructus aliorum benefitiorum fequeftrari non poterunt,cum fequeftrum non cadat vbi non eft debitum,aut is, qui tenebatur foluere penfionem fructus ex benefitio grauato ad illius penfionem percepit, fed illos confumpfit, & tunc pro folutione penfionis fructus aliorum benefitiorum fuorum fequeftrari poterunt.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio regulam firmat in non exceptuatis.*
2 *Penfio benefitio eft onerofa,cui eft quædam feruitus.*
Penfio dum in effe deducitur eft odiofa.
3 *Extenfio non fit ad cafum omiffum in materia ftricti iuris.*
4 *Mors ciuilis quando non equiperetur naturali.*
5 *Mortis appellatione non venit ciuilis quando ab homine profertur.*
6 *Cafus expreffus tacitum ceffare facit.*
7 *Referuatio benefitÿ per ceffum, vel deceffum non comprehendit benefitiũ vacans per priuationem.*
8 *Stilus curiæ Romanæ pro lege habetur.*
9 *Stilus facri palatÿ eft quoddam ius licet ex facto oriatur.*
10 *Verba literarum debent aliquid operari.*

Refpon-

RESPONSVM XXII.

ANDREAE LIPPAMANO Abbati.

INGRATVS profecto iudicari deberem, ni votis tuis annuerem pro mea erga te, nobilissimamq; familiam tuam veteri, & antiqua obseruantia, cuius vigore præsul optime, tibi dicere possum illud Virgilianum, Tuum est explorare labor, mihi iussa capescere fas est. Dum igitur (vt mihi retulit Ioannes filius meus tui amantissimus) a me scire desideras: Vtrũ pensio alicui reseruata super fructibus certi beneficii, in euentum, quòd illius Rector cedat, vel decedat, debeatur etiam si Rector ipse propter delictum beneficio priuetur? in hac quæstione de qua etiam pluries interrogatus fui, Dicendum arbitror, ꝙ tali casu vacante beneficio per priuationem, super cuius fructibus est assignata, vel assignari mãdatur, pensio ipsa nõ debeatur.

1 † Et moueor primo, quia per expressionem illorum duorum casuum, videlicet, cedente, vel decedente, omnes alii casus exclusi censentur, l. cum prætor, in principio, ff. de iudit. capitu. nonne, de præsumpt.

2 † Secundo facit, quia pensio est beneficio onerosa, cum sit quędam seruitus, & sic sumus in materia odiosa, & stricti iuris, quia pensio dum inesse deducitur odiosa est, vt scripsi in tract. pens. q.

3 96. odia autem restringi debent. c. odia, de reg. iu. in vi. † Quinimmo in materia stricti iuris, ad casum omissum, non fit extensio. l. quicquid astringendæ, ff. de verb. obligat.

4 † Tertio facit, quia mors ciuilis nõ equiperatur naturali, quãdo in omnibus non operatur eundem effectum, quem mors naturalis produceret, quando sumus in dispositione hominis, secũdum Cyn. & Bal. ac alios in l. Deo nobis. C. de Episcop. & Cler. & Bar. & alii in l. ex ea parte. §. insulam, ff. de verb. obl. Imo. & Alex. in l. ex facto. §. si quis rogatus, ff. ad Trebell. & Doct. in c. cum sit,

5 de conuers. coniug. † Et quando profertur ab hoĩe, appellatione mortis non venit mors ciuilis, quando specialiter prouisio facta

6 est de morte, per tex. in c. susceptum, præalleg. † Et quia casus expressus tacitũ cessare, facit. l. cum ex filio. §. pe. ff. de vulg. & pup.

Mors enim ciuilis tacite venit ex mente disponentis, Bartol. in l.hoc iure,ff.de solut. Repetentes in l.Gallus.§.& quid si tantum, ff.de liberis & posthum.& quòd expresso casu vacationis per obitum non veniat vacatio per priuationem, text.est in extrauagā. Ioannis 22.incipien.ex debito,cap.nos ex causis, de elect.ibi ecclesias,& alia præfata benefitia ecclesiastica per mortem, vel depositionem,ac priuationem eorum,qui ea obtinerent.

7 † Quarto facit,quia si fiat reseruatio alicuius benefitii per Papam cum vacauerit per cessum,vel decessum, Talis reseruatio nō afficit benefitium vacans per priuationem, & idem erit in reseruatione regressus simili modo facta,deci.est Rot. in dubiis thome Fastoli causa 24.in dubio 47. & ita tenet Aeneas de Falcon. in tract.suo de reseruat.benefit.in i.q.princ.nu.4.

8 † Quinto comprobatur supradicta conclusio ex pratica,& stilo curiæ,qui stilus pro lege habetur, & ius facit, & in decisionibus causarum allegari potest,quando ius in contrarium non reperitur.c.ex literis,vbi Abb.in versi.not.ꝙ stilus,nu.6. de rescri. Ad idem tex.in c.literas,de iuram.calumn.Hipo. Marsil. Dominus meus in sing.suo.181.inci.stilus curiæ, & facit etiam ius quo
9 ad alios Abb.in c.bonę memoriæ,nu.12.de postul.prael.† & dixit Rot.dec.710.nota ꝙ stilus in antiq.ꝙ stilus sacri palatii est quoddam ius licet ex facto oriatur, de stilo autem curiæ Romanæ, vt pratici curiæ bene norunt, est ꝙ quādo reseruatur alicui regressus ad benefitium, ad hoc vt comprehendat etiam casum priuationis exprimitur in suplicatione, & in literis desuper confectis, in euentum,in quem per cessum, vel decessum, vel quancunque aliam dimissionem,vel amissionem. Ex quibus verbis liquido cō stat ꝙ de stilo curiæ,illa verba per decessum,non comprehendūt
10 casum priuationis,& sic mortis ciuilis,sed naturalis tantū.† Nā si secus diceremus,illa verba,vel quācunq; aliam dimissionem essent apposita in literis sine effectu aliquid operandi, quod nō est dicendum.c.si Papa.de priuileg.in vi.cum similibus,& ideo dixit Bal.in rub.C.de contrah.emp.q.9.quod vnumquodq; verbum in instrumento appositum censeri debet appositum cum effectu aliquid operandi,ad idem Alex.consi.9. col.i.in 7.vol.Nic.Boer.in deci.24.in i.par.suarum deci.And.Tiraq.in trac.de vtroq; retra. pag.816.nu 22.& rursus pag.822.nu 43. secundum impresionē Lugduni,Butr.consi.19.quia hic agitur,col.i. nu. 3.l. quoties. ff, de

de leg.i.Marc.Mant.consi.42.viso instrumento, societatis, nu.1. Maynerius in l. semper in stipulationibus, nu.3. ff. de regul.iur.& istam conclusionem consulendo tenuit Paris.consi.v.nu.145.cũ sequentibus, in 4.vol.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 ☙ *Cessante causa cessat effectus.*
2 *Cessante causa ademptionis cessat ipsa ademptio.*
3 *Impetrans rescriptum ad præbendam si post nubat, & post vxoris obitum præbenda vacet an illam consequatur.*
4 *Facilius tollitur ius ad rem, quàm ius in re.*
5 *Pensio cessat clerico matrimonium contrahente.*
6 *Dies incerta conditionem importat.*
7 *Clericus an recuperet benefitium ammissum per contractum matrimonii, si matrimonium non tenuit.*
8 *Actio semel extincta nunquàm reuiuiscit.*
9 *Cessante causa, non cessat effectus iam consumatus.*
10 *Tiraquellus elegans Doctor.*
11 *Gratia conditionalis nil ponit in esse.*
12 *Filii nati ex concubina si eorum pater matrimonium cum alia contrahat, & vxore mortua demũ matrimoniũ cũ concubina cõtrahat legitimãtur.*
13 *Dictio ex nunc pro ut ex tunc, apposita in gratia conditionali trahitur ad finem conditionis.*

RESPONSVM XXIII.

CAROLO SEMPRONIO IVRIS-consulto Forosempronienſi, Affini dilectiſſimo.

DE quęstione contenta in themate, ad me tuo nomine transmisso, non potui quid sentirem tã cito, vt forte cupiebas ad te scribere, aduersa valitudine aliquandiu detentus, nunc autem valitudine recuperata te voti compotẽ reddere statui. Thema igitur super quo familiare consilium meum

meum, ex iis tale eſt. Quidam clericus reſignauit Parrochialem eccleſiam quam poſsidebat, ad fauorem alterius in manibus Papæ, & obtinuit ſibi reſeruari eccleſiæ prędictæ omnes fructus redditus & prouentus eius vita durante, & poſtquam ceſſauerit dicta fructuum reſeruatio, ex nunc, pro vt ex tunc reſeruauit, vtputa, Nicolao Gigāti canonico Foroſemproniēſi, penſionē annuā ducatorum xx. auri de camera, ſuper fructibus redditibus, & prouentibus eiuſdem eccleſiæ, Nicolaus vxorem duxit iuuenculam, quæ demum mortua eſt, & poſt illius obitum ceſſauit reſeruatio fructuum prædicta, morte reſeruatarii. Quæritur an Nicolaus dictam penſionem conſequi poſsit? pulchra profecto quæſtio eſt, in qua dicendum videtur, quòd ex quo matrimonium ceſſauit, quod erat cauſa impediens illius conſecutionem, & ceſſante dicta cauſa caſus euenit, in quem reſeruata erat ipſa penſio, quòd

1 penſio debeatur: † quia ceſſante cauſa impediēte, ceſſat effectus,

2 c. cum ceſſante, de appel. l. adigere. §. quamuis, ff. de iur. patr. † Videmus enim, ꝙ ceſſante ademptionis cauſa, ceſſat ademptio, vt ſcribit Bar. in l. cum ſeruus, ff. de adimend. legat. & abſolutionis cauſa ceſſante, ceſſat abſolutio. l. ſi a te, vbi Soz. in i. not. ff. de excep. rei iud. & plura ad hoc congerit And. Tiraquel. Regius Conſiliarius, in ſuo tract. cauſa ceſſante.

3 In contrarium autem faciunt infra dicenda. † Et primo, quia ſi quis impetrauit reſcriptum ad vacaturam præbendam, & antequàm vacaret præbenda matrimonium cum aliqua contrahat, quæ poſtea moriatur, & poſt illius obitum vacet dicta præbenda clericus prædictus eandem acceptare non potuit, vt tenuit Bartholom. Brix. in ſuis quæſt. Dominical. q. 9. incipiente quidam impetrauit reſcriptum, & ſequitur Tiraquell. in tract. de vtroq; retract pag. 619. nu. 9. ſecundum impreſsionem Lugduni.

Secundo facit, quia prædictus clericus per reſcriptum videbatur habere ius ad dictam penſionem cōditionale, videlicet poſt-

4 quam ceſſaret dicta fructuum reſeruatio, & ad rem. † Facilius autem tollitur ius ad rem, quàm ius in re, vt not. Calder. in conſi. 8. in fi. in tit. de reſcript. Card. conſi. 61. ad primum, in fine. Rot. deciſ. 16. licet de more, in titu. de præben. in nou. In quibus locis habetur, ꝙ facilius derogatur iuri ad rem quàm iuri in re, & quòd facilius tollatur ius quærendum, quàm ius quæſitum, probatur in l. quæ autem, in prin. ff. de his quæ in fraud. cred. l. ſeruus. C. de

pact.

pact.l.I.§.confert,ff.de collat.bon.l.fi.C.de acquiren.possess.Dec. consi.147.& pro tenui facultate,col.2.num.4.in i.vol.Accedant quæ scribit Gomes.in regu.de iure quæsito non toll.quæst.4.vbi dixit,quòd illa regula locum non habet in iure ad rem cōditionale.

5 † Sed per contractum matrimonii tollitur clerico ius quæsitum,quia per eum extinguitur pensio, vt supra dictum fuit,ergo a fortiori extinctum erit ius quod habebat, ad consequendam pensionem conditionale,videlicet, postquàm cessauerit re

6 seruatio fructuum,quæ verba conditionem continēt, † quia incerta dies conditionem importat.l.dies incertus,& l.quibus die bus.§.quidam Titio, ff.de condit.& demonstrat. & not.in l.pri ma,ff.si cer. pe.& habetur per Cassad.decis.3. in titul. de præben.

7 † Facit tertio,quia si clericus beneficiatus matrimonium cōtrahat,licet ex post declaretur illud matrimonium non tenuisse non tamen recuperat beneficium iam amissum per contractum matrimonii,vt per Docto.in c.i.de cler.coniugat.vbi Abb. in 2. col.versi.sed dubitatur,& in c.i.eod.titu.in vi. & scripsi in tracta. pensio,quæstio.54.nu.7.8.9.& 11.& est ratio,quia statim, quòd clericus matrimonium contrahit apparet ipsum voluisse mutare vitam suam,nam fecit quantum in se fuit vt contraheret, ita voluit Ioan.Andr.quem refert,& sequitur Barbat.consi.11. col. vlt.in i.volum.in princ. Cum igitur pensio extinguatur per con tractum matrimonii,sicut per huiusmodi contractum vacat beneficium,videtur dicendum in casu huius quæstionis, ꝙ clericus qui matrimonium contraxit statim eo contracto effectus sit inhabilis ad consequendam ipsam pensionem,cuius reseruatio prę cedebat contractum matrimonii:Nam verum erat dicere, illum habere reseruatam pensionem super fructibus illius beneficii,licet eius exactionem non haberet nisi demum cessante reserua-

8 tione dictorum fructuum,†Et sic dicenduw arbitror,quia actio semel extincta non reuiuiscit,licet extinctionis causa cesset.cap. quam periculosum.7.q.1.c.quæris,de consecrat. dist.4.

9 † Et tenēdo istam partem,non obstant quæ dicebantur de regula cessante causa,quia d.regula limitatur non procedere, quā do effectus causæ esset iam consumatus,per tex.in l. vlt. in prin. ff.vnde lib.& in l.inter stipulantem.§.sacram.ff.de verb.obl.& in c.quæris vbi bona,glo.in ver.contrahatur, de consecrat. dist.4. c.sane,de renuntiat.c. vlt. de offic, deleg. per quem text.not.ibi

Imol.in secundo notab. quod causa cessante non perit iuris effectus iam consumatus, secus si esset in fieri, ad idem Bart. in l. pluribus. ff. de verb. obligat. & in l. Titia. §. Imperator, colum. vltima, ff. de legat. 2. Anton. de Butr. in cap. sane, colum. 1. de renuntiat.
10 & in cap. 2. de bigam. non ordinan. † & circa hoc copiose scribit elegans Doctor Andr. Tiraquell. in præallegato tracta. suo causa cessante, in 12. limitat.

Puto tamen pro vera resolutione propositæ consultationis, considerandos esse duos casus, Primo, an pẽsio reseruatur fuerit a principio, sed eius exactio collata in tempus cessationis reseruationis fructuum, vtputa, si dictum fuisset in literis reseruamus pensionem annuam, Nicolao Giganti clerico Forosemproniẽsi super fructibus talis Ecclesiæ soluendam, postquam cessauerit reseruatio fructuũ ratio, Et isto casu cum dicta reseruatio pensionis pura sit per contractum matrimonii extincta erit, quia tẽpus reseruationis non solutionis attendi debet. argum. text. in l. defuncta, ff. de vsufruct. Pensio enim alicui reseruata super fructibus ecclesiastici benefitii, per contractum matrimonii extinguitur, vt supra dixi, & ad plenum scripsi in tract. pensio. q. 54. & pro hoc facit, quod supra dixi, de eo, cui facta est gratia de vacatura præbenda, demum matrimonium contraxit, & post vxoris obitum præbenda vacauit, quod eam consequi non possit, per decisionem Bartholom. Brixien. quæstio. nona. Nam illud ideo est, quia illa gratia erat pura non conditionalis, sicuti in hoc casu licet illius gratiæ executio collata esset in tempus vacationis præbendæ.

Secundus erit casus, quando pensio non erat reseruata de præsenti, sed ex nunc pro vt ex tunc, cessante reseruatione fructuum, isto enim casu reseruatio istius pensionis est conditionalis, collata in casu cessationis reseruationis fructuum, nec vllas vires habet, nisi a tempore cessationis dictæ reseruationis, & sic est imperfecta, & eius effectus suspensus donec dicta conditio extiterit, vt in dicta Clemen. prima, in princ. de concess. præben. & in cap. si pro te, vbi gloss. & Docto. de rescript. in vi. cum enim
11 † gratia conditionalis nil ponat inesse, vt in dicta Clemen. prima, quomodo dicere possumus, quod matrimonium tollat reseruationem ipsam pensionis, cum priuatio de necessitate habitum præsupponat. l. decem. ff. de verbo. obligat. confirmatur hoc

argumento

argumento eorum, quæ scribit Abb.in cap. tanta, in i.colum.in
12 secundo notab.qui fil.sint legitim. † vbi notanter dixit, quòd si quis ex concubina filios susceperit, demum ea relicta cum alia contrahat matrimonium, qua vxore mortua cõcubinam in vxorem accipiat, quòd filii per antea ex ea suscepti per sequens matrimonium sint legitimati, non obstante matrimonio, quod ex post intercesit, allegat Ioannes Andr.in regula sine culpa, de reg. iur. in vi. Idem tenuit Goffred. & Hostien. in summa de fil. præsbyter.& Alber.in l.cum quis, colum 3.nume.4.& 5.C.de natur.liber.

13 † Comprobatur prædicta opinio, quia illa dictio, ex nunc pro vt ex tunc, apposita in gratia conditionali trahitur ad tempus conditionis impletæ, & ante illud nil operatur, vt per Imolam in dicta Clemen.i.& Cassador.decisi.3.in titu.de præbend. num. 15.vbi dixit, quòd clausula prędicta ex nunc, pro vt ex tunc, non operatur ex tempore datæ, sed ex tempore conditionis impletæ, vt per glo.in dicta Clemen.i.in verbo, ex nunc, quam ibidem sequitur Petr.de Anchara.Cardin.& Bonifat.Nec prædictis obstat quod supra dixi, q facilius tollatur ius quærendum, quàm ius quæsitum per ea quæ scribit Gomes.in regula de iur. quæsit. non toll.quæst.4. vbi dixit, quòd regula prædicta procedit in iure quæsito pure, secus in iure conditionali, illud enim procedit quando durat causa ablationis, secus ea cessante ante conditionis euentum, vt in casu nostro, Et ita dici posse arbitror, saluo semper iuditio melius sentientis.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

S V M M A R I V M.

1 *Emphyteota non soluens canonem non priuatur ipsa re nisi Domino volente.*
2 *Voluntas in mente retenta nil operatur.*
3 *Debitor ad pœnam non cadit, nisi volente creditore. & nu.5.*
4 *Actio ad pœnam contrahendam non datur, nec ad vindictam.*
6 *Pœna ægredi non debet suum auctorem.*
7 *Actio extincta non reuiuixit.*

RESPONSVM XXIIII.

ROBERTO MAGIO PROTHONOTARIO *Apostolico.*

VT antiquæ amicitiæ nostræ satisfaciam, cuius fundamenta vsq; de anno 1512 Bononiæ iacta fuere, vbi a secretis Altobelli Aueroldi Episcopi Polësis, tunc ciuitatis prædictæ, pro sancta Romana ecclesia gubernatoris, existebas, Ego autem legali scientiæ operam dabam, de eo, quód tuis ad me 1
literis significasti cupere edoceri: Responsum accipe, Dum alias esses Rector parrochialis ecclesiæ, de Sacilo Aquilegiēsis diocesis illam ad fauorem cuiusdam N. Saraceni resignasti, reseruataq; tibi annua pensio ducatorum viginti auri de camera, super fructibus, redditibus, & prouentibus ecclesiæ prædictæ extitit, cum regressu ob non solutionem pensionis, Decessit dictus N. non soluta pensione, adeo ꝙ erat locus regressui, si voluisses, & de ecclesia prædicta fuit alteri prouisum, Quæris an vti posśis tuo regressu contra nouum Rectorem Ecclesiæ antedictæ? Circa quod dicēdum videtur ꝙ sic, stantibus literis dicti regressus, vtendo enim tuo iure nouo Rectori dictæ Ecclesiæ iniuriam non feceris. l. nemini, ff. de reg. iur. Transiuit enim beneficium ad nouum Rectorem cum suo onere.

Secundo facit, quia pensionarius licet primo Rectore viuente, litem super ipso regressu non mouerit, nō propterea videtur renuntiasse iuri regrediendi sibi competenti. l. cum de indebito ff de probat.

Prædictis tamen non obstantibus contrarium dicendum arbitror, quia viuente dictæ ecclesiæ Rectore pensionarius non declarauit mētem suam, ꝙ intendebat illum esse priuatum ipso beneficio ob non solutionem pensionis, per ea, quæ scribit Bart. in 1
1 l. 2. per illum tex. ibi, si non voluerit. C de iur. emphy. † vbi dixit, ꝙ ad hoc, vt dominus emphyteosis, ad quem bona emphyteotica reuertuntur, ob non solutionem canonis posśit ea consequi, requiritur, quód declaret voluntatem suam velle illum emphyteotam, qui in solutione canonis cessauit esse priuatum, alias priuatus non intelligitur, & Barto. sequuntur Ange. Bald. & Salyce.

in authen.qui rem,colum.fina.C de sacrosanc.eccles.Petr.de Anchar.& Imo.in cap.potuit,extra de locat.Alexand.consil 172.viso themate,& scripturis, in fin.in 2.volum & Dec.consil.146.&
2 pro tenui,colum.3.in versic. & pro tenui in primo volum.† Voluntas enim in mente retenta,nihil operatur.l.si repetendi.C.de condict.ob causam dat.Bartholom Soz in l.cum quid,colum.vlt.prope finem nume.4 ff si certum petat. Aret.in l.Titia.§.item respondit,ff.de verbor.obligat. Ex quo igitur pensionarius uiuente Rectore benefitii, qui cessauerat in solutione pensionis nõ declarauit uelle consequi benefitium vigore regressus sibi reseruari, non poterit contra successorem in benefitio ad illud agere.
3 Facit consilium Rom.in.nume.164. prælatus,colum.penultima, vbi voluit,quòd quando à feudatario domino feudi non fuit solutus debitus census,& dominus propterea sibi feudum non abstulit,quod non potest ex tali culpa illud hæredibus auferre, per tex.in l.fina.C.de reuocan.donat & ibi per notata per glos. & in capit.fina.extra eod.titu. & l.omnino.C. de inoffic.testament.
4 † Actio enim ad pœnam , & contra hæredem non datur nec ad vindictam.l.si cum,§.qui iniuriarum,ff. de in ius vocand. & l.penultima.C.de priuat.delict.l.prima.C. ne ex delict. defunct. Et supra dictam opinionem Rotam seruasse in quadam causa Gebennensi,Monasterii de anno 1526.coram Domino Iacobo Petrasancta,tunc Rotæ auditore,attestatur Cassador.in titu.de lo-
5 cat.decisi.2.nume. 3.† Debitor enim ad pœnam non cadit, nisi volente creditore,iuxta nota. in l.2.C. de iure emphyteot. & in dicto cap.potuit,de locat.de quo Iaf.late in prædicta l. secunda, fol 11.versic.ibi in ea glo. Et hanc opinionem etiam ex pluribus comprobatur,Cassador.in præallegata decisio.2. qui videri poterit,nam eius dicta transcribere nõ intendo,faciunt etiam pro hac opinione,ea quæ scripsi in tracta. meo pensio. quæst.73. per totam,& etiam ea,quæ scribit idem Cassad.deci.3. & deci. 4.eo. titu.de locat.& idem deci.4.in decisi.si per regulam cancellariæ, in rubr.de pensio.
6 † Ad idem facit,quia pœna non debet egredi suum auctorem. l.sancimus.C.de pœn c.2.de his quæ fiunt a maiori par capit.l.si quis in suo.§. legis.C.de inoffic.testament. l legem.C.de natur. liberi in fine, in primo responso,de quo scripsi in tracta.de crimi.les. maiest. in rub. de pœn. quas filii incurrunt patr. commit.

cri.

7 cri.læſ.maieſt.q.1.† morte enim delinquentis pœna extinguitur nec reuiuiſcit contra ſucceſſorem, qui nõ deliquit, arg.l. qui res, §.aream.ff.de ſolut.

Ex iſtis iam habes Ruberte Compater honorandiſs.deciſum dubium, quod in mente gerebas, & ſuper quo familiare conſiliũ meũ expoſtulaſti, Vale antiquæ amicitiæ noſtræ memor, Et quia forte etiam ſuper hoc Mariani Sozini Iunioris, in almo iſto Bononienſi Gymnaſio ius ciuile legentis, & viri in hac noſtra legali ſciẽtia admodum celebris, opinionem ſcrutari voluiſti, an idẽ & ipſe ſentiat, pro vt certe credo, tuis literis me certiorem reddere non deſinas.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Fructus regulariter intelliguntur deductis expenſis.*
2 *Idem quando fructus nominantur in contractu lucratiuo.*
3 *Penſio equiperatur contractibus profanis*
4 *Fructus benefitiorum intelliguntur deductis expenſis.*
5 *Fructus fornacis dicuntur deductis expenſis.*
6 *Idem in fructu dotis.*
7 *Idem in ſtatuto, quod de fructibus ſoluatur gabella.*
8 *Verba gratiæ, vel inſtrumenti aliquid operari debent.*
9 *Fructus quando a lege proferuntur intelliguntur deductis expenſis.*
Lex faciens mentionẽ de fructibus integris excludit deductionẽ expenſarũ.
10 *Statutum ꝙ condemnatus reſtituat integros fructus intelligitur deductis expenſis.*
11 *Fructus in materia odioſa a lege prolati, etiam ſi dictum ſit integre deductis expenſis intelliguntur.*
12 *Secus in materia fauorabili.*
13 *Decimæ ſacerdoti non deductis expenſis ſolui debent.*
14 *Decimæ prædictæ a Deo inſtitutæ ſunt.*
15 *Penſio reſeruata clerico, pro ſua ſubſtentatione eſt fauorabilis.*
16 *Fructus integri ex diſpoſitione hominis ſoluendi intelliguntur non deductis expenſis.*
17 *Hæres, qui integra legata ſoluere promiſit, tenetur ea ſoluere non deducta Falcidia.*

Verbum

18 *Verbum fructus prolatum ab homine circa fructus pendentes intelligitur non deductis expensis.*

19 *Fructus a colono partiario debiti intelliguntur non deductis expensis.*

RESPONSVM XXV.

ALOYSIO ARDINGHELLO Episcopo Forosemproniensi.

INNVMERABILES virtutes tuæ, vitæ integritas, ac summa religio me adeo tibi deuinctum fecere, vt te nondum visum, non modo vehementer diligam, sed enixe colam, mandatisq; tuis parere festinem. Cupis a me scire, vt nemine tuo mihi exposuit Oliuerius Gigas nepos meus, qui Venetiis elapsis diebus fuit? An si a Pontifice reseruata fuerit alicui annua pensio tertiæ partis fructuum, redditũum, & prouentuũ, Parrochialis ecclesiæ, vtputa, Montis alti tuæ Forosemproniensis diocesis integre persoluenda, talis solutio dictæ tertiæ partis fructuum fieri debeat deductis expensis, vel non deductis expen
1 sis, quæ fiant in colligendis ipsis fructibus. † Videtur prima facie dicendum expensas detrahendas esse, Nam fructus regulariter intelliguntur deductis expensis, vt dicunt glo. Bar. & Docto. vbi Ang. in l. in fundo. ff. de rei vendi. glo. in §. ex diuerso, in ver. certe illud, & ibi Docto. instit. de rer. diuis. Bar. in l. cum quæritur. §. vlt. ff. de legat. 3. Specul. in tit. de expen. §. i. versic. expensæ igitur & probatur in l. fructus, in prin. & in l. diuortio, ff. solut. matrim. vbi per Docto. & ibi insignis Doctor D. Guili. Ponta. præceptor meus colendissimus, qui Deo fauente adhuc est in humanis, nu. 8. & Anto. Negusant. in tracta. de pignor. in vi. membro secundæ partis, numero 12. facit text. in l. prima, C. de fruct. & lit. expen. & plura ad hoc accumulat Tiraquel. in tract. suo de vtroq; retractu. fol. 545.

2 Ad idem facit, † quia in contractu lucratiuo fructus intelligũtur deductis expensis, per glo. reputatam ad hoc singularem in l. si quis argentum. §. i. ff. de donat. & in l. non amplius, in prin. & ibi
3 Bar. ff. de leg. i. † Pensio autem contractibus profanis equiperatur, vt scripsi in tract. pensi. q. 58. nu. 5. & in hoc casu habetur titu

lo lucratiuo

lo lucratiuo, quia reseruata fuit, Tertio non ex aliqua causa onerosa, vtputa, ex eo quod ipse resignauerit dictam parrochialem ecclesiam, vel cesserit iuri, quod in ea prætenderet, ergo intelligi
4 debet expensis deductis, † præsertim, quia fructus beneficii intelliguntur deductis expensis, Bal. in l. i. col. 2. versic. Pone imperraui. C. de fruct. & lit. expen. quem sequitur Bertach. in tract. de gabel. in 2. membro 8. par. prin. versi. 6. quæro, ad idem Pau. de Castr. in l. non amplius, in prin. ff. de leg. i. Fely. in c. ad nostram, col. i. versi. ex his infertur, de rescrip. vbi allegat idem tenere Bart. in d. l. i. C. de fruct. & lit. expen. vbi Bar. nil scribit de hoc, sed voluit allegare Bal. ibi in versi. pone impetraui, idem tenet Alex. Soz. &
5 Ias. in d. l. fructus, ff. solut. matrim. † Et idem dicendum esse in fructu fornacis, quod intelligi debeat deductis expensis, tenet Bald. in d. l. i. col. 2. C. de fruct. & lit. expen. quem sequitur Bertach. lo-
6 co supra allegato, col. 2. nu. 9. † Et idem est in dote: Nam si mulier dedit marito in dotem fundum pendentibus fructibus, eo casu fructus intelliguntur expensis deductis, per tex. in præalleg. l. fructus, & habetur per Bald. Nouell. in tractatu de dot. par. 7. priuileg. 35. numero 1.

7 Quinimmo, † si extaret statutum, quod de fructibus solueretur gabella, eo casu etiam fructus intelliguntur deductis expensis, vt per Bar. & Ang. in d. l. fructus, quos sequitur Bertach. in præalleg. tract. de gabel. in 2. membro, 8. par. principalis, in ver. sexto quæro, nu. 8. quod tenent in d. l. fructus, Imol. Alex. Ro. & Soz. ac Bal. in d. l. i. col. 2. versi. modo accidit. C. de fruct. & lit. expen. & licet Bal. & Paul. de Cast. in d. l. fructus, videantur contrarium tenere. Attamen communis opinio est contra eos, quorum motiuis respondet Alex. in d. l. fructus, col. i. nu. 4. & ibidem Soz. in prin. vbi etiam Ias. col. v. versi. Adde quod licet in decimis, qui omnes tenent cum opinione Bar. Ang. & sequacium, & hanc esse communem opinionem, attestatur Soz. loco supra allegato.

Pro contraria vero parte, quod in casu propositæ quæstionis, pensio prædicta Tertiæ partis fructuum dictæ parrochialis ecclesiæ reseruata Tertio, intelligatur & solui debeat expensis non deductis, facit, quia in literis reseruationis eiusdem est dictum, quod integre persoluatur, Verbum enim integre sumitur sine aliqua diminutione. c. maioribus, & c. cum causam, de præben. l. 2. C. de
8 bon. matern. c. cui de non Sacerdotali, de præben. in vi. † Si enim dice-

diceremus expensas esse detrahendas, vtiq; illud verbum integre, esset in literis appositum frustatorie, quod non est dicendũ, quia nullum verbum censetur appositum in instrumento, priuilegio, vel gratia sine effectu aliquid operandi. c. si Papa, de priuileg. in vi. Bald. in rub. C. de contrahen. empt. quæst. 9. Alex. consil. 9. col. 1. in 7. vol. Paris. consi. v. nu. 145. cum sequentibus, in 4. vol. Marc. Mant. consi. 47. viso instrumento, nu. 1. si enim in reseruatione pensionis prædictæ, non fuisset appositum illud verbũ integre, vtiq; dicere possemus expensas detrahendas esse, sed eius appositio ne illud verbum de vento seruiat prolatum a Papa cõcedente pensionem ipsam accedente cõsensu tunc Rectoris dictæ ecclesiæ cogimur dicere, ꝙ prohibeat expensarum deductionem, & istud videtur esse de mente Bar. in d. l. fructus, in versi. si vero refertur ad fructus futuros, vbi dixit, ꝙ quando verbum fructus prolatum ab homine refertur ad fructus futuros intelligitur deductis expensis, vt in l. fundi Trebatiani, ff. de vsufruct. leg. & glo. in l. si quis argentum §. primo. de donat. & hoc nisi aliud sit tacite, vel expresse actum. In casu ergo nostro est actum expresse, vt integre persoluatur pensio, ergo expensæ non deducentur.

9 † Comprobantur prædicta, quia secundum Bart. & alios in d. l. fructus, ff. solu. matr. quando fructus a lege proferuntur, regulariter intelliguntur deductis expensis. Attamen quando lex mentionem facit de integris fructibus, tunc fructus intelliguntur expensis non deductis, secundum Roma. in d. l. fructus, qui allegat glo. s. in l. decem, ff. de fideicommis. libert. & cum Romano tenet Aret. in d. l. fructus, & ibidem Barthol. Sozin. col. 2. in versi. secunda conclusio.

Contrarium autem dicũt Bal. & Saly. in d. l. i. C. de fruc. & lit. expen. vbi Bal. col. 2. in versic. pone dicit. Dicunt enim si statutum dicat, ꝙ condemnatus teneatur restituere integros fructus. Attamen expensæ deducentur, & pro eorum opinione allegant tex. in l. i. C. de his, quib. vt indign. Iason autem in dicta l. fructus videtur prima facie sentire contra Romanum, in versicu. Adde quod etiam Colonus, postmodum cogitandum dixit, & sic ambiguus remanet, Sed Alex. ore rotundo, tenet contra Ro. ꝙ etiã si sit dictum de integris fructibus, fiat expensarum deductio. Et pro opi. Bal. & Sal. duo potissimũ iura adducũtur, videlicet, tex.

in d.l.i.C.de his quib.vt indign.in versic.fructus integros, quem tex.Alex.in d.l.fructus,col.2.versi.idem dicit,Roma. sic inducit, nam ibi dicitur, ꝙ hæres, qui non vendicauit mortem defuncti, tenetur restituere integros fructus, ad instar malæ fidei possesso ris,sed malæ fidei possessor in restitutione fructuum deducit expensas.l.si a patre.§.fi.ff.de hære.insti.& l. domum. C. de rei vendicat.ergo &c.

Secundo adducit Alex.pro opinione Bal.contra Roma.text. in l.diuortio,in versi.integros,ff.solu. matr. Volens ꝙ illud verbum integros,intelligatur,id est,totius temporis,non autem sine deductione expensarum.Ego autem ad text. in d.l.i. C.de his quib.vt indign.dico ꝙ non probat, ꝙ ibi fructus restitui debeāt detractis expensis,quia de eis nulla ibidem fit mentio,& esset diuinare, sic illum text, intelligere, nec obstant inductio prædicta Alex.quòd ibi ad instar malæ fidei possessoris, nō vēdicans mortem defuncti, teneatur integros fructus restituere, detractis tamen expensis,vt fit in malæ fidei possessore.d.l.domum, quia lex prædicta, non vtitur istis verbis, integros fructus, sed dicit cum pensionibus,quas percipit:ergo dicere non possumus, quòd idē sit in casu illius text.d.l.fin. in quo expressum non est deductione expensarum,vt fit in d.l.domum,ideo nō est bona illatio, de vno casu ad alium,cum sint diuersi. l. Papinianus exuli. ff. de minor. Nec minus facit pro opinione Bald.tex.in d.l.diuortio.ff.sol.ma trim.quia ibi tractatur pro quota parte, vir lucretur fructus dotis,facto diuortio inter virum,& vxorem,& dicitur ibi,quòd vir lucratur fructus pro ea parte temporis, qua durauit matrimonium,& si matrimonium per annum durauit,tūc maritus lucratur fructus integros,hoc est totius anni,vt declarat ibidem prædictus Alex.in i.col.versi.tertio nota,vbi dixit, quod fructus integri, dicuntur etiam deductis expensis,quia illud verbum integri exponitur,id est,totius anni,vel totius temporis, quia etiam quando fructus marito debentur pro parte temporis, quo matrimonium durauit,detrahuntur expensæ,vel secundum Aret.in d.l.fructus dicendum est, quòd quando fructus veniunt diuidendi inter maritum,& vxorem,tunc expensæ deducuntur,sed quan do matrimonium durauit integro anno,quo casu maritus lucra tur omnes fructus illius anni, tunc non agitur de deductione expensarum,vt per Soz.in eadem l.fructus,sub nu. 6.

Tertio

Tertio, pro opinione Bald. facit tex. in l. fundus, in primo responso, in fi. ff. fami. hercisc. vbi tex. dicit, quòd nullus casus interuenire potest, qui hoc genus deductionis impediat, ad quẽ text. patet responsum, quòd illud procedit, quãdo fructus simpliciter ab homine, vel a lege proferuntur, secus quando adiuncto verbo integri, vel cũ integritate, vel sine diminutione, per infradicẽda.

Quarto pro opinio. Bal. videtur etiam facere tex. in c. grauis, ibi cum integritate restituere, iuncta glo. ibi in verbo fructus, de restitu. spoliat, quæ glo. voluit, quòd in omnem casum fructuum restituendorum, tam à bonæ fidei, quàm à malæ fidei possessore, etiam a prædone, fructus intelligantur deductis expensis. Dicas tamen tex. prædictum non obstare, quia verba illa ibi posita cũ integritate, referuntur ad bona ablata, per illum Archidiaconũ Monasterio, quæ mandantur cum integritate restitui ipsi Monasterio, non autem ad verbum fructus, & quod dixit illa glos. non militat in casu nostro, per infra dicenda.

11 † Possumus etiam dicere, quod supposita etiam opinione Bal. & Salic. pro vera, illa procedit quàndo a lege, vel statuto in materia odiosa, & pœnali, verbum fructus, iungitur cum verbo integri, vt loquitur text. in d. l. prima. C. de his quibus vt indign. vel quando sumus in materia indifferenti, vt loquitur text. in d. l. di-

12 uortio. † Sed quando lex, vel statutum faceret mẽtionem de fructibus integris in materia fauorabili, verbi gratia, vt in materia decimarum soluendarum sacerdotibus, quæ materia est fauorabilis, l. sancimus. C. de sacrosanct. eccl. & scribit Ias. in d. l. fructus, col. pen. in ver. quod etiam comprobatur, tunc secus dicendum est, quod comprobo, per tex. in c. cum aliquibus, ibi decimas cũ integritate persoluant; & tex. in c. ex parte tua, ibi cum integritate percipias. c. non est in potestate, in fi. & c. peruenit, extra de decim. Idem quando dicitur sine diminutione. c. transmissa, ibi sine diminutione aliqua. c. ex parte canonicorum, in fine. ibi decimas, absque diminutione persoluant, & c. commissum in fi. vbi tex. vtitur vtroque verbo, eo. tit. de deci.

13 † Quod autem in prædictis casibus decima solui debeat sacerdotibus sine aliqua diminutione, vel sine detractione expensarũ, tex. est in d. c. non est in potestate, circa finem, & in d. c. cum homines, in c. tua nobis fraternitas, in c. cum pastoralis. §. expensas

14 tamen, eod. titu. de decim. † Prædictæ nanq; decimæ fauorabiles

sunt,vt supra dixi, quia a Deo sunt institutæ,non ab homine.capit.parrochianos,& c.tua nobis fraternitas.§.verum,de decim. vbi tex.dixit decimas esse egentium animarum tributum,ad idē tex.in c.decimæ.16.q 1.

15 † Pensio vero asignata illi clerico,de quo quæritur,qui vt audio pauper est, vt commodius sustentari valeat, cedit in causam alimentorum,per ea,quæ late scripsi in tract.pensi.q.51.nu.16.& nu. 12. cum sequenti, quam autem sit fauorabilis alimentorum causa,multa eorum fauore in iure scripta testantur,quæ a communibus iuris regulis exorbitant,& alias non concederentur, vt not.in l.Mella.& in l.solent,ff.de alim.& ciba. legat. & in l.i.C.de fideicommis.

Facit etiam, quia licet pensio dum in esse deducitur, videatur odiosa, cum per eam dicatur induci quædam seruitus benefitio, attamen postquam est in esse deducta pro sustētatione præsertim pauperis clerici fauorabilis censetur,de quo scripsi in tractatu prædicto pensionum, quæstio. 96. vbi videri possunt per me scripta.

16 † Vltimo comprobari potest prædicta conclusio, quòd pensio peædicta,tertiæ partis fructuum asignata dicto pauperi clerico sibi integre persoluenda, solui debeat, sine detractione expensarum,quia debetur ex dispositione hominis, non legis, vbicunq; autem verbum fructus est iunctum cum illis verbis cum integritate, vel sit dictum fructus integros deberi in dispositione hominis,tunc expensæ non deducuntur,vt est glo.in l.decem relata, ad illum text. ff. de fideicommis. libert. quam sic intellexit Alexan.in præallegata l.fructus,colum.2.circa finem, versic.non obstat,ff.solut.matrimo.vbi respondendo ad illam gloss.dum tenuit opinionem Bal.supra relatam, dixit ipsam procedere in di-

17 spositione hominis,† facit ad hoc etiam text.in l.finali.C.ad legem Falcid. vbi hæres, qui promisit soluere integra legata, illa soluere tenetur sine detractione Falcidiæ, non enim ea integre solueret si Falcidiam detraheret, ad idem Carol. Ruinus præceptor meus recolendæ memoriæ,consi.56.in causa & lite,in prima colum.nu.1.in 5.vol.

Non obstant adducta in contrarium,Et primo, quòd fructus intelligantur deductis expensis,quia id regulariter procedit, fallit quando dictum est integros fructus, vel fructus cum integri-

tate

tate,vel fine diminutione,& fumus in materia fauorabili, Nam tunc non detrahuntur expenfæ,vt in dictis capitu.cum aliquibus cap.ex parte tua,& fimilibus fupra allegatis,iunctis capitu.tua no bis fraternitas, & capitu.paftoralis, in §. expenfas, fupra adductis,de decim.

Et fimili modo tollitur id, quod dictum eft de contractu lucratiuo,quòd in eo fructus intelliguntur detractis expenfis, per gl.in dicta l.fi quis argentum.§.primo. ff. de donat.quia fimiliter illud procedit, quando fimpliciter in eo fit mentio de fructibus, nec funt appofita illa verba cum integritate, vel fine diminutione,vel integri,& pari modo tolluntur, alia fuperius in contrarium adducta.

18 † Fallit etiam prædicta regula, quòd fructus intelligantur deductis expenfis etiam in aliis cafibus, in quibus non eft expreffum quod fructus integri debeatur, Et primo, quando verbum fructus prolatum eft ab homine circa fructus extantes in fundo, feu pendentes,nam eo cafu de fructibus integris,intelligitur dicta deductione non facta,vt in l.fi pendentes,in princip. ff.de vfu fruct.& l.quoties,§.fi Colono,eodem tit.cum aliis iuribus allegatis per Bart.in fupra alleg.l.fructus.in verfi. pro declaratione, ff.folut.matrimo.

19 † Secundo fallit in colono, qui tenetur ad dimidiam fructuum Domino fundi, nam expenfas non detrahit fecundum Iacobum de Aren.quem refert, & fequitur Barto.in dicta l. fructus,in verfic.tertio quæro,numero 5.vbi Alexand.Sozin.Iafon, & alii.

Tertio fallit,quando fructus determinate proferuntur,vt puta, decem corbes frumenti,ex tali fundo,ideo fi ftatutum diceret,quòd de corbe frumenti foluatur tantum pro gabella, tunc impenfæ non deducentur,vt fcribit Barto.in d.l. fructus, fub nu. 7. & ibidem per alios, maxime Sozin. col.penultima. nume. 9. & licet Roma. ibidem limitet hoc nifi quando difpofitio legis, vel hominis effet ex caufa lucratiua, per text.cum gloff. in fupra allegata. l. fi quis argentum. C.de donatio. Tamen eius opinio ab aliis reprobatur, præfertim a Sozino ibidem nume. 9. & quamuis cum Barto. circa iftam limitationem tranfeant, alii Doct. in d.l.fructus,attamen contra eam infurgit Iaf.in d.l.fructus, col. pe.in verfi. octauo principaliter.

Quarto

Quarto, dicta conclusio non procedit quando essemus in casu, in quo si expensæ deducerentur legatum fructuũ esset sine vtilitate, quando expensæ factæ essent circa legatum fructuum, Tali enim casu legatum fructuum intelligitur absq; deductione expensarum, vt est tex. in l. qui concubinam. §. qui hortos, iũcta glo. notabili, quæ sic declarat, ff. de leg. 3. & ita dicit Bart. in l. his verbis. §. fi. ff. eo. & Ias. in d. l. fructus, colum. pe. in versi. limita istam conclusionem.

Ex istis satisfecisse puto requisitioni tuæ Antistes integerrime, Religionis speculum, Reliquum est, vt opera mea vtaris, si quid in his partibus tua gratia possum, me etenim ad tua vota semper paratissimum inuenies. Vale.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Veri iudicis proprium est lites minuere.*
2 *Valor beneficij in impetratione exprimi debet.*
3 *Vrbanus quartus auctor regulæ de valore exprimendo.*
4 *Extimatio monetæ expresse quomodo intelligatur.*
5 *Collector decimæ illam exigit in pecunia, non in rebus.*
6 *Papa particularem notitiam rerum, & locorum habere non præsumitur.*
7 *Iniuria non fit consentienti.*
8 *In restitutione fructuum habetur respectus ad valorem loci vbi sunt.*
9 *Verba sequentia præcedentia declarant.*
10 *Verba non debent esse absq; effectu aliquid operandi.*
11 *Resignans reseruata sibi parte fructuum agit de damno euitando.*
12 *Resignatarius agit de lucro captando.*
13 *Actus agentium intelligi debent secundum eorum intentionem.*
A sono verborum non est recedendum.
14 *De stilo curiæ exprimitur valor pro validitate gratiæ.*
15 *De iure communi non est necessaria talis expressio.*
16 *Decima solui debet secundum taxationem beneficij consuetam.*
17 *Verba dicuntur esse signa earum, quæ sunt in anima passionum.*

Respon-

RESPONSVM XXVI.

PAVLO MARIO A SECRETIS Illustrissimi Ducis Vrbini.

VAM tibi ex animo deditus sim iam diu nosti Paule mihi plurimum obseruande, & quãto me amore prosequaris, pluries expertus sum: Ideo nihil mihi gratius, iocundiusue esse potest, quàm desiderio tuo in his, quæ valeo satisfacere, scripsisti ad me controuersiam esse inter duos clericos tibi pari amicitia coniunctos, quorum vterq; eam ex mea sententia decidi cupit, ideo rogasti vt onus huiusmodi pro euitandis inter eos litigiis, tuo intuitu libenter susciperẽ, quod ex corde facio admonitus verbis Innocentii quarti, in cõcilio Lugdunensi prolatis, de quibus in c.i.de appel.in vi.dicentis cordi nobis est lites minuere, & a laboribus releuare subiectos.
1 † Propriũ etenim veri iudicis est lites minuere, vt not.Doc.in d.c.cordi, & est tex.in l.quidam extimauerũt, in fi.ff.si cer.pe.& in l.2.in prin.ff.de aqu.plu.arcen.l.fratris.C.de transact.l.litibus, in prin.C.de agricol.& censit.lib.xi. Videndum est igitur quis eorum in controuersia inter eos vertẽte iustius ĩduat arma. Quæ talis est vnus ipsorum dum esset Rector cuiusdam parrochialis ecclesiæ, illam resignauit in manibus papæ ad fauorem alterius, & ipsi resignanti Papa ne nimium dispendium pateretur ex huiusmodi resignatione reseruauit tertiam partem fructuum, redditũum, & prouẽtuum, ecclesiæ prædictæ, loco annuæ pensionis per ipsum resignantem propria auctoritate percipiendorum eius vita durante, ac prouidit de ipsa ecclesia ei in cuius fauorem resignata fuerat, in qua prouisione expressus fuit valor fructuum ecclesiæ prędictæ ad valorem ducatorum lx.auri de camera, accesśitq; consensus, tam resignantis, quàm resignatarii, iuxta stilum curiæ, orta inter eos est controuersia, nam resignatarius prætendit ipsi resignanti solum dare tertiam partem valoris expresśi, in dicta resignatione, videlicet, ducatos viginti auri de camera, Resignans vero consequi prætendit, Tertiam partem fructuum, redditũum & prouentuum dictæ ecclesiæ, pro ut fructus percipiuntur in ipso loco beneficii, Pro opinione resignatarii faciunt infra scripta.

Primo,

† Primo, quia ad validitatem collationis,& prouisionis, quæ fit per Papam de benefitio, requiritur expresio valoris eiusdem alioquin prouisio vitiatur, vt legitur in regula cancellariæ
3 de valore exprimendo,†Cuius primus auctor fuit Vrbanus quartus,& habetur per Abbatem, & alios in capitu.ad aures, vbi la-
4 te per Felyn.in 3.& 4.col.de rescrip.†Et valor, ac extimatio monetæ expressæ in impetratione,intelligi debet secundum extimationem loci concedentis,vt scribit Abb.in c.quanto,col.vlt.versicu. quid autem in mandato, de iureiuran. vbi dixit hoc tenere Guiliel.de Monte Laud.in Clem 2.de deci. pro quo facit tex. in d.Cle.2.iuncta gl.ibi in ver.consuetam,& ibi omnes,ergo dimidia valoris expresi, erit debita resignanti.

5 † Secundo facit, quia collector decimæ papalis deputatus ad illius exactionem,si benefitium est taxatum in centum habere debet decem pro decima in pecunia,non autem consequi poterit decimam partem fructuum benefitii,facit tex.iuncta glos.ibi in verbo monetam,in d.cle.2.

6 † Tertio facit, quia Papa reseruando resignanti tertiam partem fructuum benefitii resignanti,verisimiliter non potuit cogitare de dicta medietate fructuum, nisi pro ea quantitate,in qua fructus fuerunt expresi in supplicatione,& literis,cum particularem notitiam habere uon præsumatur, particularium locorum & rerum.c.i.de constit.in vi.

Quarto facit,quia cum valor fructuum dictæ ecclesiæ, sit in supplicatione expressus ad ducatos sexaginta auri de camera,& reseruata tertia pars dictorum fructuum resignanti, super qua supplicatione,tam per ipsum resignantem, quam per dictum resignatarium præstitus est consensus,iuxta stilum curiæ, & dispo-
7 sitionem regularum cancellariæ, † Resignatarius resignanti non facit iniuriam volens ei dare tertiam partem valoris expresi,in ipsa supplicatione,& literis.c.scienti,de reg.iur.in vi.facit text.in l.i.ff.de act.empt.& vend.& c.nemo,de regul. iur. in vi.vbi text. dicit,ꝙ nemo videtur eos fraudare qui sciunt,& consentiunt,& ex istis dicendum videtur resignatarium ius fouere.

Pro parte vero resignantis, videlicet, ꝙ tertia pars fructuum ecclesiæ prædictæ sibi reseruata non in pecunia, videlicet, in ducatis xx.auri de camera,sed in quantitate fructuum, qui colligũ
8 tur ex ipso benefitio debeatur, † facit, quia sumus in reseruatio-
ne

ne partis fructuum, in qua non habetur respectus ad valorem secundum quod fit expresio in literis, sed secundum ꝙ fructus in partibus, & loco benefitii valent, & ita iudicatum fuisse in contingentia facti, per Rotam testatur Gomes. in reg. de exprimen. val. q. 8. sub nu. 4.

Comprobatur ista opinio ex eo, quod in literis reseruationis dictæ dimidiæ partis fructuum, dicitur medietatem fructuum, redditum, & prouentuum omnium & singulorum dictæ ecclesiæ propria auctoritate percipiendorum, leuandorum, & colligendorum, quæ verba non possunt adaptari ad ipsos fructus nisi pro vt in partibus, & loco benefitii colliguntur, nec conueniũt dimidiæ valoris expresi in literis, quia dimidia valoris expresi non potest propria auctoritate capi, & haberi, sed esset capienda de manu Rectoris ipsius ecclesiæ iuxta cõsuetum stilum, quã do certa quantitas pecuniæ debetur pro annua pensione, vt nos edocet experientia rerum magistra. c. quàm sit, de elect. in vi.

9 † Verba enim dictarum literarum, quæ sequuntur, videlicet, propria auctoritate, &c. præcedentia declarant, l. si seruus plurium §. fi. ff. de leg. i. ibi item earũ, quę præcedunt, & quę sequuntur. Ad idem glo. in c. causam quæ, in ver. præcedat, de rescrip. Nam si secus diceremus, videlicet, ꝙ dimidia fructuum reseruata, censeretur dimidia valoris in literis expresi, vtiq; illa verba propria auctoritate tunc essent in literis superflua, quod non est dicendũ,

10 † quia verba gratiæ non debent censeri apposita sine ministerio aliquid operandi, vt scribit Bal. in rub. C. de contrah. empt. q. 9. Alex. consi. 9. col. i. in 7. volu. & est tex. in c. si papa, de priuileg. in vi. ad idem tex. in l. quotiens, ff. de solu. Butr. consi. 55. videtur primo aspectu, in prin. c. Abbate, de verb. sign. Et hanc opinionem tenuisse omnes Dominos de Rota attestatur Gomes. Rotæ auditor in præalleg. q. 8. nu. 4. in reg. de valore exprimen.

11 † Pro ista opinione Gomes. loco praalleg. dicebat verba reseruationis prædictæ intelligi debere secundum mentẽ resignã-

12 tis, qui agit de damno euitando. † Resignatarius autem de lucro

13 captando, arg. l. fi. §. in computatione. C. de iu. delib † quia actus agentium secundum eorum intentionem intelligi debent. l. obligationum substantia, ff. de act. & oblig. At ego dico, ꝙ modò nõ sumus simpliciter in contractu qui solo partium consensu perficitur, quia in casu nostro solus partium consensus nil operatur,

sed totum negotium pendet ab auctoritate Pontificis concedē tis, vt scribit Cassad. decisi. 4. nu. 5. in rub. de locat. Et propterea non resignantis, & resignatarii mens simpliciter est attendenda, sed ipsius Papæ concedentis, qui in istis benefitialibus potest quicquid vult Clem. i. vt lit. pendent. c. 2. de præb. in vi. facit tex. in l. si seruus plurium. §. si. ff. de leg. i. vbi mens testatoris in legato spectanda est, papæ autem mens in isto casu manifeste colligitur, in illis verbis, literarum propria autoritate, &c. vt supra dixi, & ista est vera ratio, non ea quam Gomes adducit, Videmus etenim, ꝙ etiam sine resignatarii consensu, Papa potuisset resignanti reseruare dictam tertiam partem fructuum ecclesiæ resignatæ, per ea quæ scribit Fely. in c. ad audientiam, el 2. col. 2. nu. 5. & sequentibus, de rescrip. & Caccialup. in suo tract. pen. q. 5.

Nec obstat, ꝙ fructus prædictæ ecclesiæ in literis sint expresi
14 ad ducatos lx. auri de camera; † quia dicta expresio facta est nō propter validitatem reseruationis fructuū, quia illa nō indiget tali expresione, sed facta est pro validitate prouisionis ipsius resignatarii, quæ sine ea fuisset inualida, per dictam regulam cancellariæ, de exprimen. val. vt late scribit Fely. in d. c. ad aures, de re-
15 scrip. † quæ tamen expresio de iure communi non fuit introducta, nec est de eo iure necessaria, vt voluit glo. in Cle. i. de præben. & per Abb. in d. c ad aures, vbi Fely. col. 3. in versi. prima cōclusio, nu. 11. & per Card. & Imo. in d. Cle. i. de præben.
16 † Ad illud, ꝙ collector decimarum papalium nō in fructibus, sed in pecunia decimam exigat. Dicendum est, ꝙ ex eo procedit, quia decima exigi debet secundum taxam benefitii consuetam, non secundum quantitatem fructuum benefitii, Clem. si benefitiorum, de decim. & per Bellenz. in trac. de subsid. carit, q. 80. & q. 82. & taxa benefitii facta pro solutione decimæ semper durat, quando facta est ab habente auctoritatē, vt est deci. Rot. nu. 66. in antiq. Nota ꝙ vbi benefitium, quomodo autem fiat dicta taxa pro solutione decimæ, declarat Bellenz. in præalleg. trac. q. 80. Et quæ dicatur taxa consueta per eundem. q. 82.

Nec obstat, quòd tertio loco dicebatur, quòd papa videtur cogitasse de medietate fructuum habito respectu ad valorem expressum in supplicatione, & literis, quia dico, ꝙ quotiens mens Papæ aperte constat ex verbis, vt in isto casu, ex supradictis tunc non est eunudm per coniecturas, quia illis in incertis non certis locus.

17 locus est l. continuus. §. cum ita, ff. de verb. obl. † Intentio enim & mens hominis a sono verborum deprehenditur, cum verba signa esse dicantur earum quæ sunt in animo passionum notæ, vt in l. Labeo. §. idem Tubero, ff. de suppel. leg. c. fi. de testi. & in cap. super literis, de rescrip. & vtrobiq; Bal. Papa nanq; in hoc casu expresse declarauit, velle resignanti reseruare tertiam partem fructuum, pro ut fructus ex benefitio colliguntur, vt constat ex illis verbis propria auctoritate percipiendorum, leuandorum, & colligendorum. Et ex his patet etiam responsum ad alia, quæ supra pro alia parte adducta fuere.

Ex prædictis igitur concludo resignantem ius fouere, nec audiendum esse resignatarium dicentem velle resignanti dare dimidiam fructuum dictæ ecclesiæ, iuxta expressionem valoris fructuum, de qua in literis prouisionis sibi factæ de ecclesia prædicta, sed ipsi resignanti debitam esse vigore ante dictæ reseruationis iustam tertiam partem omnium, & singulorum fructuum redditmum, & prouentuum ipsius ecclesiæ, pro vt colliguntur.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

S V M M A R I V M.

1 *Procuratio ordinario visitanti debetur.*
Quæ etiam est annexa visitationi.
2 *Nemo suis stipendiis militare cogitur.*
3 *Pensionarius tenetur ad solutionem Papalis decimæ.*
Item tenetur ad solutionem caritatiui subsidij.
4 *Decima, & caritatiuum subsidium soluitur super fructibus benefitij.*
5 *Procuratio datur episcopo, vel eius Vicario visitanti.*
Ad quam non tenetur pensionarius.
6 *Pensio imponitur super fructibus benefitiorum.*
7 *Rector benefitij, & qui visitantur procurationem ordinario visitanti soluere debent.*
8 *Visitatio ecclesiarum fit magis intuitu personarum, quam rerum, ideo fit ex pensis subditorum.*
9 *Visitatio pertinet ad curam animarum.*
10 *Cura animarum est ars artium.*
11 *Procuratio debita Prælato visitanti præscribi non potest.*

12 *Prælatus potest compellere subditos ad solutionem procurationis.*
13 *Prælatus loca pauperum visitare tenetur suis expensis.*

RESPONSVM XXVII.

THEODORO PERREGRINO *Iurisconsulto Veronensi.*

VM sicuti literis tuis mihi significasti valde cupias, certior fieri, an habens pensionem sibi reseruatã super fructibus, redditibus, & prouentibus alicuius parrochialis ecclesiæ, teneatur pro rata suæ pensionis, cum ea sibi non exempta ab oneribus
1 reseruata extiterit, † Ad solutionem procuratio nis, quæ ordinario visitanti debetur? cum procuratio sit annexa
2 visitationi. ca. cum venerabilis, de censi. † & nemo suis stipendiis militare cogatur. c. cum ex offitii, de præscrip. ca. cum secundum de præb. Ideo vt tibi satisfaciam, cui plurimum debeo, ob egregias animi tui dotes. Accipe quæ mea sit sententia. Videtur
3 prima facie dicendum quòd sic, † quia videmus, quòd pensionarius tenetur pro rata pensionis ad solutionem caritatiui subsidii episcopo, & etiam decimæ Papalis, vt voluit Bellenz. in tracta. de subsid. caritat. q. 37. & q. 75. Dec. consi. 157. statutum cathedralis ecclesiæ, in i. vol. Imo. in Clem. si beneficiorum, col. i. versi. quar-
4 to quærit, glo. de decim. & dixi in tracta. pensi. q. 59. † Huiusmodi enim onera decimæ, & subsidii caritatiui imponuntur respectu fructuum, vt in locis prædictis, facit tex. in c. conquerente, de
5 offit. ordin. iunct. c. cum apostolus. §. prohibemus, de censi. † Constat autem, quòd similiter procuratio datur episcopo, vel eius vicario visitanti. c. decernimus. c. episcopum, & c. relata, 10. q. 1. c. cum venerabilis, extra de censi. de qua visitatione scripsi in tracta. meo de resident. episcop. c. 12.

Breuiter prædictis non obstantibus, Dico pensionarium non teneri ad onus huiusmodi procurationis pro rata suæ pensionis, Nam clarum est, quòd pensio imponitur super fructibus benefitiorum, vt stilus curiæ, & experientia rerũ magistra nos edocet,
6 † Et hinc est, quòd pensionarius tenetur ad solutionem decimæ papalis, & caritatiui subsidii, quia sunt onera realia, & imponun-

tur

tur respectu fructuum beneficii, vt dixi in locis supra allegatis in tracta.pensio.& facit tex.in d.c. conquerente, iuncto præallega-
7 to c.cum apostolus.§.prohibemus. † Procuratio autem,quæ ordinario visitanti soluitur,debet solui per Rectorem beneficii, & eos,qui visitantur,vt in c.cum ex officii,de præscript.Abb.in ca.
8 vt præterit,nu.4.de elect. † Vbi dixit,quòd expensis subditorum Prælatus visitat,hinc est,quòd pensionarius ad illius solutionem non tenetur,vt voluit Bellenz.in d.tract.de subsid. caritat. q. 37. & ratio est,vt ipse dixit,quia visitatio propter quã debetur procuratio fit magis intuitu personarum quàm rerum, idem sentit
9 Gomes.in regu.de annal.possess.q.21.num. 20.† Visitare enim est
10 curam animarum exercere,† quæ est ars artium.c.cum sit ars,de æta.& qualit.Ideo visitatio pertinet ad curam animarum,vt not. glo.in c.mandamus,de offi.Archi. & probatur in c. dudum, el 2.
11 de elect.& in c.cum satis,& c.fi.eo.tit. † Hinc est, quòd procuratio,quæ debetur prælato visitanti, præscribi non potest. c. cũ ex officii,de præscrip.Si enim procuratio non daretur,visitatio negligeretur,vt scribit Pauinus in tracta.visitat.q 4.nu.22,23.& 24.
12 † Immo prælatus visitans potest subditos compellere ad soluen-
13 dam procurationem.c.cum nuper,de censib. † Tenetur tamen loca pauperum visitare suis expensis,vt per Pauinum in d.trac.visitat.q.6. nu. 8.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Pensionarius agens super spolio quando de titulo docere teneatur.*
2 *Confessio spoliatoris an sufficiat ad probandum titulum pensionarij spoliati.*
3 *Titulus per electionem,& canonicam institutionem probatur.*
4 *Pensio non nisi ex Pontificis, vel alterius superioris auctoritate obtineri potest.*
5 *Titulus spoliati quando probetur per confessionem spoliatoris in beneficio, uel pensione.*
6 *Confessio spoliatoris de titulo spoliati non probat titulum quando agitur de illius canonizatione.*
7 *Probatio tituli leuior requiritur quando agitur de spolio.*
8 *In confessum nullæ sunt partes iudicis nisi in condemnando.*

Respon-

RESPONSVM XXVIII.

OTTONELLO PASINO IVrisconsulto Patauino.

CVM aduersa tenearis valitudine, quod mihi admodum permolestum est, nec propterea libros reuoluere in præsentiarum valeas, Rogasti me vt pro commodo amici tui, quem diligere plurimũ asseris quid sentiam circa infrascriptam quæstionem tibi aperiam, cum autem pro longa, & inueterata, quæ inter nos intercedit amicitia nil mihi gratius, iocundiusue esse possit, quàm tibi rem gratam facere prouintiam hãc
1 libenti animo suscepi, † Edoceri cupit, Amicus ille tuus, quòd cum spoliatus perceptione annuæ pensionis, quando in illius exigendi possessione longo tempore non fuit, teneatur docere de suo titulo ad finem obtinendi restitutionem, per ea quæ voluit Rot. deci. 4. in nouis, & late scripsi in tract. pensi. q. 46. nu. 3. & 4.
2 † An ad probandum titulum ipsius pensionarii sufficiat confessio spoliatoris? vt puta si in iuditio spoliator dicat, quòd pensionarius potuit licite spoliari, quia licet sibi fuerit reseruata pensio super fructibus illius ecclesiæ, Tamen talis reseruatio fuit per iudicem declarata inualida, & tamen nil probauit de hoc?

In ista quæstione videtur dicendum per confessionem spoliatoris non probari titulum pensionarii actoris spoliati, per nota. per Doctores in capitu. eum qui, de eo qui mitt. in posses. & cap.
3 primo, de confes. in vi. † Titulus enim per canonicam electionem, & institutionem, siue collationem probatur in benefitio; 1. quæst. prima cap. legum, de instit. c. ex frequentibus. c. primo, de reg. iur. in vi.
4 † In contrarium tamen est veritas, quòd immo super spolio pẽsionis ex confessione spoliatoris titulus spoliati probetur, cum tali casu probatur ex confessione spoliatoris titulus benefitii, quando de spolio agitur, vt tenuerunt Domini de Rota decisi. 408. Fuit dubitatum in nouis, alias est decisio. 411. fuit dubitatum vtrum confessio, in nouis, & hoc est in odium spoliatoris, propter quod multa spetialia contra iura statuuntur, vt in Clemen. vnica, de caus. possess. & proprietat. & in capitu. pastoralis,

eodem titulo.& in cap.in literis,de restitutio.spoliat. cap. finali, de ord. cognit. Ad idem est decisio.Rot.nume. 421.fuit dubitatum vtrum,in nou. Et licet decisiones prædictæ loquantur in
5 titulo benefitii, procedunt etiam in titulo pensionis, † quia sicuti benefitium ecclesiasticum, non potest sine canonica institutione obtineri,cap.primo,de regul.iur.in vi. Ita pensio sine Papæ,aut alterius ad id potestatem habentis auctoritate obtineri non potest, de quo plene scripsi in Tractatu pensionum, quæstio. vi. Præterea si in spolio benefitii sufficit confesio spoliatoris pro titulo, vt supra dixi, & benefitium ecclesiasticum est, quid longe maius pensione, a fortiori in pensione id dicendum erit, authent. multo magis. C. de Episcop. & Cleric. Et quòd pro titulo colorato sufficiat confesio spoliatoris,tenuit etiam in spolio benefitii, Cassador. Decisio. 8. numero 6. in titulo de restitut.spoliat.

6 † Ad allegata in contrarium dicas,quòd procedunt, quando tractatur de adiudicatione benefitii, vel canonizatione tituli eiusdem, illo enim casu titulus non probatur per confessionem aduersarii,vt voluit Rot.in præallegata decisio.408. in princip. & decisio.421.in princip.in nou.& Nicol. Boer. decisio. 89. numero 2. in prima parte,& decisio.293.numero 2.in secunda parte,& Felyn.late in capitul.olim,colum.quinta,post principium. in versicu.dicit,etiam Dominic. post Ioannem Andr. in capitul.
7 primo.colum.i.de eo,qui mitt.in possess.in vi. † Secus vero quãdo agitur possessorio recuperandæ,in quo iuditio sufficit leuior tituli probatio,quæ est coloratio possessionis, argumento text. in cap.cum in nostris,de concess.præbend.& in cap. in literis, de restitut.spoliat.& capitu. ex parte,eodem titu. vbi Innocen.scribit,quod ad effectum restitutionis obtinendæ, sufficit probare, quòd spoliatus fuit in possessionem inductus per eum, qui ad id
8 auctoritatem habuit de iure,vel de consuetudine. † Sed in præsenti casu, sufficit ad condemnandum spoliatorem eius confesio, cum in confessum nullæ sint partes Iudicis nisi in condemnando.capitulo per inquisitionem, de electio. & in istis terminis procedit decisio Capellæ Tholossanæ, numero 473. & decisi. Rotæ 421. Nam vt inquit Ouidius, Non est confesi causa tuenda rei. Vale amicorum optime, & valitudinem cura.

Hiero. A

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Verba simpliciter prolata casum uerum non fictum comprehendunt.*
2 *Pensio est onus reale, & sequitur possessorem fructuum benefitij.*
3 *Delegatio facta praeposito alicuius ecclesiae pertinet ad eum, qui eam possidet licet canonicum non habeat titulum.*
4 *Pensio inhaeret fructibus benefitij.*
5 *Intrusus, & iniustus possessor melioris conditionis esse non debet, quam iustus possessor.*
6 *Pensio antiqua an solui debeat per intrusum, & quid sit in pensione noua.*

RESPONSVM XXIX.

IOANNI DE LA CASA ARchiepiscopo Beneuentano.

HERASMVS Gemini de Cesis clericus Spoletanae diocesis familiaris tuus, me nomine tuo enixe rogauit, vt ad te scriberem quid sentiam de infrascripta quaestione, quo mihi profecto gratius quicquam accidere non poterat, si quidem ob innumerabiles virtutes tuas, ac praeclaras animi dotes, praecipuamq; in viros literatos liberalitatem, munificentiamq; te semper vnice colui. Voto igitur tuo satisfaciens, rem aggrediar subiiciens imprimis quaestionem, super qua quid de iure sentiam, scire desideras, quae talis est, Reseruata fuit per Sanctissimum D. N. Iulium Tertium annua pensio, cuidam clerico super fructibus, redditibus, & prouentibus, cuiusdam praepositurae in cuius possessione intrusus adest, excluso vero illius praeposito, & iustum & canonicum titulum habente. Dubitatur quis istorum pensionem praedictam soluere teneatur, videlicet, an intrusus, vel verus dominus praedictae praepositurae? Dicendum prima facie videtur, quòd verus dominus dictae praepositurae illam soluere teneatur, quia in literis reseruationis praedictae pensionis dicitur per talem dictae praepositurae praepositum, & eius in eadē successores persoluendam, Verbum enim successor intelligi debet

bet,de vero, & legitimo non de eo, qui titulum nullum habet: Intelligenda enim verba sunt ad ius, iurisq; intelligentiam,non
1 ad factum,vt per Cassador.decisio.4.in titul. de priuileg. † facit, quia verba simpliciter prolata casum verum non fictum comprehendunt, vt est text.ad hoc not.in l.i.§.hoc interdictum, vbi notat Bartol. ff. de font. & facit text. in l. finali. C. de his qui ven. ætat.impetr.

Cōtrarium autem verius esse sentio,videlicet, quòd licet quis verum,& legitimum titulum habeat,quando possesio dictę pręposituræ ab alio per Tirannidem,vel intrusionem detinetur, verus præpositus ex quo non possidet, astringi non potest ad soluendam ipsam pensionem, quia cum sit reseruata super fructi-
2 bus dictæ præposituræ,† & pensio sit onus reale,& per consequēs sequatur possessorem fructuum ipsius prępositurę,sicut dicimus de collecta soluenda.l.2.& 3.C.sin.cens.vel reliq.& facit tex.in c. consultationibus,de iur.patr.c.cum olim,de caus. posses. & propriet.c.quærelam,de elec.facit,quod not. Vincent.& Io. Andr.ac Ant.de Butr.in c.venerabilem,qui fil.sint legit. & Archid. in c. si
3 quisquam,11.quæst.1. † Vbi dicunt, quòd delegatione facta alicui pręposito,intelligitur delegatio ipsa facta illi, qui est in possessione ipsius præposituræ,licet nullum verum, & iustum titulū haberet, & intrusus existeret, licet alius esset canonice electus, quod etiam tenet Alber.in l.more,in fine,ff.de iureiurand. & Felyn.in capitu.in nostra, in secundo corell.in versicu.ex hoc consuluit, de rescript. Hoc tamen procedit nisi olim alius possedisset,& nunc alius notorie occuparet, & de titulo primi dubiū non esset,vt dicit Cardina.in Clemen.prima,quæstio. xv. de for.
4 competen. † cum igitur pensionis onus reale sit, fructibus inhærens,ab eo qui fructus percipit,vt præpositus solui debet,licet inualidum,vel nullum titulum habeat.l.quæro,ff.de vsufruct. lega.
5 l.neq; stipendium, ff. de impens.l.hactenus.ff.de vsufruc. † Facit quod not.Innoc.in c.cumana, de elect. quia non est conueniens q̀ intrusus,& iniustus possessor melioris sit conditionis,quàm iustus possessor,& canonicum habens titulum, qui ad solutionem pensionis,si possideret cogeretur.11.q.1.c.legi,& c.cum qui, de præben.in vi.c.contingit,de dol.& contum. & ita in subsidio caritatiuo soluendo,Decidit Bellenz.in tract.de carit.subsid. q.34.
6 † Intelligo sane conclusionem prædictam in pensione antiqua,

cui neuter prædictorum consensit, videlicet, nec verus, nec intrusus præpositus, secus autem dicendum esset in pensione nouiter reseruata, super fructibus dictæ præposituræ, quia si intrusus illi consensisset, vtiq; illam soluere tenebitur, si autem non ipse intrusus, sed is qui verum, & legitimum titulū præposituræ prædictæ habet pensioni consenserit, eo casu intrusus pensionem non soluet, quia illi non consensit: Nec canonicum habens titulum, cum nō possideat illam soluere tenebitur, donec possessionem ipsius præposituræ nactus fuisset, per eum etenim non stat quominus soluat, imputandum enim illi non est, per quem non stat si nō faciat quod per eum fuerat faciēdum, c. imputari, de reg. iur. in vi. si vero pensio ipsa fuisset de nouo assignata per Papam proprio motu, & ex certa scientia, sine consensu alicuius prædictorum, quod vtiq; fieri potest, cum Papa sit Dominus, cum omnimoda potestate in benefitialibus, Cle. i. vt lit. pend. c. 2. de præben. in vi. & scripsi in trac. pens. q. 29. nu. 3. intrusus illam soluet, donec steterit in possessione ipsius præposituræ.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Pensio non est ecclesiasticum benefitium.*
2 *Pensio est quid mere temporale, nil habens spiritualitatis.*
3 *Pensio non vacat per obitum pensionarij, sed extinguitur.*
4 *Regula de publicandis resignationibus, quare introducta.*
5 *Christianæ Reip. interest, vt occupatores iniusti benefitiorum detegantur.*
6 *Regula cancellariæ de publicandis resignationibus, locum nō habet in trāslatione pensionis.*

RESPONSVM XXX.

THEODORO PAGANO IVreconsulto Bellunensi.

QVANTVM mihi lætitiæ attulerint, literæ tuæ Theodore amantissime, vix dici, & credi poterit, veterem, & antiquam illam inter nos contractam amicitiam, in Gymnasio Perusino primum, vsq; de anno 1510. cōtinua-

tinuatamq; in Alma Bononiensi Vniuersitate insimul vnanimes focii cohabitantes mihi representātes, quo circa in omni re, qua possum tibi rem gratam facere, & debeo, & cogor: Dum igitur scire a me cupis, An regula cancellariæ Apostolicæ de publicandis resignationibus, locum habeat in translatione pensionis, vt is in quem translata est pensio, publicare debeat ipsam translationem intra tēpus in ipsa regula contentum? Breuiter dico, Regulam ipsam casum hunc non comprehendere, sed solum bene-
1 fitia ecclesiastica resignata in Romana curia, vel extra eam. † Cōstat autem pēsionem non esse ecclesiasticum benefitium, neq; illius appellatione comprehendi, cap. quamuis, el i. de præbend. in vi. & ibi notat Dominic. & Petr. de Anchar. in tertio notabili, & dixi ad saturitatem in tractatu pensionum, quæstione xxviii.
2 † Quinimmo pensio est quid mere temporale nil habens spiritualitatis, vt per Baldum, & Felynum in capitulo. ad audientiam, el secundo, de rescriptis. Ideo cadere etiam potest in merum Laicum, de quo in prætallegato tractatu, quæstione vigesima prima.
3 † Præterea pensio non vacat per obitum pensionarii, sed extinguitur, & finitur, sicuti vsufructus morte vsufructuarii. §. finitur, Institu. de vsufru. cap. fi. de pecul. cleric. cap. fin. de pign. cap. consultationibus, de donat. Ideo non impetratur sicuti benefitium, de quo dixi in prællega. tracta. pensi. quæst. i. nu. 5. & q. 12. Textus autem Regulæ prædictæ loquitur de benefitiis, quæ va-
4 cant morte benefitiati, & impetrantur. † Vlterius regula prædicta facta fuit ad obuiandum fraudibus, quæ fiunt quotidie per clandestinas resignationes ad præiuditium expectantium, & ordinariorum, ac etiam obuiandum periculis animarum iniuste be
5 nefitia renuntiata occupantium. † Interest enim Christianæ Reipub. vt qui iniuste ecclesias occupant detegantur, iuxta tex. in l.
6 eum qui innocentem, & ibi not. Barto. ff. de iniur. † & hanc conclusionem, quòd dicta regula cancellariæ locum non habeat in translatione pensionis, etiam tenuit Ludou. Gomes. in commento regulæ prædictæ, quæstio. x. In translatione enim pensionis neque ordinarius, neque aliquis expectans aliquod interesse prætendere potest. Hanc etiam conclusionem tenuit Cassador. Rotæ Auditor, vt refert ipse Gomes. in principio prædictæ decimæ quæst.

N ii Hier.

IERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 Reseruatio secundæ pensionis mentione non facta de prima nulla est.
2 Prohibitionis causa cessante, cessat ipsa prohibitio.
3 Non soluens pensionem priuatur benefitio creditore volente.
4 In translatione pensionis extinguitur prima, & noua creatur.
5 De actu nullo non est opus mentionem facere.
6 Cessante causa non cessat effectus iam consumatus.
7 Reseruatio secundæ pensionis non facta mentione de prima statim est nulla Actio semel extincta non reuiuiscit.
8 Tempus datæ literarum attenditur.
9 Rector ecclesiæ sibi, non ecclesiæ præiudicare potest. & 14.
10 Pensio principaliter dependet a voluntate concedentis.
11 Quilibet renuntiare potest his, quæ in eius fauorem introducta sunt.
12 Nullitas pensionis introducta est fauore ecclesiæ.
13 Pensio est seruitus ecclesiæ.
15 Papa licet possit, non tamen consueuit reseruare pensionem sine consensu benefitiati.
16 Subrogatum sapit naturam eius, cuius loco subrogatur.
17 Mala arbor malos fructus facit.

RESPONSVM XXXI.

LIVIO PODOCATTARO ARchiepiscopo Nicosiæ Venetijs residenti.

FORTVNIVS ille tuus a secretis vir sane doctissimus, eloquentissimusq;, me tuo nomine saluere iussit, rogauitq; insuper, vt quid sentirē de quæstione infrascripta tibi sedulo significarem. Ego autem qui tui amātissimus semper fui, quinimmo regios tuos mores, & colui, & obseruaui plurimum, leto animo calamum sumpsi, & supposito themate ab eodem Fortunio tuo nomine mihi exhibito, vt infra respondendū duxi. Thema igitur tale est, Titius assecutus fuit quandā parrochialem, super cuius fructibus, redditibus, & prouentibus

reseruata fuit annua pensio ducatorum viginti auri de camera, Hieronymo clerico, cum potestate illam transferendi in aliam personã, nulla tñ facta mentione, quòd super fructibus ecclesiæ prædictæ, per antea adesset alia pensio, cuidam Francisco clerico Nicosiensi reseruata, Titius viuens nullam vnquam opposuit de nullitate secundæ pensionis exceptionem, cui ipse consenserat, quinimmo vtranq; soluit, & viuente ipso Titio obiit Franciscus, cui reseruata erat prima pensio, & sic illa extincta remansit, quo facto Hieronymus, cui secunda pensio ducatorum viginti reseruata erat, illam vigore facultatis sibi concessæ transtulit in personam Sempronii, Titius vero resignauit ipsam ecclesiam ad fauorem Antonii clerici Paphensis, demum obiit, intimatis literis prædictæ pensionis Antonio Rectori moderno ecclesiæ prædictæ, excepit ipse Antonius coram iudice de nullitate dictæ pensionis, ex quo tempore, quo fuit Hieronymo reseruata, aderat super fructibus eiusdem ecclesiæ, prima pensio ducatorũ de-
1 cem auri de camera, † de qua nulla fuerat facta mentio in assignatione secundæ pensionis, ideo secunda pensio, de prima mẽtionem non faciens, erat nulla, per ea quæ scribit Cassad. decisi. 3. in rub. de pensi. in suis decis. super regu. cancell. & dixi in tract. pens. q. 37. quæritur quid dicendum?

Pro parte negatiua, quòd Antonio nouiter de dicta parrochiali prouiso, non competat prædicta exceptio, faciunt infra dicenda. Primo, quia quando benefitium collatum fuit ipsi Antonio, cessauerat iam prima pensio, quæ erat causa nullitatis secũdæ, ex quo igitur cessauit causa exceptionis, cessare debet ipsa exceptio. l. adigere. §. quamuis. ff de iur. patro. c. cum cessante de
2 appellat. † Videmus enim, ꝙ cessante causa prohibitionis, cessat ipsa prohibitio. l. i. & ibi Bal. col. 2. versi. nota ꝙ cessat. C. si Rect. Prouin. c. & si Christus, vbi Ant. de Butr. in i. not. de iureiur. c. nõ debet, versi. cum ergo prohibitiones, de consang. & affi. & ad hoc plura accumulat Tiraquel. elegans Doc. in trac. suo cessante causa. in versi. prohibitionis causa.

Secundo facit, quia Titius primus Rector prædictæ ecclesiæ, qui pensioni prædictæ ducatorum viginti, super fructibus eiusdem consensit, nunquam reclamauit, neq; excepit de nullitate dictæ pẽsionis, cuius intererat ne grauaretur in solutione duarum pensionum super fructibus eiusdem ecclesiæ, quo viuente cessauit

nit dicta prima pensio, adeo q quando ipsa ecclesia deuenit in dictum Antonium vnica tantum pensione erat grauata, ideo in eius persona cessat grauamen, quod erat in persona Titii, ex cuius persona non potest huiusmodi remedium competere, quia ipse Titius consensit, & non est vsus remedio sibi competenti, fa
3 cit tex. in l fi. C. de pact. c. veniens, & ibi not. de transact. † Videmus enim quòd non soluens pensionem tempore debito, licet incidat in pœnam priuationis benefitii, Tamē id intelligitur creditore volente, qui si demum decursas recipiat pensiones sine aliqua protestatione, sibi præiudicat, quo ad regressum ei reseruatum ob non solutionem pensionis, de quo late scripsi in tract. meo pensi. q. 73. & idem est in Domino feudi recipiente seruitiū a vasallo, quia culpam in quam vasallus inciderat remisisse videtur, & idem in emphyteota, qui ob non solutionem canonis ceciderat a iure suo, vt per Cassador. decisi. 4. in tit. locat. & rursus idem deci. 2. & deci. 3. eo titu. & scripsi in prædicto tractatu pensio. quæst. 73.

Tertio facit, quia ex quo extincta est prima pensio, & post illius extinctionem translata secunda in personam Sempronii, in
4 cuius persona dici potest noua pensio, † Cum in translatione pēsionis de stilo curię extinguitur pensio in persona illius, cui prius soluebatur, & noua pensio creatur in persona illius in quem fit translatio, pro vt patet in forma translationis huiusmodi, quam scripsi in tracta. meo pensi. in fi. ad hoc vt modus translationis innotesceret existentibus extra Romanam curiam, quibus stilus di
5 ctæ curiæ est incognitus. † Ista autem noua pensio argui non potest de subreptione, quia de prima iā extincta in eius assignatione non est facta mentio, cum de actu nullo fieri non debeat mentio, vt ad saturitatem scribit Fel. in c. ex tenore, de rescri. de quo etiam posui in d. Tract. pensi. q. 29. nu. 6.

Istis tamen non obstantibus contrarium sentio, q immo Antonio nouiter de dicta parrochiali prouiso competat exceptio nullitatis dictæ secundæ pensionis translatæ in personam dicti Sempronii, & ita decisum fuisse per Rotam scribit Cassad decis. 4. in rub. de pensi. in suis decisi. super regulam cancellarię, vbi hāc quæstionem examinat, & tenendo hanc partem non obstant in contrarium adducta.

Et primo dum dicebatur, q ex quo cessauit prima pensio, quę

erat causa nullitatis secundæ, cessauit ipsa nullitas. c. cum cessante, de appellat. l. adigere. §. quamuis, ff. de iur. patr. † Respondeo, ꝙ quando effectus causæ est iam consumatus, Licet cesset causa non cessat effectus, facit tex. in l. vlt. in prin. ff. vnde lib. l. inter stipulantem. §. sacram, ibi nec reuocatur in obligatione, vbi Ias. in 4. not. ff. de verb. obl. Bar. in l. pluribus, in fi. ff. eo. tit. Butr. in c. sane, col. i. de renunt. Bart. in l. Titia. §. imperator, col. vlt. ff. de leg. 2. & ad hoc plura adducit Tiraquell. in suo tract. cessante causa, in 12. limitat. & Io. Franc. Ripa. in l. si vnquam, C. de reuoc. dona.

7 † Statim enim ꝙ fuit reseruata secunda pensio de prima non facta mentione, causata est illius nullitas, vt per Cassad. dec. 3. nu. 5. in rub. de pensi. in deci. super reg. cancel. vbi dixit, quòd reseruatio secundæ pensionis non facta métione de prima, statim est ipso iure nulla, & sic est consumatus effectus causæ, vt per Cassad. in d. decis. 4. nu. 5. & ad plenum scripsi in tracta. pensi q. 73. Non potest igitur dici, ꝙ extincta prima pensione conualuerit secunda, quia actio semel extincta nunquā reuiuiscit. l. qui res §. areā, ff. solut. matrim.

Facit iuris regula, quod a principio non subsistit tractu temporis non conualescit. c. non firmatur, de regu. iur. in vi. & de priuatione ad habitum non datur regressus, l. liber homo, ff. de stat. hom l. in tantum, ff. de rer. diuisi. Hinc est, ꝙ si aliquis impetrauit benefitium cum cura, tempore quo non erat legitimæ ætatis, licet postea venerit ad ætatem legitimam non propterea confir-
8 matur dicta impetratio. † Nam attenditur solum tempus datæ literarum. c. si eo tempore, de rescript. in vi. & plura ad hoc adducit Dyn. in d. c. non firmatur.

9 † Nec obstat quod secundo loco dicebatur, ꝙ Titius primus Rector dictæ ecclesiæ, qui consensit reseruationi dictæ secundæ pensionis, non reclamauerit, immo eius vita durāte, vsq; quo prima pensio non fuit extincta vtranq; soluit, potuit namq; sibi ipsi non successori præiudicare, ac ecclesiæ grauatæ. ca. veniens, de transact. c. cum venissem, de institut. cum ibi not. Nec illius consensus sufficiebat, vt conualesceret dicta pensio subreptitia obtēta, facit tex. in c. cum olim, iuncta glo. ibi, vbi per Abb. col. ante-
10 pe. de re iudic. † Et est ratio, quia pensio principaliter depēdet a voluntate concedentis, consensus vero partium requiritur ad effectum expeditionis literarum.

Ad

Ad illud, quòd quis non incidit in pœnam priuationis beneficii ob non solutionem pensionis, nisi pensionario volente, & ꝙ dictum est de feudatario, & emphyteota, ꝙ ob non solutioné canonis, vel census, non incidunt in pœnam amissionis emphyteosis, vel feudi, si Dominus feudi, vel emphyteosis recipiat ab eis so
11 litum canonem, vel censum sine aliqua protestatione. † Dicendum est, quòd in prædictis casibus pœna priuationis, & caducitatis inducta est in eorum fauorem, cui ipsi tacite, vel expresse renunciare possunt. l. si quis in conscribendo. C. de pact. Sed in casu nostro negotium pendet a voluntate superioris reseruantis
12 pensionem, † & nullitas secundæ pensionis non facientis mentionem de prima, est introducta ad fauorem ipsius ecclesiæ gra
13 uatæ onere pensionis, † cui ipsa pensio est quædam seruitus, vt per Gomes. in reg. de infirm. resignant. q. 16. sub nu. 2. vbi dixit, ꝙ cum impositio pensionis sit odiosa, merito eius trãslatio est
14 prohibita ne inconuenientia multiplicentur. † Ideo ipsi ecclesię facto Rectoris eiusdem præiudicari non potest in iure ei quæsito vt per glo. & Docto. in l. iubemus nullum. C. de sacrosan. eccle. & per Ias. in l. seruus. C. de pact. Sed statim quòd est assignata secũda pensio super fructibus dictæ ecclesiæ non facta mentione de prima, est causata nullitas ipsius secundæ pensionis, & sic est ius quæsitum ipsi ecclesiæ grauatæ, quòd dicta secunda pensio nõ valeat, ergo tollerantia Rectoris ipsius ecclesiæ ei non potest nocere, quin semper futurus Rector eiusdem pro benefitio suo, & ipsius ecclesiæ, de nullitate dictæ secundæ pensionis excipere non possit, per supra dicta.

Quod autem tertio loco dicitur, quòd ex quo prima pensio erat extincta post cuius extinctionem, secunda pensio translata de persona Hieronymi, cui prima assignata fuerat in personam Sempronii, in cuius persona videtur noua pensio attẽta forma, quæ in huiusmodi translatione fienda seruatur de stilo curiæ, dico hoc non obstare, quia præsupposita inualiditate ipsius secundæ pensionis, quæ transfertur, non possumus dicere, quòd in persona Sempronii vere sit noua pensio, nisi accedat nouus consensus Antonii Moderni Rectoris ipsius ecclesiæ, iuxta dispositionem regulæ cancellariæ, sine quo literæ reseruationis annuæ pen
15 sionis expediri non possunt, † Et papa licet possit, non tamẽ regulariter, consueuit reseruare pensionem super fructibus benefitiorum

tiorum sine consensu Rectoris eiusdem, de quo scripsi in tracta. pensio. quæst.x. & habetur per Cassador. in d. decisio. 4. in titulo de pensionib.

Et si dicatur, quòd translatio pensionis facta fuit stante consensu Titii primi Rectoris dicti benefitii: Dicendum est hoc non
16 nocere ipsi ecclesiæ, nec successori in eadem, vt supra dixi, † quin immo cum translatio fuerit facta de pensione nulla dicere non possumus, quòd similis pensio in persona eius, in quem facta fuit translatio sit valida, cum pensio trãslata sine nouo consensu Rectoris ipsius ecclesiæ sit subrogata illius loco, & subrogatum naturam eius, in cuius locum subrogatur sapiat. l. si eum. §. qui iniuriarum, ff. si quis caut. Bart. in l. i. C. de præposit. agen. in reb. libr.
17 12. & Bald. in l. parabolani. C. de episcop. & cleric. † ex mala enim arbore fructus boni non nascuntur, vt habetur Matth. cap. vi. & per cessationem primæ pensionis cessauit causa impediens quæ tamen iam suum effectum cõsumauerat, nec superuenit causa confirmans, idest, noua reseruatio papæ cum consensu moderni Rectoris dictæ ecclesiæ, quo casu pensio esset valida, nec tunc haberet locum, tex. in dicto cap. non firmatur, de regu. iur. in vi. vt copiose ibi scribit Dyn. & Dec. in l. quod in initio vitiosum, colum. secunda, numero 10. ff. de regu. iur. vbi etiam per Guiliel. Mayner. nume. 14. & 15. Erit ergo ex prædictis firma conclusio, ꝙ translatio dictæ pensionis facta in personam Sempronii nulla sit, & ad illius solutionem non teneatur Antonius modernus Rector prædictæ ecclesiæ. Vale dignissime Præsul Gigantis tui, qui te tantopere colit, & veneratur non immemor.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Iuditium, quod plurimorum sententijs comprobatur integerrimum est.*
2 *Veritas perfectissima per ampliores homines reuelatur.*
3 *Spoliatus perceptione annuæ pensionis de spolio agere potest.*
4 *Malæ fidei possessor non facit fructus suos.*
5 *Malæ fidei possessor dicitur qui contra iura mercatur.*
6 *Obtinens in possessorio, & postea succumbens in petitorio, an teneatur restituere omnes fructus.*

Hierony. Gigas. O *Per*

7 *Per litis conteſtationem quis in mala fide conſtituitur.*
8 *Lis mota non conſtituit aliquem in mala fide.*

RESPONSVM XXXII.

FRANCISCO MACHASOLAE Vtriuſq; Iuris Doctori, Prothonotario Apoſtol.

1 NTEGERRIMVM eſt iuditium, quod plurimorum ſententiis comprobatur, ſicuti ſcriptum eſt per Celeſtinum Tertium in c. prudentiam tuã, §.in hoc caſu, de offi. Iud. deleg. & alibi ſcriptum eſt in ca. de quibus, xx. diſtinc. quòd id quod a pluribus ſapientibus quæritur, facilius inuenitur,
2 † & per ampliores homines perfectiſsima veritas reuelatur. l. vlt. ad fi. C. de fideicom. libert. & 64. diſt. c. extra conſcientiam, glo. in d. c. prudentiam, in §. in caſu, in ver. plurimorum: Ideo licet legum canonumq; ſcientiam apprime caleas commendandus es ſummopere, ſi ad clariorem mentis tuæ, dilucidationem aliorũ opinionem quæris, cum ſicuti Ariſtoteles ait, de ſingulis dubitare non ſit inutile. Thema igitur, ſuper quo familiare conſilium
3 meum requiris, † Tale eſt, Penſionarius ſolitus exigere penſionem a Pontifice ſibi reſeruatam, ſuper fructibus cuiuſdam parrochialis eccleſiæ, fuit ſpoliatus illius pceptione a Rectore eiuſdem eccleſiæ, cui competit ratione dicti ſpolii actio contra dictum Rectorem, per not. in c. quærelam, de elect. vbi Abb. in 3. no tab. Dec. conſi. 136. in cauſa Reuerendi, col. i. in i. vol. & ſcripſi ad plenum in tracta. penſio. q. 47. modo egit contra dictum ſpoliatorem, & obtinuit ſententiam ad ſui fauorem ſuper ſpolio, qui condemnatus fuit ad ſoluendum ſibi decurſas penſiones, illaſq; in executione dictæ rei iudicatæ ſoluit, quibus ſolutis Rector eccleſiæ prædictæ, egit contra dictum penſionarium ſuper nullitate reſeruationis dictæ penſionis, & obtinuit dictæ penſionis annullationem, modo quæritur an dictus penſionarius teneatur reſtituere ipſi actori omnes penſiones per eum perceptas a die aſſignationis dictæ penſionis, citra, vſq; ad ſententiam ſuper petitorio contra ſe latam?

In hac quæſtione videtur prima facie dicendum ꝙ ſic, quia ex

quo eius titulus, cuius vigore exegit ratas pensionum decursarũ
4 erat inualidus, † apparet ipsum fuisse malę fidei possessorem, qui fructus perceptos non facit suos, iuxta ea, quæ scribit Innoc. in c. in literis, de restitut. spoliat. & in c. consultationibus, de iur. pa-
5 tron. facit tex. in c. i. §. qui vero, de cleric. non resid. † Malæ fidei enim possessor est, qui contra iura mercatur. ca. qui contra iura, de regu. iur. in vi.

In contrarium tamen facit, quia obtinenti in causa spolii restituitur res, de qua quis est spoliatus, cum fructibus. c. grauis, de restitut. spol. l. i. §. qui vi deiectus. ff. de vi & vi arm. cum autem restitutus super spolio fructus auctoritate Iudicis habeat, malæ fidei possessor dici non potest, iuste enim possidet, qui auctore prætore
6 re possidet. l. iuste possidet, ff. de acquir. possess. † Licet enim is qui obtinuit in possessorio, succumbat postmodum in petitorio, Tamen non tenebitur ad restitutionem pensionum decursarũ per se exactarum, nisi a die litis contestationis super petitorio, citra, vt voluit glo. notabilis, in c. significauerunt, in ver. recursam, extra, de testi. facit tex. in l. certum est, C. de rei vendica. l. sed & si lege. §. si autem ante. ff. de petit. hæred. hoc idem tenet Nico. Boer. deci. 340. nu. 5. in i. parte. glo. in c. cum super, in verbo restituendum, vbi Abb. col. 2. versi. opponit, & ver. si vero quæritur, de caus. posse. & propriet. & Rot. deci. 405. si quis in causa, in tit. de resti. spol. in nouis, mouet similem quæstionem in beneficio dicens, ꝙ si ab initio Rector beneficii sciuit se ius in illo non fouere, licet obtinuerit in iuditio spolii, ex quo postea succubuit ĩ petitorio ꝙ tali casu tanquam malæ fidei possessor, tenetur ad restitutionẽ omnium fructuum indistincte, si vero ante litis ingressum ignorauit titulum suum esse vitiosum, immo probabiliter credebat se bonum ius fouere in ipso beneficio, quamuis postea cõtrariũ declaretur, ꝙ eo casu tenetur tantum restituere fructus extantes ante litis contestationẽ, & post non cõsumptos, post litẽ verò cõtestatã, super petitorio, oẽs vt C. de rei vẽd. l. certũ, gl. in c. grauis de resti. spol. & Spec. in tit. de fruc. & interesſ. §. i. ver. vt autem præscripta, & prædictam decisionem Rotæ, sequitur Felyn. in d. c. significauerunt, colũ. 3. nu. 9. & ibidem Ant. de Butr. Abb. & Imol.
7 † ratio autem quare post litem contestatam, teneatur succumbens in petitorio restituere omnes fructus perceptos a die litis contestationis citra, erit, quia per litis contestationẽ, quis cõsti-

tuitur in mala fide, quo ad fructus, Bar. plene in l. litigator. C. de fruct. & lit. expen. Bal. in l. item si verberatum. § si seruus, ff. de rei
8 vendicat. † Secus tamen est in lite mota simpliciter ante litis cõtestationem, quia ex ea quis in mala fide non cõstituitur. l. illud & l. sed si lege. §. scire, ff. de pet. hære. & Pau. de Cas. consi. 48. Hęc pauca in prædicta quæstione scribenda duxi, quæ puto de iure procedere. Vale & amantẽ redama, Venetiis 4. Cal. Octo. 1555.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Insordescens per annum in excommunicatione benefitijs ecclesiasticis, quæ obtinet priuatur.*
2 *Excommunicatus propter crimen perseuerans per annum in excommunicatione habetur pro conuicto de illo crimine.*
3 *Excommunicatus si per annum perseuerat in excõmunicatione contra eũ insurgit præsumptio de hæresi.*
4 *Pensio non nisi ex concessione Papę, vel alterius superioris obtineri potest.*
5 *Pensio excommunicato reseruari non potest.*
6 *Pensio extinguitur per contractum matrimonij.*
7 *Pensio extinguitur per ingressum Religionis.*
8 *Pensio largo modo dici potest ecclesiasticum benefitium.*
9 *Sententia priuatoria quorumcunq; benefitiorũ comprehendit p̃siones, quę in titulum dantur.*
10 *Pensio alicui reseruata pro seruitio impenso, vel impendendo est premium laborum.*
11 *Causa quęlibet etiam bestialis excusat a dolo, & pœna.*

RESPONSVM XXXIII.

ROBERTO DE MONTIBVS
Decretorum Doctori Vicario Episcopi Vincentini.

ET si Legum, Canonumq; admodum sis peritus, Roberte obseruandissime, aliorum perscrutari opinionem, viro etiam docto, ac præclaro qualis es tu, non indignum apud sapientes semper est habitum:

Ideo

Ideo ſcriptum eſt in capitul. ne innitaris, de conſtitut. & fuerunt verba Hieronymi in ſuis parabolis : Ne innitaris prudentiæ tuæ.

1 Cum igitur a me ſcire cupias quid ſentiam, † circa hoc, videlicet, an ſicuti inſordeſcens per annum in excommunicatione priuatur beneficiis eccleſiaſticis, quæ obtinet. c. rurſus. 11. quæſt. 3. vbi Archid. & per Innoc. Abb. & alios in cap. bonæ, de ætat. & qualitat. & Felyn. in cap. i. colum. 4. verſic. glo. in verbo epiſcopatum, vbi Abb. col. 11. & poſt alios ibidem Dec. & Ioan. de Anan. in capit. excommunicamus. §. qui autem, circa finem, de hæret.

2 † Quinimmo excommunicatus propter crimen perſeuerans in excommunicatione poſt annum habetur pro conuicto de crimine, pro quo excommunicatus fuit, vt in dicto capitu. rurſus,

3 & licet perſeuerans in excommunicatione poſt annum, non ſit hæreticus, inſurgit tamen contra eum talis præſumptio, & ſuſpitio de hæreſi, quod ei canonica purgatio indici poterit, & ſi illam præſtare neglexerit, per annum ſtando in excommunicatione poterit, vt hæreticus damnari, vt voluit Florian. in d. cap. excommunicamus, in §. qui autem, quem ibi refert Io. de Anan. Quod ſane procedit quando nil allegat pro ſe, videtur enim tunc ſtare in excommunicatione in contemptum clauium, argu. tex. in c. grauem, de pœn. & hoc notandum dixit Flori. loco præallegato. An idem ſit in penſione, quando penſionarius fuit excommunicatus, & ſtetit per annnum in excommunicatione, intelligendo ſane, quando excommunicatus fuit, ob aliam cauſam, quam ob non ſolutionem penſionis, quod propterea ſit penſione priuandus,

4 videtur dicendum quod ſic, † quia licet penſio non ſit eccleſiaſticũ beneficium, prouenit tamẽ ab eccleſia, ſuper cuius fructibus eſt reſeruata, nec obtineri poteſt niſi ex conceſſione Pontificis, vel alterius ad id auctoritatem habentis, vt ſcripſi in tract. penſ. q. 6. Cum autem excommunicatus in excommunicatione perſeuerans eccleſiam, a qua penſionem percipit contemnat, merito illius beneficio, & gratia ſe indignum reddidit, argum. text. in ca. ex eo, de reg. iur. in vi. ſicuti alias dicimus, quod fruſtra legis implorat auxilium qui in legem committit. l. auxilium, ff. de minor.

5 & habetur per gloſſ. & Docto. in l. viro, ff. ſolu. matr. † facit, quia videmus quòd penſio excommunicato reſeruari non poteſt, vt

6 ſcripſi quæſt. 14. in tracta. penſio. † & ſicuti beneficia vacant per contractum

contractum matrimonii, ita ex tali contractu extinguitur pen-
7 sio, de quo scripsi in præallegato tractat. pensio. quæst. 54. † Item sicuti per ingressum religionis, facta professione vacant, beneficia ingressi, ita & extinguitur pensio, vt in præallegato tractat. quæst. 57. Et prædicta conclusio maxime procedere posset, quãdo ei, qui vltra annum stetit in excommunicatione indicta fuit purgatio canonica, quam præstare neglexit, quo casu vt hæreticus condemnari posset, vt supra dictum fuit, & esset inhabilis ad obtinendam pensionem, facit textus, iuncta glosa ibi, in verbo beneficium, in capitulo quicunque. §. hæretici autem, de hæ-
8 ret. in vi. † Large enim sumendo pensio dici potest ecclesiasticum beneficium, vt dixi in dicto tractatu pensionum, quæstione xxviii.

In contrarium autem, quòd is qui insordvit in censuris non sit priuatus pensione, facit in argumen. tex. in Clemen. 2. §. cæteri vero sacerdotes, de vit. & honestat. cleric. vbi est text. quòd sacerdotes non benefitiati virgata veste vtentes, redduntur inhabiles ad quodcunque ecclesiasticum benefitium obtinendum, & ibi gl. in ver. quodcunq;, dixit, quòd comprehenditur pensio, quę in titulum datur, ergo secus sentit in simplici pensione, quæ nil spiritualitatis habet.

9 † Secundo pro ista parte facit, quia sententia priuatoria quorumcunque benefitiorum solum eas pensiones comprehendit, quæ in titulum dantur, & sic per Rotam decisum fuisse, attestatur Gomes. Rotæ Auditor super Regulam cancellariæ, de annal. possess. quæstione vigesima prima. & pro hac parte faciunt, quæ scripsi in supra allegato tractatu, pensionum, quæstione 39. vbi examinaui illam quæstionem, an appellatione Clerici benefitiati veniat clericus, qui nullum aliud benefitium habet nisi pẽsionem annuam sibi reseruatam super fructibus alicuius ecclesiastici benefitii.

Præmissis stantibus distinguendum arbitror, quòd aut loquimur de pensione assignata in titulum benefitii, & isto casu, quia pẽsio prædicta est proprie benefitium ecclesiasticum, vt per Cardinalem in Clement. prima, §. primo, de supplen. neglig. Prælat. & per Doctores, vbi Abba. in primo notab. & in capitu. conquerente, de cleric. non residen. & scripsi in tracta. pensionum, quæstio. 3. numero 1. & quæstione 28. numero 20. in quarta limitat.

ideo

ideo de ea dicendum,vt dictum fuit de beneficio eccleſiaſtico,ſu-
pra,Aut ſumus in ſimplici penſione aſsignata clerico , vt cōmo-
dius ſuſtentari valeat,& iſto caſu arbitror dicendū,quod ea pro-
10 pter inſordeſcentiam in cenſuris priuari non debeat,† Et idem
puto eſſe dicendum in penſione aſsignata pro ſeruitio impēſo,
vel impendendo, quia tunc penſio eſt quodammodo præmiū la-
borum,& ſeruitii , & recte contractibus profanis aſsimilatur, vt
per Roma.conſi.339.col.4.& Gomeſ.in reg.de infirm.reſignant.
quæſt.16.nume.4.

Aut ſumus in penſione aſsignata loco beneficii,vt eſt quando
collitigans cedit iuri,liti , & cauſæ ad commodum ſui aduerſarii
collitigantis , reſeruaturq; ſibi ne nimium diſpendium patiatur,
ex dicta ceſſatione,annua penſio ſuper fructibus beneficii litigio
ſi,ſiue quando quis beneficium per ſe poſſeſſum reſignauit in ma-
nibus Papæ , & obtinuit ſuper illius fructibus ſibi reſeruari an-
nuam penſionem , & iſtis duobus caſibus , quia penſio aſsigna-
ta , videtur ſubrogata loco beneficii ceſsi, & per conſequens vi-
deretur dicendum de ea , vt dictum eſt de eccleſiaſtico benefi-
tio , argumento text . in l. eum qui , §. qui iniuriarum. ff. ſi quis
cautio.

Prædicta tamen intelligenda ſunt de eo,qui ex cordis duritiæ
in cenſuris inſorduit,in contemptum clauium, vt vileſcat eccle-
ſiæ neruus,qui conſeruari debet.capit.cum inter,de conſuet.ca-
pitu.final.de exceſſ.prælat.ſecus autem in eo dicendum eſſet,qui
ex neceſſaria cauſa, vtputa , quia excommunicatus fuerat ex eo,
quòd debitum non ſoluit , quod ſoluere ex impotentia non po-
teſt,vel ſimili de cauſa,quia talis ſicut non priuatur beneficiis,vt
voluit Card.in d.cap.excommunicamus.§.qui autem, in fi.de hæ
11 ret.ita pari modo non priuabitur penſione ,†cum quælibet cau
ſa etiam (vt aiunt) beſtialis excuſet a dolo,& a pœna.l. igitur,§.
poteſt.ff.de liber.cauſa,cap.cum venerabilis,iuncta glo.& ibi no.
per Docto.de conſuet.Caſſador.deciſio.6.de cauſ.poſſeſſ. & pro
priet.nu.8. Ad idem eſt glo. communiter approbata in l. plagii,
C.ad legem fau.de plag.& eſt tex.in l.prima,in fine.ff.de abig.ibi
ſiue iuſtis , ſiue iniuſtis rationibus , & Nicolaus Boer. deciſione
168.numero 11.in prima parte, & Stephanus Beltrandus conſi-
lio 16.pro pleniori diſcuſsione,columna fina.numero 15.in pri-
mo volumine.

Hiero.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Papa est dominus benefitiorum.*
2 *Gratia Papæ solo ipsius verbo perficitur.*
3 *Papa de benefitijs, eorumq; fructibus ad arbitrium disponere poeest.*
4 *Papa potest imponere, & extinguere pensiones sine consensu Rectoris benefitij.*
5 *Papa non astringitur regulis cancellariæ.*
6 *Regula de expeditione literarum est odiosa.*
7 *Regulæ cancellariæ sunt strictissime intelligendæ.*
8 *Literarum expeditio confert ad probationem gratiæ, non ad illius essentiã.*
9 *Regula de non iudicando iuxta formam signaturæ, locum non habet in partibus.*

RESPONSVM XXXIIII.

NICOLAO PIGNOLATO IVrisconsulto Veronensi.

IVLIANVS Iurisc̃osultus, vt scriptum est in l. apud Iulianum, ff. de fideicom. liber. dicere solitus erat, & si alterum pedem in sepulchro haberem, adhuc discere quidem vellem, propterea non inconsulte agis, dum quæris quid sentiam circa hoc. An pensio super fructibus benefitii censeatur in esse deducta statim signata per P̃otificem supplicatione, super illius reseruatione, antequam Rector benefitii, super cuius fructibus imponitur suum præstiterit consensum assignationi prædictæ, Requisitioni quæ cum te ex corde plurimum diligam, libenter annuẽs, Dico quòd prima facie videtur dicendum, pensionem ipsam nõ esse in esse deductam, nisi demum præstito consensu Rectoris benefitii, super cuius fructibus reseruatur, & hoc per regulam cancellariæ, qua cautum est, quòd literæ reseruationis pensionis non expediantur, nisi de consensu Rectoris benefitii grauati illius onere. † Contrarium tamen de iure verius est, quod immo statim si-
1 gnata per Pontificem supplicatione, super assignatione pensionis

nis gratia valida est,cum ipse Dominus sit benefitiorum, Clem. i.vt lit.pend.cap.2.de præben.in vi.ca.in præsentia,de renuntiat.
2 † Solo enim verbo Papæ gratia perficitur, vt in Clem.i.de sepult. Bal.in l.humanum.C.de leg.Oldr.consi. 326. quod articuli dati, col.2.Rot.deci.27.in rub.de rescrip.in nouiss. Io. Franc. Rip. in rub.de constitut.nu.48.idem in suis respons.c.11.nu.1.in titu.de
3 rescrip.lib. 2. † nimis enim libera est Pontificis potestas in benefitiis,eorũq; fructibus, de quibus arbitrio suo disponere potest. d.c.2.de præben.in vi.Fely.in c.quæ in ecclesiarum,nu.60.cũ seq. de constit.Alex.consi.92.nu.35.in vi.vol.Corn.consi.90.col.3.&
4 4.in 4.volu. † & præcipue in imponendis, & transferendis pensionibus super fructibus beneficiorum, libera est Papæ potestas, cum illas imponere poßit, & extinguere, absq; causa cum consensu obtinentis beneficium,immo etiam illo inuito,& non citato ex sua mera voluntate, vt per Fely.in c.ad audientiã, el 2. col. 2.nu.5.& seq.de rescript.& Caccialup.in tract.suo pensi.quæst. 5. 19. & 24. conferunt ad prædicta adducta per Dec. consil. 141.ad plura,colum.fin.
5 Nec supra dicta Regula Cancellariæ obstat, quia Pontifex illa non astringitur,licet ab eo sit constituta,vt in c.dudum, versi. Nos igitur,de præben.in vi.c.innotuit,de elect. c. proposuit, de concess.præben.& scribunt Doct.in c.quæ in ecclesiarum, de constitut. Præterea dicta regula non refragatur, quòd pensio ante præstitum consensum,& literarum expeditionem, non sit inesse deducta,cum eius verba non resistant creationi, & ortui pensio-
6 nis,sed tantummodo expeditioni literarum, † & tanquam odiosa dicta regula,terminos suos egredi non debet,per not.per omnes in aut.quas actiones.C.de sacrosanc.eccles.& in l.si constante,in prin.ff.solu.matr.Bellemer.decisi.746.Paris.consi. v.nu.59.
7 in 4.vol. † Accedit quod scribit Rip.in rub.de constitut.sub nu. 50. vbi dixit, quòd Regulæ Cancellariæ tanquam exorbitantes sunt striciſsime interpretandæ,& Rot. decisio. 333.licet Roma
8 na in nouis.† Literarum etenim expeditio confert ad probationem gratiæ,non ad illius validitatem, vt scribit Bald. in l.humanum.C.de legib.& Ioan. Andre.in procem.vi. & ibidem Philipp. Franc. in versicu.vniuersitati, Ripa in dicta rubr. de constit. numero 50.& dixi latius in tracta.pensio.quæst. 34. Conclusionem supra dictam,ex pluribus tenuit etiam Paris.in prealleg. consi.v.

nu.84 & nu.85.& conferunt ea, quæ scribit Gomes.in reg. de nõ
9 iudican.iuxta formam supplicat.quæst.i.per totam, † vbi etiam tenuit illam regulam de non iudicando, &c. locum non habere extra curiam.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia Dei maxime indiget viris literatis.*
2 *Viri docti in ecclesia velut splendor fulgent firmamenti.*
3 *Distributiones quottidianæ proprie quæ dicantur.*
Consensus Rectoris benefitij, & Papæ auctoritas requiritur in constituenda pensione.
4 *Percipiens quottidianas distributiones facit illas suas.*
5 *Percipiens quottidianas distributiones de illis testari potest.*
6 *Distributiones quottidianæ sunt potius quædam salaria, quæ dantur pro labore diurno.*
7 *Clericus de distributionibus quottidianis, potest etiam inter viuos disponere ad eius libitum.*
8 *Latissima est Papę potestas in benefitijs, & eorum fructibus.*
9 *Pensio imponitur super fructibus benefitiorum, qui certi sunt.*
10 *Distributiones quottidianæ non sunt fructus benefitij, neq; illorum appellatione ueniunt.*
11 *Distributiones quottidianæ sunt redditus casuales, & ad corpus prebendę nil attinẽt, & in valore præbendarum non computantur.*
12 *Distributiones quottidianæ introductæ sunt de iure communi in fauorem diuini cultus.*
13 *Distributiones quottidianę dantur pro mero offitio personali.*
14 *Obligare quis non potest spem premij reportandi ex uictoria ludi.*
15 *Stipendia militum non dantur in solutum, nisi in subsidium.*
16 *Distributiones quottidianę non dantur residentibus non interessentibus in diuinis offitijs.*
17 *Distributiones quottidianę appellatione benefitiorum non cõprehendũtur.*
Clericus non dicitur benefitiatus ex eo quod percepit distributiones quottidianas.
18 *Statutum priuans clericum fructibus benefitij, quottidianas distributiones non comprehendit.*

Clericus

19 *Clericus de quęsitis, non de quęrendis distributionibus quottidianis disponere potest.*

20 *Distributiones quottidianę non sunt fructus canonicatus, & prębendę, sed purum stipendium.*

21 *Distributiones quottidianę lucratę, transeunt ad heredes clerici, exclusa ecclesia.*

Antonius Gigas Canonicus Lateranensis.

22 *Impeditus iusto impedimento, residere, percipit quottidianas distributiones.*

23 *Indultum de percipiendis fructibus benefitiorum in absentia non comprehendit distributiones quottidianas.*

24 *Habens indultum de percipiendis fructibus, qui residentibus dantur, nō cōsequetur ex eo quottidianas distributiones.*

25 *Condemnatio restitutionis fructuum non comprehendit quottidianas distributiones.*

26 Habens in eadem ecclesia canonicatum, & capellaniam, ea hora qua ut capellanus celebrat, distributionibus quottidianis priuatur.

27 *Canonicus celebrans in die solemni in ecclesia, maiorem missam, ad quam non tenebatur, ea hora non habebit quottidianas distributiones.*

Distributiones quottidianæ quandoq; victualia, quandoq; manualia benefitia appellantur.

28 *Habens in eadem ecclesia Archidiaconatum, & Canonicatum, an consequatur duplices distributiones quottidianas.*

29 *Canonici interessentes diuinis offitijs, non ut Deo seruiant, sed pro consequendis quottidianis distributionibus, an simoniam committant.*

30 *Distributiones quottidianæ quæ supersunt, in alios canonicos deseruientes distribuuntur.*

31 *Decima an solui debeat de quottidianis distributionibus.*

32 *Nicolaus Gigas Prothonotarius Apostolicus de participantibus.*

33 *Canonici Paduæ, Aquilegię, Vtini, & Ciuitatis Austrię, decimam soluere non tenentur.*

Distributiones quottidianę applicandę sunt ecclesię, quādo in ea non essent personę, quibus dari deberent.

34 *Canonicus si donet fratri omnia sua credita, quę habet, cum quibuscunque personis, an cēseatur donasse creditum, quod habet pro distributionibus quottidianis iam lucratis.*

35 *Donare facilius permittitur Prelatis, quam testari*

36 *Argumentum de ultimis uoluntatibus ad contractus ualet.*

RESPONSVM XXXV.

FABIO AVEROLDO PRAEPOsito Ecclesiæ Sanctorum Nazarij, & Celsi, & Archipræsbytero Maioris Ecclesię Brixię.

LAVDO profecto ingenium tuum, ꝙ quottidie inuigiles aliquid discere, cōuenit enim hoc, & dignitati tuæ, & amplitudini ordinis, in quo existis, cui literarum scientia non modo ornamento, verum
1 necessaria reputatur, † viris nanq; literatis Dei ecclesia, maxime indiget, vt colligitur in c. nisi cum pridem. §. alia vero causa, de renunt. c. vilissimus, i. q. i. ca. cum in
2 cunctis, de elect. † Et propterea viri docti in ecclesia Dei, velut splendor fulgent firmamēti. c. super specula. §. statuentes, de magistr. Hinc dixit Dominus Oseæ cap. 4. Tu scientiam repulisti, & ego te repellam, cuius verba transumptiue habentur in c. omnes psallentes, 38. dist. Cum igitur dum Venetiis esses mense Februarii proxime decursi, mihi dixeris te valde dubitare, An super distributionibus quottidianis imponi posit valide annua pensio, diuq; in librorum reuolutione laborasse, nec aliquem Doctorē hanc quæstionē decidentem inuenisse. Et propterea rogasti me vt cum primum paulisper otii nactus fuissem, meam tibi sententiam in hoc aperirem: Cupiens igitur tibi gratum facere, cum mihi per negotiorū intercapedinem se oportunitas obtulerit, Quid sentiam accipe.

3 Præmitto imprimis, † ꝙ quottidianæ distributiones proprię, & stricte illæ dicuntur, quæ actu interessentibus diuinis officiis distribuuntur, vt per Dec. consil. 280. nu. 1. in 2. vol. Dom. in c. i. §. qui vero, in fi. de cler. non resid. in vi. Modo dico, ꝙ in proposita quæstione videtur prima facie dicendum, pensionem reseruari posse super quottidianis distributionibus, Nam ad hoc vt pensio assignari posit, duo requiruntur principaliter, videlicet consensus debentis soluere pensionem, nam ita disponitur ex regula cācellariæ, & voluntas Papæ, quæ principalis est, † quod percipiens
4 distributiones quottidianas consentire posit assignationi pensionis super eisdem, patet, quia illas percipiens facit suas, & illarum

rum Dominium acquirit, tex. est in c.i. in §. quia vero, de cleric. non resid. in vi. vbi Franch. in 2. no. allegat Oldr. consi. 97. & Ror. deci. 52. idem voluit Dec. præalleg consi. 280. in casu proposito,
5 in 1. volu. † Quinimmo canonicus percipiens quottidianas distributiones, potest de illis testari, quia sibi dantur pro stipendio personali, & labore diuino, vt per Io. de Anan. consi. 87. Circa dubium, in addit. nu. 5. idem dicit Dom. in d. ca. i. in §. quia vero, in prin. vbi dixit, ꝙ etiam Guil. in extrauag. Io. 22. quæ incipit suscepti. Tenuit clericũ de quottidianis distributionibus testari posse quia illarum Dominium acquirit, per text. ibi, aliorũ autem fructuum ecclesiæ non est Dominus, sed Procurator. ca. 2. de donat.
6 † facit, quod scribit Gemin. in cõsi. 85. super primo, col. i. nu. 20. vbi dixit, ꝙ quottidianæ distributiones sunt potius quædam salaria, quæ dantur seruientibus pro labore diurno sicut stipendia militum, & denarii diurni operariorum. Cum ergo clericus illas percipiens sit illarũ Dominus, videtur consentire posse, ꝙ super illis imponatur annua pensio, cum rei suæ quælibet sit modera-
7 tor, & arbiter. l. in re mandata. C. mand. † Accedit, ꝙ de illis potest clericus etiam inter viuos disponere, vt scribit vltra alios Pa
8 ris. consi. 33. in ecclesia, nu. 12. in 4. vol. † Quo vero ad Papam nõ videtur dubitandum, ꝙ super illis imponere possit pensionem consentiente illo, qui eas percipit, cum nimis lata sit eius potestas in beneficiis, & eorũ fructibus, de quibus suo arbitrio disponere potest, Clem. i. in fi. vt lit. pend. c. 2. de præben. in vi. Fel. late in c. quæ in ecclesiarum, nu. 60. de constit. Alex. consi. 92. nu. 35. in 6. vol. Corne. consi. 90. col. 3. & 4. in 4. vol. quod præcipue militat in imponẽdis pẽsionibus super fructibus beneficiorũ, vt p Fel. in c. ad audientiã, el 2. col. 2. n. 5. & seq. de rescr. Ex illis ergo dicẽdũ videtur ĩponi posse pensionẽ sup quottidianis distributionibus.
9 Præmissis tñ nõ obstantibus contrariam partẽ vti de iure veriorem amplector ex infra dicendis. Primo, quia pẽsio super fructibus beneficiorũ, qui certi sunt ĩponitur, vt est notoriũ, & nos edocet stilus curiæ, & experiẽtia rerũ magistra. c. quã sit de elec. in vi. Est. n. pensio onus reale inhærens fructibus beneficii, de quo
10 dixi in tracta. pens. q. 39. † quottidianæ vero distributiones non sunt fructus beneficii, neq; illorũ appellatione veniũt. c. licet. de
11 preben. Rip. in c. cum M. Ferrariensis, nu. 16. de constitut. † Sunt enim redditus censuales, & ad corpus præbendæ nil attinent cũ incertæ

incertæ ſint, & ideo in præbendarum valore non computantur, vt late ſcribit Oldr.conſi.118.ex virtute gratiæ,idem dixit Ioan. Andr.in rub.de conceſſ.præben.Bellenz.in tract.de carit. ſubſid. q.76.Rot.deciſi.407.non ſuffragatur,in antiq.& deci.134. quando impetratur,in nou.& deci.766.quæritur an quottidianæ, in antiq.Nicol.Boer.deci.19.nu.4.in i.parte.& deciſi.226. in 2.parte,Fely.in c.ad aures,q.13.de reſcrip.Rot.deciſi.130. Item quando,in nou.Staphil.in tract.de grat.expectati.in verſic. nona forma.Cum enim penſio ſuper fructibus beneficii,vel præbendæ imponi debeat, ergo ſuper quottidianis diſtributionibus imponi non poterit,cum non percipiatur de corpore præbendæ,ſed ratione perſonalis ſeruitii,vt etiam dixit poſt alios Petr.Rebuf.in concord.Franciæ.in tract.nominat.q.9.ver.tertio quæro.

12 † Secundo facit, quia diſtributiones quottidianæ introductæ ſunt de iure communi in fauorem diuini cultus, vt facilius canonici,& capellani conueniant ad diuina,vt not.Abb.in ca.licet,in 2.not.de præben.facit tex.in Clem.vnica,in fin. de reliq.& venerat.ſanct.& per Dec.conſi.280.nu.4.in caſu propoſito,in 2. vol.Pariſi.conſi.33.in eccleſia,nu.1.in 4.vol.& debentur propter operam perſonæ,argú.l.i.in 2.reſponſo,& l.cum duobus,§.ſi inchoanda,ibi pretium enim operæ eſt,ff.pro ſoc.Hinc eſt, ꝙ nullam communionem habent,cum præbenda, ſed perſonam tantum reſpiciunt,vt ſcribit Oldra.in præallegato conſil.118.nu.1.

13 † Cum igitur dētur pro mero offitio perſonali,videlicet, pro interesſentia in diuinis offitiis,& dicantur præmium laborum,argu.tex.in d.ca.i.de cleric.non reſiden.obligari non poterunt ad penſionem ſoluendam,arg.tex.in l.ſpem eorum.C.quæ res pign.

14 oblig.poſſ. † vbi habetur, ꝙ quis priuata pactione ſpem præmii, ex victoria per eum reportanda ex ludis obligare non poteſt.

15 † Ad idem facit text.in l.ſtipendia. C. de execut. rei iud. vbi ſtipendia publica,quæ militibus dantur,non venduntur,nec inſolutum dantur,niſi in ſubſidium,& ibi glo.in ver.prouintiæ, & altera glo.in ver.ſtipendia,quæ idem etiam dicit in præbendis clericorum,quam gl. ego intelligo in quottidianis diſtributionibus,

16 † quæ(vt dixi in ſtipendiis)dantur actu eccleſiæ in diuinis deſeruientibus,per ſupradicta,vt habetur per Pauinum in tract.de viſita.q.8.nu. 3. reſidētibus autē nō intereſſentibus diuinis offitiis non debentur,vt etiam not.Abb.in c.olim.nu.6.de verb.ſign.

Tertio

17 Tertio facit, † quia distributiones quottidianæ non comprehenduntur appellatione beneficiorum ecclesiasticorum, vt per Gemin.consi.85.nu.20.Hinc est, quòd non faciũt clericum,qui eas percipit dici beneficiatum, cum non sint simpliciter beneficia,sed manualia beneficia,vt not.Franch.in præallega.c.i §. sta-
18 tuimus,in i.notab.de cleric. non resid. in vi. † Quinimmo statutum priuans beneficiatos habentes lites super beneficiis,quibuscunq; fructibus,& obuentionibus,non priuat canonicos residẽtes,& deseruientes ecclesiæ quottidianis distributionibus, tum quia appellatione fructuum,& oblationum non veniunt,tũ quia maximum sequeretur inconueniens,nam si contingeret omnes canonicatus alicuius ecclesiæ esse litigiosos desereretur ibi diuinus cultus,quia canonici scientes percipere nõ posse quottidianas distributiones ecclesiæ in diuinis nollent deseruire, vt scribit Rip.Respon.v.nu.2.lib.i.
19 Nec obstant in contrarium adducta, † Et primo,ꝙ percipiẽs quottidianas distributiones illas facit suas,per tex. in d.c.i.in §. quia vero,de cleric.non resid.in vi. & ꝙ de illis clericus posit testari,quia hoc procedit in distributionibus iam quęsitis,secus in quærendis,& ita loquitur tex.in d. c. i. Pensio autem imponitur super quærendis,& hoc licitum esse non debet,per supra dicta.
20 † Minus obstat,ꝙ Papa sit dominus beneficiorum,& fructuum eorum,maxime in imponẽdis pensionibus super illorum fructibus,nam respondeo, ꝙ quottidianæ distributiones non sunt fructus canonicatus,& præbendæ,vt supra dixi,sed purum & merũ stipendium,quod datur pro seruitio, & labore personali canonico,vel clerico deseruienti ecclesiæ in diuinis, de quo regulariter Papa disponere non potest, sed canonicus, qui eas lucratus est de illis libere disponere potest,vt per Franch.in dict.§.qui vero,
21 † Et quia clericus eas recipit intuitu personalis seruitii, ad eius hæredes transeunt,exclusa ecclesia,vt scribit Io.de Anan.in consi.87.nu.2.&Pau.de Liaz.in sua quæstione,incipiente lata sententia,& ego de anno 1516. Defuncto Christophoro Pierio Gigante canonico Forosempronienſi Patruo meo recolendæ memorię,viro literatiſsimo,mihi dari quottidianas distributiones sibi debitas obtinui, etiam similiter in Romana curia defuncto ibidem Antonio Gigante canonico ecclesiæ Lateranẽsis germano meo,ꝙ distributiones quottidianæ per eum quæsitæ nondũ exa-

& eius hæredibus deberentur, licet Nic. de Vbal. in tract. de succes. ab intest. in §. finita tandem, succes. nu. 18. contrarium tenuerit, quod immo consanguinei, & hæredes excludantur ab ipsis quottidianis distributionibus iam quæsitis. Tamen fatetur contrariã opinionem, de qua supra in iuditiis teneri, videlicet, quod clericus de illis testari possit, & hoc tenet etiam Soz. consil. 91. casus super quo, col. 3. nu. 3. & Paris. cons. 33. col. 2. nu. 11. in 4. vol. & Petr. de Ancha. in d. c. i. in 6. not. de cleric. non resid. in vi.

Et ex istis teneo, quod super distributionibus quottidianis, quæ deseruientibus ecclesiæ, & interessentibus in diuinis dantur pro præmio sui laboris imponi non possit annua pensio regulariter, salua semper apostolicæ sedis auctoritate.

Hinc sumpta occasione, decreui pauca quædam hic annectere in ista materia distributionum quottidianarum, quæ tibi non
22 ingrata, & non inutilia erunt. † Et primo, quod impeditus iusto impedimento residentiam facere non solũ potest fructus sui beneficii, sed etiam ratam distributionum quottidianarum percipere, vt tenent communiter Doct. per illum tex. in prælleg. c. i. de cleric. non resid. in vi, per quem text. dicunt Io. And. Gemin. & Franch. ibi, quod non audens commorari in loco benefitii, propter partialitates, quibus tamen non se immiscuit, consequitur licite fructus sui canonicatus, & præbendæ, & etiam quottidianas distributiones ex eo, quia necessitas defendendi corpus suũ, ipsum abesse cogit, istud autem quo ad quottidianas distributiones, intellige sane stãte consuetudine, quòd absentes ex iusta causa etiam illas percipiant, vt per Doct. in prælleg. c. i. & Rip. in trac. suo de priuileg. contr. caus. pest. nu. 144.
23 † Secundo, si clericus indultum habet super fructibus benefitiorum suorum in absentiam percipiendis, tale indultum distributiones quottidianas non comprehendit, glo. in c. 2. in ver. integre, de priuileg. in vi. Dicitur enim in d. c. in fi. quod studentes Romę in iure diuino, & humano integre prouentus suos ecclesiasticos percipiant, at glo. prædicta exponit integre, id est, distributionibus quottidianis exceptis. Ad idem est bona gl. in c. fi. de magis. in ver. integre, & est tex. expressus in c. licet, de præben. vbi si Papa mandat studenti in sacra pagina, de suis prouentibus ecclesiasticis integre responderi, quottidianæ distributiones, quæ tantũ interessentibus horis canonicis exhibentur in tali mandato non

veniunt.

24 veniunt.† Accedat quod voluit Cassad.dec.vnica,in rub.de cler. non resid.vbi dixit,in Rota iudicatum fuisse,q habens indultum a sede Apostolica,de percipiendis fructibus, qui residentibus dātur, percipere non possit quottidianas distributiones, ad idem Abb.in d.c.licet,de præben.

25 † Tertio sciendum est,q si canonicus,qui litem patiebatur super canonicatu,& prębenda,quos possidebat in lite succumbat, & condemnatus fuerit ad illos relaxandos suo collitiganti, cum fructibus perceptis a die motæ litis: non tamen tenebitur restituere distributiones quottidianas,quas percepit pro eo,q diuinis officiis interfuit ī ecclesia vti canonicus,vt scribit Nic. Boer. deci.340.nu.4.in 2.par.suarum deci.

26 † Quarto, si quis ex apostolica dispensatione haberet in vna ecclesia canonicatum,& capellaniam,ea hora qua vt Capellanus celebraret,habere non debet distributiones quottidianas, quas habere deberet vti canonicus,arg.tex.in c.cum secūdum, de pręben.quod Abb.in d.c.cum olim,nu.3.dicit esse notandum,& ita scribit Fede.de Senis,consi.115.alias,consi.cx.

27 † Quinto,si habens dignitatem in ecclesia celebret in die festo solemni missam maiorem, quo die non solet aliquis canonicus celebrare,sed solum habens dignitatem illa hora non participabit de quottidianis distributionibus, vt notanter dicit Fel. in c.cum olim,col.i.sub nu.4.de re iud.

28 † Sexto, si quis habet duo benefitia in vna, & eadem ecclesia, vtputa, Archidiaconatum,& Canonicatum quæritur, an habere debeat duplices distributiones quottidianas, sicuti si duo ecclesiæ deseruirent,& vnusquisq; eorum vnum ex dictis duobus benefitiis haberet,dicendum secundum Milum in suo repertorio, in versi.distributiones quottidianæ non debentur, q talis non habebit duplices distributiones,sed vnius tātum, vt tenuit Butr.in d.c.cum olim,de re iud pro quo Mil.allegat tex.in c.felicis,in §. adiicientes,de censi.in vi.cuius contrarium voluit ibidem Ioan. And.& Abb.in d. c.cum olim,nu.3.refert Bal.& Card. cōsuluisse secundum opinionem Io.And.& est consi.Bal.nu.470.in 4.vol.& pro ista opinione, vbi scribit, q contrariam opinionem tenent Petr.de Bellaper.& Cyn.Abb.tamen in d.c.cum olim distinguit, in vers.attamen pro aliquali,nu.6,quem videre poteris,& etiam ibidem Fel.Franc.de Aretio,legendo illam decretalem,in d.ca.

olim, in voce dicebat, quod in practica seruaretur opinio Io. And. sed in puncto iuris credebat opinionem Anto. de Butr. esse veriorem, vt habetur in apostilla ibi ad lecturam Abbatis, quæ adducit etiam rationem, qua Aret. dicebat, opinionem Butr. etiã de iure veriorem, vide ibidem ac etiam per Fely.

29 † Septimo Bellemera in cap. sacerdos, nume. 3. 1. quæst. 2. scribit, quòd cum distributiones quottidianæ dentur tantum singulis diebus, & singulis horis, illis tantum, qui personaliter diuinis intersunt, vt in pluribus locis fit, vt melius ecclesiæ deseruiatur, An hi, qui intersunt diuinis pro dicto denario consequendo, non autem vt Deo inseruiant, simoniam committunt, vt faciunt etiam, qui ad mortuaria intersunt, & inquit, quòd uidetur dicendum quòd sic, cap. tua nobis, & capit. si quis pro certo, extra de simon. Hostiensis autem dicit quòd non, quia nulla interuenit pactio, neque aliqua expressa conditio, subdit tamen, quòd tales grauiter peccant, & simoniam committunt mentalem, de qua sufficit sine aliqua dispensatione suo satisfacere creatori. cap. vltimo, de simon. ita scribit Hostiensis in dicto capitu. olim, facit, quia labor sine fructu esse non debet. capitu. vlt. 6. quæst. prima, & Hostiensis sequitur Bellemer. in dicto cap. sacerdos, idem tenuit Ioan. Andr. in cap. vnico, de cler. non residẽ. in vi. quos etiam sequitur Ang. de Clauasio in sua summa, quam Angelicam vocant, in §. simonia circa benefitia, versi. vtrum canonicus vadens.

30 † Octauo distributiones quottidianæ, quas perciperent canonici, si interessent horis canonicis eorum, qui non intersunt, distribuuntur inter alios canonicos diuinis interessentes. vt in Clement. vt hi qui, in ver. pars dimidia, de ætat. & qualitat. de quo scribit post alios Petr. Rebuff. in concordata Franciæ, in sua glo. in verbo distributionum, in rub. de collat. §. primo, si autem non essent in ecclesia personæ, quibus distribuerentur, eo casu applicandæ sunt ecclesiæ, per nota. in cap. fina. de rescript. in vi. vt tenuit Dominic. in d. cap. primo, & ibidem Franch. de cleri. non resident. in vi.

31 † Nono quæritur, an de distributionibus quottidianis solui debeat decima, quam papa imponit ecclesiæ soluendam super fructibus benefitiorum, Gemin. in consi. 85. super primo dubio, col. 2. nu. 18. tangit hanc quæstionem, & per plures rationes con

cludit,quòd de iure videtur dicendum quòd non, & potissimũ ea ratione,quia decimæ papales imponũtur super beneficiis ecclesiasticis,vt not.glo.in Clem.2.in princi.& in fine, de decim.& patet in c.fi.de vot. Sed appellatione benefitiorum ecclesiasticorum distributiones quottidianæ non comprehenduntur, cũ potius sint quædam salaria, quæ seruientibus in ecclesia dantur pro labore diurno, sicuti stipendia militum, & denarii diurni operariorum,vt not.Guiliel.de Monte Laud. in extrauagã.xxii. quæ incipit,suscepti,in versicu. in totum, circa finem, & ibidem in versicu.soluere consueuit, & idem Guiliel. vt refert Gemin.in dicto consi. nume.21.sub dubio forte tenuit istam opinionem, pro qua hanc adducit rationem, quòd omnes illi fructus sunt liberi ab istis decimis, qui in nomen benefitii non cadunt, sed quottidianæ distributiones non cadunt in tale nomen,vt in capitulo finali, in fine, de magistr. ergo dicit ipse distributiones quottidianas non subesse dictis decimis, allegat tamen Gemin. in dicto consilio.glos.in Clemen.secunda, de decim. quæ dicit, quòd papa declarauit, quòd de distributionibus quottidianis solui deberet decima,dicens vidisse bullam Bonifatii viii.ad hoc subdens idem Gemin.ibi numero 18.quòd certe hæc declaratio
32 non reperitur. † Sed ego admodum Iuuenis eam vidi penes R. Dominum Nicolaum Gigantem Prothonotarium apostolicum de participãtibus patruum meum,antiquum curialem, qui generalis Collectoris decimarum in tota fere Italia sub Alexan. vi.officio fungebatur,Demum bulla predicta impressa fuit,& reperitur inter extrauagantes communes in titu.de Decim. quæ bulla incipit,declarationes,& in ea,in versicu. & quia non occurrit dicit Bonifatius.Et quia non occurrit nobis,quin distributiones quotidianæ prouentus ecclesiastici sint de distributionibus, quæ dantur in horis canonicis presentibus debere solui decimã declaramus,& scribit collectori Decimarum,semota ista declaratione Bellenz. in tract. de subsid. caritat. quæstio. 77. tenet & ipse quòd de distributionibus quottidianis decima solui non debeat,ea ratione, quia distributiones quottidianæ non computantur in redditibus benefitii, nec in eius valore, allegat decisi.Rot.130.item quando impetratur,& tex.in c.licet, de præb. & c.vlt.§.in illis de conces. præben.in vi.
33 † In ista materia vidi ego plures literas apostolicas mãdãtes,

ꝙ de distributionibus quottidianis decima per Papam imposita non soluatur, & præsertim vidi literas in forma Breuis Pauli ii. directas Bartholomeo Parute Abbati Sancti Gregorii Venetiarum collectori decimarum in Dominio Veneto, ꝙ clerus nō vexetur ad soluendum decimas pro dictis quottidianis distributionibus, & erãt sub datæ diei 13. Iulii 1469. Item alias Sixti iiii. sub Dat. 12. Septembris 1476. directas Patriarchæ Venetiarum: ne permitteret Capitulum Paduanum similiter vexari circa solutionem decimarum pro quottidianis distributionibus. Itē alias similiter Sixti iiii. sub Dat. 27. Aprilis 1479. directas Ioanni Mozenigo Serenifs. Duci Venetiarum, ne permitteret clerum Aquilegiensem in prædictis vexari. Item alias Clemētis vii. sub Dat. 26. Septembris 1525. directas Episcopis Paphensi, & Concordiensi collectoribus decimarum, ad idem tam pro capitulo ecclesiæ Paduanæ, quàm aliarum Cathedralium, & Metropolitanarum, & Collegiatarum totius Illustrissimi Dominii Veneti. Itē ad idem literas Pauli iii. Hieronymo Aleandro Legato Venetiis Archiepiscopo tunc Brundusino, sub Dat. 21. Iunii 1535. & ita cō suluit Marc. Mant. consi. i. Et ego ita practicaui, & obtinui sæpius in hoc felicissimo, & iustissimo Veneto Dominio.

34 † Decimo quarto, si canonicus, qui erat lucratus quottidianas distributiones donationē faciat, puta, fratri de omnibus, & quibuscunq; suis creditis debitis sibi a quibuscunq; personis, An in tali donatione veniat creditum, quod habebat de quottidianis distributionibus iam ab eo lucratis non tamen exactis, dicendū ꝙ sic, quia cum illæ sibi debeantur ratione personalis seruitii, pro interessentia in diuinis fecit illas suas, vt in c. i. de cleric. non resident. & ibi Doct. & potest de illis testari, vt per Gemin. in d. c. i. §. qui vero, in prin. & idem Gemi. consi. 85. super primo, col. pe. nu. 20. & Franc. in d. c. i. in vlt. not. & idem Franc. in c. præsenti, in versi. sed bene poterit testari, de offi. ord. in vi. ergo a fortiori il-

35 las donare poterit, † quia facilius prælatis permittitur ꝙ donare possint quàm testari, vt voluit Soz. in cōsi. 91. casus super quo, col. 4. ver. præterea potest, in 3. vol. allegat ad hoc not. per Doct.

36 in c. ad hæc, de testa. † Ad idem facit, quia de vltimis voluntatibus ad contractus valet argumentum, & ē cōtra, quādo in vtroq; militat par ratio, vt in isto casu, in quo non potest assignari ratio diuersitatis, tex. est, & ibi not. Docto. in l. quæ de legatis, ff. de

leg.

leg.i.& pro donatione facit text.in auth. præsbyteros, la i.C.de episcop.& cler.& pro ista o pinione consuluit Paris. consil. 33 in ecclesia Cathedral.in 4.volu.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Pensio pendet a benefitio, a quo extrahitur.*
2 *Emphyteosis ecclesiastica non venit in confiscatione bonorum.*
3 *Idem est in iure patronatus.*
4 *Pensio est, quid mere temporole, & in laicum cadit.*
5 *Pensio contractibus profanis assimilatur.*
6 *Pensio remitti potest, vt debitum profanum.*
7 *Pensiones decursæ, non exactæ, transeunt in hæredem pensionarij.*
8 *Fiscus in bonis confiscatis succedit, vt hæres extraneus.*
9 *Emphyteosis ecclesiastica non transit in hæredem extraneum.*
10 *Fiscus viuente condemnato, qui erat patronus ecclesiæ, præsentabit loco ipsius, donec ille viuat.*
11 *Ius patronatus habet in se annexam spiritualitatem.*
12 *Pensiones condemnato debitæ, cui fisco debeantur.*

RESPONSVM XXXVI.

BRVNORIO FAVNARIO IVrisconsulto Forosemproniensi.

CLERICVS quidam (vt scribis) condemnatus fuit de crimine læsæ maiestatis a Principe, cõtra quẽ huiusmodi crimen commisit, habente auctoritatem a sede apostolica in huiusmodi atrocissimo delicto procedendi, etiam contra clericos, & ob id omnia eius bona in fiscum delata fuere, iuxta tex.in l.quisquis.C.ad leg.Iul.maiest. Dubitare te dicis, An i hac confiscatione veniant pensiones decursæ, vsq; ad tempus condẽ nationis, prædicto clerico debitæ, ex pensione sibi auctoritate apostolica reseruatæ super fructibus, redditibus, & prouentibus, cuiusdam parrochialis ecclesiæ, quæ non sunt exactæ, Et ad hoc proba-

1 probabiliter dubitandum, faciunt infrascripta. † Primo, quia pensio pendet à beneficio, à quo extrahitur, vt dixi in tracta. pensio. quæstione prima. & per consequens recognoscitur ab ecclesia ex
2 Pontificis concessione, † bona autem quæ ab ecclesia recognoscuntur in fiscum non transeunt, vt sunt bona quæ quis iure emphyteotico ab ecclesia tenet, de quo per Bartol. & alios in l. si finita. §. de vectigalibus, ff. de damn. infect. Martin. de Laud. in tract. de fisco. quæst. 3. Alexan. consi. lxxxviii. oportune consideratis, in 2. & 3. colum. in 3. volu. & in cons. 88. vtrum emphyteosis, in princip. in 4. volu. Insignis Doctor Dominus meus Carol. Ruin. consi. 155. quantum ad casum, col. 2. in fin. & col. 3. num. 10. & nu. 11. in primo. volu. In quibus locis habetur, quod emphyteosis ecclesiastica, regulariter non transit in fiscum vigore confiscationis bonorum, de quo late scripsi in tract. meo de crim. læsæ maiest. sub
3 rubr. de pœn. commit. crimen læs. maiest. quæst. vi. † Secundo facit, quia ius patronatus, quod similiter ab ecclesia recognoscitur, quod obtineri non potest, nisi ex Pontificis, vel alterius ecclesiastici superioris licentia, in fiscum regulariter non transit, secundum communem Doctorum opinionem, etiam confiscatis omnibus bonis ipsius patroni, propter eius delictum, glo. in cap. satis peruersum. 50. distinct. glos. in Clemē. pastoralis in ver. subiecte de sent. & re iud. Imol. in l. insulam. ff. solut. matrim. Ang. in tracta. malefic. in ver. & eius bona publicamus, in versic. & nota quòd facta, nume. 15. Præposit. in cap. primo. col. penul. x. distinc. & de hoc latius scripsi in præ allega. tracta. de crim. les. maiest. sub præalleg. rub. q. 4.

4 Prædictis Tamen non obstantibus contrarium verius esse arbitror, & pro hoc primo adduco, quod licet pensio ab ecclesia recognoscatur mediante concessione Pontificis, vel alterius ad id auctoritatem habentis, Tamen est quid mere temporale, & cadere potest in mere laicum vt per Bal. & Felyn. in c. ad audientiam, el 2. de rescript. & scripsi in tract. pensio. quæst. xxi. reseruatur enim super temporale, videlicet, super fructibus benefitii, vt in capit. constitutus, de relig. dom. vbi Anto. de Butr. & Cardinal. & scri-
5 psi in præallegato tractatu, quæst. 7. in princip. † Secundo facit quia pensio contractibus profanis assimilatur, vt per Gomes. in regu. de infirm. resignant. quæst. 16. nume. 4. allegat Roma. con-
6 silio 339. colum. quarta. † Tertio facit, quia pensio vti debitum

pecunia-

pecuniarium remitti potest per pensionarium, sine superioris auctoritatem, tam in perpetuum, quàm ad tempus, vt scribit Hieronymus Paulus in libello suo, qui inscribitur Prouintiale omnium Prouintiarum, alias practica cancellariæ, fol. 48. versi. quid pensiones Alexandri. in c. Agatho. 64. distinct. in fi. & dixi in trac.
7 pensi. q 45. nn. 6. † Quarto facit, quia pensiones decursæ non solutæ mortuo pensionario ad eius hæredes transmittuntur, vt scripsi in tract. præd. q. 52. Alex. consi. 47. perspectis his, in fine, in 3. volu. idem consi. 157. Reuerendissime Domine, in 2. volu. Sozin. consil. 100. in causa Baptistæ, col. 1. versicu. item si essemus, in pri-
8 mo volu. † Fiscus enim in bonis damnati, succedit loco hæredis extranei non sui. l. liberorum, vbi Bar. ff. de iur. patron. & in l. eorum, ff. ad leg. Iul. maiest. l. eum qui, ff. de interdict. & releg. Quinto facit, quia nulli dubium, quòd condemnato competebat actio ad exigendum pensiones decursas sibi debitas nõ solutas, publicatis autem bonis, sunt etiam publicatæ actiones. l. si ademptos, ff. de sent. pass. & habetur per Martin. de Laud. in tract. de fisco. quæst. 47.

Nec obstant adducta supra in contrarium. Et primo, ꝙ pensio pẽdeat a benefitio, a quo extrahitur, & habeatur ex concessione Põtificis, quia non tractatur, an ipsa pensio in fiscum trãseat, sed an illius ratæ decursæ non solutæ debeantur, de quibus ad sui libitum poterat pensionarius disponere, cum eo mortuo in eius transeant hæredes, vt supra dictum fuit.

9 † Secundo non obstat, ꝙ emphyteosis, quæ ab ecclesia recõgnoscitur in fiscum, non transeat confiscatis emphyteotæ bonis per supra adducta, quia id ex eo est, nam de sui natura non trãsit in extraneum hæredem, vt scribit Bart. in l. si finita, in §. de vectigalibus, ff. de damn. infect. Dec. consi. 442. præsens consultatio, col. 6. nu. 31. in 3. volu. Alexan. consi. 83. in vi. vol. Dec. 171. col. i. in i. volu. & longe plura ad hoc cumulaui in tractatu de crim. læsæ maiesta. in dicta rubr. de pœn. commit. crimen læsæ maiestat. quæst. vi. num. 2. fructus vero bonorum emphyteoticariorũ iam quæsiti ipsi emphyteotæ, non est dubium quin in fiscum transeant.

10 † Tertio non obstat. ꝙ ius patronatus confiscatis bonis delinquentis in fiscum non transeat, quia hoc procedit quo ad proprietatem secus quo ad præsentationẽ, & sic quo ad fructus ipsius

iuris

iuris patronatus,quia reo viuente fiscus præsentare poterit, sed reo mortuo ius præsentandi amplius ad fiscum non pertinebit, vt scripsi in prædict.trac.de crim.læsæ maiest.in præallega. rubr. quæst.4.nu.4.

11 † Præterea ius patronatus habet in se annexam spiritualitatē. c.quanto,de iud. Pensio autem est quid mere temporale nil habens spiritualitatis,vt dixi in tract.pensi.q.7.& cum penitus sint diuersa de vno ad aliud non procedit argu.l. Papinianus exul.ff. de min.l.fi.ff.de calumn.c.2.de translat.episc.

12 † Sed cui fisco spectabunt dictæ pensiones decursæ non solutę eo casu quo benefitia,super cuius fructibus est assignata ipsa pēsio,non essent in dominio confiscantis,& illarum debitor similiter non esset subditus illius, Dicendum videtur, ꝙ solutio istius dubii, pendet ab illa q. An in confiscationem bonorum veniant bona sita extra Dominium confiscantis ad ipsum condemnatū spectantia,de qua per Bar.in l.cunctos populos,col.pen.& vlt.C. de Summ.Trinit. & fid. Cath. & de qua scripsi abunde in præalleg.tract.de crim.læs.maiest.in præalleg rub.q.2. Breuiter dico, ꝙ siue benefitium super cuius fructibus est reseruata ipsa pensio & illius debitor sint in Dominio confiscantis,siue extra pensiones prædictæ decursæ non exactæ spectabunt fisco Iudicis confiscantis,nam bona mobilia,vtputa,mercantiæ,pecunia,& alia bona mobilia,quæ condemnatus haberet in alterius territorio spectant fisco Iudicis condemnantis ratio est, quia concernunt personam condemnati,vt scribit Bal.in l.mercatores.C. de cōmer. & mercat.Oldr.consi.27.circa prin.Alex.cons.16.in fi.in i. vol.& scripsi in prędicto tract.d.q.2.in fi.in dicta rub.de pœn.commit. crim.læs.maiest.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Literæ reseruationis pensionis,cui Rector ipsius benefitij consensit, an sufficiant pro colorato titulo Rectori.*

2 *Possessio benefitij cum sola supplicatione signata acquiritur.*

3 *Supplicatio signata,& datata sufficit pro colorato titulo.*

4 *Literæ ad essentiam gratiæ non requiruntur nisi ad canonizationem tituli*

5 *Regula cancellariæ de non iudicando iuxta formam supplicationis habet locum in petitorio, secus in possessorio.*

6 *Execrabilis gaudet benefitio Regu. de trien.*

RESPONSVM XXXVII.

NICOLAO TENALIE IVRISconsulto Forosempronienſi.

VT tibi morem geram, rem non nouam aggrediar, vt vtar verbis Iurisconſulti in l. rem non nouam, C. de iudic. Cum Regula Cancellariæ defendat triennalem poſſeſſorem beneficii, habentem coloratum titulum, & pacifice poſsidentem, quæris a me ſcire quid dicendum, quando aliquis pacifice, & quiete poſſedit per triennium benefitium ex reſignatione Sempronii, cui a Pontifice ne nimium diſpendium ex ſua reſignatione pateretur, reſeruata fuit ſuper illius fructibus, annua penſio ducatorum, puta, triginta, & reſignans ſuas expediuit literas penſionis, in quibus iuxta ſtilum curiæ narratur reſignatio, & prouiſio facta reſignatario, qui ſuas literas ſuper prouiſione ipſius benefitii, ſibi facta non expediuit, mortuo ipſo reſignante, quidam alius ignorans forte dictam reſignationem, illud impetrauit, vti vacantem per illius obitum, & litem mouit ipſi poſſeſſori triennali, qui ſe tuetur benefitio prædictæ regulæ, de trienna. poſſeſſ. Aduerſarius autem dicit illum non habere titulum coloratum, ideo ex dicta regula non iuuari. Poſsi-
1 dens autem ad oſtendendum coloratum titulum, † producit literas reſeruationis ſupra dictæ penſionis, in quibus narratur reſignatio, & prouiſio ſibi facta de dicto benefitio, quæritur an huiuſmodi literæ illi ſeruiant pro colorato titulo? Iterum dico, quòd rem non nouam aggrediar, quia Ludouicus Gomeſ. auditor Rotæ, hanc quæſtionem mouet in regula prædicta q. 39. in qua ad partes arguit, & tandem dicit, ꝙ per Rotam in caſu ſimili fuit deciſum, quod poſſeſſor abſolui deberet, & literas prædictas penſionis ſibi pro colorato titulo ſufficere. Pro iſta opinione vltra adducta per Gomeſ. loco præallega. quę tranſcribere non intendo, faciunt infraſcripta.

1 † Primo, quia potest quis cum sola supplicatione signata possessione benefitii adipisci, & si illa spolietur, restitui debet, esto q; literas non expedierit, vt scribit Cassad. decisi. i. super regu. cancel. per totam præsertim, nu. 6. & deci. 4. nu. 3. & idem decis. 8. in
3 prin. de restit. spol. † Nam supplicatio signata, & datata sufficit pro colorato titulo, vt dicit idem Cassado. ibidem nu. 8. & idem voluit Gomes. quæst. v. in prin. in regu. de non iudican. iuxta for.
4 supplicat. † Ad essentiam enim gratiæ literæ non requiruntur, sed ad probationem, & canonizationem tituli, vt per Archid. Domin. Ioan. Andr. & Franch. in procem. vi. in fine. Gemin. consi. x.
5 Abb. in cap. in nostra, de rescript. † & dicit Cassador. in prædicta decisi. 8. nu. 14. quòd prædicta regula cancellariæ, de non iudicā. iuxta form. supplicat. semper fuit intellecta in petitorio non in possessorio.
6 Secundo facit, quia etiam † obtinens secundum benefitium curatum, qui est priuatus ipso iure primo curato, quod possidebat. cap. de multa, de præbend. & habetur in extrauag. execrabilis: Item obtinens curatum, si infra annum ad sacros ordines nō fuerit promotus benefitio ipso, ipso iure priuatus existit. c. licet & c. commissa, de elect. in vi. Et tamen istorum vterq; gaudet benefitio regulæ supra dictæ de triennali possessore, vt scribit Gomes. super ipsa reg. q. x.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Sententia Romani Pontificis in melius reformari potest.*
2 *Commissio iustitiæ in causa reductionis pensionis datur cum clausula prout de iure.*
3 *Pensio excessiua potest esse, & tamen non reducenda.*
4 *Clerici ecclesiæ stipendijs sustentari debent.*
5 *Simoniam committit promittens maiorem pensionem, quam benefitium ferre possit.*
6 *Simonia afficit tam dantem, quam recipientem.*
7 *Auctoritas Papæ purgat uitium simoniæ.*
Staphileus cognitus a Gigante in Francia.
8 *Papa in benefitialibus habet potestatis plenitudinem.*

In

9 In beneficialibus est Papæ pro ratione uoluntas.
10 Papa præsumitur semper iusta causa motus.

RESPONSVM XXXVIII.

IOANNI BAPTISTAE CARdeuario Forosempronienſi Decretorum Doctori.

SCRIPSISTI ad me te legiſſe in tract. meo de penſ.q.xxxv.ꝙ penſio exceſſiua peti poteſt reformari,& ad conuenientem formam reduci. Modo ſcire velles. Vtrum id locum ſibi vendicet, etiam ſi in illius reſeruatione dictum ſit, ꝙ ad minorem ſummam reduci non poſſit. Videtur prima facie dicendum ꝙ non, quia penſio regulariter non reſeruatur alicui ſuper fructibus beneſitii, niſi accedente conſenſu Rectoris illius vt ſtilus curiæ nos edocet, quod enim ſemel placuit Rectori prædicto, qui cum ea clauſula penſioni conſenſit, amplius diſplicere non debet. c. quod ſemel, de reg. iur. in vi. & volenti ac conſentiẽ ti non fit iniuria. c. volenti, de reg. iur. in vi. Item facit, quia cum Papa ſit Dominus beneſitiorum, & fructuum illorum, vt in c. 2. de præben. in vi. & in Clem. i. in fi. vt lit. pend. & ipſe ſtatuerit in literis prædictæ penſionis, eam reduci non poſſe, ſtandum eſt eius deliberationi, quia non eſt noſtrum illi dicere, cur ita facis? cum illi ſit pro ratione voluntas, glo. in ver. ad Romanum, in c. ſi gratioſe, de reſcrip. in vi. vbi Domin. Ioannes Staphileus Epiſcopus Sibinicenſis, Rotæ auditor, quem noui vſq; de anno 1519. in Gallia, dum ibi pro Leone x. Apoſtolicum Nuntium ageret, apud Franciſcum Gallorum Regem, in tract. ſuo de lit. iuſt. fol. 155. in verſicu. ex his apparet, Tenet, ꝙ non obſtante clauſula prædicta in literis appoſita dicta reductio peti poſſit, allegat. 35. q. 9. c. ſententiam, & tex. in c. cum ex literis, de in integ. reſt. & c. cum olim,
1 de re iud. † In quibus iuribus habetur Romani Pontificis ſenten
2 tiam in melius reformari poſſe, ſubdens ibidem in verſi. † Et eſt notandum, ꝙ in reductione penſionis non datur commiſſio iuſtitiæ, etiam ſucceſſori illius, qui conſenſit, niſi cum clauſula pro vt de iure faciendum eſſe cognouerit & rationem aſſignat, quia forte Papa ſcienter conceſſit anteceſſori, ꝙ beneſitium obliga-

re posset etiam vltra debitam partem fructuũ. Item quando pensio est assignata super fructibus benefitii non resignati, quod dicit ipse, fieri quandoq; solet, dummodo illius fructus exprimantur, subdens ꝙ etiam pensio potest esse excessiua, & tamen non reducenda, vtputa, quando qui cessit, vel renuntiauit, deceptus fuit, cum crederet valorem fructuum benefitii, magnum esse ex assertione eius, qui benefitium ipsum habere desiderabat, minimeq; curabat de enormi pensione, allegat ad hoc facere glos. in simili, in c. fi. de consuet. in vi. in glo. in ver. meliores, ibi minorẽ forte ex causa sibi grata, nam volenti, & consentienti non fit iniuria ex enormi pensione. l. i. §. vsq; adeo, ff. de iniur. l. nemo, ff. de regul. iur.

Istud arbitror procedere in Rectore benefitii, qui huiusmodi excessiue pensioni scienter consensit, & promisit reductionem non petere, quia cum remedium petendæ restitutionis sit introductum fauore Rectoris grauati, excessiua pensione, vtiq; potuit is qui consensit renuntiare isti fauori ad eius commodum introducto. l. si quis in conscribendo. C. de pact. sed alius successor in dicto benefitio videns eius ecclesiam, adeo pensionis onere grauatam, ꝙ soluta pensione ex residuo fructuum, qui ei supersunt non posse se alimẽtari, & onera ecclesiæ cõsueta sustentare, vtiq; clausula prædicta, non obstante, præuia commissione apostolica, a se in huiusmodi negotio impetrata, poterit dictam reductionem petere, quia non est præsumendum Papam voluisse illius ecclesiæ Rectorem mendicare, cum id tendat in vituperium ecclesiastici ordinis, vt dixit Anton. de Butr. in cap. ad supplicationem, nume. 3. de renuntiat. Qui enim altari seruit, de altari viuere debet. cap. cum secundum apostolum, de præben. & qui ad onus eligitur, a mercede repelli non debet; vt in præallegato c. cum secundum, in prin. ad idem tex. in c. ex his, 12. quæst. 1.

4 † & dignum est, vt clerici ecclesiæ stipendiis sustententur, in qua, & per quam diuinis obsequiis ascribuntur, vt dicit tex. in d. c. cũ secundum, post prin.

Et dum Staphileus dicit, ꝙ pensio non esset reducenda, quando quis cessit, vel renuntiauit, deceptus propter assertionem eius, qui illud benefitium habere desiderabat, qui ei dicebat illius fructus esse in magna quantitate, nec curabat de enormi

5 pensione, Dicendum arbitror, † quod quando quis vt benefitiũ

consequa

consequatur, promisit maiorem pensionem, quàm fructus ipsius beneficii ferre possent, simonia committatur, huiusmodi enim pactum cum sit illicitum non tenet. c. cum clerici, de pact. iuncta gl. vlt. & c. prohibemus, de censi. c. auaritiæ, de præb. Quinimmo si tale pactum esset iuratum, iuramentum non teneret. c. grauis, de censi. circa quod videri possunt ea, quę scripsi in trac. meo de pens. q. 41. Nec pensionarius, qui beneficium resignauit consti to sibi, ꝙ pensio esset excessiua, & indebitam illam petere debebit
6 † quia simonia afficit tam dantem, quàm recipientem. c. reperiuntur, & c. erga simoniacos, 1. q. 1.

Veruntamen si Papa de excessu huiusmodi notitiam habuisset,
7 † & nihilominus pensionem ipsam reseruasset, cum eius au-
8 ctoritas purget vitium simoniæ, † supremam etenim auctoritatem habet in istis beneficialibus, Clemen. i. in fine. vt lit. pendẽ. cap. 2. de præbend. in vi. hoc casu procedere possent dicta per ip-
9 sum Staphileum. † Papæ namq; in beneficialibus omnia dicun-
10 tur esse ad nutum amouibilia, † & præsumitur semper iusta causa motus, esto, quòd de illa non appareat, vt voluit Cyn. in l. fin. C. si contr. ius vel vtil. publ. & in l. rescripta. C. de precib. Imperat. offeren. de quo latissime scribit Felyn. in c. quæ in ecclesiarum, colum. xx. in versicu. quinta conclusio, de constitut. Prædicta sane intellige, quando papa motu proprio disponit, vt dixit Felyn. loco præallegato, in versicu. limita quinto. Quando autem peteretur pensionem reduci ad conuenientem summam ex eo, quòd post illius reseruationem fructus beneficii, super quibus erat imposita, fuissent diminuti, id fieri etiam posset, non obstante clausula prædicta, ꝙ ad minorem summam reduci non posset, vt scribit idem Staphil. in præalleg. tract. fol. 154. versicu. & ideo iusta causa.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

S V M M A R I V M.

1 *Verba quæcunque & qualiacunque beneficia ecclesiastica pensionẽ an comprehendant?*

2 *Dictio super proprietatem denotat.*

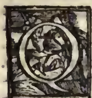
3 *Verba generalia restringuntur de habilitate.*

Pensio

4 *Pensio non uenit sub generalitate uerborum, nisi de ea fiat spetialis mentio.*
5 *Requirens spetialem de se mentionem non uenit sub generalitate uerborũ.*
6 *Pensio requirit de se spetialem mentionem.*
7 *Verba precedentia ex sequentibus declarantur.*

RESPONSVM XXXIX.

BERNARDINO BORGARVTIO *Candranensi Legum Doctori.*

QVOD scire cupias, An regula cancellariæ de trien nali possessore, non molestando defendat existẽ tem in quasi possessione pacifica non soluendi pẽ sionem per triennium, quando contra ipsum agi tur ad priuationem benefitii, ob non solutionẽ pensionis, & ad regressum. Hanc quæstionẽ examinat Gomes. in prædicta regul. q. 50. in qua facit trimembrem distinctionem. Primo, quando aliquis non consensit personaliter pensioni impositæ super fructibus benefitii, sed eius antecessor illi consenserat, & iste stetit per triennium in illius possessione pacifice, & quiete, quo tempore pensionem non soluit, necminus literæ sibi intimatæ fuere. Secundo, quando post trienniũ disputatur, vtrum benefitium sit obnoxium solutioni pensionis, vel non. Tertio, quando rector benefitii personaliter consensit reseruationi pensionis, & regressui ob non solutionem pensionis.

1 † Circa primum dicit, ꝙ videtur dicendum triennalem possessorem molestari non posse, per illa verba posita in dicta regula, quæcunq; ecclesiastica benefitia, qualiacunq; sint, Dicens ꝙ illa verba qualiacũq; comprehẽdunt, etiam pẽsionẽ allegando Io. And. in Cle. quoniam. §. cæterum, de vit. & honest. cleri. & Pau. Ro. in tract. pens. q. 1. adducit etiam alia, quæ nõ curo referre. Postmodum dicit contrarium esse tenendum, quia verba ipsius regulę
2 titulum benefitii concernunt. † Nam dictio super apposita in dicta regula, proprietatem denotat. l. codicillis, vbi Barto. ff. de le-
3 gatis tertio. quæ diuersa est a pensione, † subdens quòd licet verbum qualiacunq; benefitia pensiones comprehendere posset, illud procedit, quando subiecta materia id patitur, sed illa

repugnante verba restringuntur de habilitate, allegat glo. in §.
4 sed hæc solemnia, Institut. de verborum obligatio. † Ego autem dico, quòd ista verba quæcunque, vel qualiacunque beneficia ecclesiastica, nunquam pensionem comprehendunt, nisi de ea fiat specialis mentio, vt scripsi in tracta. meo pensionum. quæsti. 19. numero 4.5.6.& 7.& in eodem tractatu, quæstio. 28. numero 16.
5 † & est ratio, quia vbicunque aliquid requirit, de se spetialem mentionem, illud nunquam venit, sub quacunque generalitate verborum, etiam prægnante præsertim in benefitialibus, text. est ad hoc notabilis, in cap. cum in illis, in princip. de præbend.
6 in vi. † Pensio autem requirit de se spetialem mentionem aliter non venit, vt est text. in capitulo quamuis, de præbendis, in sexto.

In secundo vero, & tertio casibus, idem dicit esse, cuius scripta videre poteris. Vnum tamen non omittam, quòd in terminis regulæ prædictę, videtur ista quæstio esse de ïdubitabili, quia nullum penitus verbum in ea reperitur, quod possit ad pensionem adaptari, illa enim verba posita in text. ipsius regulæ quæcunque benefitia ecclesiastica, qualiacunque sint declarãtur per subsequentia verba, quæ immediate sequuntur, videlicet, absq; simoniaco ingressu ex apostolica, vel ordinaria collatione, &c. & ibi impetrationes de benefitiis ipsis. &c.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Pensio non est proprie beneficium.*

2 *Correlatiuum corruit ubi non est subiectum.*

3 *Reprobatur opinio Gomesii, quòd pensio non uacet per contractum matrimonij.*

4 *Reprobatur opinio Gomesii, quòd pensio non vacet per consecrationem Episcopi.*

5 *Papa disponere potest ne per contractum matrimonii pensio vacet.*

6 *Milites sancti Petri, etiam vxorati possunt pensiones retinere.*

7 *Pensio alicui reseruata pro offitio impendendo, non uacet per contractum matrimonij.*

8 *Pensio quæ uacet in episcopo per munus consecrationis.*

Respon-

RESPONSVM XL.

IOANNI MARIAE PIsauro Episcopo Paphensi

VOD scire cupias, Quid sentiam de opinione Gomesii, in regu. de annal. possess. q. 21. dicentis, quod si duo litigent super beneficio a tertio nullum ius habente, per annum detento, & vnus ex dictis duobus litigantibus, cui ius in dicto beneficio spectabat, alteri iura sua cesserit, obtinendo sibi super dicti beneficii fructibus reseruari annuam pensionem, an huiusmodi reseruationi obstet dicta regula de annali? Circa quod Gomes. concludit quod non, quia illa regula loquitur de beneficiis im-
1 petratis, † pensio autem proprie non est ecclesiasticum beneficium. c. quamuis, de præben. in vi. vbi nanque beneficium non im-
2 petratur, cessat regula, allegat Bal. in tit. de pac. Constant, † Dicentem, quòd vbi non est subiectum corruit correlatiuum, subdens ipse Gomes. quod ex eo quod pensio non est beneficium ecclesiasticum, non vacat per contractum matrimonii, allegat Card. in Clem. i. in vi. q. de supplen. neglig. prælat. Nec per consecrationem Episcopi, vt idem Card. dicit, & plura alia adducit, quæ trã-
3 scribere non curo. Breuiter quid sentiam accipe. † Conclusio Gomesii mihi placet, sed prædicta eius duo fundamenta, videli-
4 cet, quòd pensio non vacet per contractum matrimonii. † Item per consecrationem Episcopi, non approbo in terminis huius quæstionis, videlicet, quando pensio fuit alicui reseruata super fructibus beneficii, ob cessionem iurium, quæ pensionarius habebat in ipso beneficio, Nam contrarium teneo: Talis enim pensio extinguitur per contractum matrimonii, vt sentit Caccialup. in tract. suo pensio. q. vlt. in versi. Et pro declaratione materiæ, & de hoc scripsi in tract. meo de pensio. q. 54. per totam, & præsertim nu. 4. & dum curialis essem, & haberem annuam pensionem ducatorum xxx. auri de camera, super fructibus patrochialis ecclesiæ Villæ Triuignani Taruisine diocesis, per contractum matrimo-
5 nii illam amisi. † Potest tamen Papa indulgere alicui, quod etiam cõtracto matrimonio pensiones retinere possit, vt scripsi in præal
6 lega. tracta. de pensi. in prædicta q. 54. in fi. † Quinimmo in crea-

tione

tione militum S. Petri, Leo x. eisdem militibus indulsit, quod etiam vxorati retinere possent, pensiones annuas eisdem reseruatas super fructibus benefitiorum, vsq; ad summam ducatorum centũ vigintiquinq;, vt est legere in bulla creationis dictorum militũ,

7 † Verum tamen est, quòd si alicui sit reseruata annua pẽsio super fructibus benefitii, pro aliquo offitio temporali exercendo, vtputa, pro sonando campanas, claudendo hostia ecclesiæ, pulsando organum, vel Doctori pro patrocinio præstando in causis ecclesiæ, vel monasterii, ista pensio non extingueretur per cõtractum matrimonii, & hoc modo procedit dictum Card. in d. Clem. i. §. i. in versicu. sed quæro, de supplen. neglig prælat. & dictum Imol.

8 ibidem in 3. col. versic. quid si pensionarius. † Nec similiter est verum, quod in terminis prædictæ quæstionis non extinguatur pensio in episcopo, per munus consecrationis, vt scripsi similiter in d. tract. de pensi. quæst. 56. Et bene norunt practici curiales, quòd quando quis promouetur ad episcopatum, vt possit retinere benefitia, & pensiones quæ, & quas habebat, antequàm promoueretur ad episcoatum, semper requiritur specialis dispensatio, vt bene nosti, etiam tu præsul optime. Vale igitur, & amantem redama.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Hæres pensionarij succedit in pensionibus decursis non solutis mortuo pensionario.*

2 *Pensio est onus reale, & possessorem obligat sicuti collecta census, & Decima.*

3 *Successor in benefitio tenetur ad solutionem Decimæ Papalis, non autem is qui fructus habuit, & postea ad aliam ecclesiam translatus est.*

4 *Possessor benefitii tenetur soluere iura episcopalia etiam pro tempore præterito, quo auctor suus fructus perceppit,*
Idem in Decimis prædialibus.

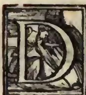
5 *Mora non nocet successori in benefitio, sed hæredi, qui non exegit pensiones decursas.*

6 *Negligentia creditoris non exigẽdi a Debitore dum idem erat soluendo sibi nocet, & non fideiussoribus.*

7 *Negligentibus à iure non succurritur.*
8 *Cuius sint commoda, eundem sequuntur incommoda.*
9 *Equitas spectanda est.*
10 *Possessor intelligitur, qui fructus percipit.*
11 *Fructus percipere, est signum uere possessionis.*
12 *Verba in pleniori significatu intelligende sunt.*
13 *Successor proprie, in benefitio, dicitur qui titulum, & fructus habet.*
14 *Verba secundum subiectam materiam intelligi debent.*
15 *Mortuo vsufructuario extinguitur usufructus.*
16 *In diuersis de uno ad aliud non arguitur.*
17 *Pensio & Decima in pluribus differunt.*
18 *Argumentum de censu ad decimam non ualet.*

RESPONSVM XLI.

VICTORI DE FRANCISCIS Episcopo Amagustano.

DE duobus a me certior fieri requiris. Primo an in pēsionibus decursis non solutis à Rectore benefitii ecclesiastici, super cuius fructibus, Pensio ipsa assignata erat, mortuo pensionario illis nōdum exactis, succedant hæredes pensionarii? Secundo, posito quòd dicti hæredes in illis succedant, An tu tenearis ad illas soluendum hæredibus.q.D. Octauiani de Marconibus clerici Veneti, cui dicta pensio reseruata erat, ex quo in dicto benefitio succeßisti ex resignatione.q. Ioannis Breuii clerici Veneti debitoris dictæ pensionis decursæ non solutæ? Vt autem requisitioni tuæ satisfaciam, Accipe quæ mea in præmißis sit sententia.

1 † Quo ad primum resolute loquendo, dico nulli dubium, ꝙ hæres pensionarii succedit in pensionibus decursis non solutis, mortuo ipso pensionario, faciunt quæ consulendo voluit Alexā. consi.40.incipiente perspectis his, in fine, in 3. volu. vbi concludit, ꝙ pensiones decursæ perceptis fructibus in uita vsufructuarii spectant ad illius hæredes. Ad idem Alex. in consi. 157. Reuerendißime Domine, in 2. volu. & Sozin. consi. 160. in causa Baptistæ, col.i. versi. item si essemus, in i. vol. & per plura, quæ referre

non

non censui, ita tenui in tract. meo de pensi. q. 52. vbi istam quæstionem ad partes arguendo examinaui.

2 † Circa secundum, videtur prima facie dicendum, ꝙ tenearis ad huiusmodi decursam pensionem soluendam, quia pensio est onus reale, & possessorem obligat, sicuti collecta, census, & decima. c. si quis laicus 16. q. 1. & voluit Franch. in cap. fi. in fine, de offit. ordin. in vi.

Secundo facit, quia in literis pensionis dicitur, ꝙ pensio soluatur etiam per successores in benefitio, super cuius fructibus est assignata.

3 † Tertio facit, quod voluit Ioan. Andr. in c. non est, in mora, de reg. iur. in vi. & sequitur Feder. de Sen. consil. 209. capitulum vacante sede, Vbi dixit, quod ad solutionem decimæ papalis tenetur successor in benefitio, non is qui illius fructus habuit, & postea translatus est ad aliam ecclesiam.

4 † Quarto facit, quod voluit Zenzel. in Clemen. i. de censi. vbi etiam Card. q. 11. determinat, ꝙ possessor benefitii teneatur soluere iura episcopalia, etiam pro tempore præterito, quo auctor suus fructus percepit, & idem in decimis prædialibus concludit Feder. de Sen. in d. consi. 209.

Istis tamen non obstantibus, contrarium teneo, & moueor primo, quia ex quo Octauianus prædictus, qui erat creditor decursarum pensionum mortuus est iam annis viginti, & Ioannes Breuius illi superuixit per annos decem & nouem, in circa, qui erat debitor decursarum pensionum dicti Octauiani, imputandum est ipsis hæredibus, quorum actio erat cõtra ipsum Breuiũ,

5 quare ab eo illas non exegerunt, † & sic eorum mora eis, non tibi successori in dicto benefitio nocere debet, c. mora sua, de regu. iur. in vi. l. in conditione. §. vnicuiq; ff. de reg. iur.

6 † Secundo facit, quia negligentia multum operatur contra negligentem, videmus enim, quod negligentia creditoris in nõ exigendo debitorem, dum erat soluendo nocet sibi, non autem fideiussoribus datis, in id, quod ab ipso seruari non poterit, ca-

7 sus est not. in l. si fideiussor, ff. de fideiuss. † Item negligentibus a iure non succurritur. l. non enim, ff. ex quib. cau. maior. Quinimmo damnum alicui datum alterius negligentia, negligens satisfacere tenetur. c. fi. de iniur. & dãn. dat. Accedat ꝙ negligentia mariti, in non exigendo dotem a debitore, qui postea factus est

non soluendo sibi imputatur, text. est in l. extraneus. ff. de iur. dot. Item creditores si negligentes fuerunt in exigendo ab hærede, qui postmodum, aut se abstinuit ab hæreditate, vel factus est non soluendo, negligentiæ suæ damnum pati debent, facit tex. notab. in l. pupillus, ff. de his quæ in fraud. credit.

Tertio facit, quia licet tu assecutus fueris dictam ecclesiam, ex resignatione dicti Breuii, attamen fructus eiusdem reseruati erant ipsi Breuio, eius vita durante, & sic nunquam fuisti debitor pensionis prædictæ, quæ ex fructibus dictæ ecclesiæ erat soluenda, vt late scripsi in 2. Respon. Commodum enim percipien
8 dorum fructuum erat Breuii, donec vixit, † & eum sequuntur incommoda, cuius sunt commoda. l. secundum naturam, ff. de
9 regu. iur. cap. qui sentit, de regul. iur. in vi. † Et huic opinioni fauet æquitas, quæ spectanda est. l. in omnibus. ff. de regul. iuris. l. placuit. C. de iudit. l. quod si ephesi §. in summa, ff. de eo quod cer. loco. Facit quia quando fructus dictæ ecclesiæ per obitum Breuii, cui erant reseruati deuenerunt ad te, ipsa pensio iam erat extincta, morte dicti Octauiani, & sic sine aliquo onere transierunt in personam tuam.

Vltimo facit, quòd dicit Cassador. Decisione tertia, in titulo de locat. numero 2. & numero 3. vbi asserit nondum esse decisum iuditio Rotæ, An successor in benefitio, teneatur ad solutionem decursæ pensionis tempore prædecessoris, & idem Cassad. Decisi. 4. eo. tit.

Nec obstant adducta supra in contrarium, & primo, quòd pẽsio sit onus reale, & obliget possessorem, vt per Franch. in dicto cap. fin. in fine, de offit. ordin. in vi. Quia in casu isto fructus super quibus ipsa pensio erat assignata, erant reseruati Breuio, & sic nudus titulus erat apud te, qui verè effectualis possessor non
10 eras, † nam possessor intelligitur is, qui fructus percipit, argumento text. in capitu. si tibi concesso, de præbendis in vi.
11 † Fructus enim percipere est signum veræ possessionis. l. Titia, ff. de solut. capitu. inter dilectos. §. præterea, de fid. instrument. & ad hoc plura congerit Gomes. quæstio. 47. in regula de annal. possess. & ego scripsi in Epithoma de intruso, in versi. regula cancellariæ, de subrogandis.

Secundo non obstat, quòd in literis reseruationis pensionis dicatur successorem in benefitio teneri ad solutionem pensio-

nis,

nis,quia illa verba intelliguntur de effectuali successore,qui fru-
12 ctus percipit,non de eo,qui nudum titulū habet, † verba enim in pleniori significatu sunt intelligenda.l.i. §. si quis in perpetuū ff.si ager vectig.vel emphy.pet.c.pen. de sentent.excommunica. 13 & §.sed ius quæsitum,Instit.de iur.natur. † Is vero proprie successor in beneficio dicitur, qui titulum, & fructus habet in casu nostro, super quibus fructibus est imposita pensio, & ideo illud verbum successor rebus, intelligitur de percipientibus fructus,
14 † si quidem verba secundum subiectam materiam intelligi debent.l.si vno.ff.locat.l.si stipulatus.ff.de vsur.

Ad tertium,dum dicitur,quòd ad solutionem decimæ Papalis tenetur successor in beneficio, non is, qui fructus habuit, & postea translatus est ad aliam ecclesiam, secundum Ioan.And.in d.c.non est in mora,quia dico,quòd illo casu onus decimæ soluēdæ transit in effectualem successorem, quia ille fructus percipit, & beneficium transiuit ad eum cum illo onere,sed in casu nostro beneficium transiuit ad te nudo titulo, cum fructus essent Breuio reseruati,& sicuti tu Victor,Breuio viuente,non poteras cogi ad aliquam solutionē decursarum pensionum,ita nec eo mortuo, quia in persona Breuii illud erat debitum pecuniarium, vt voluit Hieronymus Paulus in suo libello intitulato Prouintiale omnium Prouinciarum,fol.48.versi.quid pensiones,& dixi in d. tract.pensi.q.99. nu.8. quod non transiuit in te per obitum Breuii,ad quem cessante reseruatione fructuum, mortuo Breuio beneficium transiuit,sine aliquo onere soluendi dictam pensionem, quæ iam multis annis antea per obitum Octauiani pensionarii
15 erat extincta, † sicuti mortuo vsufructuario, cui pensionarius comparatur,extinguitur vsufructus.§.finitur,Instit. de vsufruct. c.fi.de pecul.cler.c.fi.de pign.c.consultationibus,de dona.& scripsi in tract.pensi.q.12.

Nec obstat si quis dixerit,ꝙ ego in tract.meo pensi. tenui nouum possessorem beneficii astringi posse ad solutionem pensionis decursæ non solutæ per eius antecessorem, quia quæ scripsi in d.tract.q.43.procedunt quando beneficium grauatū erat onere pensionis soluendæ,quæ etiam ad successores in beneficio trāsibat,& sic durabat pensio. In casu autem isto, pensio iam extin-
16 cta erat annis xx.vt supra dixi,&quęstio nostra diuersa est,†Ideo ex illa ad istam non est bona illatio.l.Papinianus exuli.ff.de min.

Ad

Ad id quod quarto loco dicebatur, quòd possessor benefitii teneatur soluere iura episcopalia, etiam pro tempore præterito, quo auctor suus fructus percepit, & quòd idem sit in decimis prædialibus, vt scribit Zenzel. in Clemen prima, de censib. & Federic. de Senis consilio 209. ex supradictis colligitur responsio. Præterea cum ista sint diuersa, de vno ad aliud non est arguen-
17 dum. † Patet diuersitas, nam decima prædialis est de iure diuino. cap. primo; cap. parrochianos, extra de decim. & xv. quæst. i. cap. reuertimini, Pensio autem est de iure positiuo, Item decima est debitum introductum iure diuino. dicto cap. parrochianos, Pensio autem est seruitus quædam benefitio, vt dixi in tract. pensio. quæst. 7. in princip. Pensio est quid mere temporale, Felyn. in cap. ad audientiam, de rescript. & dixi in dicta quæst. 7. nume. 2. Decima autem est quid spirituale, possent multæ aliæ differen-
18 tiæ assignari inter pensionem, & decimam, quas omitto. † De censu autem ad pensionem similiter non sumitur argumentum, vt scribit Card. in cap. constitutus, de relig. dom. in 11. opposit. Constat autem censum esse de iuribus episcopalibus, vt in titulo de censib.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Notorium releuat ab onere probandi.*
2 *Quod est in frequenti usu & notorium pro expresso habetur.*
3 *Excommunicatio etiam si sine scriptis feratur non propterea est nulla.*
4 *Excommunicatio ualet etiam si lata sit sine causæ cognitione, & forma non seruata.*
5 *Quæ sunt facti non presumuntur nisi probentur.*
6 *Quælibet causa etiam iniusta excusat à dolo & a pena.*
7 *Decretum irritans inficit actum ipso iure.*
8 *Pensio salua conscientia, nec exigi nec solui potest literis non expeditis.*
9 *Gratia probatur per expeditionem literarum.*
10 *Excommunicari quis non potest nisi notitiam habeat per intimationem personalem.*
11 *Gratia ex sola supplicatione dicitur informis.*
12 *Regula de non iudicando iuxta formam supplicationis est fauorabilis.*

Tempora

13 *Tempora non currunt in damnum ignorantis.*
14 *Agens super solutione pensionis literis non intimatis auditur.*

RESPONSVM XLII.

CAESARI PODOCATARO Archiepiscopo Nicosię.

ON ab re a me scire cupis, quæ mea sit sententia, Circa intimationem literarum reseruationis annuæ pensionis. Vtrum videlicet necessaria sit antequàm procedi posit, contra debitorem pensionis ad censuras, & pœnas, de quibus in literis prædictis, præsertim ad priuationem beneficii, ob nõ solutionem pensionis?

In ista q̃one distinguendũ videtur, q̃ aut sumus in eo, qui pẽsioni personaliter cõsensit, aut sumus in eo qui cõsensit p Procuratorẽ. Primo casu videtur dicendũ, q̃ nulla requiratur literarũ intimatio, vt tenuit Cassa. Rotæ audi. dec. 12. in ti. de rescrip. & idẽ in deci. suis, super Cancellariæ regulis, decisi. 2. in rubr. de pensi. incip. quæsiui, vbi dixit, q̃ is qui consensit personaliter certus est quod est obligatus tali tempore, merito aliter certificari non debet. c. eum qui certus, de reg. iur. in vi. Subdens quod pro ista parte fuit opinio maioris partis Dominorum de Rota, & ita etiam iudicatum, inspecto consensu personali & certitudine, qui personalis consensus huiusmodi receperat interpretationem. l. minime. ff. de legib. Dicens, quòd notorium est in curia, quòd illa clausula in supplicatione apposita, sub pœnis, & terminis in literis exprimendis, non facta expresione pœnæ in literis ponuntur, quas ignorare non licet, nec est opus aliter auribus consentientis inculcare. c. i. de postul. prælat. allegat tex. in c. bonę, el 1. de elec. c. 3. de elect. l. ea quidem. C. de accusat.

1 Adducit etiam, † q̃ notorium releuat ab onere probandi, gl. in Clem. appellanti, de appellat. Abb. in c. vt debitus, eo. titu. Ad idem adducit quòd dicitur de extrauagante, quãdo est notoria, nam tunc non est necessaria illius productio, Fely. in c. i. de re iudic. insuper adducit, quia sat est partem citari ad videndum declarari se incurrisse in pœnis, de quibus in literis, allegat tradita

2 per Fely. post alios in c. Rodulfus, de rescri. † Subdens, quod id quod est in frequenti vsu, & notorium pro expresso habetur. l. quod si nolit. §. qui assidua, ff. de edil. edict. l. fi. C. de fideius. Item dicit, quod dies & lex viua interpellant. l. magnam. C. de cõtrah. & commit. stip. Item quod in pœna apposita facto negatiuo sufficit pro monitione tẽpus, etiam a lege statutum, vt in casu isto a Papa, & ex cõsensu partium, allegat Abb. in c. extirpandæ. §. qui vero, de præben. in repet. in 5. & 6. col. & in lect. col. vlt.

Item adducit, quod Papa in supplicatione pœnas imponit, & fulminat de partium consensu, nec sine scriptis facit, cum sola supplicatio probet, & gratiam perfitiat, allegat glo. in proœm. vi. &
3 ibi docto. Abb. & Card. in c. in nostra, de rescrip. † Adducit quòd excommunicatio, quæ sine scriptis fertur, non est nulla, vt voluit glo. Dominic. & Franch. in c. i. de senten. excommunic. in vi. Dicens, quod cõsuetudine induci potest, quod excommunicatio sine scri-
4 ptis feratur, allegat Aegid. deci. 243. & deci. 339. † Adducit etiã quod valet excommunicatio lata sine causæ cognitione, & forma non seruata, allegat Abb. in c. quæstioni, in princ. & in ca qua fronte, col. 4. & in c. reprehensibilis, in pen. col. post glo. & in c. ad audientiam, in fi. de appellat. Subdens quod si secus diceremus nulla esset differentia inter eum qui personaliter cõsensit, & illum qui per procuratorem.

Opinionem Cassad. tenuit etiam Gomes. Rotæ auditor, in regula cancellariæ, de non iudicand. iuxta form. supplicat. in compend. vtr. signat. fol. vlt. Dicens esse de stilo curiæ, & Rotæ, quòd quando quis consentit personaliter reseruationi pensionis sub solitis censuris, & pœnis, quod illas incurrit non soluendo in tempore, etiam sine alia literarum intimatione: Quando vero quis per procuratorem cõsensit, eo casu requiritur literarum intimatio, dicens ita iudicasse Cassad.

Contrariam vero partem veriorem de iure esse arbitror, quod immo vtroq; casu requiratur intimatio literarũ ad hoc, vt quis censeatur incursus in censuris, & pœnis in literis cõtentis ob nõ solutionem pensionis, nec aliter contra eum procedi posse, siue per se, siue per procuratorem consenserit reseruationi pẽsionis, & hanc opinionem comprobo, ex infra scriptis.

Primo, quia ex sola supplicatione signata, licet sit facta gratia, & pensio in esse deducta, attamen ante expeditionem litera-

rum

rum is, cui pensio est reseruata agere non potest contra debitorem pensionis, obstante regula cancellariæ, qua cauetur, ne iuxta formam supplicationis, sed literarum expeditarum iudicetur, ergo ad hoc vt quis in mora constituatur, necessaria est literarum expeditio, & illarum intimatio, vt ad noticiam debitoris deue-
5 niat illas esse expeditas. † Talis enim expeditio cum sit facti, non præsumitur, nisi probetur. l. in bello. §. facta, ff. de capt. & postlim. reuers. c. cum in iure, de offic. delega. Hinc est, quòd aditio hæreditatis, quæ est quid facti. l. proinde, in prin. ff. de acquir. hæredit. non præsumitur nisi probetur, Dec consi. 442. num. 15. in 3. vol. Calcan. consi. 115. in causa Domini Detesalui, nu. 25. facit tex. in c. i. de constitut. in vi.

Secundo facit, quia is qui personaliter pensionis reseruationi consensit, tutus est, quod literis non expeditis contra ipsum agi non potest, pro ipsa pensione, auctoritate regulæ supradictæ, quę auctoritatem adimit, quibuscunq; iudicibus iudicandi literis nō
6 expeditis, † quælibet nanq; causa etiam iniusta excusat a dolo, & pœna, vt no. glo. in l. Plagii, la 2. C. ad leg. Iul. de plag. & l. i. in fi. ff. de abig. & probatur in l. igitur. ff. de liber. caus. Bal. in l. i. in fin. C. vbi caus. stat.

7 Tertio facit, † quia prædicta regula cancellariæ habet decretum irritans, quod inficit actum ipso iure, vt scribit Fely. in c. Rodulphus, de rescript. & Anto. Imo. & Abb. in c. cęterum, eo. tit. & per Domi. & alios in c. si hi contra quos, vt lit. pend. in vi.

Quarto facit, quia quando agitur de incurrendis pœnis, & cēsuris, ac benefitii priuatione vigore literarum pensionis expeditarum non obstante notitia vaga necessaria est literarum intimatio, quia eo casu certa, & indubitata notitia, & citatio personalis requiritur, per not per Fel. in c. quoniam. §. porro, col. antep. vt lit. non contest. & in c. cum contingat, col. pen. de rescrip. Gomes. in compend. vtr. signat. nu. 80. & nu. 82. vbi attestatur ita Rotam iudicasse.

8 † Quinto adduco, ꝙ pensio salua cōscientia, nec exigi, nec solui potest, literis non expeditis, vt tenuit Hiero. Pau. Doctor Hispanus curiæ Romanæ magnus practicus in suo libello, qui intitulatur, pract. cancel. fol. 45. versi. bona quæ auferuntur, Papa. n. ad effectum perfectionis gratiæ, vult tacite, ꝙ literæ expediantur per signaturam, nanq; censetur gratiam facere, iuxta stilum per

cancellariam limitandum, dicens, ꝙ illa est tacita voluntas papę, vt voluit Bellemer. deci. 698. Oldr. consi. 226. Bald. in titu. per quos fi. inuestit. & Milus in suo repert. in verbo, gratia, & ego de hoc late scripsi in tract. pensi. q. 34. vbi contrarium tenui in foro conscientiæ, sed hoc fundamētum procedit in foro iuditiali, in quo versatur præsens quæstio.

9 Sexto facit, † quia ad effectum probandi gratiam esse factam requiritur expeditio literarum, Rot. in nou. deci. 332. licet Romana, Hinc est, ꝙ gratia per solam supplicationē signat, exequī non potest, vt per Rot. deci. 458. circa secundum, in nou.

10 Septimo facit, † quia quis excommunicari non potest, nisi notitiam habeat per personalem intimationem, secūdum Innoc. in c. fi. de eo, qui mitt. in possess. causa rei seruan. & Rom. cōsi. 482. facit glo. in c. qui ad agendum, de procurat. in vi.

Octauo dicitur, ꝙ si procederet opinio Cassad. & Gomes. supra relatis, in eo qui pensioni personaliter consensit, non esset opus expedire literas, quod vtiq; nimis absurdum esset dicere,

11 † cum gratia facta ex sola supplicatione signata, dicatur informis ante literarum expeditionem, vt per Rotam deci. 19. de cōcess. præben. in nou. & gratia Papę literarum expeditionem requirit, vt de ea constare posit, Fely. in c. eam te, col. 3. de rescrip. faciunt quæ scribit Gomes. in regu. prædicta de non iudicand. q. 1.

12 † facit etiam, quia dicta regu. de non iudican. &c. est fauorabilis, vt voluit Gomes. ibi. q. 1. & q. 11. in prin.

Et præsertim requiritur intimatio literarum, quando pensio

13 est translata de vna persona ad aliam, † Tempora enim non currunt in damnum, & præiuditium ignorantis, l. fina. C. de decret. ab ord. facien. l. quandiu. C. qui admitt. l. si ideo. C. de his, quib. vt indign. c. causam, de elect. Translatio etiam non intimata nō præsumitur venisse ad notitiam debentis pensionem soluere. l. verius, ff. de probat. Et siue simus in termino præfixo a testatore vt in l. 2. §. si quis hæredi, ff de stat. liber. l. si in diem, ff. de condit. & demonstr. siue simus in termino a lege præfixo, vt l. scire oportet. ff. de excusa. tut. & ibi Bal. & facit tex. in c. super eo, de appel. & in c. concertationi, eo. tit. in vi. ad idem tex. in l. fi. in §. sin autē dubius. C. de iur. delib. Siue simus in termino statuto a iudice, siue arbitro ad soluendum, vt in præalleg. l. in diem, & habetur per Ban. consi. 230. quæritur si arbiter, semper requiritur intimatio,

14 vt etiam tenet Paris. consi. 45. nu. 27. & nu. 28. in 4. vol. † Vnum tamen non omitto, quod est nota, quod si quis ageret contra debitorem pensionis, vt solueret, non autem super incursu censurarũ in literis contentarum tali casu audiretur etiam literis non intimatis, vt scribit Cassad. deci. 12. in tit. de rescrip. etiam si is sit successor in benefitio pensionis onere grauato.

Ad allegata in contrarium ex premissis patet responsio, & sic vt supra sentio, saluo semper meliori iuditio.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus perceptione annuæ pensionis agit de spolio contra Rectorem ecclesiæ super cuius fructibus imposita est pensio.*

2 *Et translata pensione huiusmodi in alium pendente lite, in quem translata est an idem iudicium prosequi possit contra Rectorem.*

3 *Subrogatum est eiusdem iuris, & conditionis cuius est is in cuius locum subrogatur.*

4 *Successor tam vniuersalis, quàm singularis vtitur accessione sui prędecessoris.*

5 *Successor in beneficio est successor sui prędecessoris.*

6 *Remedium regulæ de Triennali personale est.*

7 *Actio competens spoliato Personalis est.*

8 *In Beneficialibus non datur successio respectu tituli.*

RESPONSVM XLIII.

BALDO ZVCCHELLE IVRISconsulto Pisaurensi Nepoti dilectissimo.

E tuo frusteris desiderio, libenti animo calamum sumpsi, cupiens tibi rem gratam facere, super eo quod a me scire cupis, circa infra scriptam quæ-
1 stionem. † Spoliatus perceptione annuæ pensionis, quæ sibi debebatur super fructibus, & redditibus, ac prouentibus, cuiusdam parrochialis ecclesiæ iudicium cœpit contra Rectorem ecclesiæ prædictæ, super

ſpolio, quod vtiq; facere potuit, iuxta tradita per Doctores, in c. quærelam, de elect. de quo late ſcripſi in tract. meo penſi. q. 47.

2 † Et lite huiuſmodi pẽdente, vigore facultatis ſibi conceſſæ a ſummo pontifice tranſtulit penſinem prædictam in Sempronium. Scire igitur deſideras, an Sempronius in quem tranſlata eſt iſta penſio poſsit iuditium ſpolii inchoatum contra Rectorem dictæ eccleſiæ ſpoliatorem proſequi? Et videtur prima facie dicendum, quod ſic, quia Sempronius videtur ſubrogatus, loco illius,

3 cuius primo erat dicta penſio, † Subrogatus autem eſt eiuſdem iuris & conditionis, cuius eſt is in cuius locũ ſubrogatur, vt per Bal. in l. Parabolani. C. de epiſc. & cle. c. eccleſia, vt lit. pend. l. ſi eũ. §. qui iniuriarum. ff. ſi quis caut.

4 Secundo facit, † Quia in vſucapionibus, & præſcriptionibus ſucceſſor tam vniuerſalis quàm ſingularis vti poteſt acceſsionẽ ſui prædeceſſoris. l. id tempus, ff. de vſucap. l. dolia. ff. de contrah. empt. l. Pomponius. §. cum quis. ff. de acquir. poſſeſ. & defenſiones competentes actori proſunt ſingulari ſucceſſori. l. i. C. de vſu cap. transforman. c. is qui in ius alterius, de reg. iur. in vi. Quod

5 maxime procedere videtur in benefitialibus, † ſi quidem ſucceſſor in benefitio eſt ſucceſſor ſui prædeceſſoris, cap. ſi ſacerdotes. 16. quæſtio. 3. Innocen. in capitu. eam te, de reſcript. & in cap. 2. de ordin. cognit.

Iſtis tamen non obſtantibus, Contrarium de iure verius eſſe cenſeo, ex infraſcriptis rationibus, & fundamentis. Primo, quia ſubrogatus viuenti virtute ceſsionis ſimpliciter, nõ cenſetur ſubrogatus, quo ad ſpolium, niſi expreſſe dictum ſit in ſubrogatione, quia cedi poteſt tale ius, vt per Mar. Soz. in l. rem quæ nobis, ff. de acquir. poſſeſ. facit tex. in l. quod ſi in diem. §. Iulianus, ff. de petit. hæred. & ſcribit Gomeſ. in reg. de triennal. q. 11. ſub nũ. 14. verſi. ſecundus caſus.

Secundo facit, quia ſuccedens in benefitio ei, qui erat triennalis poſſeſſor, vti non poteſt remedio dictæ regulæ, de trienna-

6 li poſſeſſore, quod ſuo præceſſori competebat, † quoniam benefitium regulæ prædictæ, vtique perſonale eſt, vt per Gomeſ. queſtione tertia decima, in principio, in comment. regulæ prædictæ de triennali.

7 Tertio facit, † quia actio competens ſpoliato eſt perſonalis, & iſte in cuius perſona tranſlata eſt iſta penſio, non læſus, neque

ſpoliatus

ſpoliatus fuit,& ſubrogatus (in beneficialibus) in iuribus ſpoliati nunquàm cenſetur ſubrogatus in iuribus ſpolii, quæ ſpoliato competebant, niſi expreſſum eſſet in ſignatura, vt docet præallegatus Gomeſ. in regula prædicta, præallegata quæſtione vndecima, nume. 13.

Nec obſtant adducta in contrarium. Et primo, quod dictum eſt de ſubrogato, quia remedium ſpolii eſt remedium perſonale, ideo competere non poteſt Sempronio nouo penſionario, nam ipſe dici non poteſt ſubrogatus, quia penſio, quæ competebat ſpoliato, per tranſlationem fuit extincta, & noua penſio fuit creata in perſona Sempronii, vt norunt practici curiales, & patet ex forma tranſlationis penſionis, quam poſui in tractatu penſionum, in fine.

Secundo non obſtat, quòd in vſucapionibus, & præſcriptionibus ſucceſſor, tam vniuerſalis, quam ſingularis vti poſsit acceſſione ſui prædeceſſoris, iuribus ſupra allegatis, quia Sempronius non eſt ſucceſſor in iuribus primi penſionarii, quæ extincta fue-
8 re per tranſlationem ipſam penitus, & in totum. † Quinimmo etiam in beneficialibus non datur ſucceſsio reſpectu tituli, vt in capitulo primo, de præſcript. & capitu. Moyſes. 8. quæſtio. prima. Extinguitur enim titulus morte, vel renuntiatione, & non tranſmittitur aliquid de iure mortui, ad ſucceſſorem in beneficio, nam quod habet ſucceſſor in eccleſia ſibi collata, eſt ex noua collatione, vt habetur per Ioannem Monach. in capitulo ſecondo, vt lite penden. in vi. & per Ioannem Andr. in capit. ex parte, de arbitr.

Ex iſtis habes iam nepos cariſsime, quæ mea ſit ſententia, circa à te mihi propoſitam quæſtionem. Vale.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Memoria hominis labilis eſt.*

2 *Capitulum ſede vacante conſentire poteſt aſſignationi Penſionis in tranſactione appoſitæ.*

3 *Capitulum ſede Vacante ſuccedit in poteſtate dandi licentiam edificãdi Eccleſiam, vt edificans acquirat ius patronatus.*

Capitulum

4 *Capitulum succedit in licentia danda suffragantis consacrandi.*
5 *Capitulum succedit sede uacante Episcopo in obedientia praestanda.*

RESPONSVM XLIIII.

MICHAELI CALIDONIO IVrisconsulto Vicentino.

DIXISTI mihi nudius tertius, te dubitare, an capitulum sede vacante, Consentire posit pensioni in transactione adiecta inter duos clericos, litigantes super iuribus beneficii, sicuti potest episcopus ex dispositione, tex. in c. de caetero, de trãsactio. rogastiq; vt si quid ad tolendum dictã dubitationem haberem, id tibi sedulo significarem, Circa quod re-
1 spondi velle cogitare, † quia memoria hominum fragilis est, & caduca. l. peregre profecturus. ff. de acquir. possess. tũc enim mihi non succurrebat huiusmodi dubitationis decisio, modo autem
2 desiderio tuo satisfaciens, † Dico, capitulum sede vacante, sicuti episcopus, si viueret, posse auctoritatem interpouere pensioni huiusmodi, id enim est ordinariae iurisdictionis episcopi, vt in dicto capit. de caetero, & ita tenet Pauinus in tracta. suo de offit. & potes. capi. sede vacan. q. 8. i. partis, in versi. an autem capitulum, num. 6. qui tract. habetur in 2. volu. tracta. secundum impressionem Venetam.
3 Facit, quia † capitulum sede vacante, succedit in facultate dãdi licentiam aedificandi ecclesiam ad hoc, vt aedificans aquirat ius patronatus, vt scribit Calder. in consi. 3. in tit. de iure patro.
4 † Et similiter succedit in potestate dandi licentiam suffraganeis consecrandi, iuxta ea quae habentur in capitu. suffraganeis, de electio.
5 † Succedit etiam capitulum sede vacante episcopo in obediẽtia praestanda, vt interim per inferiores ei praestari debeat obedientia, sicut praestari deberet episcopo si viueret, secundũ Zocchum in c. his qui de maiori. & obedi. Et plura alia in quibus capitulum succedit episcopo sede vacante, latissime ponit Pauinus in d. suo tracta. Ex his igitur habes Michael doctissime resolutionem dubitationis tuae, Reliquum est vt me ames. Vale.

Hiero.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 Procurator an possit constitui ad consentiendum pensioni imponendæ super benefitio quod adhuc non erat constituentis, sed debebat sibi conferri & sequenter erat sibi conferendum.
2 Seruitus potest imponi futuro edificio.
3 Actus potest confirmari ex causa superuenienti.
4 Maxime quando actus requirebat tempus ex natura rei.
5 Et si erat conditionalis, si beneficium conferretur.
6 Ubi defectus non est in persona sed in re attenditur tẽpus quo extat cõditio
7 Consuetudo dictans aliquem non posse agere per procuratorem nisi habeat priuilegium, quo tempore priuilegium debeat obtineri.
8 Semper attenditur ubi est quando procurator exercet actum, ut dicto tempore & loco uideatur constituens actum exercuisse.
9 Maxime quando incontinenti illa facienda erant.
10 Proximus accingi, habetur pro accincto.
11 In permutatione benefitiorum, tractatus solent interuenire.
12 Beneficium suum, quod proprie dicatur & nu. 15.
13 Mandatum procuratoris trahitur ad futurum quando constituens de præsenti non habet aliquid super quo illum constituat.
14 Procurator cõstituẽs ad lites suas, an posit exercere futuras si de presenti constituens nullas habeat.
15 Falsa demonstratio non uitiat quando de corpore constat & nu. 17.
16 Si mandatur certum beneficium conferri, ad collationem Episcopi spectans ualet mandatum esto quod nõ spectet ad collationem Episcopi, si de corpore beneficii constat, secus si mandatum est generale.

RESPONSVM XLV.

PETRO VULPINO VERONENSI Iurium Doctori.

VT desiderio tuo satisfaciam, dum a me scire cupis, vt tuis humanissimis literis ad me scripsisti, An procurator constitui posit ad consentiendum reseruationi annuæ pensionis, super fructibus benetii, quod constituens

stituens sperat consequi, Ita demum si & quatenus ei conferratur,& valeat talis procuratoris constitutio? Breuiter dicendum arbitror ꝙ sic, Ita enim decidit Parisi.consi.43. incipiente,sextadecima mensis Decembris,in 4.vol. Et hãc opinionem sequitur etiam Petrus Rebuf. de Monte Pesulano, in sua Praxi beneficiorum,in titu.de procuratoris,ad resignandum constitutione,nu. 29.Quorum opinionem approbo, cum etiam id ex consuetudine Romanę Curię sit receptum:Et ne labores in perquirendo dictum consilium Parisii,illud pro tua Clariori intelligentia,de verbo ad verbum,his nostris insertum,ad te mitẽdum duxi. Cuius tenor talis est.

Sextadecima mensis decembris,facta est in partibus permu-
1 tatio, eodem mense præcedenti die, scilicet,xv. † vnus ex præmutare volentibus constituit procuratorem ad consentiendum pensioni in Romana curia imponẽdæ super tali benefitio,quod suum appellauit,& erat die sequenti,videlicet,xvi. permutandũ, & sibi conferendum. Quæritur an valuerit talis constitutio procuratoris, attento ꝙ tempore consensus præstiti dictum beneficium ipsius cõstituentis erat. Breuiter puto valere talẽ cõstitu-
2 tionem procuratoris.† Primo ex illa ratione, ꝙ seruitus potest imponi futuro ædificio.l.si seruitus.§.futuro,ff. de serui.vrba.præ-
3 di.& in l.Labeo.ff.de serui.rust.præd.† Item quia solet actus confirmari ex causa superuenienti,nam videmus, ꝙ si rem alienã dedi pignori,postea factus sum illius dñs,pignus conualescit.l.rem alienã.ff.de pig.act.emp.l.si quis alienã,ff. de act.emp. & quod ha-
4 betur in l.si a Titio.ff.de rei vẽd.† Sed in casu nostro,fortiori ratione, quia cũ pręstatio cõsensus erat facienda Romæ,iã ex natura rei,inerat tẽps,quo posset epistola illuc venire,ar.l.si mihi,& ti-
5 bi.§.i.& l.3.§.si quis ita stipuletur,el 2.ff.de eo quod ce.loc.†Sufficit igitur ꝙ tẽpore, quo actus debet per procuratorẽ exerceri, maxime quando est conditionalis, quia inest illa conditio si Papæ placuerit impositio pensionis,iuxta c.nisi essent,de præbend. lib.vi.ꝙ res seu benefitium sit illius, tempore quo consensus per procuratorem est præstandus, Ad quod optime facit.l. existimo
6 & l.si rem meam,ff.de verb.obl.in ratione sui. † quia vbi est defectus non in persona,sed in re attendimus tempus quo extat cõ-
7 ditio,vt ibi declarant Doct. † Per quam legem satis ad propositum dicebat ibi Petr. de Bellapert. pro vt ibi referunt Moder.ꝙ

si est

fiet consuetudo in aliqua terra, ꝙ quis non possit agere per procuratorem, nisi habeat priuilegium, ꝙ si primo constituit procuratorem, postea impetrauit priuilegium, sufficit ꝙ tempore, quo procurator agit, ipse constituens habeat priuilegium.

8 † Semper enim attendimus, vbi, & quando procurator actum exercet, vt dicto tempore, & loco videatur Dominus exercuisse actum, vt not. glo. in verb. collato, in Clem. i. vt lit. pend. & probatur. l. si vt proponitur, de fideiuss. cum ibi not. per Doct.

9 † Accedit ad prædicta, ꝙ quia res incontinenti erat fienda Domini, & sic beneficium die sequenti erat ex causa permutationis conferendum illi, qui die præcedenti constituit procuratorem ad consentiendum pensioni, & quia incontinenti fienda, vnico contextu dicitur facta, & constitutio procuratoris, & permutatio, argumento l. lecta, versi, dicebam, ff. si cer. pet. & l. item quia, ff. de pact. & c. offitii, de elect. facit l. sed si ab initio, ff. ad Maced.

10 & l. si ventri, ff. de priuil. cred. §. in bonis. † Facit quod dicimus, ꝙ proximus accingi, habetur pro accincto. l. pen. ff. de mil. test.

11 † Eo maxime, quia solet in permutatione interuenire tractatus, & quidē licite, vt dicit gl. in ver. volētibus, in Cle. i. de rer. permu.

Nec obstat, ꝙ appellauit beneficium suum, quia dico, ꝙ ex quo non habebat aliud beneficium, quod vocaretur eo modo, quo est nominatum, & quod per designationem, & permutationem factam est certum, & sic constitit de corpore, argumento. l. certum, ff. si cer. pet. & quod not. Docto. in c. significante, de rescrip.

12 † Appellatio illa, meū beneficium, trahitur ad futurum, ex quo non reperitur aliud, arg. l. fundus qui locatus, ff. de fund. instru. & quod per illum tex. dicunt Doct. in l. item ad litem, ff. de procur.

13 † vt ibi tradunt Bal. Ang. & Alberi. post Guil. & Iac. Butr. Quod si constituo procuratorem ad lites meas, & de præsenti nullas habeo lites, ꝙ mandatum trahetur ad futuras, hoc idē tenet Dec. i. in no. de procur. in fi. in quadam addi.

14 † Nec est curandum de falsa demonstratione, illa videlicet, ꝙ appellatum est per verba de præsenti beneficium meum, & per verba de præterito appellauit beneficium permutatum, quia ex quo ex noīe beneficii, & ecclesiæ in qua est, & diocesis, & sic ex triplici, vel quadruplici demonstratione, quia nominata est persona, cum qua fienda erat permutatio, & sic plures demonstrationes vere vincunt pautiores. l. i. §. fi. ff. de do. præl. & arg. not. in

c.In nostra, de testi. maxime ex quo non probatur, ꝙ aliud beneficium vocatum esset permutatum, iuxta not. per Pau. de Cast. & moder. in l. si nomine. C. de testamen.

15 Præterea quando constat de corpore falsa demonstratio non vitiat, vt est deci. Rot. in anti. in ti. de rescr. 82. quidam obtinuit, quam sequuntur Doct. in c. significante, de rescript. Eo maxime, quia non in genere dictum est, do potestatem consentiendi impositioni pensionis super meo benefitio, sed in specie super tali benefitio, Ad quod optime facit, ꝙ not. post Stepha. Io. de Imo.

16 in Cle. si benefitio. col. 2. versi. quæritur Stephanus, † vbi dicit ꝙ si constat de corpore beneficii, & in specie mandetur certum beneficium conferri, quamuis falso dicatur ad collationem Episcopi spectare, ꝙ valet mandatum, secus si in genere de benefitio spectāte ad collationem Episcopi. Ex quibus apparet, ꝙ valide fuit imposita pensio, in vim dicti mandati.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Pensio in Francia in tribus tantum casibus recipitur.*

2 *Canonicus consentiens dissolutioni unionis Ecclesię ad uitam Titii que erat unita suæ præbendæ, non tolleratur in Francia, quod sibi reseruare possit pensionem super ea, & regressum.*

3 *Translatio pensionis etiam auctoritate apostolica, de una persona ad aliam non tolleratur in Francia.*

4 *Debitor pensionis non potest cogi ad illam soluendum per executorem datū in literis reseruationis illius; sed per ordinarium tantum in Francia.*

5 *Regressus ob non solutionem Pensionis, non tolleratur in Francia.*

6 *Pensio in regno Franciæ per Papam Imponi non potest super fructibus Archiepiscopatuum, & aliarum dignitatum, sine consensu Regis.*

RESPONSVM XLVI.

HIERONYMO NIGRO CANONICO Ecclesiæ Paduanæ Decretorum Doctori.

IGNIFICASTI mihi humanissimis literis tuis, quòd quidā Nobilis Gallus qui in Almo isto patauino Gymnasio legibus opėram dat, & tuus est contubernalis

inter

inter loquendum tibi dixisse, quòd in Francia in materia pensionum, quę imponuntur super fructibus beneficiorum Ecclesiastici corum, non omnia quæ alias in cęteris partibus obseruantur, ibi obseruari solent. Ideo rogasti vt tibi significarem, in quo discrepat vsus illius prouinciæ, a stilo, & consuetudine Romanæ curiæ. Accipe igitur quæ inter studendum collegi circa præmissa.

1 † Pensio in Francia in tribus tantum casibus approbatur. Primo propter bonum pacis. Secundo ne resignans nimiũ dispẽdiũ patiatur ex eius resignatione. c. super hoc, de renunti. Tertio, in permutatione ratione inequalitatis beneficiorum compermutatorũ, quando vnum altero magis super abundat in fructibus red ditibus, & prouentibus, nã tunc super beneficio maioris valoris ĩponi potest annua pẽsio. c. ad quęstiones, de rer. perm. In cęteris autem casibus non recipitur pensio, ita scribit Petrus Rebuf. in sua praxi beneficiorum, in titul. de reseruatione tam generali, q̃ spetiali, nu. 23. & 24.

2 † Canonicus consentiẽs dissolutioni vnionis Ecclesiæ parrochialis ad vitã Titii, quæ ecclesia erat vnita suæ præbẽdæ, potest sibi reseruare pensionem, & regressum, cedẽte, vel decedente eo, cui de dicta parrochiali fuit prouisum, quod tamen in Francia non recipitur, idem Rebuf. in d. sua praxi, in tit. de reuocatione vnionis, nu. 35. & 36.

3 † Translatio pẽsionis quæ auctoritate Apostolica fieri potest de vna persona ad aliam, & tota die obseruatur, in Francia non toleratur, vt attestatur idem Petrus Rebuf. in dicta sua praxi, in tit. de reseruatione tam generali quam spetiali. nu. 20.

4 † Rector beneficii debitor pensionis dato executore in literis Apostolicis per papam cogi non potest ad soluendum pensionem per ordinarium, excepto auditore Camerę Apostolicæ, qui est executor Censurarum, per quem debitor pensionis cogi potest ad soluendum non obstante datione executoris in literis apposita; In Regno autem Franciæ debitor pensionis cogi non potest ad illam soluendam, nisi per suum ordinarium, vt scribit Petrus Rebuf. in concordata Franciæ, in titulo de pacificis possessoribus, nu. 127. Dicens, q͂ si fieret coactio per executorẽ in literis deputatum processus, & excommunicatio non valerẽt ob iurisdictionis defectum, & quòd si fieret executio per executorẽ solet appellari a notorio ab vsu ad Senatũ, q͂ illũ abusũ reforma-

re solet, Allegat Benedict. in repet. c. Raynutius, in ver. si absq; in 2. de fideic. substit. nu. 39. de testamen. dicēs, ꝙ quottidie vidit sic reformari in Senatu Parisiensi.

5 † Regressus ob non solutionem pensionis, concessus per sedē apostolicam, ad benefitium grauatum illius onere, non seruatur in Francia, vt habetur per eundem Rebuf. in concor. Franciæ, in d. tit. de pacific. possess. nu. 129. Et ibidem in rub. de reseruatio. in versi. ꝙ probat, in fi.

6 † Pensio in regno Franciæ imponi non potest per Papam, super fructibus Archiepiscopatuum, & aliarum dignitatum, sine consensu Regis, Idem Rebuf. in dicta concordata, in eodem titu. de pacific. possess. nu. 119.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Obligatus ad soluendum omnia onera monasterij, intelligitur obligatus ad soluendum onera consueta.*
2 *Generalis locutio ad extraordinaria non refertur.*
3 *Procurator Generalis licet possit facere ea quę Dominus facere est solitus ordinarie, ad extraordinaria non se extendit.*
4 *Obligatus ad casus fortuitos, ad insolitos non obligatur.*
5 *Suscipiens in se periculum futurę iniurię, non est obligatus ad insolitum, & inexcogitabile periculum.*
6 *Venditor licet teneatur de euictione, de casu contingenti post contractum nouo, & insolito non tenetur.*
7 *In locatione fructuum qui quomodolibet Archidiacono obueniunt, non uenit solitum pręstari eidem pro eius secundo aduentu.*
8 *Actio personalis non transit in particularem successorem.*
9 *Onera quilibet soluere tenetur pro rata fructuum quos percipit.*

RESPONSVM XLVII.

SCRIPTVM est apud glo. in authen. de consangui. & vter. fratr. in §. i. in ver. opinari, quod sapiens ex paucis multa intelligit, & in c. Melchior, i. q. i. ꝙ non debemus in sermonū foliis gloriari, Ero igitur in causa Reueren-

Reuerēdiſs.& illuſtriſs. Domini mei, Domini Marini Cardinalis Grimani breuis, cum res agatur, coram ſapientiſsimis,& doctiſſimis viris, Et quia ex facto ius oritur.l.ſi ex plagiis.§.in cliuo Capitolino.ff.ad leg. Aquil. ideo in primis,& ante omnia factū propono, quod quidem tale eſt: Alias iam pluribus annis litigatum, extitit diu in Romana curia inter Illuſtriſs & Reuerendiſs. bonę memoriæ Dominicum Cardinalem Grimanum,& venerandam congregationem S. Michaelis de Muriano, ordinis Camaldulenſis, de & ſuper monaſterio S. Mariæ ad Carceres, Paduanæ diocesis. Tandem inter partes prædictas ad cōcordium deuentum eſt. Et inter cætera actum extitit, ꝙ titulus dicti monaſterii remanere deberet apud dictam cōgregationem, vna cum reditu ducatorum ſexcentum annuatim, reliqui vero fructus eſſent reſeruati loco annuæ penſionis dicto Reuerendiſs. Domino Cardinali, cum facultate transferendi dictos fructus in totum, vel in partē. Itē actum extitit, ꝙ dictus Dominicus Cardinalis teneretur ſoluere omnia,& ſingula debita,& onera, ac liuella dicti monaſterii, ita quod in vllo monaſterium, & congregatio prædicta, ratione liuellorum, & debitorum ipſorum quorumcunq; ſoluendorum teneretur, neque teneri deberet, niſi ratione debitorum, ſi qua debita per dictam congregationem indebitæ cōtracta fuiſſent, Ita expreſſe dicunt verba literarum Apoſtolicarum confirmationis dicti concordii. Demum idem Cardinalis tranſtulit dictos fructus ſibi reſeruatos, partim in Reuerendum Prothonotarium Grimanum eius nepotem. Et partim in præfatum Reuerendiſsimum Dominum Marinum, tunc Aquilegienſem Patriarcam, nunc autem Cardinalem benemeritum. Mortuo dicto Prothonario ceſſauit reſeruatio fructuum, quo ad eius partem,& ſic illa accreuit dictæ congregationi. Verum, quia Illuſtriſsimum Dominium impoſuit hoc anno clero totius Dominii, præter ſolitum, onus ſoluendi certum impræſtitum, Quæritur an Marinus modernus Cardinalis, cui reſeruata eſt certa quantitas dictorum fructuum, pro rata dictorum ducatorum ſexcentum, vt ſupra, dictæ congregationi reſeruatorum, teneatur ſoluere dictum impreſtitum, vel pro dicta ſumma ad illud teneatur d. congregatio?

Circa hæc ex infra dicendis, breuiter dico, dictum Cardinalē non teneri ad dictum impreſtitum, pro rata dictorum ducatorū ſexcentum, quia ſi viueret. q. bonæ memoriæ Dominicus Cardinalis

nalis eius Patruus, cum quo initum fuit supra dictum cōcordiū
1 ad id non teneretur. † Licet enim se obligauerit soluere omnia onera dicti monasterii; Intelligitur de illis oneribus, quæ tempore celebrati cōtractus dicto monasterio incumbebant. l. Rutilia Polla. ff. de contrah. empt. & ibi Bar. sed tempore dicti cōcordii, Istud onus imprestiti non fuit in consideratione, quia non est ordinarium, neq; solitum, merito de isto dicti contrahentes non videntur cogitasse, iuxta quorum mentem verba contractus interpretantur. l. fi. C. quæ res pign. dar. poss. & ibi Bal. facit tex. in l. non omnis, ff. si cer. pet. l. fi. C. de contra. & commit. stipul. l. in cōuentionibus ff. de verbo. oblig. l. præmittendo, in princip. ff. de iure dot. Sed solum videntur cogitasse dicti paciscentes, de oneribus ordinariis dicti monasterii, vtputa, dadiis, & collectis, quæ annuatim ordinarie soluuntur, non autem de isto impræstito, nun
2 quam imponi consueto, & sic extraordinario, † facit tex. in l. scio, §. medico, ff. de an. legat. vbi generalis loquutio ad extraordina-
3 ria non refertur, per quem tex. dixit, † ibi Bar. ꝙ licet procurator generalis possit facere ea quæ dominus solitus est facere, vt l. vel vniuersorum, ff. de pignor. act. tamen intelligi debet de his quæ
4 solitus est facere ordinarie, non extraordinarie. † Subdit etiam ibi Bar. per illum tex. ꝙ si aliquis obligauit se ad casum fortuitū, nō intelligitur obligatus de casu fortuito inusitato, vtputa, qui in mille annis accidit vna vice, allegat bonum tex. in l. fistulas, in fi. ff. de contrah. emp. hoc idem voluit Bar. in l. sed & si quis. §. quęsitum, col. 2. in fi. ff. si quis caut. Et sequitur Anto. de Butr. in c. i. de commo.
5 † Comprobantur prædicta, ex his quæ voluit Angel. in consilio suo 176. incipit, præmittendum est, vbi cōsuluit, quòd si quis susceperit in se periculum futuræ iniuriæ, non intelligitur prorsus insolitum casum, & periculum incogitabilis fortunæ in se suscepisse, Ad idem † facit, quia licet regulariter de iure, venditor te-
6 neatur de euictione, vt per totum titulum. ff. & C. de euictio. tamen de casu contingente post contractum, nouo, & insolito non
7 tenetur. l. Lucius. ff. de euictio. † Accedat quòd dixit Oldrad. in consi. 129. incipit, in quæstione quæ vertitur, vbi consuluit, quòd in locatione fructuū, quę quōlibet Archidiacono obueniunt, nō venit solitū præstari Archidiacono pro eius iocūdo aduētu, sed tantum ea quæ certam annuā errogationē continent. Et Oldr. sequuntur

quuntur Bal. Iaſ. & alii in l. diuortio, §. ꝙ de in anno. ff. ſol. matr.

Præterea verba literarum confirmationis dicti concordii, in quibus conſiſtit fundamentum dictæ congregationis ſunt talia, videlicet, necnon, quòd tu tenearis, & obligatus ſis ſoluere omnia, & ſingula debita, & onera, ac liuella dicti monaſterii. Ita ꝙ in nullo monaſterium, & congregatio prædicta, ratione liuellorum & debitorum ipſorum quorumcunq; ſoluendorũ teneatur, neq; teneri debeat, niſi ratione debitorum, ſi qua debita per dictam congregationem indebite cõtracta fuiſſent, modo ſic, exceptio debet eſſe de regula, & regulam declarat. l. nam quod liquide, in fi. ff. de pœ. leg. Sed dicta exceptio eſt de debitis iam cõtractibus, & quę inſunt tempore concordii, ita dicamus, ꝙ obligatio ſit de oneribus, quæ tempore concordii inerant dicto Monaſterio, Et ex his patet, quòd ſi dictus bonæ memoriæ Cardinalis paciſcens viueret, ad dictum impreſtitum, non teneretur pro rata dictorum ducatorum ſexcentum.

Sed poſito nõ tamẽ conceſſo, ꝙ dictus. q. bonę memoriæ Cardinalis paciſcens, ſi viueret, eſſet obligatus ſoluere dictum impreſtitum pro dicta ſumma ducatorum ſexcentum. Adhuc dico Modernum Cardinalem nõ teneri, quia dictus bonę memoriæ Cardinalis erat obligatus ad dicta debita, & onera actione oriente ex d. concordio & ſic actione perſonali. §. omnium Inſt. de actio.

8 † actio autem perſonalis non tranſit in particularem ſucceſſorẽ, & ſic in modernum Reuerendiſsimum, ad quem tantum pars dictorum fructuum deuenit. l. fi. § fi. ff. de contra. empt. l. i. §. ſi hæres. ff. ad Trebellia. Quinimmò perſonalis obligatio prælati non tranſit in ſucceſſorem. c. cum eſſet, & ibi Innoc. & Docto. de præben. Bal. in ſua margarita, in ver. obligatio, & maxime quia dictũ non fuit in dicto concordio, ꝙ ſucceſſor teneretur ad onera, merito imputandum eſt dictæ congregationi. l. veteribus. ff. de pac.

Secundò moueor, ꝙ in dicto concordio actum extitit, ꝙ fructus dicti monaſterii eſſent reſeruati dicto. q. bonę memoriæ Cardinali, & quòd ipſe ſolueret onera dicti monaſterii, modo (vt dictum fuit ſupra) dictus Cardinalis tranſtulit dictos fructus partim in d. Prothonotarium, cuius pars ceſſauit, & acreuit monaſterio, alteram partem in Reuerendiſs. Cardinalem pręſentẽ, tũc Patriarchã, & nil diſpoſitum fuit in dicto concordio, de ſoluẽdis oneribus ceſſante dicta reſeruatione fructuum in totum, vel pro

parte.

parte. Et sic iste casus tanquam omissus in dicto concordio, remanet in dispositione iuris communis. l. commodissimum, ff. de lib. & posth. l. si extraneus, ff. de condit. ob caus. l. si cum dotem. ff.
9 solu. matr. † Ex dispositione autem iuris communis, quilibet tenetur ad onera pro rata fructuum quos percipit, vt tradit i similibus terminis Bellenz. in suo tract. de carit. subsi. q. 75. vbi decidit, quod percipiens pensionem super fructibus alicuius beneficii, teneatur pro rata fructuum ad decimas, & caritatiuum subsidium, facit tex. in c. tua nobis, circa fi. de decim. Et quod voluit Inno. in c. cum non sit, circa fi. de deci. vbi dixit, quod quãdo pensio est assignata super fructibus alicuius fundi, tunc pensio transit cum suo onere, ad idem Card. in Cle. i. §. i. in prin. de magistr. Laus Deo.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Procurator datus ad litem non potest recipere solutionem.*
2 *Procurator constitutus in causa Pensionis cum libera administratione, põt recipere solutionem Pensionis.*
3 *Procurator constitutus ad causam quam constituens habiturus esset cum tali, etiam cum libera, non potest recipere solutionem.*
4 *Procurator generalis etiam non habens liberam administrationem, solutionem pensionis recipere potest.*

RESPONSVM XLVIII.

AVGVSTINO BRENZONO IVrisconsulto Veronensi.

ON ab re dubitas Augustine vti frater honorande, An procuratori constituto ad litem agitandam nomine pensionarii, contra Rectorem parrochialis ecclesiæ, super cuius fructibus assignata est annua pensio ipsi pensionario, in cuius procuratorio non fuit spetialiter attributa potestas ipsi procuratori exigendi, & recipiendi solutionem dictæ pensio-
1 nis licite possit solui pensio prædicta. † Cum vt optime nosti

iure

iure cautum sit, quòd procuratori constituto ad litem non recte soluatur, vt statuit Paulus Iurisconsultus in l. hoc iure vtimur, ff. de solutio. & habetur in l. sed si tantum. ff. de pact. & in l. transactionis. C. de transac.

Pro resolutione huius dubitationis, dum a me scire cupis,
2 quid in hoc de iure sentiam breuibus accipe. † Dico, quòd si talis procurator fuisset constitutus in causa pensionis huiusmodi, cum libera administratione ipsius causæ, posset transigere, & fortius solutionem recipere, per text. in cap. qui ad agendum, in fine, de procurato. in vi. Secus tamen esset, si in instrumento procuratorio dictum fuisset, quòd ei conceditur plena, & libera administratio in prædictis, nam eo casu censetur data potestas libera super instantia, non super causa: Ideo non poterit tali casu solutionem recipere, vt singulariter dixit Bar. in l. qui Romæ. §. Ca
3 limacus. ff. de verbo. obliga. † Vbi etiam scribit, quòd id procedit, quando procurator habuit administrationem certæ causæ spetialiter nominatæ, vtputa, quando constituitur procurator ad causam talem, quam constituens habiturus esset cum tali, concedens in prædictis liberam, & generalem administrationem, si autem dictum esset facio te procuratorē, in causa quam habiturus sum, cum tali ad agendum, & defendendum, libellum dandū, litem contestandum, &c. dans in prædictis liberam administrationē, eo casu cōcessa esset solum libera administratio instantiæ, non aūt causæ, ideo de ea non posset transigere, nec solutionem recipere, & idem erit quando quis est constitutus procurator in causa, quam constituens habiturus esset, cum tali, nec causam expressit, nam tunc verbum causa, refertur ad instantiam. Ita scribit Bar. in prætallega. §. Calimacus.
4 † Quid autem dicendum in procuratore generali, non habente liberam administrationem, Inno. in c. quod quibusdam, de fideius. in i. col. tenet, quod procuratori generali, etiā non habēti liberā, solui debent pēsiones, & alii redditus villæ, & præbēdæ cōstituentis. Opinionē Inno. sequitur Card. in d. c. quod quibusdā, col. 2. versi. quinto quæro, Cum quibus transit etiam Pet. Reb. in trac. suo de paci. pos. 131. Talis tñ procurator, nō poterit alienare, arg. l. pcurator tutorū, ff de proc. & l. sācimus. & l. cōstitutionē, C. de admi. tu. Ex his arbitror satisfecisse requisitioni tuæ, August. honorāde, si qd aliud tua gratia possū iube, & bene valeas.

Hierony. Gigas. X Hiero.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Valor ducati, an sit considerãdus in solutione Pensionis, ut currit Romæ, ubi facta fuit reseruatio pensionis, uel ut currit in loco ubi situm est beneficium, super cuius fructibus fuit reseruata ipsa pensio.*

RESPONSVM XLIX.

COMITI SIMONI DE PORTIS Archidiacono Ecclesię Vicentinę.

T tibi morem geram, vt teneor, ob egregias animi tui dotes, & pro inueterata, & antiqua amicitia, quæ inter nos semper extitit, Simon obseruãdisime, dum cupis scire quid de iure sentiam in proposita mihi tuo nomine quæstione, quæ talis est? Reseruata fuit cuidam Clerico Vicentino super fructibus redditibus, & prouentibus, cuiusdam parrochialis ecclesiæ Vicentinæ diocesis, annua pensio xxx. ducatorum largorum soluenda per Rectorem dictæ parrochialis ecclesiæ: Contingit dubitari, an solutio dictæ pensionis fieri debeat, secũdum valorem ducati larghi currentis Romæ, vbi facta fuit reseruatio pensionis, vel iuxta valorem currentem in ciuitate Vicentiæ, sub cuius diocesi dicta parrochialis ecclesia sita est, calamum sumpsi, & quid de iure sentiam, tibi significandum duxi.

1 Videtur prima facie dicendum, † quòd solutio prædictæ pensionis fieri debeat, iuxta valorem ducati currentis Romæ, quia inibi facta fuit reseruatio dictæ pensionis per põtificem. arg. tex. in l. cũ antiquitas, circa prin. C. de testa. ibi, vel codicillus nascitur, locus. n. vbi facta est gratia considerandus videtur, facit tex. in l. nummis, ibi neq; ex regione vnde fuerit. ff. de leg. 3.

Prædictis tamen non obstantibus, contrarium de iure dicendum arbitror, videlicet, quòd attẽdi debeat locus, vbi benefitiũ pensionis onere grauatum, situm est, & secundum valorem ducati ibidem currentem solutio pẽsionis fieri debeat, per ea quę scribit Barth. Bellenz. olim Rotæ auditor, in trac. suo, de subsi. carit. q. 84.

q.84.vbi dixit,quòd si papa mandat alicui prouideri de benefitio,cuius fructus redditus,& prouentus sint librarum centū Turronensium paruorum,iuxta taxationem decimæ,quòd tā in taxatione,quam in valore monetæ considerando, attendi debeat locus vbi benefitium situm est,& non locus curiæ Romanæ, vbi papa gratiam fecit, & si ibi non currunt Turronenses, fiet extimatio monetæ ibi currentis ad rationem Turronensium, & fiet compartitio,iuxta pondus,& consuetudinem cambii,quæ communiter ibi esse solent,non iuxta casualem carestiam, vel vtilitatem,quæ propter casum accideret,secundum glo.in Cle.si benefitiorū,in ver.consuetam,de deci. Allegat Dominos de Rota decisi.233.quæ incipit,vbi est facta gratia,in antiq. & tex.in c.cum canonicis,in fi.de censi.& Io.And.in addi. Spec. in tub.de cōcess. præb.in versi.ad aliam quæstionem,& plura alia adducit, quæ videre poteris. Ad idem confert quod scribit idem Bellenz. in eodem tracta.q.86.vbi dicit, quòd decima solui debet de pecunia currente,& vsitata in loco vbi sita sunt benefitia, pro quibus decima ipsa soluitur,per tex.in Clem.si benefitiorum, de deci.allegat etiam tex.in c.olim, de iniur.& damn.dat.

Prædicta sane intelligo procedere, nisi ex probabilibus coniecturis,aliud esse de mente papę colligi posset,cum in obscuris id quod est verisimilius inspicere debeamus,c.inspicimus, de reg. iu.in vi. & ibi ꝑ Dy. & præsertim id procedere dixerim, qñ papa in literis reseruationis pēsionis voluisset illā solui debere Romę. Ex istis arbitror satisfecisse requisitioni tuæ,Simon ornatissime laudoq; peregregiū animū tuū,semper ad discendū aliquid cupidū immittādo Iulianū Iurisconsultum, dicere solitum, & si alterum pedem in sepulchro haberem, adhuc discere quidem vellē, & discendi cupiditatem solam viuendi rationem optimam, in octauo, & septuagesimo suæ ætatis anno existimauit Pōponius Iuriscōsultus,vt habetur in l.apud Iulianū,ff. de fideic.libert. Vale.Gigantis tui qui te plurimū colit,& veneratur, nō immemor.

HIERO. GIGAS DOCTOR.

SVMMARIVM.

1 *Actio semel extincta non reuiuiscit amplius.*

2 *Pensio sola uoluntate pensionarij cassari potest.*
3 *Verba cum effectu intelligenda sunt.*
4 *Mens,& intentio disponentis attenditur, potius quam uerba.*
5 *Gratia conditionalis,nil ponit in esse ante subsecutum implementum.*
6 *Clausula non aliter,nec alio modo, in supplicationibus operatur vim conditionis.*
7 *Et naturam habet præcisam.*
8 *Conditionis implementum,est causa perfectionis contractus.*
9 *Actus agentium, non operantur ultra eorum intentionem.*
10 *Argumentum ab absurdo uitando ualidum est in iure.*
11 *Deficiente conditione,deficit & omnis dispositio,tam inter uiuos, quam in ultima uoluntate.*
12 *Pensio assimilatur contractibus prophanis.*
13 *Argumentnm de toto ad partem in iure procedit,& ualet.*
14 *Cessante causa promissionis,cessat & ipsa promissio.*
15 *Et cessante causa obligationis,& ipsa obligatio cessat.*
16 *Idem in ademptione, & absolutione pariter.*
17 *Nemo locupletari debet cum aliena iactura.*
18 *Pensio reseruata ex causa onerosa,fortior est, quàm si ex causa lucratiua*
19 *Aequitas seruanda est,& in ecclesiasticis maxime.*
20 *Clausula ex nunc,cuius sit effectus.*

RESPONSVM L.

ROCCHO CATANEO IVRISconsulto Veronensi Prothonotario Apostolico.

QVAMVIS Cæsarei, pontificiiq; iuris admodum peritus existas, & in iudicandi munere in ecclesiastico foro, iam diu summa cum integritate verseris, non debet reprehensibile iudicari, si aliquando in his, in quibus etiam quilibet sapiens probabiliter dubitare posset, aliorum opinionẽ perscrutaris. Siquidem scriptum est per Celestinum Tertium, in cap. prudentiam, de offit. delegat. quod integerrimum est iuditium, quod plurimorum sententiis comprobatur. Casus igitur, de quo dubitari contingit, & in quo quæris quid de iure sentiam, talis est. Quidam clericus Veronensis diocesis, & Rector cuiusdam

cuiusdam parrochialis ecclesiæ, illam resignauit in manibus papæ, ad fauorem Titii, cui de ea fuit prouisum,& dictus Rector obtinuit sibi reseruari annuam pensionem ducatorum quinquaginta, super illius fructibus, cum facultate, illam transferendi infra certum tempus, infra quod consensit translationi dictæ pensionis in personam Antonii eius nepotis scolaris Veronensis diocesis, & non aliter, cui Antonio reseruata fuit similis pensio super fructibus ecclesiæ prædictæ, cum primum clericali caractere insignitus fuerit, demum Antonius distulit per annos tres, & vltra ad faciendum se ad clericatum promoueri. Quæritur an pẽsiones decursæ a tempore, quo prædictus Rector consensit cassationi,& extinctioni dictæ pensionis, & translationi in personam dicti Antonii, vsq; ad tempus, quo ipse Antonius ad clericalẽ tonsuram promotus fuit, spectent ipsi primo Rectori, qui eandem ecclesiam resignauit, vel Titio moderno Rectori illius? Pulchra sane est quæstio, in qua alias consului in quadam causa Eugubina pensionis: Ideo pro illius decisione, ne quæ alias scripsi in ea, nũc repetam, transmitto copiam consilii prædicti, in quo habetur resolutio dictæ dubitationis, pergratũq; mihi erit intelligere vtrũ & tu idem sentias, quod ego scripsi. Vale,& me (vt soles) ama.

TENOR CONSILII.

ESERVATA fuit annua pensio, quinquaginta minarum grani, & salmarum decem vini, super fructibus parrochialis ecclesiæ, Plebis nuncupatæ Sancti Ioannis, villæ Loreti, Eugubinæ diocesis, Ioannis Baptistæ de Mastrichiis, clerico Eugubinensis diocesis, ex eo, quia ipse cessit iuri sibi cõpetenti in dicta parrochiali ecclesia, ad fauorem Guidonis Brancaleonis clerici diocesis ciuitatis castelli, nec non consensit extinctioni litis,& causæ inter eos vertentis, de & super dicta parrochiali, Reseruata eidem Ioannis Baptistæ, facultate illam trãsferrendi infra biennium, & prout in supplicatione desuper signata latius constat, Demum dictus Ioannes Baptista, infra dictum tempus, consensit translationi pensionis prædictæ, in personam Valerii, etiam de Mastrichiis scholari dictæ Eugubinæ ciuitatis, & non aliter, cui Valerio reseruata fuit simili

pensio

pensio, cum primum clericali caractere insignitus fuerit, prout in supplicatione desuper signata apparet. Verum quia dictus Valerius distulit per decem fere annos ad faciendum, se promoueri ad clericatum, Contingit dubitari, An pēsiones decursæ a die quo dictus Ioannes Baptista consensit cassationi, & extinctioni dictæ pensionis in eius persona, & translationi in personam dicti Valerii, vsq; ad tempus, quo ipse Valerius promotus fuit ad clericalem tonsuram spectent ipsi Ioannis Baptistæ, vel Rectori ecclesiæ prædictæ.

Dirigat Dominus verba mea in viam Veritatis, & Iustitiæ.

Videtur dicendum, quòd pensiones decursæ spectent Rectori ipsius ecclesiæ, & non ipsi Ioan. Baptistæ, ex eo, quòd dicta pensio in personam ipsius fuit extincta de eius consensu, & declaratū quòd Rector dictæ ecclesiæ, & successores sui non teneantur de

1 cætero ad solutionem illius, eidem Ioan. Baptistæ: † actio autem semel extincta non reuiuiscit. c. quā periculosum 7. q. 1. c. quæris, de consecr. distinc. 4.

2 Secundo facit, † quia pensio sola voluntate pēsionarii, etiam sine auctoritate superioris cassari potest, vt voluit Præpos. in ca. Agatho, 64. distinct. de quo scripsi in tracta. pensionum, q. 58. nu. 5. & q. 99 nu. 8. & in meis Resp. in materia pensi. in 3. Respō. nu. 7. sed sic est, ꝙ in casu nostro pensio ipsa non solum de consensu ipsius Ioan. Baptistæ, sed etiam auctoritate summi Pontificis fuit extincta, ergo non possumus dicere, quòd dictæ pensiones decursæ ad ipsum spectent.

Prædictis tamen non obstantibus, contrarium de iure dicendum arbitror, quod immo pensiones prædictæ spectent ipsi Ioā. Bapt. rationibus infra scriptis.

Primo, quia ipse consensit extinctioni dictæ pensionis in eius persona conditionaliter, scilicet, vt in Valerium transferreretur & non aliter, vt sonāt verba supplicationis desuper signatæ, & in Valerium est translata conditionaliter, videlicet, cum primum clericali caractere insignitus fuerit, & sic ante nō potest dici effectualiter translata in ipsum Valerium; Verba autem illa, vt in Valerium transferreretur, de effectuali translatione intelligenda

3 sunt. † Dispositio enim qualibet re ipsa, & cum effectu, non autem

tem verbis confideratur.l.2.C.commu.delegat.l.1.§.hæc autem
4 verba,ff.quod quisque iur. † Et clarum est in iure effectualem in telligentiam attendendam esse,& illud quod est de mente dispo nentis,& non illud,q verba prima facie sonare videntur, per ea quæ habentur in c.intelligentia,& ibi glo.& Docto.de verbo.significa.& scribit Paris.consi.xx.gratia præsens,col.i. nu.2.3.& 4. in 4.vol.Ergo antequam pensio fuerit effectualiter acquisita Valerio,& sic ante Valerii clericatum non dicitur adempta ipsi Ioānis Baptistæ.

Secundo, moueor ex his,quæ scribit Paris. consi.82. pensio
5 octo ducatorum,col.2.nu.7.in 4.vol. † vbi dixit,q gratia conditionalis ante euentum conditionis, & illius purificationem non afficit benefitium,quinimmo ante purificatam conditionem est imperfecta,nec dicitur habuisse consensum,& eius effectus est suspensus,allegat tex.in c.si pro te,& ibi glo.& Docto. de rescript. in.vi.& in Cle.i.in prin.de conces. præben.& idem dixit Paris.in d.consi.82.nu. 6.

Tertio, ponderanda sunt verba supplicationis prædictæ, ibi
6 † & non aliter,nec alio modo,quæ habent vim conditionis,secū
7 dum Bal.in authen.ingressi,col.4.C.de sacros.eccles. † quinimmo dicta clausula nō aliter habet naturam præcisam,adeo q nulla modificatio,nec interpretatio a verbis separata admittitur,vt notat Bal.in c.i.§.deniq;,col.fi.quæ fuit prima cau. benefi.& per glo.& Bal.in l.& si quidem.C. de excep. Dec. consi.61.& pro tenui,col.2.nu.2.in 1.vol.Ias.consi.86.in causa Reuer. D. Gentilis, nu.16.in 3.vol. Ergo antequam ex translatione prędicta,effectualiter pensio ipsa non transiuerit in Valerium non est adempta ipsi Ioan.Baptistæ.

Quarto, comprobatur prædicta conclusio, quia Valerio reseruata fuit dicta pensio, cum primum caractere clericali insignitus fuerit, & sic conditionaliter, igitur interim ipsi Ioan.Baptistæ non est adempta, quia conditionalis dispositio ante conditionis euentum,nihil ponit inesse,quinimmo interim effectus gratiæ cōditionalis,stat in suspenso,& gratia ipsa est imperfecta, vt supra dictum fuit,& probatur in dicta Clement.prima.in princip.de conces.præben.& in cap.si pro te,vbi glo.& Docto.de rescript.in vi.

Ponderandæ sunt tot geminatæ conditiones,sub quibus facta

est

est dicta extinctio pensionis,& translatio in d.Valeriū,ex quibus magis firma remanet intentio, & mens summi Pōtificis,& ipsius Io.Bapt.ꝙ pensio prædicta in persona ipsius Io.Bapt.nō esset extincta,nisi postq̄ effectualiter esset quęsita ipsi Valerio,per ea,quę late scribit Corset.in trac.suo,de verb.geminat.

Quinto facit,quia ex verbis dictæ supplicationis,ibi,ne dictus Io.Bapt.nimiū dispendium patiatur,ex quibus colligitur aperta mens Papæ,qui noluit Ioā.Bapt.damnum pati anteq̄ pensio ipsa effectualiter acquisita esset ipsi Valerio,in quem translata erat cōditionaliter,videlicet,cum primū promotus fuerit ad clericatū, nam in conditionibus primū locū sibi vindicat volūtas,& mens disponentis.l.in conditionibus.ff.de cōd.& demonst.facit quod voluit Imo.in c.2.in 2.col.de instit.quem sequitur Pet. Rebuf.in tit.de pacif.poss nu.189.vbi dixit,ꝙ si Papa mandet Titio laico cupienti clericali militiæ ascribi,de benefitio prouideri,attamē anteq̄ sit clericus, non valebit benefitii collatio,licet valeat mā-
8 datum, Ad idē facit,† quia conditionis implemētū est causa perfectionis cōtractus,vt scribit Bertach.in trac.de gabel. in vi,par. nu.3.allegat tex,in l.hæc conditio,ff.de contra.empt.

Sexto comprobatur,quia si diceremus pensionem prædictam in personam ipsius Io.Bap.esse extinctam,antequā Valerio esset effectualiter acquisita, vtiq; actus agentium operarentur contra
9 eorum voluntatem,quod esset contra dispositionem iuris,†quia cautū est,ꝙ agētiū actus nō operentur cōtra eorū volūtatē, l.nō omnis,ff si cer.pet.l.obligationum substantia,ff.de act.& obliga.

Septimo, comprobatur etiam dicta conclusio, alio inconuincibili fundamento,nam Papa non videtur Valerio prouidisse de dicta pensione,nisi seruato modo,de quo in supplicatione translationis dictæ pensionis in Valerium,iuxta ea , quæ scribit Abb. in c.cum pridem,de pact.& Gomes.q.33.in fi.in reg.de trienn.& in quæst.27 in fin.in eadem regula.Sed sic est,quod Ioannes Baptista consensit extinctioni dictæ pensionis, vt Valerius illam cōsequeretur, Ergo donec Valerius illam consecutus non fuerit, non est effectualiter ab ipso Io.Bapt.abdicata, alias si secus diceremus sequeretur absurdum,ꝙ si Valerius nunquā voluisset promoueri ad clericatum Io.Bapt. esset priuatus dicta pensione, qđ
10 non est dicendum, † cum validum sit argumentū ab absurdo vitando.l.nam absurdum,ff.de oper.libert.Porceli.in trac.de inuē

ta.

ta.c.6.nu.22.Abb.in c.nouã,nu.2.de pœnit.& remiß.

11 Corroboratur ista conclusio,† quia deficiente cõditione deficit ipso iure,omnis dispositio,tam inter viuos, quam in vltima voluntate.l.Meuius,& l.qui hæredi § fi.ff.de condi. & demonst. l.si rem.§.omnis.ff.de pig.act.ad idẽ facit.l.Iulianus.§.offerre,& tex.in l.qui pẽdeutem.ff.de act.emp.& per Laur.Silua,in trac.de

12 feu.cogn.q.23.col.3.in fi.†Pẽsio aũt assimilatur cõtractibus pro phanis Ro.cõs.336.col.4.Gome.q.17.nu.4.in reg.de infir.resig. & scripsi in trac.pensi.q.58.nu.5.& in meis Resp.pensi.in 2.Resp.

Accedat,ꝙ si Valerius noluisset ad clericalẽ ordinem promoueri,vel morte præuentus ad dictũ ordinem promotus nõ esset, cessaret eo casu causa,propter quam Io.Bapt.consensit extinctioni pensionis prædictę,& translationi in d.Valeriũ,& sic trãslatio, & extinctio prædictę,re integra cessarent.c.cum cessante,cũ si. de appell.Ergo pari modo mora dicti Valerii,in faciẽdo se promoueri ad ordinem clericalẽ,nocere nõ debet ipsi Io.Bapt.quia si d.Valerius nocere ipsi Io.Bapt.non potuit in totum,ergo nec

13 in parte,†cum validum sit arg.de toto ad partẽ.l.quæ de tota.ff. de rei vend.l.si seruus eius,in fi.ff.de acqui.hære. de quo etiã per Maria.Soz.iunio.cons.36.nu.10.in i.vol. Bart.in l.per fundũ,nu.

14 4.ff.de serui.rust.præd.Facit,†quia cessante causa promissionis, promissio ipsa cessare debet,Ro.cõs.417.in proposito casu,col.i.

15 post prin.& col.2.versi.4.considerandũ.†Et cessante causa obligationis,cessat ipsa obligatio.Soz.consi.31.prosequẽdo ordinẽ,

16 col.pe.versi 4.etiam probatur,in i. vol. † Et ademptionis causa cessante,cessat ipsa ademptio.vt scribit Bar.in l.cum seruus,ff.de adimen.leg.Et absolutionis causa cessante,cessat ipsa absolutio. l.si a te,vbi Soz.in i.not.ff.de excep.rei iud. Et plura ad hoc cõgerit Tiraq.in trac.suo cessante cã,in ver.obligationis cã cessante.

Et si diceremus,ꝙ interim donec Valerius esset promotus ad clericalẽ tonsurã, pensiones decursæ remanerent penes Rectorẽ

17 ecclesiæ supradictæ,†vtiq; esset dicere, qđ Rector ipse ditaretur cũ iactura ipsius Io.Bap. quod esset contra regulas iuris.c. locupletari,de reg.iur.in vi.l.naturaliter,in fi.cum l.seq.ff. de cond.in deb.ideo non est dicendũ,præsertim in casu isto , in quo pensio fuit assignata d.Io.Bapt.ex causa onerosa,quia ipse cessit iuri sibi cõpetenti in d.ecclesia,ad fauorem Guidonis Brãcaleonis de Mercatello clerici dioc.ciuitatis castelli, vt constat ex supplica-

tione desuper signata, ideo non est verisimile, ꝙ papa voluerit d.Io.Bapt.esse priuatũ pensione prædicta, antequam Valerio ef-
18 fectualiter esset acquisita, † cum fortior sit pensio alicui reserua ta ex causa onerosa, quam ex causa lucratiua, facit quod voluit Petr.de Vbal.in trac.de cano.parroch.c.8.nu.15.vbi dixit, quod conditio prætendentis causam onerosam, potior est, quã prætẽdentis causam lucratiuã, facit tex.in l.sancimus.C. de iur. delib.

Et istã partẽ proculdubio tenendã esse censeo, quia æqua est,
19 † præsertim, quia in istis materiis ecclesiasticis æquitas seruanda est, vt scribit Bellenz.in tract.de subsid.carit.q.37.

Nec obstant in contrarium adducta, Dum dicebatur pensionem extinctã in personã ipsius Io.Bapt.de eius consensu, quia licet dictũ sit in supplicatione prædicta, ꝙ Io.Bap.ex nũc cõsensit,
20 † dicta clausula ex nunc, apposita in dispositione cõditionali, vt in casu isto semper refertur ad conditionis euentum, & existente conditione operatur effectum, ante vero conditionis euentũ, nihil operatur, Imo.in Clem.i.de conces.præben. ad idẽ Cassad. decis.3.nu.15.in rub.de præben. de quo scripsi in meis Responsis famil.in materia pensi.Respons.14.& idem de dictione, de cætero, de qua in dicta supplicatione. Nec obstat, quod secundo loco dicebatur, quod pensio solo consensu pensionarii extingui, & cassari potest, sine auctoritate superioris, quia id procedit quando pẽsionarius simpliciter consensit extinctioni, & cassationi pensionis, secus quando cõditionaliter, vt in casu isto per superius deducta.

&c.

Hieronymus Gigas Doctor.

RESPONSORVM FINIS.

HIERONYMI GIGANTIS IVRISCONSVLTI FORO-SEMPRONIENSIS, ET CIVIS VENETI,

EPITHOMA DE INTRVSO, perquàm vtilis, & necessarius in Ecclesiastico foro versantibus.

SVMMARIVM.

1 Nullus Episcopus à paruulis, & eruditis dedignetur adiscere.
2 Intrusus quis dicitur octo modis.
3 Primò, is qui non habet aliquem colorem suæ intentionis.
4 Quis dicatur se ingerere in benefitio.
5 Ignorantia scientiam non excludit in intruso.
6 Intrusus an dicatur occupans per uim benefitium.
7 Intrusus dicitur omnis, qui tenet benefitium, sine auctoritate superioris.
8 Intrusus dicitur, qui depositus in benefitio manet.
9 Incoloratus possessor benefitij dicitur, qui per sententiam hominis, uel iuris est illo priuatus.
10 Omnis contractus factus post sententiam depositionis est nullus.
11 Episcopus potest priuatum benefitio per sententiam amouere, a sua possessione illo non uocato.
12 Intrusus citari debet, antequam amoueatur a possessione.
13 Qui titulum amisit, sed nō possessionem, non est spoliādus sine iuris ordine.
14 Etiam de facto possidens citari debet, antequam a possessione amoueatur.
15 Pronuntia, quòd sententia in rem transiuit, iudicatam requiritur ante executionem.
16 Item decretum executorialium.
17 Capiens possessionem uigore executorialium, quatuor terminis non serua-

 tis

tis attentare uidetur.

18 *Lis non dicitur finita, antequam sententia exequatur.*

19 *Nil actum dicitur, donec aliquid superest ad agendum.*

20 *Exceptio excommunicationis, opponi potest in executione sententiæ.*

21 *Exceptio patentis nullitatis, impedit executionem sententiæ.*

22 *Executor incipiens ab inuocatione brachij secularis, nulliter agit.*

23 *Collatio benefitij facta per Episcopum excommunicatum uigore literarum executorialiũ ualet, si ei tẽpore collationis literæ non erant intimatæ.*

24 *Electus administrans ante confirmationem, intrusus dicitur.*

25 *Electus in septem casibus, administrare potest ante confirmationem.*

26 *Intrusus dicitur, qui aliquod crimen depositione dignum commisit.*

27 *Immo improprie intrusus dicitur.*

28 *Priuatus ipso iure benefitio, nunquam, quis dicitur, nisi sit expressum.*

29 *Intrusus dicitur, qui benefitium alteri ablatum tenet.*

30 *Existens in possessione dignitatis, de qua alius iniuste spoliatus fuit, exercebit iura ipsius dignitatis.*

31 *Prætendens ius habere in aliqua dignitate, exhibendo reuerentiam intruso in ea, iuri suo renuntiare uidetur.*

32 *Intrusus dicitur tacens in literis se intrasse possessionem benefitij, auctoritate Principis secularis.*

33 *Intrusus dicitur, qui bullis non expeditis intrat in possessionem benefitij.*

34 *Sola supplicatio signata, sufficit ad obtinendum in interdicto recuperãdæ.*

35 *Possessio benefitij haberi potest, cum sola supplicatione. Literæ non requiruntur ad essentiam gratiæ, sed ad illius probationem.*

36 *Regula cancellariæ, de non iudicando iuxta formam supplicationis, semper fuit intellecta in petitorio.*

37 *Quod intrans possessionem benefitij bullis non leuatis, amittat ius quod habet in benefitio, procedit in consistorialibus.*

38 *Constitutio Iulij Tertij, contra intrantes in possessionem benefitiorum, sine literis.*

39 *Intrusus dicitur habens titulum, & possessionem, a non habente auctoritatem conferendi.*

40 *Mandatum papæ de spoliandis intrusis in benefitijs, includit etiam illos, qui permutarunt benefitia reseruata.*

41 *In permutatione requiritur renuntiatio, & collatio.*

42 *Gesta per intrusum non ualent, quantumcunq; tolleretur.*

43 *Hoc procedit in intruso in benefitio reseruato, generali reseruatione in corpore iuris clausa.*

Decre-

44 *Decretum irritans ne dum inficit titulum, sed etiam possessionem.*
45 *Benefitia vacare in curia, quæ dicantur.*
46 *Benefitia quæ per procuratorem resignãtur in manibus Papæ, in curia vacare dicuntur.*
47 *Benefitia vacantia in curia propter resignationem, non dicuntur vacare apud sedem.*
48 *Intrusus in benefitio contra textum, in capit. ij. de præbend. in vi. spoliatus, non restituitur.*
49 *Intrusus in benefitio reseruato, si illud postea a Papa impetret tacita intrusione, nil agit.*
50 *Exprimens secundum benefitium, sed tacens illius intrusionem, an sit repellendus.*
51 *Intrusus dicitur, qui mortuo reo, & possessore, ab ordinario obtinuit sibi prouideri de benefitio litigioso.*
52 *Ordinarius non potest in iuribus defuncti subrogare.*
53 *Intrusus an dare possit obiectus contra eum, qui agit contra se.*
54 *Attentata lite pendente, an reuocari possint per iudicem ex suo offitio, parte non petente.*
55 *Immo contrarium est verius.*
56 *Intrusus in benefitio dicitur, qui habens primum curatum, assequitur secundum curatum, sine dispensatione.*
57 *Primum curatum per assecutionem secundi, vacat ipso iure.*
58 *Reprobatur Hostiensis sententia, quod priuatus ipso iure benefitio, possit amoueri a possessione non citatus.*
59 *Talis sine citatione, & causæ cognitione, non priuatur sua possessione. Reprobatur Abbatis sententia.*
60 *Execrabilis, si spolietur, restitui debet.*
61 *Execrabilis gaudet benefitio regulæ de triennali.*
62 *Intrusus dicitur, qui cum titulo simoniaco, benefitium possidet.*
63 *Simoniacus est priuatus ipso iure.*
64 *Simoniacus non dicitur intrusus, qui benefitium habet ab ordinario compulso a seculari, ad illud sibi conferendum.*
65 *Simoniacus titulum habet, sed elidibilem sua culpa.*
66 *Intrusus non dicitur, occupans per vim benefitium, titulum habens.*
67 *Simoniacus, & intrusus, dicuntur fures.*
68 *Regula cancellariæ, de subrogandis collitigantibus, an locũ habeat in quocunq; intruso.*
69 *Regula prædicta est fauorabilis.*

Intrusus

70 *Intrusus in terminis dictæ regulæ, an dicatur qui se ingessit in possessione spirituali tantum.*

71 *Verba cum effectu, sunt intelligenda.*

72 *Verba legis de possessore benefitij, intelligitur de effectuali.*

73 *Fructus percipere est signum effectualis possessionis.*

74 *Spiritualis possessio benefitij sine temporali est imperfecta.*

75 *Annullatio gratiæ est pœna seu priuatio.*

76 *Assequens secundum benefitium curatum, primo priuatur, postquam adeptus est actualem possessioni secundi.*

77 *Possessor benefitij, qui fructus nō percipit propter litem, impetrare poterit in forma pauperum.*

78 *Quasi intrusus non comprehenditur in regula de triennali.*

79 *Idem de eo, qui possessionem benefitij obtinuit uigore executorialium, sine intimatione, uel citatione.*

80 *Possessio in benefitio coloratur ex sola antiquitate possessionis, licet de titulo non doceatur.*

81 *Habens titulum ab eo qui dare potest, licet de illius ualiditate disputari possit, intrusus non dicitur.*

82 *Intrusus an is dicatur, qui a principio litis se intrusit in benefitio, sed pendente lite desiit esse intrusus.*

83 *Quibus, & quot modis quis dicatur intrusus, in regula de trien. possess. non molestando.*

84 *Defenditur Detij opinio, ab impugnatione Gomesii.*

85 *Simoniacus non dicitur intrusus in terminis supradictæ regulæ.*

86 *Quibus casibus quis dicatur habere titulum, a non habente auctoritatem conferendi.*

87 *Ordinarius conferre non potest benefitium litigiosum in Romana curia.*

88 *An unica tantum generalis reseruatio in corpore iuris clausa reperiatur, an vero plures.*

89 *Possidens curatum benefitium ultra annum, non faciens se promoueri ad sacros ordines, an dicatur intrusus.*

90 *Intrusus propria auctoritate in benefitio, an illud dimittere possit, sine auctoritate superioris.*

91 *Intrusus non habet uerum titulum Prelaturæ.*

92 *Intruso an restitui debeat, id quod in suo ingressu contulit in ecclesiam.*

93 *Intrusus in benefitio reseruato, reseruatione in corpore iuris clausa, an faciat fructus suos.*

94 *Ignorantia iuris non presumitur.*

Scienter

95 Scienter recipiēs benefitium curatum ab ordinario, non facit fructus suos à die sui ingressus.
96 Reseruatio in corpore iuris clausa, repellit agentem super spolio.
97 Collatio benefitij à tali intruso facta, nulla est.
98 Collatio dicitur fructus benefitij.
99 Subditi an teneantur obedire Prælato intruso.
100 Debitores an teneantur soluere Prælato intruso.
101 Intrusus ius tertij, allegans non auditur.
102 Intrusus in benefitio, non habet facultatē absoluēdi eius Parrochianos.
103 Intrusus antequam amoueatur a sua possessione an sit citandus.
104 Possessio tradita alteri intruso non citato, est reuocanda.
105 Qui titulum perdidit, sed non possessionem, non est spoliandus sine iuris ordine.
106 Commissa executione contra quoscunque intrusos non est remota citatio.
107 Is contra quem lata est sententia, quæ in rem transiuit, iudicatam an per episcopum, sine citatione remoueri possit a sua possessione.
108 Intrusus notorie, & inexcusabiliter in benefitio spoliari pōt, nō uocatus.
109 Iudex potest pronuntiare super nullitate processus, notoria ex defectu iurisdictionis, etiam parte non citata.

EPITHOMA DE INTRVSO.

IOANNI GRIMANO PATRIARchæ Aquilegiense.

VAE de intrusionis materia in benefitialibus inter studendum colligeram, requisitioni tuæ annuens (vt teneor) quàm libenti animo ad te mitto, ex quibus in causis iudicandis, vberes fructus proculdubio reportare poteris; ingeniumque tuum, quòd huius materiæ exactam cognitionē habere cupias, plurimum laudo, si quidem scriptum est in c. nul-
1 lus Episcopus, 38. dist. † ꝙ nullus Episcopus propter opprobriū senectutis, vel nobilitatem generis, a paruulis, & minimis eruditis, si quid forte est vtilitatis, vel salutis inquirere negligat, & discendi cupiditatem solam viuendi rationem optimam, etiam in octauo & septuagesimo suæ ætatis anno existimauit, Pōponius Iurisconsultus sequens Iuliani alterius summi etiam Iurisc ōsul-

ti sententiam, qui dicere solitus erat, & si alterum pedem in sepulchro haberem, adhuc adiscere quidem vellem, vt scribit idem Pomponius in l. apud Iulianum, ff. de fideicom. libert.

2 † Quero primo, quot modis quis intrusus in beneficio dicatur, Dominic. in c. propter, col. vlt. 19. dist. ponit quinq; modos, quibus quis intrusus in beneficio dicitur, quos reassumit Fely. in ca. veniens, col. i. de accusat. & in c. in nostra, in 2. correll. nu. 27. de rescrip. Addens tres alios casus, quibus quis in beneficio intrusus dici potest, per quos discurrere placuit.

3 † Primus casus, in quo quis in beneficio dici pôt intrusus, erit in eo, qui non habet aliquem colorem suæ intêtionis. c. cum qui, de præb. in vi. c. ad aures, de ecceess. prælat. Nam dicit text. in d. ca. cum qui, q̄ is qui scienter iniuste se intrudit in beneficio, cui cura imminet animarũ, ipso iure esse ipso beneficio priuatũ, quod
4 primitus cũ cura obtinebat, † qui tex. intelligi debet, de eo qui absq; diocesani consensu, vel auctoritate, siue alterius superioris, beneficium intrat, is enim se ingerere dicitur. c. quoniam, de offit. ordin. Butr. post alios in c. cum satis, col. i. de offit. Archid. & sic dicitur intrusus, & incoloratus possessor, vt est etiam tex. in c. cum iamdudum, de præben. & in c. dudum, el 2. de elect. quæ iura allegat. Fely. ad hoc, in d. c. in nostra, col. vii. & idem dicit Dec.
5 consi. 121. in causa venerabilis, col. vlt. nu. 4. in i. vol. † Et est sciẽdum, q̄ in casu prædicto, ignorantia, scientiam non excludit, vt voluit glo. in d. c. eum qui, in ver. scienter, quam sequitur Milus in suo repertorio. in versi. intrusus est quicunq;.

6 † Et quia in d. c. eum qui, dicitur, q̄ occupans per vim beneficium, cui cura imminet animarum, similiter est priuatus beneficio ipso iure, quod primitus obtinebat, cui cura imminet anima rum, Quæritur an talis intrusus dicatur? Arch. in eodem c. eũ qui dixit, q̄ si quis haberet canonicum titulum, licet per vim beneficium occuparet, propter hoc non diceretur intrusus, idẽ voluit Milus in suo repert. in ver. intrusus, in i. versi. allegat Gemin. in d. c. eum qui, Verum tamen dicit idem Milus loco præallegato, q̄ ex post iniuste tenendo beneficium, videtur dicendum, q̄ dicatur intrusus, si tamen canonicum titulum non haberet, vt per eũ dem Milum, in ver. intrusus non dicitur qui vi occupat.

7 † Secundo modo intrusus dicitur, secũdum Fely. in d. c. veniẽs, de accusa. col. i. sub nu. 3. omnis qui beneficium habet sine aucto-

ritate

ritate superioris,allegat Inno.in c.nihil est,in versi. admiserunt, de elect.& glo.in ver.manebunt,in fi.in c.bonæ, el.i.de elec.idem scribit Præposit.in c.propter,19.distin.allegat tex.in c.alienatio nes,12.q.2.& tex.in c.nisi cum pridem,de renunt. hoc idem tenet Milus in suo repertorio,in ver.intrusus,in versi.intrusus dici tur ille quicunq;,& Gomes.in reg.de trien.q. 47.nu. 2. Ad idem Fely.in c.in nostra,in 2.correl. versi. adde ꝙ ille dicitur intrusus, & Calder.consi.13.in rub.de verb.sign.

8 † Tertio modo intrusus dicitur, qui depositus manet in benefitio,vt dixit Fely.in d.c.veniens,de accusa.col.i.sub nu.3.allegat Inno.in c.qualiter,el 2.in fi.col.4.de accus idem scribit Fel.in c. in nostra,in 2.correl.in fi.in versi.& adde ꝙ retinens, de rescrip. idem voluit Præpos.in c.propter,sub nu.4.19.dist.allegat Lap.in d.c.eum qui,de præb.in vi.& Bal in l.nihil.ff.de manumis. vin.idē tenet Gomes.in reg.de trien.poss.q 47.sub nu.2.in vers. secundo

9 dicitur.†Nā incoloratus possessor benefitii dicatur,qui per sententiam hominis priuatus est, siue per sententiam iuris, etiam si facti amotio non sit secuta,vt scribit Fel.in d.c.in nostra,correl. 36 in prin.& late declarant Docto.in c.cum in nostris, de cōces. præben.& Lap.alleg.16.& Card.consi.34.in fi.

10 † Et est sciendum,ꝙ omnis contractus, qui fieret per Episcopum,vel alium prælatum,depositum post sententiam depositionis esset nullus,etiam ꝙ contrahentes talem depositionem,probabiliter ignorassent,tex.est not.in c.quia.in cunctis,de conces. præben.in vi.Fel.in c.prælatorum,col.pe.versi.item nota.nu.14. de accus. Adducit not.per Bar.in l.Barbarius,ff. de offic. prætor, & Butr.in c.consultationibus,col.20.de iur.patr.vbi dicunt,ꝙ la ta sententia priuationis ab homine, non requiritur aliqua certificatio ad validitatem actorum,facit tex.in l.si pater, in princi.ff. de manumis.vind.

11 Vnum nota dignum non omittam, †ꝙ lata sententia contra clericum possessorem benefitii,a qua non est appellatum Episcopus poterit priuare dictum clericum sua possessione,eo non vo cato,vt scribit Ro.consi.499.in præmissa,col. 2. allegans ad hoc Inno.& Host.in c.accepta,de resti.spol.& idem tenet Dec.cons. 191.i causa,quę agitatur,in i.vol.Accedit ad hoc doctrina Abb. in c.cū clerici,in 2.no.de iur.patr.quā sequitur Fel.in c.qualiter, el i.col.10.in 3.lim.de accus. Attñ idem Fel.in c.fi.col 8.de præ

ſump.ſcribit dubitare de prædicta doctrina,p tex.in c.licet Epiſcopus,de præb.in vi.& ſimiliter ego de ea plurimum dubito, & moueor,quia nulli dubium,ꝙ is, qui habet contra ſe ſententiam priuatoriam benefitii, a qua non appellauit, intruſus dicatur,vt
12 concluſi ſupra: † Intruſus autem antequam amoueatur a poſſeſſione,citandus eſt,vt late ſcribit Fel.in c.cum olim, col.8.nu.31. cum pluribus ſeq.de ſent.& re iud. Ad idem facit, ꝙ ſcribit Card. in conſi.77.Reuerende pater,vbi dixit,ꝙ iudex qui expulit poſſeſſorem intruſum,eo non citato, reuocare debet traditionem
13 poſſeſsionis. † Accedit,ꝙ voluit Rot.deci.5.de reſti.ſpol.in antiq.vbi dixit,ꝙ is,qui titulum perdidit,ſed non poſſeſsionem,nõ
14 eſt ſine iuris ordine ſpoliandus. † Ad idẽ facit, quod voluit Ro. conſ.79.in fi.vbi ſcribit,ꝙ non valet miſsio in poſſeſsionem,etiã contra poſsidentem de facto,ſi non fuit citatus.

15 † Comprobantur prædicta: Nam ſententia lata,quæ nulla appellatione ſuſpenſa in rem tranſiuit iudicatam,ad hoc,vt exequi poſsit,requiritur pronuntia iudicis, ſententiam ipſam in rẽ tranſiuiſſe iudicatam,& ideo exequendam fore, & ad hoc proculdubio citanda eſt pars.l.de vnoquoq;.ff.de re iud. vt ſtilus cauſarũ
16 nos edocet. † Item requiritur decretum executorialium,& illarum intimatio poſſeſſori,contra quem ſententia ipſa lata eſt, in quibus datur ei terminus ad parendum rei iudicatæ,& obſeruãtur quatuor termini,vt contra eum procedatur ad aggrauationem,reaggrauationẽ,interdictum, & ad inuocationem brachii ſecularis,vt per Fel.in c.ad probandũ,col.4.nu.6.de re iud.Caſſa. deci.6.de cauſ.poſſ.& propriet.& per Gomeſ.in reg. de anna. q.
17 44.nu.7. † Quinimmo ſi quis auctoritate rei iudicatæ,etiam vigore executorialium poſſeſsionem benefitii,capiat attentare videtur,niſi prius poſt intimationem executorialium,quatuor termini(vt dictum fuit)ſeruati fuerint,vt per Gomeſ.in præallega.
18 reg.de annali,nu. 7. † Nec lis dicitur finita, antequam ſententia
19 ſit debitæ executioni demandata,† quia donec ſupereſt aliquid ad agendum,nil dicitur actum.l.Titia,ff.de verb.oblig.

20 † Opponi etiam poteſt in executione ſententiæ exceptio excommunicationis,quæ illius executionem impedit.ca. i. §.ſed ſi poſt,de excep.in vi. Ad idem facit quod ſcribit Fel.in c.exceptionem,nu.4.de excep.vbi dixit,ꝙ ſententia lata pro actore excommunicato nil valet,quia durante excommunicatione, agere nõ

poterat

poterat pro ea,sed post absolutionem petere poterit illius executionem,nisi ipsa sententia lata fuisset vigore rescripti impetrati ab excommunicato.

21 † Item opponi potest etiam contra tres sentētias conformes, quando de earum executione tractatur de illarum nullitate,quę incontinenti probari potest,vt per Barto.in l.3. in §.condemnatum,ff.de re iudic.& hoc modo limitatur text.in Clemé.i.de sentent.& re iudic.

22 † Quinimmo in exequendis literis executorialibus emanatis, vigore rei iudicatæ, adeo necessaria est ordinis obseruatio, qđ si executor incipiat ab inuocatione brachii secularis, nulliter procedit, quia prius præcedere debet declaratio excommunicationis,aggrauationis,reaggrauationis,interdicti, & his peractis, & non antea deuenitur ad inuocationem brachii secularis,vt per Pau.de Cast. in cōsi.39.visis actis,col.vlt. quem refert,& sequitur Fel.in c.cum dilecta,col.3.in fi.de rescript.Accedat quod scribit

23 idem Fel.in c.ad probandum,nu.6. de re iudic. † vbi dixit valere collationem benefitii,factam per Episcopum excommunicatum per literas executoriales,Rotæ si tempore factæ collationis nondum erat publicatus.

24 † Quarto modo dicitur intrusus, electus administrās ante cōfirmationem c.2.vbi Abb.in i.col.de rest.in integr.&c.auaritię, de elect.in vi.vt dixit Fel.in c.veniens,col.i.de accus.in ver. quarto electus,& Præpos.in c.propter, sub.nu.4.versi.item dicitur intrusus,19.dist.allegat tex.in c.cum iamdudum,de præb.Gomes. in reg.de trien.q.47.sub nu.2.ver.tertio dicitur,Milus in suo repert.in ver.intrusus,in vers.intrusus dicitur ille quicūq;, allegat Inno.in c.nihil,de elec.Ista tñ conclusio fallit in plur.casi.vt ifra.

25 † Primo fallit prædicta conclusio duobus concurrentibus,primo,ꝙ electio sit celebrata in concordia, & tunc in concordia facta dicitur,quando nemine discrepante est celebrata, vt not.in Clem.ne Romani,de elec.& in c.cupientes. §.ad hæc,in gl. super ver. concordem,de elec.in vi.Secūdo requiritur,ꝙ electus sit valde remotus,vtputa,vltra montes constitutus,& immediate papæ subiectus,tex.est in c.nihil,de elec.& ibi not.Abb.in versi.nota,& in versi.itaq;,nu.4.Dicens,ꝙ tali casu electus ante confirmationem administrare potest,tam in temporalibus, quàm in spiritualibus,& hoc etiam tenuit Franc.in c.auaritiæ,de elec.in vi.

Secundo fallit supra dicta conclusio in papa, quia ex sola electione administrat.c.licet,de elec.glo.in ver. ecclesiarum,in d.c. auaritiæ. Ad idem glo.in c.indemnitatibus,in §.si vero ad illam, in verbo auctoritate,de elect.in vi.defertur enim sibi plenum ius ex sola electione,cum superiorem non habeat, a quo confirmetur, vt dixit Abb.in d.c.nihil.nu.10. de elect.

Tertio fallit in Abbatissa electa, vt est tex.in d. c.idemnitatibus.§.si vero ad illam.

Quarto fallit in electo Imperatore,secundum Aug. & Io.qui hoc notant,in c.legimus,93.dist.nam saltem ex cõsuetudine hodie introductum est, vt electus immediate administrare possit, vt dixit Abb.in d.c.nihil,nu.10.ad hoc vide Felyn.in c. eã te,col. 2.de rescrip.& Sal.in l.bene a Zenone,col.i.cum sequẽ. C.de quadrien.præscrip.& prædictos casus ponit glo.in c.auaritiæ, in ver. ecclesiarum,de elect.in vi. Ad idem est glo. in d.c.indẽnitatibus, in d.§.si vero ad illam,in verbo auctoritate.

Quinto fallit in electo ordinis Cisterciensis, vt est tex. in ca.i. de suppl.negli.prælat.& tenet Franc.in d.c.auaritiæ,in i.col.in fi.

Sexto fallit supradicta cõclusio in omni electo,cui ex cõsuetudine,vel priuilegio competit administratio ecclesiæ vacãtis ante cõfirmationem,vt dicit Fran.in d.c.auaritiæ,ad quod allegat Io.And.ibi,in hoc quo ad consuetudinẽ contrarium tenẽt Inn. & Host.in c.transmissam,de elec.pro quibus est tex. in c.cum venerabilis,de consue.Quinimmo dicit Abb.in c.qualiter,de elec. in versi.non tamen ꝙ consuetudo, ꝙ electus administret ante cõfirmationẽ nõ valet,& per Oldr.consi. 146.idẽ tenet Abb.in d.c. trãsmissã,in ver.tertio casu.vide ẽt Abb.in c.nihil.nu.10 de elec.

Septimo fallit in electo administrante, ante confirmationem de mandato superioris,vt scribit Franc.in d.c.auaritiæ,col.2.ver si.non obstat tex.

26 † Quinto modo intrusus dicitur,vt scribit Fel. in præalleg.c. veniens,col.i.ver.quinto ꝙ cõmisit,de accus.Is qui commisit aliquod crimen,depositione dignũ,allegat gl.in c.cũ super,in gl.2. de cau.poss.& proprie.& hoc etiam tenuit Præpos.in c.propter, col.vlt.19.dist.pro quo est tex.in d.c.veniens, Idẽ voluit Domi. in d.c.propter.col.vlt.& Fel.in c.in nostra,in 2.correl. nu. 27.de rescrip.& idem Fel.in cõs.44.Titius professor,nu. 5. Io. de Selu. in tract.suo de benefi.11.q.3.partis,col.2.nu.9.Deci.consi.121.

27 in causa venerabilis,col.fi.nu.4.in i.vol.†Istos tamẽ qui aliquod crimen depositione dignum commiserunt,glo.in d.c.2.de resti tut.in integr.vocat quasi intrusos,& ita scribit Præpos.loco præallegato,ergo isti improprie intrusi dicuntur, cum dictio quasi, sit nota improprietatis,vt notant Docto.per illum tex. in l.hoc colore,ff.de inoffi.test.Comprobatur hoc,quia quantũcunq; aliquis sit criminosus, iuste tamen tenet beneficium, antequàm eo per sententiam priuetur, quando crimen non est tale, quod ex eo inducatur priuatio ipso iure,vt voluit Abb.in c.item cũ quis, col.pe.de restit.spol.de quo vidẽda sunt plura, quæ adducit Fel.
28 in c.inquisitionis,col.2.circa medium,de accus. † Et dixit Do. in c.i.col.vlt.8.dist.ꝙ nunquàm aliquis est priuatus ipso iure beneficio,nisi hoc expressum sit in iure, quod sequitur Fel. in præalleg.cap.inquisitionis,loco supradicto.
29 † Sexto ille dicitur intrusus,secundum Fel.in d.c.veniens,col. i.versi.vltimo,ille qui,de accus. qui tenet beneficium alteri iniuste ablatum,allegat tex.in c.tanta,de exces.prælat.& ibi Butr.in fi.prin.Idem voluit Præpos.in c.propter,col.vlt.in fi. in versi. itẽ dicitur intrusus,19.dist.vbi dixit,ꝙ intrusus dicitur,qui est positus in beneficio,etiam auctoritate superioris, tamẽ de facto aliũ spoliauit,sine causa legitima, vel iuris ordine non seruato, allegat tex.quem dicit ad hoc notabilem, secundum vnum intellectum,in d.c.fi.de excess.prælat.
30 Et est sciendum,ꝙ hoc casu,†quando vnus est exclusus a sua dignitate, & alius est in ea intrusus ille exercebit iura illius dignitatis,qui erit in illius possessione,& non ille, qui iniuste spoliiatus fuit,vt per Inno.in c.2.de restit.in integ.& Doct.in c.per venerabilem,qui fil.sint legit.quod etiam not. Inno.in c.in literis, de restit.spoliat.& sequitur Abb.in c.olim inter,nu.17.eo. tit.& valebit quod faciet,vt scribit Arch.in c.omne quod,25.q.1. Inn. in c.nihil,de elec.& Bal.in l.pe.C.de pign.act. Fallit tamẽ hoc in
31 casu,Cle.vnicæ,de for.compet.† & non ignores quod si prætendens ius habere in aliqua dignitate,vel offitio, reuerẽtiam exhibeat intruso tanquàm legitime in illa dignitate,vel offitio constituto, iuri suo tacite renuntiare videtur,vt est tex.ad hoc not. in c.ex ore sedentis,vbi not.Abb.in 4.not. de his quæ fiunt a maior.part.capit.vbi dicit ad hoc illum text. esse valde singularem, subdens, ꝙ cauti causarum procuratores in libello, & aliis scri-

pturis

pturis dicere debent,ꝙ talis asserit se esse prælatum.

32 † Septimo quis intrusus dicitur, vt scribit Fel. in d.c. veniens, col.i.ver.septimo dicitur, si quis in literis tacuit se intrasse in possessionem beneficii, auctoritate Principis secularis, secundũ Io. And. in cap. dudum, el 2. de elect. adeo ꝙ literæ impetratæ super ipso benefitio, hoc tacito, nullæ sunt, vt notanter dicit Abb. in c. ad aures, de rescri. & in c. cum iamdudum, col. 2. de præben. in c. præterea, in vlt. not. de iur. patr. & in c. per venerabilem, qui fil. sint leg. Pet. de Anch. & Card. in Clem. per literas, in fi. de præbẽ. Ad idem est dec. Capel. Tholos. nu. 483. item fuit quæsitum, quidam nobilis, Bal. in c. in literis, in fi. de restit. spol. Gem. in c. eum qui, col. vlt. de præben. in vi. Calder. consi. 11. in titu. de præbend. Fely. in c. in nostra, in 3. correl. in prin. de rescrip.

33 † Octauo intrusus dicitur, vt per Fel. in d.c. veniens, col.i. versi. & adde ꝙ intrusus, de accus. Is qui non expeditis bullis beneficii, possessionem ingreditur: Talis enim perdit omne ius, quod in illo habet, non obstante signatura, allegat regu. Cancell. 38. & Calde. cons. 13. in tit. de verb. sig. allegat gl. magnam in c. causam quæ, el 2. qui fil. sint leg. & in c. veritatis, in gl. in verbo de præiudicio, de dol. & contumat.

34 † In contrarium tamẽ faciunt ea, quæ scribit Cassad. dec. 8. in tit. de rest. spol. vbi dixit, ꝙ Domini de Rota tenuerunt, ꝙ ad obtinendum in interdicto recuperandæ possessionis, sufficiat supplicatio, seu gratia signata, & datata, absq; literarũ expeditione

35 pro titulo colorato, qui in beneficialibus requiritur. † Cum possessio haberi canonice, possit cum sola supplicatione, nam ad essentiam gratiæ, literæ non requiruntur, sed ad probationẽ, & ad canonizationem tituli, secundum Arch. Io. And. Dom. & Fran. in

36 proœm. vi. in fi. & Gem. cons. x. † subdens idem Cassa. in præalleg. dec. ꝙ reg. cancel. de non iudic. iuxta form. supplicat. semper fuit intellecta in petitorio, vbi agitur de adiudicatione tituli, non in possessorio, & restitutione, quod etiã tenet Gom. qui testatur ita Rotam tenere in reg. præd. q. v. & dictũ Fel. in præalleg. c. veniẽs,

37 † ꝙ intrans possessionẽ beneficii bullis nõ expeditis amittat ius, quod habet in beneficio, procedat in cõcistorialibus, ĩ quibus requiruntur literæ per extrauagantem iniunctę, in tit. de elec. & sic scribit Gomes. in prædicta q. v. nu. 2. Et quod adipiscẽs possessionem beneficii, ex simplici signatura, non dicatur intrusus, tenuit

etiam

etiam Petr.Rebuf.in trac.de pac.poss.nu.51.dicēs, ꝙ ista opinio est æqua,licet altera de stricto iure procedere posset, asserens ꝙ ratione æquitatis, ista opinio seruatur in Francia,subdens extra uagātē iniunctę procedere in maioribus beneficiis,secus in aliis, & per prædicta dicendū est,ꝙ in beneficiis cōcistorialibus intrās possessionem beneficii,literis non expeditis,intrusus dicatur,secus autem in aliis beneficiis non concistorialibus.

38 † Cum prędictis transirem,nisi noua constitutione Iulii tertii moderni pōtificis, publicata Romæ in Cācellaria apostolica sub die 27.mēsis Maii,1553.Cautū esset,ꝙ quicunq; apprehenderet possessionē beneficii, sine literis expeditis,sed vigore solius supplicationis signatæ,nō possessor,sed merus, & nudus detentor,ac violentus, & sine aliquo titulo in eo intrusus diceretur, nec fructus illius, suos faceret, sed ad illorum restitutionem teneretur, & omne ius quod in ipso benefitio haberet,amitteret ipso iure, ac ad illud de cætero obtinendum inhabilis fieret.

39 † Nono intrusus dicitur ille,qui titulum,& possessionem habet,a non habente auctoritatem conferendi,vtputa,quia ad aliū collatio pertinet,vt est tex.in c.fi.de exces.prælat. & in c.quia di uersitatem,de conces.præb.vbi Abb.in 2.no.& Gomes.in reg.de trien.q.47.in ver.quarto dicitur,quod procedit etiam si conferens alias collationem haberet,Tamē esset suspēsus, Milus in suo repert.in ver.intrusus,in versi.intrusus dicitur quicūq; recipit be nefitium.Rot.dec 410.nota quòd intrusus,in antiq.allegat Inn. in c.nihil,in gl.magna,circa med.de elec.& ibidēCompost.in gl. pone, idē tenuit,Dec.consi.121.in causa venerabilis,col. vlt.sub

40 nu.4.in i.vol. † Et ideo Calder.consi.13.in tit.de verb.sig.consuluit, quòd si papa mandat intrusos in beneficiis spoliari, sub tali mandato includuntur illi, qui permutarunt benefitia reseruata apostolicæ sedi reseruatione durante,& est ratio,quia de benefitiis per papā reseruatis inferior ab eo se nō potest aliqualiter im

41 pedire,nec ea conferre.c.2.de præb.in vi. † In permutatione.n. renūtiatio,& collatio requiritur.c.i.de rer.permut. in vi.ideo ta li casu permutantes sunt positi in beneficiis ipsis,auctoritate ordinarii,qui ea cōferre non potuit,& ideo intrusi dicūtur, & hoc perpetuo notandum dicit Fel.in c.in nostra,2.correl. in versi.ex hoc concludit,de rescript.idem tenuit Abb. in c. cum venissent, in 3.not.nu.4.de rest.in integ.vbi dixit, quòd intrusus dicitur is,

gnitatem

[F] gnitatem obtinuit a non habente poteſtatem illam conferendi, ſubdens quòd geſta per ntruſum non valent, quantũcunq; dicatur tolleratus, qua tollerant a locũ non ha bet n ntruſo, ex quo ingreſſum nõ habet ab habente poteſtatẽ, vt no. Inno. in c. qualiter, el 2. de accuſ. & per Arch. in c. alienationes, 12. q. 2. & per Inn. in d. c. nihil. de elect.

43 † Et prædicta procedũt etiam in eo, qui beneſitium obtinet, reſeruatum generali reſeruatione in corpore iuris clauſa, ex collatione ordinarii, vel alterius inferioris collatoris, vt ſi beneſitiũ vacauit apud ſedem apoſtolicam, iuxta tex. in c. 2. de præb. in vi. vbi dicitur, quòd beneſitia vacantia apud ſedem ſoli Papæ ſunt

44 reſeruata, † qui tex. habet decretum irritans, quod ne dum inficit titulum habitum ab ordinario ipſo iure, verum etiam poſſeſſionem illius vigore habitam, vt ibidem per Doc. & per Dom. in c. ſi hi contra quos, vt lit. pend. in vi. & Rot. deci. 16. in nou.

45 † Et vacare apud ſedem non ſolum ea beneſitia dicuntur, quę per obitum in curia vacant, ſed etiam ea, quæ vacant per obitũ eorum, qui vadunt ad curiam Romanam, & moriuntur in locis vicinis curiæ per duas dietas, & idem in diſcedentibus a curia, vt eſt tex. in c. præſenti, de præb. in 6. & idem eſt ſi curialis ex cauſa recreationis, vel infirmitatis ſeceſſerit ad locum curiæ vicinũ per duas dietas legales animo Romam redeundi, & ibi moria-

46 tur, vt in d. c. præſenti, §. i. † vacare autem in curia ea beneſitia dicuntur, quæ per procuratorem reſignantur in manibus papæ, licet renuntiantes non ſint præſentes in curia, vt voluit Arch. in d. c. 2. de præb. in 6. & glo. in Cle. 1. vt lit. pend. & ſcribit Franc. in d.

47 c. 2. col. 3. verſi. in gl. vacare, † ſcias tamẽ, quòd beneſitia reſignata in curia non dicuntur vacare apud ſedem, ſed bene in curia, & licet propterea ſint reſeruata, tamen eorum reſeruatio non dicitur eſſe in corpore iuris clauſa, vt ſcribit Gome. in reg. de trien. q. 31. ſub nu. 5. Et prædicta notanda ſunt ad intellectum dictæ regulæ cancel. de trien. poſſeſ. quæ excipit a beneſitio ipſius regulę intruſus in beneſitio reſeruato generali reſeruatione in corpore

48 iuris clauſa, † & intruſus in beneſitio reſeruato reſeruatione generali in corpore iuris clauſa, vt eſt illa, de qua in prællega. c. 2. de præben. in 6. eſt adeo odioſus, quòd ſi ſpolietur, non debet reſtitui, Rot. in nou. dec. 16. Gomeſ. in d. reg. de trien. q. x. nu. 14.

49 Vnum non omittam nota dignum, † quòd intruſus in beneſitio

tio reseruato, si illud postmodū a papa impetrèt tacita dicta sua intrusione nil agit, cum huiusmodi impetratio non valeat, Bellę mer. dec. 498. si obtinens, Aeneas de Falconibus, in trac. de reser. uat. benef. q. 4. principali, effectu 30. Fel. in c. in nostra, 2. corre. de rescr. Et idem erit in quocunq; alio intruso, Bal. in c. in literis, in fi. de rest. spol. vbi dixit, ꝙ confirmatio facta a superiore de intruso nō valet, si ignorauit de intrusione ipsa in dicto benefitio, de
50 quo per Fel. in c. postulasti, nu. 70. de rescr. † Quid autem dicēdū sit, quando impetrans secundum benefitium expresſit de primo, sed tacuit, ꝙ in primo esset intrusus, vide Pet. de Ancha. in Clē. si Romanus, de præben. in versi. vltra Doctores, & ibidē Card. in fi.
51 Et prædictis adde, † ꝙ pari modo intrusus erit, is qui mortuo reo, & possessore obtinuit sibi prouideri per ordinarium de benefitio litigioso in curia Romana, & huiusmodi collationis vigore se in illius possesſione ingesſit, per tex. in c. si hi contra quos vt lit. pend. in 6. Talis. n. vt ex illo tex. clare colligitur titulum habet ipso iure nullū, propter decretū irritās, ibi appositū, quod inficit ne dum titulum, sed etiā possesſionē, vt dixit in d. c. 2. Dom. dicens, ꝙ talis possesſio caret omni iuris effectu, si quidem ordinarius non potest se ingerere in conferendo benefitia litigiosa in Romana curia, etiam si possessor in partibus moriatur, vel coram episcopo resignaret, per tex. in prædicto c. si hi contra quos,
52 vbi Franc. in 2. not. & ibidem Arch. in 1. opposi. † Nec ordinarius potest in iuribus defuncti subrogare, quia hoc ad solum papam pertinet, vt per Rot. dec. 411. item si lite pendente, in nou. & dec. 274. item quòd sic, & Franch. in d. c. 2. loco supra allegato.
53 † Sed quæro an huiusmodi intrusus admitteretur ad dandum obiectus contra eum, qui ageret contra ipsum? Dicas ꝙ non, vt tenuit Rot. dec. 1. in tit. vt lit. pend. in no. rationem asſignat, quia talis non habet fundamentū alicuius coloratæ possesſionis, quin immo eius possesſio est adeo infecta, & nulla quod caret omnibus iuris adminiculis propter decretum irritans appositum, in præalleg. c. si hi contra quos, vt lit. pend. in 6.
54 † An aūt huiusmodi attētata lite pendente reuocari possent, per iudicem, ex suo mero offitio nobilli, etiam parte non petente? Compilator antiquarum decisi. Rotæ in præalleg. dec. 1. vt lit. pend. tenuit ꝙ sic, rationibus per eum ibidem adductis, dicēs, ꝙ iudex de facto supplere poterit, arg. not. per glo. in c. cupientes.

§.cæterũ,de elec.& per Arch.in c.pia,in vlt.gl.de excep.ſubdit tñ
55 ꝙ circa hoc nil fuit deciſũ ꝑ Dños de Rot.† Iſta opinio d. cõpi-
latoris,mihi nõ placet,q̃a hñi attẽtata reuocari nõ pñt, niſi cita
ta parte,vt ꝑ Rot.dec.56.ſi lit.pẽ.in nou.vbi decidit attẽtata lite
pẽd.reuocari debere citata ꝑte, faciũt ad hoc, q̃ inf.prox.dicẽt.
56 † Decimo intruſus in benefitio ille dicitur, q̃ habẽs primũ bñ
57 fitiũ curatũ,ſcd̃m ſimiliter curatũ ſine diſpẽſatione tenet,†nam
iſto caſu primũ a die habitæ poſſeſſionis ſcd̃i,vel ab eo die,quo ꝑ
ipſum ſtetit,quo minus illã cõſequeretur ipſo iure vacat,vt ĩ c.de
multa.§.i.ibi eo ipſo iure ſit priuatus,& habetur ĩ extrau.Io.22.
q̃ incipit,execrabilis,in §.quæro deinceps,de præb.& dignit.vbi
gl.in ver.ipſo iure dixit nõ expectata ho ĩs ſnĩa,ſubdẽs,quòd vbi
cõſtat quẽ ipſo iure eſſe priuatũ,vel alias ius nõ habere in benefi
tio qđ de facto obtinet expelli ab illo ꝑ iudicẽ poteſt, nec ſe ſpo
liatũ poteſt allegare,& ſic ſe reſtitui petere, allegat Inn. & Hoſt.
in c.accepta.de reſt.ſpol.& c.conſtitutus,de fil.præsb. Et ex quo
per aſſecutionẽ ſcd̃i curati, vacat primũ ipſo iure epiſcopus pri-
mum conferre põt, non tñ poſſeſſorẽ amouere eo non citato,ꝑ
tex.in c.licet eps,de præb.in 6.licet eius poſſeſsio ſit incolorata,
& benefitium vacet ipſo iure.vt dixit Dom.in d.c.licet, poſt Ioã.
de Lig.ibi,& ibidẽ Frãn.col.2. verſ.in glo.2.in fi. & idem ſcribit
58 Dom.conſi.86.col.vlt. † Et ex prædictis colligitur nõ procede
re doctrinam Inno.& Hoſt.in d.c.accepta,de reſt.ſpol.de qua ſu
pra prox.quorum opin.ſequitur Rom.conſi.499.col. 2.ver.quia
ergo volẽtium,quòd priuatus benefitio per ſnĩam iuris, poſsit ꝑ
epm expelli a ſua poſſeſsione,eo non vocato, dicẽtes, quòd tũc
59 eps exequitur offitium ſuum,† Et contra prædictam doctrinam
Inno.Hoſt.& Rom.tenet Bal.in l.ſi maritus.la i. C.de dona. inter
vir.& vxor. vbi dixit, quòd licet clericus ſit ipſo iure priuatus,
nõ tñ expelli poterit a ſua poſſeſsione,niſi citetur,& cauſa cogni
ta,& ibidem ſequitur Ange.idem voluit Card.in c.2.col.i. de ſi-
mon.Ad idem Card.conſi 54.vbi dixit,quòd etiã priuatus ipſo
iure citandus eſt anteq̃ ſpolietur:Idem ſentit Fel.in c.fi.col.7.pa-
rũ poſt prin.de præſump. vbi dicit, ꝙ ex prædictis redditur du-
bia opinio,d.Abb.in c.quia clerici,in prin.de iu. pat.vbi dixit,ꝙ
ſi clericus notorie tenet eccleſiã iniuſte nõ eſt neceſſe, quòd epi
ſcopus vocet eum in iudicio,ſed illũ ſpoliare põt de facto, ſicuti
de facto ſe intruſit.Ad prædicta faciũt plura alia,quæ in ſimili cõ.

gerit

gerit Fel.in c.cum olim,col.8.de sent.& re iud.Dictum tñ Inn.& Host.saluari posset casu, quo appareret notorie, q possessori beneficii nulla cōpeteret defensio,vt voluit Inn.& post eū Card.ī c. qđ in dubiis,in 3.col.de renūt.quos seqtur Fel.ī c.2.nu.2.de sim.

60 † Scias tamen,quòd huiusmodi intrusus, quē execrabilē nuncupāt Doct. si spolietur restitui debet,vt voluit Rot dec.3.in ti. de rest.spol.ī vlt.addi.Old.cōs.227.Card.cōs.132.col.vlt. Bal.Nouel.in l.naturaliter.§.nihil cōe,col 25 in 18.fal. Præposi in c.quo iure,col.3.§.dist.Capel.Thol.dec.46.Abb.in c.ī literis,col.pe.de

61 rest.spol. † Gomes.in reg.de trien q.x.nu.14.vbi ēt nu 23.dixit, q execrabilis, & ēt nō pmotus vltra annū ad ordines sacerdotales posidēs beneficiū curatū,gaudet beneficio reg.de triē. poss.

62 † Vndecimo intrusus dicitur, qui cum titulo simoniaco beneficium posidet,vt scribit Card.in c nisi cum pridē, de renuntia. quē refert,& sequitur Fel.in c.in nostra,in 2.corr.nu. 30.de rescr. idem tenet Gomes.in reg.de trienna.q.47.nu.3.hoc idem sentit Cassad.decis.i. nu.7. in rub. de simon. Et pro ista opinione , Fel.

63 in præallega.c.in nostra,sic arguit,† omnis simoniacus est priuatus ipso iure beneficio,& in eo nullum ius habet, vt in cōstit.Pauli .ii.quæ incipit,cum detestabile,& in supplemento constitutionū modernorū pōtificū,in ver.simonia , sed retinēs benfitiū,quo est priuatus ipso iure,intrusus dicitur,allegat Brix.in suo repert. in ver.intrusus,ergo simoniacus ē intrusus,& hoc arg.vtitur Fel. qđ mea quidē sñia non probat eius intentionem,vt infra dicam.

64 † Cōtrariam opinionem,quòd immo simoniacus nō dicatur intrusus,tenuit Io.de Imo.in d.c.nisi,col.7.Dicēs,quòd intrusus est,qui nullū penitus titulū habet in benefitio qđ obtinet. Simoniacus autē habet titulū licet inualidū,& vitiosū. Nō placet hoc, q Imo.dicit, q intrusus dicatur,q nullū penitus titulū habet, nā licet hoc sit verū(vt dixi supra in versi.scđo modo dicitur intrusus)non propterea sequitur , q qui titulū habet in pluribus casibus supra relatis , non dicatur intrusus , opinionem Imol. tenet etiam glo.in d.c.nisi cum pridem,quæ ponit vt diuersa simoniacum,& intrusum,& similiter ista duo,vt diuersa ponuntur, in regula cancellariç,de trienn. posses. Hanc etiā opinionem videtur tenere Innocen.in d.c.nihil,in glo. magna,circa mediū , de elect. vbi differentiam facit inter intrusum,& simoniacum,quia intrusus dicitur,qui non habet titulū saltim coloratū, iuxta not. in c.

65 cum nostris, de concess. praeb. † Simoniacus aūt dicit ipse, titulum habet, sed sua culpa elidibilē. Hanc etiam opin. tenuit Praepos. in c. propter, col. vlt. nu. 4. 19. dist. pro qua allegat no. per Inno. in c. 2. de instit. & tex. in c. 2. de rest. in integ. quē ibi not. Panor. & c. quia diuersitatem. de concess. praeb. & tex. in c. eum qui, de praebē. in 6. & Bal. ī c. inter cęteras, de resc. & ista opi. magis mihi placet.

Et tenendo hanc opinionem, non obstant adducta in contrarium, per Fel. in d. c. in nostra, dum dicit, ꝙ ex quo simoniacus est priuatus ipso iure beneficio, ergo est intrusus, Quia respondeo, ꝙ non est bona consequentia dicere aliquis est priuatus ipso iure beneficio, quod obtinet, ergo est intrusus, probatur hoc per tex.
66 in d. c. eum qui, de praeb. in 6. † vbi habetur, ꝙ is qui per vim beneficiū ingreditur, licet alias titulū coloratū habeat, est priuatus ipso iure, & tamē non propterea intrusus dicitur, ideo dixit Dom. ibidem inferens ad rescripta dicentia, dūmodo nō sit intrusus, ꝙ occupans per vim beneficium, licet titulum habeat, intrusus non dicitur, quod etiam tenet ibidem Franc. in 2. not. Et hanc vlti-
67 mam opinionem vti veriorem de iure sequuor. † Dicuntur tamē simoniacus, & intrusus, secundum Innoc. in d. c. nisi cum pridem fures, facit tex. in c. ordinationes, 1. q. 1.

68 † Regula cancellariae de subrogandis collitigantibus, excipit intrusum, quem dicit subrogari non debere. Quęritur an locum sibi vendicet in quocunq; intruso? & arbitror dicendū ꝙ sic, quia de intruso generaliter loquitur, lex autem generaliter loquens, generaliter intelligi debet. l. si seruus pluriū, §. fi. ff. de leg. i. Bart. in l. si decreta, in i. col. C. de transac. vbi etenim lex nō distinguit
69 nec nos distinguere debemus. l. de pretio, ff. de publ. † de omni ergo vero, & effectuali intruso, puto intelligendū, text. praedictae regulae, quae fauorabilis est, introducta ad tollendum, & amputandum litium anfractus, iuxta tex. in c. cordi, de appel. & l. properandū, C. de iud. fauorabilia. n. amplianda sunt. c. odia, de reg. iu. in 6. Et cum a regula praedicta intrusus excipiatur, de duobus quaero. Primo, an in terminis regulae praedictae intrusus dicatur, is qui in spirituali possessione se ingessit, citra tamē fructuum perceptionem, & temporalem possessionem? Secundo, an regula praedicta eum excludat, qui a principio litis se intrusit in beneficio, sed lite pendente desiit esse intrusus?

70 Circa primum dicendum † arbitror, eū proprie intrusum nō

dici,

dici, qui citra fructuũ perceptionem se in benefitio ingessit, auctoritate propria, cum titulo tamen: Nam verba cum effectu intelligi debẽt, c. relatum, de cler. non resid. Io. And. in c. ordinarii,
71 col. 2. in fi. de off. ord. † & verba capi debent in proprio, & plenio
72 ri significatu c. pe. de sent. excom. l. i. ff. si ager emphy. pet. † Ideo si loquimur de possessore benefitii i lege, vel canone, intelligimus de vero, & effectuali, videlicet, de eo, qui non tantũ spiritualiter, sed etiam temporaliter benefitium possidet, percipiẽdo fructus & alia faciendo, quæ veri possessores benefitiorum facere solẽt,
73 arg. tex. in c. si tibi concesso, de præb. in 6. † percipere. n. fructus est signum veræ, & effectualis possessionis, vt in l. Titia. ff. de solu. c. inter dilectos. §. præterea, de fid. instr. l. vniuersas. §. qui per colonum, ff. de acquir. poss. & quod verus, & effectualis possessor benefitii is dicatur, qui fructus percipit, & curam animarum sustinet, faciunt nota. in c. commissa, & ibi glo. in versi. pacificũ possessorem, de elec. in 6. & habetur per Rot. dec. 55. in antiq. & dec. 61. in nou. & Gem. in consi. 76. & in consi. 101. in fi. Et ex istis patet, ꝙ in terminis prædictæ regulæ, is qui est in possessione tẽporali, & spirituali, simul fructus percipiendo, & non is, qui spiritua
74 liter tantum benefitium possidet, intrusus dicetur. † Quia spiritualis possessio sine tẽporali est imperfecta, & ad eius perfectionem expectat coniungi cum temporali, ex qua fructuum perceptio oritur. Nil enim perfectum dicitur, donec aliquid ad agendum restat. l. i. & ibi glo. ff. de orig. iur. & eo magis regula prędicta
75 intelligenda est de vero, & effectuali possessore, † quia dum vult ꝙ intrusus subrogari non possit, pœnam continet, videlicet, annullationẽ gratiæ subrogationis, quæ pœna est, vt scribit Calder. consi. 1. in ti. de fil. pręsb. & refert ac sequitur Fel. in c. in nostra, in 3. correl. de rescr. in pęnalibus vero stricta interpretatio fieri debet. Comprobantur prædicta ex his quæ scribit Fran. in d. c. com
76 missa, de elec. in 6. † vbi dixit, ꝙ si quæratur de pacifica possessione ad effectum vt possidens secũdum benefitium curatum, incurrat priuationem primi, requiritur non solum liberum exercitiũ curæ, sed etiam ꝙ possideat fructus, vel saltim maiorem partem eorum, quod etiam voluit idem Dom. Et prædicta notabis, quia ea non inuenies tacta per scribentes super regula præd. de subrogand. collitigant.

77 Facit ad prædicta, † quia si possessori benefitii in sua possessione,

ne lis mouetur ita,q; fructus non percipiat licet possessioni incumbat,poterit tamen impetrare in forma pauperum, nam ex quo fructus non percipit perinde est,ac si possessionem non haberet per ea,quæ voluit glo.in d. c.si tibi concesso, in ver.vacare de præben.in vi.quæ dixit per illum text.q; promotus ad episcopatum etiam post adeptam possessionem, & secutam consecrationem,si fructus Episcopatus non percipit,vtpura,quia ex causa alteri ad tempus debentur,quod propter hoc priora eius beneficia non uacant,& hoc idem tenuit Rom.consi.335.circa primum.& consi.345.

Et cum verbum Intrusus,de quo in prædicta regula de vero,
78 & effectuali intruso intelligi debeat,†per prædicta dicendum arbitror,q; is,qui fuit auctoritate superioris positus in beneficio vitium tamen habet,per quod illo priuari debet, qui largo modo intrusus dicitur,& quem gl.magistra in c. cum super,in glo.2.de caus.pos. & proprietat. quasi intrusum vocat, de quo dixi supra versi. quinto modo, intrusus non comprehenditur in regula prædicta,dum de intruso loquitur,† & idem dicendū erit de eo,qui
79 obtinuit possessionem beneficii vigore executorialium, sine intimatione,vel citatione facta parti condemnatæ,per ea,quæ scribit Gomes.in prædicta regula, de subrogan.colligant. q. 4.vbi dicit,q; talis non dicitur vere intrusus,per rationes per ipsum ibidem adductas,quas transcribere non intendo.

80 † Nec minus comprehendetur in illo verbo Intrusus dictę regulæ,Is qui antiquissimam habet beneficii possessionem,licet de titulo non doceat, cum ex sola antiquitate possessio coloratur,vt not. Ant.de Butr.in c.in literis,xii.col.versic.ergo sequitur,vltra hoc,quem refert,& sequitur Milus in suo Reperto.in ver.intrusus,versi.intrusus non dicitur.

81 †Idem erit in eo,qui titulum habet ab eo,qui illum dare potest, licet de ipsius tituli validitate disputari possit,vt scribit Innoc. in c.nihil,in glo.magna circa medium,de elect.& Paris.consi.125 an collatio,nu.25.in 4.vol.Ad idem Fely.in c.in nostra,in 2.cor-rel.in versi.& q; habens,de rescrip.

82 Circa secundū,† An regula prædicta excludens intrusum comprehendat eum,qui a principio litis se in beneficio intrusit, sed pendente lite desiit intrusus esse,hoc tangit Gomes.in d.reg. q. xviii.vbi ad partes arguit, & tādem concludit huiusmodi intru-

sum nō comprehendi in eadem regula, per iura, & rationes ibidē per eū adduc. pro cuius opinionē faciunt, quæ supra scripsi. q. 37.
83 † Accedat regula Cācellariæ, quæ statuit triennalem possessorem non molestandū, dummodo in benefitio reseruato generali reseruatione in corpore iuris clausa, se non intruserit, circa quā Gomes. in d. regula. q. xlvii. recitatis quinque modis, quibus quis intrusus dicitur secundū Dom. in c. propter. xix. dist. dicit Dec. in consi. 121. colum. vltima, nume. 4. in i. vol. & Cassan. consi. xx. colum. 7. nume. 36. Tenuisse quòd omnibus prædictis quinque modis quis, intrusus dicatur in terminis illius regulæ, quos idem Gomes. reprehendit, dicens verū non esse, subdens quod prædicti Dec. & Cassan. non sunt versati in curia Romana, ideo non intellexerunt eius stilum, nec Rotæ obseruationes, dicens, ꝙ ad effectū illius regulæ intrusi tribus modis dicuntur. Primo qui nō habet titulum verum, vel præsumptum. Secundo modo, qui titulum habet, sed non ab eo, qui habet potestatem conferendi, qui nullo modo dicitur habere titulum coloratum. Tertio modo, ꝙ intrusus dicitur, qui altero ex duobus modis in dict. regula exceptis obtinuit sibi prouideri de benefitio, etiam si titulum habuerit ab eo, qui originaliter cōferre potuerit, primus casus est quādo quis per simoniam benefitinm consecutus, fuit etiam a Papa. Secundus casus est quando aliquis est prouisus de benefitio reseruato reseruatione in corpore iuris clausa non facta mentione illius, subdens, quod præter istos casus ad effectum illius regulæ nō dicetur aliquis alius intrusus, quod asserit procedere, secundum
84 communem intellectum Rotæ. † Hæc sunt, quæ scribit Gomes. in d. q. 47. Circa quæ dicas, ꝙ Dec. in prealleg. consi. 21. col. vlt. bene locutus est, quo ad prædictam regulam, ideo remphedi non debuit, Dixit .n. ꝙ intrusus dicitur, qui propria auctoritate sine aliquo titulo, vel colore benefitium occupauit, allegan. text. in c. ad aures, de exces. prælat. & c. eum qui, de preben. in vi. & hoc idē dicit Gomes. vt supra retuli. Secundo dixit Deci. quòd intrusus dicitur, qui titulum habet, vel colorem, sed non canonicum, quia ille, qui dedit conferendi potestatem non habebat. c. quia diuersitatem, de concess. præben. in vi. allegat consil. Cald. nu. 13. in tit. de verbo. sig. Et hunc casum dicit etiam Gomes. vt supra comprehendi in dicta regula: In quo igitur Dec. reprehendi mereatur non video, si eius verba recte considerentur.

85 † Nec similiter placet opinio Gomes. in d.q.47. vt supra relata, dum vult, ꝙ in terminis regulæ prædictæ simoniacus intrusus dicatur, cum in ipsa regula intrusus, & simoniacus, vt diuersa ponantur, cuius opinionem supra improbaui, in versi. 11. intrusus, præsertim, quia est contraria verbis illius regulæ, ex cuius tenore clare probatur, ꝙ simoniacus, & intrusus parificantur, ad effectũ, ꝙ neuter eorum gaudeat beneficio triennalis possessoris.

86 † Et dum Gomes. in regula prædicta, prætalleg. q.47. dicit, ꝙ in casu dictæ regulæ, comprehenditur ille intrusus, qui titulum habet a non habente auctoritatem conferendi, Istud dupliciter intelligi potest. Primo quando is qui beneficium contulit, non habebat facultatẽ, neq; habitu, neq; actu conferẽdi tale beneficiũ. Secundo, quando habitu, non tamen actu talẽ facultatẽ habebat. Primus casus erit, quando conferens beneficium, carebat tali auctoritate, ex eo, quia illius collatio ad alium ordinariũ spectabat, vtputa si episcopus Forosempronienss, cõferret beneficium nõ ad suam, sed episcopi Vrbinatensis collationem pertinens, text. est in c. quia diuersitatem, vbi Abb. in 2. not. de cõcess. præb. & dixi supra in ver. nonus erit. Secundus erit casus in eo, qui alias est ordinarius collator beneficii vacantis, sed ex aliqua qualitate ipsius beneficii, vel ex defectu causato in personam ipsius conferentis, in illius collatione se ingerere non valet, & hoc in duobus

87 casibus contingere potest. Primus casus erit in beneficio litigioso inter aliquos in Romana curia, quod alias ad collationem episcopi puta Forosemproniensis spectabat: Nam si moriatur reus & possessor illius lite pendente, episcopus illud conferre non poterit, stante illa qualitate, quod illud beneficium erat litigiosum in curia Romana, immo collatio episcopi tali casu est ipso iure nulla, vt in c. si hi contra quos, vt lit. pend. in 6. & ibi Doct. & dixi supra in d. versi. nonus erit modus. versi. & prædictis adde, potest etiam exemplificari in ordinario conferente beneficium reseruatum suæ dioecesis, vt in c. licet, de præben. in 6. Secundo casu exẽplifica quando ordinarius ad quem spectabat beneficii collatio illud conferre non valet, quia est excommunicatus, vel interdictus, c. tanta, de exces. prælat. Fely. in c. in nostra, in 2. correll. nu. 26. in fine, de rescrip.

88 Sed quæro an vnica tãtum reseruatio generalis reperiatur in corpore iuris clausa, vel plures, Aeneas de Falconibus in trac. suo reseruat.

reseruat. hanc mouet quæstionem, dicens, quod Alfunsus Sottó, in reg. 33. cancel. dixit vnicam tantum esse, videlicet, illam, de qua in c. 2. de præben. in vi. at Nico. Milus in suo repert. in versi. reser uatio, in §. 2. in fin. plures esse sentit, & idem habetur in decreto concilii Basileiensis, incip. sicut in construenda. §. i. in tit. de elect. quod est in pragmatica, fol. 27. Ista opinio aperte probatur, per tex. regulæ cancel. de triennal. poss. ibi ex aliqua reseruatione ge nerali, in corpore iuris clausa, quæ autem sint istæ plures reserua tiones generales. Aeneas prædictus in præalleg. tract. reseruat. in 1. q. prin. nu. 12. eas enumerat, quem reprehēdit Gomes. in d. reg. q. 31. nu. 8. vbi Gomes. ipse in versic. prima est, nu. 10. adducit se ptem casus, in quibus vltra præmissam continētur reseruationes in corpore iuris clausæ, cuius dicta videre poteris; nam ad plenū materiam examinat.

89 † An autem intrusus dicatur, quo ad effectū regulæ prædictæ, is qui curatum obtinuit benefitium, & illud vltra annū possedit, non faciēdo se promoueri ad sacros præsbyterales ordines, quo casu elapso anno à die illius habitæ possessionis, est priuatus be neficio ipso iure, tex. est in c. licet, in §. quod si infra, ibi nulla etiā præmissā monitione, & ibidem glo. in verbo priuatus, de elect. in vi. ad idem tex. in c. commissa. §. porro, ibi iam priuatus ex istis, eo. tit. & lib. dicens, quod si talis, beneficium vltra triennium pos sedit pacifice, quo ad dictā regulam intrusus non dicitur, immo illius beneficio gaudebit. Et idem erit in execrabili non priuato per sententiam hominis, de quo late scribit idem Gomes. in pre alleg. regula. quæst. x.

90 † Quid dicemus de intruso in benefitio propria auctoritate, an illud dimittere possit absq; superioris licentia, quando nullū habet titulum? Dicendum erit quod sic, vt voluit Io. de Turr. Crem. in c. nerui testiculorum, col. 2. nu. 6. 13. dist. quod secus esse dicit in si moniaco, qui titulum habet vitiosum, Nam ille, ex quo colorē habet illud tenendi a superiore, illud dimittere non poterit sine superioris licentia, vt notant Innoc. & Host. in c. de regularibus, de simon. idem quod tenuit Turre Crema. de intruso, voluit etiā Fel. in c. in nostra, in 1 1. correl. nu. 29. in ver. scito etiam, de rescr.

91 † Nec intrusus habet verum titulum prælaturæ, etiā si a papa intrusionem ignorante, postea ad illam promoueatur, vt per Pe trum de Baisio in suo tract. directorium electionum, nuncupato

in 8.cap.2.par.& in cap.20.i.par.Felyn.in c.in nostra,correl.2.in prin de rescript.& in c.postulasti,col.ante p.eod.tit.faciunt quæ scripsi supra in nono casu,versi.vnum non omittam. Hoc tamen locum non haberet quando papa scienter eum promouisset,eo namque casu videretur cum eo super inhabilitate dispensasse. l.quidam consulebant.ff. de re iud.Innocen.& Abb.in c.veniens de fil.præsbyt.de quo dixi etiam in tract.pens.quæst.16.num.12. & nume.13.

92 † Quid si intrusus cōferat aliquid in suo introitu in ecclesiam in qua est intrusus,an ei sit restituendum licet indigno?dicēdum ꝙ sic ne ecclesia cum alterius iactura locupletetur 20.q.3.c.constituit,& c.generalis 54.distinc.ita scribit post glo.ibi Card.Turre Cremata,in c. si episcopus in fin.92. dist.vbi etiam dixit quod intrusus bene acquirit ecclesiæ,allegat text. in c. 1. & c.nihil de elec.in glo.vlt.in fi.& idem voluit Aegid. Bellem.in d.c.nihil ver. decimo quæritur,nu.15.facit tex.in l.non eo minus.C. de proc. Non tamen alienare potest 12.q.7.c.alienationes,& ibi Archid. idem voluit præfatus Cardin.Tur.Crem.in capit. factus. num.3. 8.quæstio.1.

93 † Sed quid dicendum de intruso in benefitio reseruato reseruatione in corpore iuris clausa,de qua in c.2.de præben.in vi.an faciat fructus suos?dicēdum ꝙ non,vt tenuit Spec.in ti.de dispē. §.videndum restat vlt. carta,versi.sed pone quòd aliquis,& est ratio,quia ex quo prouisus sciuit benefitium apud sedem vacasse non debuit ignorasse decretum,tex in d.cap. 2.de præben.in vi.

94 † Cum iuris ignorantia non præsumatur.c.2. de constit. in vi.& ideo fuit in mala fide,malę fidei autem possessor fructus suos nō facit,vt per Rot.Dec.24.fuit dubitatum,in nouis,Abb.in c.cum dilectus,in pen.not.de iur.patr.Aeneas de Falconibus in trac.de reseruat.benefit.in 4.q.prin.in ix.effectu,Ad idem Abb.in c. dile

95 cto col.2.de præben.† & quòd nō faciat fructus suos is,qui scienter benefitium recipit ab ordinario, quod erat reseruatum a die sui ingressus,scribit etiam Gomes.q.31.vers.tertiū priuilegiū,in reg.de trien.poss.vbi allegat Spec.in tit.de præben.in §.audien-

96 dum,versi.sed pone,quòd aliquis, & ibi Io. Andr † Et hoc ideo, quia reseruatio, de qua in d.c.2. de præben. in 6. circa benefitia vacantia apud sedem apostolicam est notoria, cū sit in corpore iuris clausa.Hinc est,quòd repellit agentem super spolio,Rot.de-

cisi.

cisi.16.in nou.& dec.xx.in antiquis,in tit. de rest. spol.& per Gomes.in d.q.31.in versi.quintum speciale.

97 † Item intrusus in benefitio reseruato, quandiu tolleratur, si conferat benefitia spectantia ad illius beneficii,seu dignitatis reseruatæ collationem, collatio huiusmodi viribus non subsistit. Nam decretum irritans appositum in ipsa reseruatione, totum afficit beneficium, & in consequentiam illud quod ex eo sequitur, vt voluit Rot.decisio.183.in antiq.& in nouissima impressione est, Decisio.xx.in titu.de præben.Secus tamen dicendum, quando quis esset intrusus in benefitio,ex alio capite, quàm reseruationis prædictæ,argumen.not.per Innocent.in capi. nihil, de elect.& ratio prædictæ conclusionis erit,quia, vt supra proxime diximus,in versicu.sed quid dicendum, Intrusus in benefitio

98 reseruato non facit fructus suos. † Collatio autem dicitur fructus beneficii,vt not.in cap.cum olim, de maioritat.& obedien. Ad idem Rot.decisi.4.in prin.in recollect.Bisignet.in tit.de præbend.Bellemer.decisi.66.Aeneas de Falconibus,in tracta.de reseruat.benefit.quæst.4.princip.effectu.26.Gomes.in reg.de triennal.possess.quæst.21.

99 † An autem subditi obedire teneantur prælato intruso, & an debitores teneantur ei soluere? Arch.in c.eum qui, de præbend. in vi.examinando hanc quæstionem, sic distinguendo scribit, ꝙ aut intrusus agit nomine suo,& tunc dicit,ꝙ non, aut agit nomine ecclesiæ, vel dignitatis, in qua intrusus existit, & tunc dicit ꝙ sic, donec de eius mala fide, & violentia in iuditio sit conuictus, secundum Innoc.in c.cum olim, in prin. de caus. possess.& propriet.& in c.in literis,de restitut.spolia.& ibi Io. Andr. & Docto. & in l.si vrbana.ff.de condit.indeb.& in cap.nihil,de elect.quæ iura allegat Franch.in dicto cap.eum qui,in prin.col.2.versicu.extra glo.quærit hic.At Henric.Boych.in c. 2. in vers.super eo,nume.3.de restitut.spolia.aliter & vberius distinguendo sic scribit, quòd si quæritur an cum aliquis sit intrusus in aliqua dignitate, vel aliter ipsam mala fide possidet, an subditi ab eo requisiti teneantur ei obedientiam,& reuerentiam præstare, & an dignitatis debitores,vtputa,censuales,& alii teneantur illi de debitis respondere,& distinguit,quòd aut talis est per superiorem confirmatus institutus,vel prouisus tali prouisione,quæ vim, & effectũ confirmationis importet,aut non.

Primo casu dicit, ꝙ subditi illius dignitatis tenētur ei antequā per sententiam fuerit remotus, obedientiam, & reuerentiam pręstare, & debitores dignitatis ei, de debitis pariter respondere, exceptione iniq; possessionis non obstante, arg. 8. q. 4. c. nonne, & c. cum venisset, de instit. & c. cum in cunctis, de elect. & in c. nosti, & in c. transmissam, eo. tit. l. i. ff. quod cum fals. tut. & l. iuste, ff. de acquir. possess. & allegat Innoc. ibidem in glo. i. versi. electio au

100 tem, & post eum ibidem Hostien. † Secundo vero casu, distinguit idem Henric. dicens, ꝙ aut quæritur de illis, qui fecerunt intruso obedientiam, vel illi soluerunt aliquo anno pensionem, & tales dicit teneri, arg. tex. in c. quærelam, de elec. Aut quæritur de aliis debitoribus, & tunc subdistinguit, ꝙ aut quæritur de illis debitoribus, qui ante huiusmodi malæ fidei possessorem contraxerunt, & de talibus contractibus conueniuntur, & tales de contractibus cum eis habitis soluere tenentur. l. si vrbana, C. de condic. indeb. secundum Innoc. in d. c. 2. in versi. non liberatur, vbi Host. post eum. Aut quæritur de his qui aliter, quàm ex contractibus, cum eo initis conueniuntur, & tunc subdistinguit, ꝙ aut quærimus de illis, qui in iuditio sunt conuicti, & condemnati, & tales necesse habent parere sententiæ, nisi appellatione esset suspensa, non obstante, ꝙ dicerent habere conscientiam læsam. Aut quæritur de illis, qui non sunt conuicti, neq; condemnati, sed ab intruso, seu tali malæ fidei possessore extraiudicialiter exiguntur, & isto casu dicit Henric. quod tales non tenentur illi contra eorum scientiam obedire, vel de debitis dignitati respondere, arg. text. in c. literas, de restit. spol. & c. inquisitionis, de sent. excommu. & ad hoc allegat Innoc. ibi, & Host. & Gemin. in d. c. eum qui super verbo inuasor. de præben. lib. vi.

101 † Intrusus non admittitur ad allegandum ius tertii, vt scribit Io. And. in c. mandatum. col. 4. versi. sed forte, & ibi Compostel. de rescrip. Paris. consi. 79. aduertendum est, nu. 15. in 4. vol.

102 Vnū non omitto, † ꝙ intrusus in benefitio, non habet facultatem absoluendi eius parrochianos, vt scribit Abb. in c. in nostris, nu. 7. de concess. præben. allegat 2. q. 2. c. alienationes, & c. dudum el 2. de elect. Ad idem est glo. in d. ca. dudum, in verbo de capite.

103 Nunc quæro, † an intrusus antequam a possessione amoueatur, citari debeat? Dicendum arbitror ꝙ sic, etiam si ipso iure priuatus esset titulo beneficii, quod possidet, comprobatur hoc, nā

si ha-

si habens beneficium curatum assequatur aliud curatũ, & remaneat etiam in possessione primi curati, quo est ipso iure priuatus vt in c.de multa, §.i.& in extrauag.Io.22.quæ incipit, execrabilis, in §.quæro, de præbẽ.& dignitat. nulli dubium, q talis dicitur intrusus in primo, quod ipso iure vacat, vt scripsi supra in versic. decimo intrusus. Et tamen talis antequàm amoueatur a possessione dicti primi beneficii citandus est, tex.est not.in c. licet epi-
104 scopus, de præb.in vi.†confirmatur etiam ista conclusio, ex eo, quod voluit Card.in consi.77.Reuerẽde pater, vbi dixit q iudex qui possessorem expulit eo non citato, cùm esset intrusus, reuocare debet traditionem possessionis. Ad idem facit quod scribit Rom.in consi.79.in fi.vbi dixit, q non valet missio in possessionem, facta etiam contra possidentem de facto, si nõ fuit citatus,
105 † prædictis accedit decis.Rot.de rest.spol.nu.5. in antiq.quæ dicit, q qui perdidit titulum, sed non possessionem, non est spoliãdus sine iuris ordine. Et pro ista cõclusione est text. not.in l.fi.C. si per vim, vel alio mod.vbi dicitur, quòd nec ex rescripto principis, nec ex iudicis sententia, vel interlocutione, debet aliquis al-
106 terius possessionem turbare, parte non citata.†Ex quo tex.dixit insignis Doct.præceptor meus, recolendæ memoriæ, Dominus Carolus Ruy.in consi.128.quantum ad iuditium, nu.1.& 2. in vi.vol.quòd licet executio committatur, contra quoscunq; intrusos, citatio tamẽ non intelligitur sublata. Comprobatur etiã ista conclusio, ex stilo curiæ Romanæ: nam quando impetrans beneficium, narrat aliquem in eo intrusum, semper in literis dicitur eo tamẽ vocato, faciunt quoq; ad hoc plura adducta per Fel. in c. cum olim, col.9.per totam, de sent.& re iud. & per eundem in c.ĩ nostra, 36.correl.in ver.quinto no.quòd posidẽs, de rescr.
107 † Ista conclusio non videtur procedere in eo intruso, contra quem est lata sententia, quæ in rem transiuit iudicatam, quia talis per episcopum remoueri poterit a possessione beneficii, eo non vocato, vt dixit Rom.consi.499.in præmissa, col.2. & Dec. consi.191.in causa quæ agitatur, in i.vol.Hæc tamen opinio nunquam mihi placuit, contra quam supra in versi.tertio modo dicitur intrusus, in versi.vnum nota dignum, plura adduxi.
108 † Secundo, dicta conclusio non procedit in eo, qui notorie, & inexcusabiliter intrusus est in beneficio, qui non vocatus spoliari poterit, vt per Fel.in c.cum olim, nu.23. versic.confirmatur prædicta,

prædicta, de sent. & re iud. qui ad hoc allegat Rom. consi. 403. dubitatur primo, col. vlt. facit doctrina Abb. in c. quia clerici, in i. col. nu. 4. de iur. patr. vbi dixit, ꝙ episcopus priuare potest eum sua possessione, qui notorie ecclesiam iniuste tenet, eo non vocato. Ad idem Abb. in c. accepta, col. 2. de restit. spol. vbi scripsit, ꝙ is qui notorie est declaratus priuatus, potest benefitio spoliari,
109 non citatus, per tex. in d. c. cum olim: † Et dixit Dom. in c. sua, in fi. de offit. vicar. in vi. ꝙ iudex potest pronuntiare super nullitate processus, etiã parte non vocata, quãdo nullitas est notoria, ex defectu incompetentiæ iudicis, per gl. fi. ibi quod ẽt no. Abb. in c. causam, col. i. de rescri. & plura ad hoc adducit Fel. in d. c. cũ olim, colum. vi. Circa tamen, dictum Abb. in d. c. quia clerici, de iur. patr. vide ea, quæ scripsi supra, in versi. decimo intrusus, & in versic. tertio modo, versi. vnum nota dignum. Et prædicta quæ de intruso scripsi notabis, quæ ab aliis in vnũ collecta non inuenies: Nam ex istis vberes fructus in causis iudicãdis reportabis. Vale Colendissime Præsul, Gigantis tui, qui te vnice diligit, ac apprime colit memor. &c.

EPITHOMAE FINIS.

Regiſtrum.

* ** A B C D E F G H I K L M N O P Q R S
T V X Y Z Aa Bb † †† ††† †††† †††††.

Omnes ſunt duerni.

V E N E T I I S
Apud Cominum de Tridino Montisferrati.
M D L X I I.

INDEX OMNIVM

ET SINGVLORVM NOTABILIVM, QVAE CONTINENTVR in Responsis, & Epithomate de Intruso Clarissimi Iurisconsulti, Hieronymi Gigantis Forosemproniensis,

COPIOSE ET DILIGENTER COMPOSITVS, ET ALPHABETICO ORDINE DISTINCTVS.

† ceptum

B

Bona

D

Depo-

H

I

tractatus

par

Negli-

Pubicus

Resi-

illud

FINIS INDICIS.

ERRATA

Fol.3.in ſummario.7.dicit factum,corrige,iactura,fol.3.in ii.Reſp.in 6.linea dicit, exprimam,corrige,aperiam,fol.6.in iiii.Reſp.in 4.linea dicit,poſſe,corrige, poſſet,fol.14.in x.Reſp in 6 linea, dicit,exemplius, corrige,exemptis,ibi,in 12.linea,dicit,accidet,corrige,accidat ibidem ſub nu.6.dicit,tenerer, corrige,teneretur,in Reſp xii fol.18.in 3.linea,dicit,ſnia,corrige,ſententia, in Reſpõ.xiii.fol. 21.tergo,in 1.linea:dicit,aderant ſex adde, aderant niſi ſex,in Reſp.xiiii.fol.22. ſub nu.1.dicit,non prodat,corrige non perdat,in Reſp.xvi.fol.24.ſub nu.2.dicit,profectus,corrige,profecturus,in Reſp.xviii.fol.27.tergo,linea 2.dicit,ſubiecte,corrige,ſubſiſtente,& ibidem fol.29.ſub.nu.10.dicit,conditiones,corrige,cõditione,in Reſpon.xx.fol.33.ſub nu.7.dicit ut repellatur,corrige, repellantur,in Reſp.xxi.fol.34.in ultima linea,dicit,de dacific.corrige, pacific. in Reſp.xxiii. fol 36.tergo in 1.linea,dicit,ex iis,corrige requiritis,& ibidem ſub nu.3. dicit,nõ potuit,corrige non poterit,& ibidem fol.37.tergo,ſub nu.10.dicit, reſeruatur, corrige,reſeruata,& ibidem,dicit fructuum ratio, demas illud uerbum,ratio,in Reſp.xxiiii.fol.39.ſub nu.5.dicit,comprobatur,corrige,comprobat,& ibidem dicit,ſuper regulam,corrige,regulis,in Reſp.xxv.fol.41.tergo,linea 14.dicit,non obſtant,corrige,non obſtat,& in linea 20.dicit non eſt deductione,adde,non eſt de deductione,in Reſp.xxvi.fol.44.tergo,ſub nu.6.dicit, reſignanti corrige,reſignati,in Reſp.xxxi.fol.51.tergo,ſub nu.4.ubi in diuerſis locis dicit,perſona,corrige,perſonam,& ibidem fol.52.ſub nu.9.dicit,ſubreptitia, corrige,ſubreptitia, & ibidem tergo,ſub nu.14.dicit,perſona,corrige,perſonam,Reſp.xxxv.fol.59. ſub nu 6 dicit quelibet,corrige,quilibet,& ibidem fol.62.linea.8.dicit,in Extrauagan.22.adde,Ioan.22.ſuper Reſ.xxxvi.fol.63.dicit Brunorio Faunario, corrige,Frunario,ibidem fol.64.linea 2.dicit,authoritatem, corrige, authoritate, Reſp.xxxvii.fol.65 tergo,linea 2.dicit,poſſeſsione,corrige,poſſeſsionem, ſuper Reſ.xxxviii.fol.66.dicit,Ioannibaptiſtæ Cardeuario,corrige.Carleuario,ſuper Reſ.39.fol.67.tergo,dicit, Candranenſi,corrige,Candianẽſi,in Reſ.xlii.fol.73. tergo.ſub n.9 dicit,ſignat,corrige ſignatam,ibid.fol.74.linea 2.ſub nu.14.dicit, quod eſt nota ꝙ ſi,corrige & adde ꝙ eſt nota dignum,in Reſp.xliii.fol.74.tergo, ſub n.2.dicit,penſinẽ,corrige,penſionẽ,& ibi.fol.75.linea.11.dicit, in perſona, corrige,in perſonã.& ibi .tergo in ſummario.4 dicit,ſuffragantis,corrige,ſuffraganeis,in Reſ.xlv.fol.77.ſub nu.11.dicit,factam eſt, corrige,factum eſt,in Reſ. xlvii.fol.79.tergo,n.2.dicit.l.ſcio.corrige l.ſeio,ibid.fol.80.in ult.linea,dicit fructũ,corrige,fructuum,i Reſ.xlviii.fol.81 ſub n.4.de paci.poſ.131.adde,n.131. in Reſ.l.fol.83.tergo,in 6.linea,dicit perſona,corrige,perſonam,& in 8.linea,dicit Ioãnisbaptiſtæ,corrige,Ioannibaptiſtę,& ib.ſub nu.2.dicit,cleticali,corrige, clericali,& ibi.fol 84.ſub n 4.dicit, Ioãnisbaptiſtę,corrige,Ioãnibãptiſtę,fol.86 in titulo,ubi dicit,perquã utilis & neceſſarius,corrige,utile & neceſſarium,ſuper Epithoma de intruſo,fol.88.ubi dicit,Aquilegieſe,corrige,Aquilegienſi,& ibid. tergo,ſub n.3.dicit,de eceeſ.corrige,de exceſ.& ubi dicit,ipſo iure eſſe ipſo beneficio priuatũ,corrige,ipſo iure eſt ipſo beneficio priuatus,ib.fol.90.in 1.linea,ubi dicit,poterat pro ea ſed poſt,corrige & adde,poterat pro ea durante excõmunicatione,& ibi fol.92.tergo,in 1.linea,ubi dicit,Iam conferrendi,corrige. illam,& in 3.linea,dicit,qua toleranta,corrige,quia tollerantia,& ſub n.47.dicit iutruſus in beneficio,corrige intruſos,& fol.94.ſub n 60 dicit,col 3.§.diſt in.corrige,col. 3.8.diſt.fol.99.ſub nu.106.dicit,nu.1.& 2.in 6.uol.corrige,in 5.uol.

